

DENKOLOGİ

Düşünce Bilimi

DÜŞÜNCE BİLİMİ

M.Ali Sarıkaya

Yayla Yayınları

2018

ÖNSÖZ

İnsanların sahip oldukları ideolojileri, ahlaki ve geleneksel görüşleri, dini fikirleri yani tek kelimeyle sahip oldukları düşünce şekli onların pratik faaliyetleri, ruhi yapıları ve duyguları üzerinde derin etkide bulunur. Sadece duygular-ruhi yapı ile madde arasında ilişki yok, ki kaba materyalizmin yanlışlığı burda, aynı zamanda, bunun kopmaz bir parçası olarak, duygular ile düşünce arasında da direkt bir ilişki vardır. Bugün dünyamızda doğaya ve çevreye inanılmıyacak kadar büyük zararlar verilmişse ve verilmeye devam ediliyorsa bu insan düşüncesinin ürünüdür. Dünyada yaşayan insanların %70 yoksulluk, fakirlik, açlık, kötü sağlık, beslenme koşulları altında yaşıyor. Bir yandan bu gerçek varken diğer yandan bu sorunu rahatlıkla çözecek kadar para askeriye ve savaşlara harcanıyor. Bu gelişmeleri yapan, sağlayan insanlar olduğuna göre, düşüncenin burdaki rolünü görmemek mümkün mü?

Bu sorunun sadece bir yönüdür. Düşüncenin ikinci yönüne gelince buda toplumda mevcut aşamada var olan üretim ilişkilerin şekli,,çalışma şartları, insanların içinde bulundukları yaşam koşulları, sosyal koşullar ve sahip oldukları maddiyettir. Bütünün ikinci yönü de budur, yani maddi ilişkiler. Maddi ilişkiler ve düşünce bir bütünlük içindedirler ve birbirleri için neden-sonuç ve sonuç-neden oluştururlar.

Herşeyin yaşamın bizzat kendisinin maddi temel ilişkilerine indirgendirildiği günümüzde, maddi ilişkilerin düşünce şekli-ruhi yapı üzerinde direkt etkide bulunduğu inkar edilemez. İnsanların sağlık, beslenme, eğitim, konut gibi ihtiyaçları PARA ile eşdeğer hale getirilmiştir. Marx ve Engels şöyle der; “Burjuvazi doktoru, hukukçuyu, yazarı, bilim adamlarını kendisinin ücretli işçisi haline getirdi.” Kominist Partisi Manifestosu.

Ekonomik krizler dönemlerinde toplumda psikolojik hastalıkların sayılarının çok hızla arttığı bir gerçektir. Günümüzdeki toplumların var oluş yasası KÂR temeline dayanıyor. Üretimin parolası budur: Herşey kâr için. Böyle bir toplum anlayışı onun düşünce şeklini de etkilemez mi? O halde kendimize acaba gerçekten de biz düşünüyor muyuz, veya düşündüğümüzü mü düşünüyoruz, diye soramaz mıyız?

Mayıs 2018

İçindekiler

Önsöz	5
Denkoloji.....	9
Amaç ve Hedef.....	10
Denkoloji Bilimi Ne Demek?.....	12
Denkolojinin Konuları.....	17
Neden Denkoloji.....	21
Düşünce Ne Demek?.....	23
Doğal Düşünce.....	25
Toplumsal Düşünce	27
Toplumsal Düşüncenin Özellikleri	32
Düşüncenin Üretilmesi	36
Toplumsal Düşüncenin Üretilmesi	38
Düşünce Üreticileri	59
Düşüncede Kölelik	80
Tekelleşme	88
Mülkiyet	91
Hypnoze-Demogoji	92
Genelleştirme-Özelleştirme	98
Tüketiciilik-Üreticili.....	99
Düşünce Alışkanlığı.....	103
Onganın Kullanışı.....	107
Beslenme.....	109
Köleleştirme Araçları.....	112
Bazı Kavramlar.....	116
Genetik ve Erworben.....	124
Düşünce Metadır.....	128
Düşünce ve Faaliyet.....	136
Düşünce Pratiği Yaratır.....	143
Gerçek ve Yanılgı.....	149
Denkoloji nin Alanı.....	156

Düşünce Ne Demek?.....	159
Düşüncenin Özellikleri.....	163
Zaman-Mekan ve Hareket.....	168
Düşüncenin Yayılması.....	171
Düşüncenin Beslenmesi.....	173
Çok Yönlü Düşünme.....	176
Bakış Açısı ve Mesafe.....	186
Harekete Geçme Yönü.....	190
Düşünce ve Toplum İlişkisi.....	193
Gerçeğin Ölçütü Ne.....	197
Düşüncede Chaos.....	203
Dış Kuvvetler.....	206
Düşüncede Hareketlilik.....	213
Düşüncede Yanılma.....	221
Sonuç Olarak.....	227

D E N K O L O G İ

- DÜŞÜNCE BİLİMİ-

D e n k o l o g i

Düşünce Bilimi

İnsanlık tarihinin her döneminde toplumsal sorunlar olmuştur. Nüfus çoğaldığı ve tekniğin geliştiği oranda toplumsal sorunlarda hem bir yandan daha karmaşıklaşmış ve hem de diğer yandan daha da büyümüştür. Bugün insanların kendi aralarındaki, insanlar ile doğa arasındaki sorunları çok daha karmaşık hale gelmiştir. Dünyada gelişen dini savaşlar, değişik uluslar arsındaki ulusal savaşlar, değişik kültürler arasındaki savaşlar, çevrenin hızla imha edilmesi, insanların doğaya karşı olan tek yanlı savaşı gibi önemli sorunlar kendini günümüzde ortaya koymuş. Savaş araçları son derece modernleşmiş. Ülkeler içindeki iç savaşlarda olsun, değişik ülkeler arasındaki savaşlarda olsun her şey savaştan etkileniyor. Artık savaşlar; doğa, çevre, yaşlı büyük, küçük, savaşla ilgisi olan ve olmayan ayrımını yapmıyor.

İnsanlar arasındaki savaşlar ekonomik-askeri-dini-ideoloji-eğitim-kültür alanlarında daha karmaşık bir şekilde genişleyerek büyüyor. Düşüncenin bunlara karşı tutumu ne olmuştur ve nasıl olmalıdır? İşte sorumuz bu. Acaba tüm bunlar insan iradesinin dışında mı oluyor? Düşünce ile her çeşit birey ve kitle faaliyetleri arasındaki ilişki nedir? İnsan düşüncesinin kendi eserleri üzerindeki etkisini değiştirmek mümkün değil mi? Düşünce ile pratik arasındaki ilişkide hangisi ne zaman belirleyici rol oynuyor? Bunlar arasında neden-sonuç ilişkisi nasıl?

Amaç ve Hedef

Dünyadaki gelişmelere ve değişmelere baktığımızda iki yönlü bir gelişme görürüz. Bir yandan genelin parçalara ayrıldığını, dünyanın küçüldüğünü, bütünü küçük birimlere bölündüğünü. Örneğin insanların uluslara göre bölünmesi. Bir ulusal devlet sınırları içinde yaşayan insanlar aşiretlere, kabilelere, sınıflara, mezheplere ayrılmışlar. Her toplumda insanlar çok sayıda kategorilere ayrılmışlar. Bu kategoriler arasındaki dengesizlik büyüdükçe sanki değişik insan tipi ortaya çıkıyor. Bu farklı grup, sınıflar arasındaki farklılık giderek artıyor. Dünyada bir yandan bu gelişmeler yani giderek parçalara bölünmeler olurken, diğer yandan bazı parçalar giderek ortadan kalkıyor ve bütün daha da gelişiyor. Ulusallığın, sınıfların, darmadağınlığın yerini büyük genel alıyor. Nüfusun artışı buna olanak hazırlıyor.

Ulusal bölünmelerin, gruplaşmaların ve dağılmaların yerini giderek her yere yayılan ve egemen olan uluslararası genel konum alıyor. Günümüzde birçok sorun globalleşmiş uluslararası sorunlar haline gelmişler. Hava kirlenmesi, iklim değişimi, göç ..vs bu sorunlardandır. Sermaye artık ulusal bir sorun olmaktan çıkmış ve uluslararası bir konuma gelmiş. Ulusal tekeller dünyanın her alanına yayılmış ve dünyayı işgal etmişler. Kitle iletişiminin gelişmeleriyle dünya küçülerek büyümüş. Böylece artık kitle iletişiminde ideoloji- eğitim ve düşüncede parçalanmanın yerini geniş oranda bütünlük almış.

Birçok hayvan ve bitki türleri yok olmuş, hava kirlenmesi, ozon tabakasının giderek büyümesi, dünyanın tüm ülkelerinde ruh hastası insanların hızla artması, doğanın sömürülmesi, savaşlar sonucu ülkenin her alanda harap olması, fakirlik ve yokluğun artması ve dünyanın her alanda politik, askeri, ideoloji , ekonomisinde tek yanlı egemenliğin

oluşması, ekonomik krizlerin derinleşmesi ve bunun sonucunun getirdikleri günümüzün temel sorunlarındanr.

Hiç şüphesiz ki, tüm bunlar söylenildiği gibi yüce bir gücün eseri değildir. Bunlar insanların kendi eseridir-yaptıklarıdır. Yalnız şurası nesnel bir gerçektir ki dünyada tek yanlı, yalnız olumlu veya yalnız olumsuz hiçbir şey yoktur. Var olan her şey kendi olumlu ve olumsuz yanlarıyla ilişkisi içinde vardır. Şeylerde var olan bütün olumlu ve olumsuzluk yönleri şeyde kutuplarını oluştururlar. Ama bu iki uç kutup birbirlerinden kopuk değil, bir bütünün iki parçasını oluşturular ve bunlar arasında aşamalar vardır. Bu iki ucun birine 1 dersek ve diğerine de 100 dersek, bir 1 ile 100 arasında çok sayıda rakam vardır. Şeylerdeki olumlu-olumsuz ilişkide buna benzer. Bir şeyi sadece A veya B şeklinde görmek yanlıştır.

Kutsal dinlerde bile iki yönlülük vardır. Tanrı ve şeytan. Var olan herşey kendi karşıtıyla vardır. Bu nedenle dünyamızdaki gelişmeler yalnız tek yanlı olarak olumsuz olmamıştır. İnsanlar kendileri, doğa ve toplum üzerinde yalnız olumsuz etkide bulunmamışlar. İnsanlık tarihinde çok olumlu gelişmeler olmuştur. Tarihin klasik kölelik dönemi ortadan kaldırılmış. Artık insanlar insan olarak bir meta gibi satılıp satın alınmıyor. İnsanlar üzerindeki özel mülkiyet ortadan kaldırılmış, birçok olumlu, faydalı gelişmeler olmuş.

Eskiden insanların ölümüne neden olan birçok hastalıklara tedavi bulunmuş, yaş ortalaması 25-30dan 50-80lere çıkarılmış. Teknik gelişmeler sonucu insanlara sağlık, konut, ulaşım ve bunlar gibi birçok konularda kolaylıklar getirilmiş. Aylarca süren haberleşmenin yerini saniye, dakika içinde olan haberleşme almış. Günlerce haftalarca süren uzun mesafelerle ulaşımın yerini saatler süren ulaşım almış. Konum ne olursa olsun ortaçağ karanlığının dini etkisi, eğitimi ve cehaletliği geniş orandan ortadan kaldırılmıştır. O

halde, toplumun ve insanların tarihi gelişiminde İnsanların yaptıklarının ürünü olan iki yönlü olumlu ve olumsuz gelişmeler olmuştur. Böyle bir durumda şu temel sorunla karşılaşıyoruz; İnsan ve toplum tarihinin gelişmesinde insan bilincinin-düşüncesinin rolü ne olmuştur ve bundan sonra ne olacak? İşte bu sorunların ele alınmasında, incelenmesinde bir bilim dalı gerekli. Tıpkı diğer sorunların incelenmesinde birçok bilim dalının zaman süreci içinde ortaya çıkması gibi

Denkoloji- Düşünce Bilimi Ne Demek?

Toplum çok sayıda bütünün parçalarından oluşuyor. Bu noktada toplumu bir insanın anatomisine benzetebiliriz. Bir insan vücudu çok sayıda organlardan, hücrelerden ve sinirlerden oluşur. İnsan; kalp, göz, sinir, kas, kemik, kan, solunum organları, el, kol, bacak, akciğer, karaciğer-böbrek, cinsel organlar vs... gibi çok sayıda parçalardan oluşuyor. Bunlar insan yaşamının sürmesinde önemlilik derecesi durumlarına göre sıralanırlar. Bunlar arasında bağlantılar vardır, birbirleri üzerinde etki de bulunurlar. Bazılarında birinin varlığı için diğerinin varlığı zorunludur.

Var olan her toplum genelde ve temelde insanlardan, ekonomiden, ideolojiden, teknikten, dini görüşten, devletten, geleneklerden, eğitimden, askeriyeden oluşuyor. Bunlardan hangisinin ne zaman ortaya çıktıkları ve varlıklarının kaçınılmaz olup veya olmaması ayrı bir sorundur. Ama bunların hepsi günümüzde, dünyanın her toplumunda var olduklarına göre, bundan hareket etmek gerekir. Yalnız şurası nesnel bir gerçektir ki, mevcut bütün sorunların ortaya konulmasında, incelenmelerinde ve çözümünde basit çözümler aramak, tek yanlı olmak yanlıştır. Bu durum insanı daha başından yanlışa sürükler. Bu perspektifler açısından denkolojinin düşünce biliminin ne olduğuna bakalım.

Topluma baktığımızda birçok bilim alanının varlığını görürüz. İnsanların psikolojisi ile ilgilenen, insanın psikolojisini kendine temel konu alan psikoloji. Psikoloji öğrenimini görmek ve bu konuda kişinin kendisini genişçe yetiştirmesi mümkündür. Aynı şekilde biyoloji ya da sosyolojide birer bilim dalı halinde vardır. Üniversitelerin psikoloji, sosyoloji, biyoloji, matematik, fizik, kimya, tıp, jeoloji, ekonomi gibi dalları vardır.

Kütüphanelere, kitapçılara baktığımızda buralarda kitapların dini, astronomi, psikoloji, felsefe, sosyoloji, kimya, fizik vs. konulara göre bölümlere ayrıldığını görürüz. Kimya, matematik, fizik, felsefe, jeoloji fakülteleri vardır. Tıp fakülteleri kendi başına bir kurum olarak vardır. Üniversitelerin lisan, tarih bölümleri vardır. Her bölüm hem kendi başına bir bütündür ve hem de bir bilim dalıdır. Kimya, tarih, fizik, psikoloji, sosyoloji- tıp, biyoloji vs.. bütünün bir parçası olmaktan çıkarılarak kendi başlarına bir bütün oluşturan birer bilim dalı haline getirilmişlerdir. Çevremizde, toplumda psikologlara, ekonomistlere, ilahiyat fakültelerini bitirmiş din adamlarına, doktorlara, askeri subay ve daha üst kademeli personellere, banka yöneticilerine, şirket- tekellerin yöneticilerine, kimyacılar vs. rastlarız. İhtiyaç duyulduğu durumlarda bu kurumlara gitmek mümkündür. Tüm bu kurumlar toplumda vardır ve işlevlerini görüyorlar, bu nedenle devlet bütçelerinden bu kurumlara para ayrılmıştır.

Hiç şüphesiz ki bu kurumların hepsi birden ve aynı zamanda ortaya çıkmamıştır. Bunlar birer zorunluluk sonucu gerektiğinde ortaya çıkmışlardır, toplumsal ihtiyacın birer ürünüdürler. Bu alanlar kendi başlarına birer bütün haline geldikten sonra kendi içinde parçalara ayrılmışlar. Tıpın göz, kulak- burun -boğaz, iç hastalıklar, cilt, kalp vs.. gibi bölümlere ayrılması gibi. Psikoloji dalının kitle psikolojisi,

bireysel psikoloji, psikoanaliz, toplum psikolojisi, savaş psikolojisi vs bölümleri vardır. Böylece bu bilim dalları önce bütünün bir parçasından çıkarılarak kendi başlarına birer bilim dalı haline getiriliyor ve sonra da bu bütün kendi içinde parçalara ayrılıyor. Toplumda insanların yabancılaştığını (Entfremdung) bazen yaşam mücadelesi ve bazende var olma savaşı içine girdiklerini görürüz. İnsan ve onun faaliyetlerinde değişme ve gelişmeler devam ediyor. Ekonomide hızla değişmeler oluyor. Haberleşme ve ulaşım da teknik gelişmeler had noktaya varmış. Tüm bunlardan insanlar her alanda etkileniyor. O zaman karşımıza şu soru çıkıyor: İnsan bilincinin, düşüncelerinin toplum, insanların yaşamı ve faaliyetleri üzerindeki etkisi nedir? Karşımızda düşünce ve onun bilim dalı haline getirilmesi sorunu duruyor.

Denkoloji sorunu toplumsal bir ihtiyaç haline gelmiştir. Ama ne yazık ki, bu ihtiyaç olan şey üretilmemiş yani kendi başına bir üretim dalı haline getirilmemiş. Bugün daha yapılmamış, ama çoktan üretilmesi gereken şeyi üretmek ve onu kendi başına bir bilim, üretim dalı haline getirmek gerekir, zorunludur. Biz buna **denkoloji** diyoruz. Denkoloji, düşüncenin kendi başına bir bilim dalı haline getirilmesi demektir. Denkoloji düşünce bilimidir. Bu nedenle Denkoloji ile birlikte, toplumda düşünce bilimi adında bir kurum oluşur. Düşüncenin kendi başına bir bilim dalı haline gelmesiyle, üniversitelerde Denkoloji bölümü oluşur. Kütüphanelerde, kitapçılarda düşünceyi, düşünmeyi konu alan kitaplar bir bölüm altında toplanır.

Bugün kütüphaneler ve kitapçılara gider ve düşünme konusunda bir kitap istersek hiç bir kitap bulmadan çıkarız. Ama psikoloji, biyoloji, fizik, matematik, din...vs konular söz konusu olunca kitap bolluğu içinde boğulur ve hangi kitabı alacağımızı şaşırırız. Toplumda ekonomi, askeri, fizik,

astronomi, edebiyat, psikolojivs gibi konular söz konusu olunca, çok sayıda kitap bulabiliriz. Hatta bazı dallarda o kadar çok kitap vardır ki bu dal, bolluğun, çokluğun fakirliğini yaşıyor. Artık bolluk fakirliğe dönüşmüş.. Yalnız, düşünce konusunda toplumsal fakirliği yaşıyoruz. Düşünceyi, bilinci kendine temel alan bir bilim dalı yoktur. Düşünce felsefenin ve psikolojinin önemsiz dalları içinde var olma mücadeleleri içindedir. Ayrıca Felsefe yorumlarıyla, geçmişteki tarihi görüşleri tekrarlamayla düşünce üretmekten çıkmış. Birer yorumlama kurumu haline gelmiş. Felsefe kendine birçok konuları ele alıyor ama daha çok yorumlama ile ilgileniyor. Bir şeyi yorumlama onun üzerinde fikir yürütmek ile birşeyi üretmek aynı şeyler değil.

Var olan bilim dalları arasında düşünce ile en çok ilgilenen gene felsefedir. Felsefe bir düşünce bilmi değil, düşünceyi de içine alan bir bilim dalıdır. Düşünce konusu felsefenin içinde bir parça oluşturuyor. Genel sözlüklerde felsefe kavramının ne olduğu konusunda şunları okuyoruz; “Yunancası tecrübeye dayanan akıllılığa olan sevgi. Tahminen Heraklit’ten gelen bir kavram. Kökeni bilginin tümüdür. Sokrates felsefede bilmemenin bilgisini, Platon ebedi fikirlerin bilgisini, Aristoteles şeylerin prensibini anlıyordu.

Bugün felsefenin bölümleri; bilgi, metafizik, mantık, ahlak, estetik, hukuk, sosyal, din... vs dir. Felsefenin konusu insan düşüncesinin tarihidir “Felsefe din konusunu genişçe ele alıyor ama genede din bilimi değildir. Felsefe, devlet ve hukuk konularını ele alıyor, ama genede devlet ve hukuk bilmi değildir. Aynı şekilde psikolojide de düşünce konusu ele alınıyor. Psikoloji’nin ele aldığı konulardan biri de bilinç ve düşünce sorunudur. His, duygu, algılama, konuşma, kişilik, ruh, faaliyet...vs gibi konuları ele alan psikoloji

düşünce sorunu üzerinde de duruyor. Düşünceyi, biyolojik ve oluşması şeklinde inceliyor.

Toplumda düşünce adı altında bir bilim dalını, görmediğimiz için, bu noktada yeni birşey oluşturulmalı, oluşmak zorunda. Bu bilim dalı ise Denkolojidir. Bu düşünceyi kendine temel alan bir bilim dalının oluşması demektir. O zaman üniversitelerde bir Denkoloji bölümü oluşur. Denkoloji fakülteleri ve toplumda da Denkoloji kurumu var olur. İnsanlar istedikleri zaman düşünce fakültelerine giderek Denkoloji'yi ve düşünce öğrenimini yapabilirler. Denkoloji'nin bilim dalı haline gelmesiyle, düşünce herhangi bir bilim dalı içinde bir parça olmaktan çıkar ve kendi başına bir bilim dalı haline gelir. Herhangi bir bütünün parçası olan ve parça olarak ele alınan düşünce kendi başına bir genel ve bütün haline gelir. O zaman, düşüncede de diğer eğitim dallarının toplumda gördükleri değeri görür, toplumda kendi başına bir yer edinir. Ancak bu durumda düşünceyi çok daha genişçe ele almak, ona bilimsel bir konum kazandırmak mümkün olur. Var olan tüm toplumlarda düşünce; ideolojinin, görüşlerin, ahlak yapısının geleneklerin, dini görüşün, politikanın, ekonomik çıkarların bir hizmetçisi konumundadır. Denkoloji ile düşünce bir bütün haline gelir, nispi bağımsızlığına kavuşur.

Denkoloji düşünceyi üretme, düşünmeyi öğretme bilimidir. Denkoloji bilimiyle insanlar düşünmeyi, düşünme hastalığını iyileştirmeyi, düşünmeyi bilimsel beslenmeyi, düşünme, düşünmemenin nasıl oluştuğunu ve ayrıca onların olumlu ile olumsuz yönlerini öğrenirler. Denkoloji'nin konularının ne olduğuna bakıldığında, yani onun ele aldığı konulara baktığımızda Denkoloji düşünce biliminin ne olduğu daha iyi anlaşılır.

Denkolojinin Konuları

İnsanlar, psikolojik, biyolojik, fiziki, ekonomisiyle, görüşüyle sosyal, bireysel ve toplumsal bir yaratıktır. Toplum, ekonomi, din, aile, devlet, kurumlarından oluşuyor. O halde düşünce bunların bir yansımasıdır. İnsanlar toplumda birey olarak vardır ve toplumda kendi aralarında ilişkiye girerler. İnsanlar bizzat varolmak için yaşamlarını sürdürmek zorundadırlar. Bunun için üretimde bulunurlar. Üretilen şeyler değiş tokuş edilerek tüketilir. İnsanlar üretim ve tüketimde aralarında ilişkide bulunurlar. Düşünce bunun bir yansımasıdır. Bunun için Denkoloji'nin konusu düşüncenin bireysel, kitlesel, psikolojik, sosyolojik ve toplumsal sorun olarak ele almaktadır. İnsanlar üretimde bulunduklarından, maddi şeyleri üretip tükettiklerinden Denkoloji'nin konusu; düşünceyi ekonomik bir sorun olarak ele almaktır. O halde Denkoloji bilimi, bütünlük halinde kendisine şu konuların bilimsel incelenmesini ele alır.

Düşünce nedir, düşüncenin kaynağı, beslenmesi ve üretilmesi, toplumdaki rolü, pratikleşmesi, oluşması, düşünce alışkanlığı, yenilenmesi, geliştirilmesi, düşünce üretkenliği. Aynı şekilde; düşünce hastalıkları, düşüncede kriz, düşüncede analiz ve sentez, düşünce köleliği gibi konularda Denkoloji'nin birer konularıdır. Düşünce ile sosyal olaylar ilişkisi, düşünce ile toplumsal gelişme ve değişimler ilişkisi de denkoloji'nin birer temel konularıdır.

İnsanın doğa, toplum ve sonuçta kendi üzerindeki etkisi düşüncenin bir ürünüdür. Toplumda var olan tüm gelişmeler yenilemeler ve değişmelerin kaynağı düşünmedir. İnsanların dine inanmalarının, savaşların, ekonomik gelişme ve krizlerin nedeni gene düşünmedir. Düşünme tıpkı hava gibidir. Hava insanın yaşamı için zorunludur, öyle ki havasız

yaşam olmaz. Ama genede insanlar havanın değerini, önemini yeterince bilmezler. İnsanlar düşünme ve düşünce sayesinde uçağı bulmuşlar, uzaya giden füzeleri keşfetmişler, bilgisayarı icat etmişler, modern robotları üretime sokmuşlar, tıp alanında birçok aletler icat etmişler. Düşünce sayesinde insanlar bir Tanrı yaratmışlar ve onun için milyonlarca insanın ölümüne neden olan dini savaşırlara girmişler. Düşünce ürünü olarak doğayı ve insanları imha edecek atom silahları üretilmiştir...

Dünya sabittir ve güneş dünyanın etrafında döner şeklindeki orta çağ görüşü düşüncenin ürünüdür. Aynı şekilde Kopernikus tarafından bilimselleştirilen “Güneş sabittir ve dünya güneşin etrafında dönüyor” şeklindeki görüşde düşüncenin ürünüdür. Yaşamın her alanında pratik faaliyetlerde bulunuyor, sosyal olaylarla karşılaşyoruz. Bazı insanların din uğruna savaştıklarını, bazılarının işgalci savaşırlara katıldıklarını, bazılarının doğayı ve çevreyi korumak için mücadele ettiklerini, bazı insanların başkaları için ve bazılarının kendileri için mücadele ettiklerini görürüz. Bir karış toprağı olmayan büyük çoğunluğun vatan için savaştıklarını, ama diğer yandan ülkenin tüm zenginliğini, özel mülkiyetinde bulunduran azınlıktaki insanların vatan tanımadıklarını görürüz. O halde insanların değişik yönlerde faaliyette bulunmalarının nedeni ne? sorusuyla karşılaşyoruz. Bu soruları araştırmak, incelemek ve cevaplandırmak Denkoloji’nin görevidir. İnsanların farklı, bazen de çok zıt düşünmelerinin nedeni nedir? Neden bazı insanlar şöyle, bazıları böyle ve bazılarıda şöyle-böyle düşünürler. Toplumda yaşayan insanlar birçok konuda farklı düşünürler. Bunun nedeni nedir?

Aynı ülke-ulus içinde, uluslararası alanda her zaman sosyal olaylarla karşılaşyoruz. Ama bir ve aynı olan sosyal olaylara insanların çok farklı şekilde baktıkları söz

konusudur. Bunun nedeni nedir? Hiç şüphesiz ki, insanlar sahip oldukları düşünce doğrultusunda faaliyette bulunurlar ve sosyal olayları değerlendirirler, tüm bunları incelemek Denkoloji'nin konusudur. Hiç bir teknik gelişme bugünkü modern şekilleriyle icat edilmemiştir. Hiç bir ulaşım haberleşme ve üretim aleti daha başında modern haliyle icat edilmemiştir. Tüm bunlar yanlışların, noksanların, eksiklerin giderilmesi süreciyle oluşmuş. Bunların tümü eskinin yenilenmesi sürecinin ürünüdürler. Eski siyah-beyaz televizyonlar, eski telefonları hatırlamak gerekir. İlk uçakların müzesini ziyaret edelim. Ekonomi müzelerindeki üretim aletlerini, ulaşım ve haberleşme müzelerindeki haberleşme ve ulaşım aletlerini gördüğümüzde, gelişmenin sürecini görürüz. Aynı şey düşünce, düşünmek içinde söz konusudur. Düşünce müzesine baktığımızda düşüncenin bir tarihi gelişme ve değişme içinde olduğunu görürüz. Düşünce tıpkı diğer alanlardaki teknik aletler gibi tarihi bir geçmiş süreci içinde kendini yenileyerek gelişmiştir. Denkoloji'nin konularından biri de düşünceyi bir teknik alet gibi ele almaktır. Denkoloji' nin konusu düşünceyi yenileme – geliştirme ve yanlışlarından geniş orada arındırarak üretmektedir.

Denkoloji iki temel noktadan diğer bilim dallarından ayrılır. Zaten her bilim dalının kendine özgül özelliği vardır. Ve bu özgül özelliği onu diğer bilim dallarından ayırır. Kimya dalında kimya öğrenimi yapılır. Fizikte fizik öğrenimi, yalnız bu öğretilen bilgi ortaokul ve liselerde kısmen de olsa öğrencilere sınırlı şekilde öğretilir. Kimya fakültesinde ise kimya üniversite öğrencilerine daha genişçe öğretilir. Bazı bilim dalları ise liselerde öğrencilere sınırlı ve üniversitede ise genişçe üniversite öğrencilerine öğretilir. Yani her alanda sınır dardır. Amaç ve hedef insanlara sınırlı şekilde bunları öğretmektir. Denkoloji bilim dalının amacı ve

hedefi bunlardan farklıdır. Denkoloji bilim dalı kendisine amaç ve hedef olarak şunu alır.

1) Okullarda ve üniversitelerde öğrencilere düşünmeyi öğretmek. Tıpkı okullarda öğrencilerle okuma, yazmanın, matematiğin, yabancı lisanların, biyolojinin vs öğretilmesi gibi. Okullarda temel derslerden biri de düşünme olacak Düşünce dersi.

Bu ders tıpkı matematik, edebiyat, müzik, fizik, tarih dersleri gibi işlenecek ve öğrencilere öğretilecek.

2) Denkoloji adı altında üniversite dalı oluşacak, denkoloji fakülteleri kurulacak. Denkoloji fakültelerinde sorunu daha derinesine genişçe ele alacak, düşünce üretenler üretilcek.

3) Düşünce dersinin diğer doğa bilimleri derslerinden bir önemli farkı olacak. Düşünce tekelinin yerini düşünce özgürlüğü alacak. Matematikte $2 \times 3 = 6$, $25 + 5 = 30$, $100:4 = 25$ vs bunlar herkes için geçerlidir, sabittir. Kimyada su “ H_2O ” bir molekül “O” (oksijen) 2 molekül H den oluşuyor. Bu herkes için geçerlidir.

Ama düşünce için her alanda bu şey söylenemez. Bazı durumlarda $2+2 = 4$, **bazen** $2+2= 7$ **veya** $2+2 = 1$ **veya da** $2+2 = -5$ olabilir.

4). Denkoloji de okullarda öğrencilere sadece düşünmeyi öğretmek söz konusu değil, o bununla sınırlı kalmaz. Denkolojinin birbirlerini tamamlayan ve birbirlerine kopmaz şekilde bağlı olan iki görevi vardır. Bir yandan okullarda düşünceyi ders olarak ele almak ve öğrencilere düşünce dersini vermek. Diğer yandan bu dersi okul dışındaki diğer tüm alanlara ve öğrenci olmayan diğer insanlarda yani halkada götürmek. Zaten ideoloji, dini görüş bunu yapıyor. İdeolojik eğitimler, dini görüş sadece okullarda verilmiyor, aynı zamanda halkada götürülüyor.

Neden Denkoloji?

İnsanlar yaşamlarını sürdürmek için üretimde bulunurlar ve kendi aralarında sosyal ilişkilere geçerler. Üretimde bulunmakla insanlar hem doğayı etkilerler ve hemde kendilerini. Ama genelde aynı şeyi hayvanlar için söyleyemeyiz. Hayvanlar Pazar için meta üretimde bulunmazlar ve bilinçli olarak üretimi çoğaltamazlar. Onlar yaşamlarını sürdürmek için ihtiyaçları olan şeyleri doğadan hazır olarak alırlar. İnsanlar,kendi tarihlerinde her alanda yaptıkları gelişmelerini soyut düşümlerine, düşünme ile elde edilen tecrübelerin nesilden nesile devam ettirilmesine ve konuşmaya borçludur. İnsanı insan yapan düşüncedir. Ahlakı, dini gelenekleri, eğitimi, ideolojiyi yaratan düşüncedir. Düşünce bu kadar önemli olduğu halde günümüze kadar, daha bilimsel bir dal haline getirilmemiştir. Bu nedenle düşünce kendi başına bağımsız olmamıştır. Tersine, düşünce egemen ideolojinin, eğitimin, geleneklerin ve dinin kölesi halinde kalmıştır, düşünce belirleyici olmaktan çıkarak, dinin, ideolojinin, politikanın bir türeği haline gelmiştir

Bu nedenler düşüncenin fakirleşmesine, düşünce hastalıklarının artmasına, zararlı düşüncelerinin gelişmesine sebep olmuştur. Bugün çağımıza, 21.yy damgasını vuran ve egemen olan sermaye, dini ve ulusal savaşlardır. Tolumda birçok alanda hastalıklı düşünce sağlıklı düşünceye egemen olmuştur. Kâr hırsına dayanan yanlış üretimle hem doğa, çevre geniş oranda zarar görüyor ve hemde ekonomik kriz yaşanıyor. Bunlar sonucu insanlar olumsuz etkileniyor. İnsanlara hiçbir faydaları olmayan ve doğaya, insanlara yalnız zararı olan savaş silahları üretiliyor. Bugün yanlış ve zehirli görüşler her yerde kol geziyor. Birçok zehirli, yanlış,

hastalıklı görüşler devlet aracılığıyla hem okullarda ve hemde okulların dışında yayınlanıyor. O halde düşüncede bir yenileme, devrim yapmanın zamanı çoktandır zorunlu bir ihtiyaç olarak karşımızda duruyor. Bunun için Denkoloji bilim dalı gerekli. Neden denkoloji? Bunun cevabı şurada yatar.

Denkoloji: Çünkü;

- 1) Denkoloji ile düşünce bir bilim dalı haline gelir. Burda düşünce yenilenir, genişletilir.
- 2) Denkoloji ile üretici düşünce sağlanır.
- 3) Hasta düşünceler tedavi edilir. Bugün kısmen aynı görevi ruh hastası bilimciler, psikologlar görüyorlar. Yalnız günümüzde toplumlarda birçok düşünce hastalığı hastalık sayılmıyor. Örneğin fanatik dini ve milliyetçi görüşler, hatta toplum bunları besliyor.
- 4) Günümüz toplumunda herhangi bir düşünceyi üretmek, ki bu tarihte de öyle olmuştur, bir avuç azınlığın işidir. Geniş halk yığınları düşünce üretiminden uzaklaştırılmıştır. İnsanlık tarihinden günümüze kadar, ilkel komunal toplumun ilk aşamaları hariç tüm, toplumsal düzenlerde düşünce üretme bir avuc azınlık tarafından olmuştur.
- 5). Büyük halk yığınları birçok konuda düşünmüyor, birçok önemli konuda düşündükleri düşünce kendilerinin değil. Kafa yani beyin kendilerinin ama beynin içindekiler başkalarınındır.

Denkoloji'nin alanı düşünceyi kendisine bilimsel olarak konu almaktır. Böylece düşünce kendi başına nispi bağımsızlığı olan bir bilim kurumu haline gelir. Bütün içinde iken onun bir parçası olan şey bütünden koparılarak dışarı alındığında % 100 luk geneli oluşturur. Bütünün parçaları olarak bütünün % 20 sini oluşturan şey, kendi başına ele alındığında % 20 oranı % 100 haline gelir.

Bu durumda olan düşünce söz sahibi değildir. Ekonomi ekonomide, kimya kimya alanında, fizik fizik sahasında, astronomi astronomi dalında söz sahibidirler. Bunlar kendi dallarında söz sahibidirler.

Düşünce Ne demek?

Düşünce konusu hemen hemen insanlık tarihi kadar eskidir. Düşünce insanda 1,5 – 2 yaşlarından sonra başlar ve ölümüne kadar devam eder. Önce düşünce konusunda yazılanlara bakalım. Rubinstein düşünceyi şöyle tarif eder. “Düşünce subjenin bilgi faaliyetidir. (**Das Denken ist Erkenntnistätigkeit des Subjekts**) Düşünce, daha başından var olmanın bilgisi olarak görülmeli. Düşünce öznenin bir faaliyetidir ve aynı zamanda var olmanın bir yansımasıdır.”¹

Descartes, düşünce konusunda şöyle diyor; “Düşünce ismi altında şunları kapsıyorum; bizim içimizden olan ve onun direkt bilincinde olduğumuz tüm şeyler. Bu nedenle her istek, resimli kavram, görme ve duyuumsal algılama bir düşüncedir.”²

Aynı şekilde felsefe sözlüğü ve diğer sözlüklerinden şunları okuyoruz; “Düşünce insanın fiziki faaliyetinin en üst şeklidir. Düşünce insanların toplumsal iş sürecinde olmuştur. Düşünce daha kendi oluşumu gereği sosyal belirlenmiştir.”³ “Dar felsefi anlamda düşünce herşeyden önce farklı,

¹ S. L. Rubinstein. Sein und Bewusstsein, Akademie Verlag, Berlin 1977 S.117

² René Descartes, Meditationen über die Grundlagen der Philosophie S.95

³ Philosophisches Wörterbuch (Felsefe Sözlüğü) VEB Bibliographisches Institut, Leipzig 1974. S.258

bağımsız konumu olan ruhi faaliyetin görüşleri, tasarıları anlayışlarıdır.”⁴

Aynı şekilde Genel Psikoloji Kitabında düşünce için şöyle söyleniyor: “Düşünce, toplumsal olarak belirlenmiş, konuşma ile kopmaz şekilde bağlantılı, yeniyi arama ve bulmanın ruhi sürecidir. Duygusal anlayışın (Erkenntnis) yetmediği, çaresiz kaldığı yerde düşünce başlar. Düşünce, yeni birşeyi arama ve bulma demektir.”⁵ Brockhaus ansiklopedi’sinde “ Düşünce, köken olarak tanımak, bilmek, ruhi süreci, şeyleri bulma, tanıma, anlama ve ayırma ...” demektir deniliyor. Teplow, Psikoloji kitabında bu konuda şöyle yazıyor; “Düşünce nesnel dünyadaki ve şeylerdeki genelin yansımasıdır... gerçeğin genelleşmiş yansıması düşüncenin en önemli karakteridir.”⁶Düşünce, değişik şekillerde ele alınmıştır. Bilinç, fikir, bilgi ve görüşler düşünce anlamında ele alındığını görüyoruz. Bilinç, fikir, bilgi ve görüş denildiğinde de bundan düşünmeyi anlıyoruz. Aynı şekilde düşünce denildiğinde de bundan bilgi, fikir ve görüş anlıyoruz. Herşeyden önce burda kavramlar karmaşıklığı ile karşılaşılıyor.

Burada sorumuz kavramlar üzerindeki kelime oyunları, demogoji yapmak değildir. Önemli olan bu kavramların anlaşılmasıdır. Zaten düşünce kendi içinde kollara ayrılır. Bilinç, bilgi, görüş ve fikirler düşünceden çok farklı şeyler değildirler. Düşünce kökendir ve bunlarda onun dallarıdır. Burda konumuz düşünce ve beyin veya düşünce ve konuşma ilişkisi de değildir. Konuşma düşüncenin, soyut düşünmenin kopmaz bir parçasıdır. Konuşma ile düşünme arasında direkt

⁴ Wörterbuch der Philosophischen Begriffe (Felsefi Kavramlar Sözlüğü)

⁵ Allgemeine Psychologie (Genel Psikoloji) Hg. A.W. Petrowski. Volk und Wissen Verlag, Berlin 1976.S.117

⁶ K. Karnilow& M. Teplow, Psychologie, Volk und Wissen Verlagö Berlin 1951.S.193

bir ilişki vardır. Ama konuşamayan, dilsiz bir insan genede düşünür. Konuşma düşünmenin dışarı taşınması aracıdır.

Beyinsiz düşünce olmaz. Yukarıdada belirttiğimiz gibi konumuz biyolojik olarak düşünmeyi, beyin ve düşünce sorununu incelemek değil. Bu yazının konusu, ilk aşamadan sonra gelen soyut ve toplumsal düşüncedir. Yani düşüncenin ilk aşaması olan biyolojik noktası değil, ikinci aşama ve sonraki dönemdeki düşüncedir. Sorumuz; biyolojik olarak düşünce nedir? Biyolojik olarak düşünce beyinde nasıl oluşur? Düşünce, beyin, sinir ilişkisi nedir? Beyin düşünceyi nasıl yaratır? şeklinde değildir. Düşünce iki ana konumdan oluşuyor. Birincisi doğal olarak düşünce şekli ve ikincisi toplumsal düşüncedir. Toplumsal düşünce doğal düşünce üzerinden yükselir ve onun ikinci aşamasıdır.

Doğal olarak düşünce

Doğal olan düşünce, düşüncenin hammaddesi, doğal kaynağıdır. Normal şartlar altında insanların doğuştan beraber getirdikleri, doğuştan insanlara verilmiş bir şeydir. Bu insanların beyninin düşünme özelliğine sahip olması demektir. Bebek doğar doğmaz bu olanağa sahiptir. Bu düşünme embriyonu 2 ile 3 sene arasında gelişir. 2-3 sene sonra düşüncenin dışarı yansıması başlar. Küçük çocuk düşünmeye başlar. Beyin faaliyete geçer ve düşünce üretme süreci başlar. Doğal düşünce yalın haldeki düşüncedir. İlk aşaması çevre ile insan arasındaki ilişkidir. Dar bir çevre söz konusu. Düşünmenin oluşumu ise; çevre, iklim, yaşam koşulları ve sosyal şartlar arasında direkt ilişki halindedir. Toplum ile çevre eş anlamlı şeyler değildir. Çevre, insanın içinde yaşadığı alandır. Çevrenin sınırlı bir alanı vardır.

Doğal aşamada, insanlar çevresinden etkilenecek düşünürler. Doğal düşünce, çevrenin bir yansıması ve insanın çevresi konusundaki bilgisidir. Burada doğal düşüncede, kişilerin çevresine girmiş toplumsal düşünceyi, fikirleri bir yana bırakıyoruz. Ama en azından teorik olarak bir dönem için, toplumsal düşüncenin girmedığı bir çevreyi düşünelim. Tüm dış toplumdan ve etkilerden izole olmuş bir çevreyi düşünelim. İşte o zaman bu çevrede var olan doğal düşünce, çevrenin bir yansımasıdır. Burada düşünce maddi çevre tarafından şekillenmiştir. Kişi burada düşündüklerini söylediği zaman, içinde bulunduğu kendi çevresini ve yaşam koşullarını anlatır.

Eğer, çevrede tropikal iklim varsa buradaki insanlar bu iklimle ilgili şeyleri düşünürler. Çevrede karlı soğuk iklim varsa, o zaman buranın insanı soğuk ve karlı iklimle ilgili şeyler düşünürler. Burada düşünce doğaldır, maddi temeli vardır, soyut, teorik düşünce şekli yoktur. Ama çağımızda dünyanın hiçbir yerinde, herşeyden izole olmuş, dış etkenlerin hiç girmedığı, yalnız kendisi ile sınırlı olan hiç bir çevre kalmamıştır. Dünyada dışardan, dış ulaşımdan, haberleşmeden ve kitle iletişiminden etkilenmeyen hiç bir çevre kalmamıştır. Bu nedenle kendi başına kalmış, yalnız kendisi ile varolan, toplumsal düşüncenin etkisi altına girmemiş hiç bir doğal düşünce kalmamıştır. Artık doğal düşünce toplumsal düşünce içinde vardır.

Doğal düşüncede kişiler dışardan, çok ve uzak mesafede olan ve başkaları tarafından verilen görüşlerden etkilenmiyor. Düşünce bir avuç azınlık insan tarafından üretilmiyor, düşünce bireyseldir. Doğal düşünce kişinin kendisi ve ailesinin yaşamını sürdürmesi ve bunun için ihtiyacı olan şeyler üretmesi veya doğadan hazır alması ile sınırlıdır. Doğal düşüncede düşünce ile doğa, dar çevre, çalışma şartları ve yaşam koşulları arasında direkt ilişki

vardır. Burda düşünce basittir, karmaşık değil, yaşam tarafından belirlenir. K. Marx “**Benim çevreme olan ilişkim benim bilincimdir.**” der. Aynı şekilde Politik Ekonominin Eleştirisi kitabının ön sözünde şöyle yazar “**İnsanın varlığını belirleyen onun bilinci değil tersine onun toplumsal varlığı onun bilincini belirler.**”

Burda kimse kimseye düşüncesini zorla empoze etmiyor. Kişi kendi kafasında kendi düşüncelerini taşıyor. Düşünce ile zaruri ihtiyaç arasında direkt bir ilişki vardır. Suni bir düşünce üretilmiyor. Doğal olan düşüncede düşüncenin, dini görüşlerin, eğitim, ideolojilerin, kitle iletişimi tarafından kalıplandırılması, şekillendirilmesi söz konusu değil. Marx şöyle der; “insanlar kendi yaşamlarının toplumsal üretiminde kendi isteklerinden bağımsız ve zorunlu ilişkilere, üretim ilişkilerine girerler. Bunun üzerinde belirli toplumsal bilinç şekline uygun hukuki ve politik üst yapı yüklenir. Maddi yaşamın üretim şekli, sosyal, politik ve ruhi yaşam sürecini belirliyor.”⁷ Artık toplumsal sürecine girmiştir. Yalnız doğal düşünce yok, aynı zamanda onu kendi hegemonyası içine almış toplumsal düşünce vardır. Düşüncede, kişinin kendi düşüncesine yabancılaşması dönemi başlar.

Toplumsal Düşünce

Toplumsal düşüncede doğal düşünce yok olmuyor; doğal düşünce aynı zamanda toplumsal düşünce içinde de varlığını sürdürüyor. Ve yalnız belirleyici olmaktan çıkar. Konum ne olursa olsun her zaman kişi için belli bir çevre

⁷ K. Marx, Zur Kritik der Politischen Ökonomie, Vorwort, Dietz Verlag, Berlin S.45

vardır. Çevre ise kişinin içinde yaşadığı alandır, onun mekanıdır. İnsanlar ancak kendi çevreleri içinde birey olarak varolurlar. İnsanlar, birey olarak yaşadığı sürece ekonomik gelişme durumu, teknik gelişme durumu, sosyal şartlar, çalışma şartları ve yaşam koşulları ne olursa olsun genede bir çevre içinde vardırırlar. Tüm toplumlarda kast sistemi var. Yalnız bunun varlık biçim ve şekli kendini farklı şekillerde gösterir.

İnsanların varlığı, onların mevcut sosyal şartlar ve yaşam koşulları altında bir çevrede yaşamlarını sürdürmeleri demektir. Toplumsal düşünce; geleneksel, ahlak, din, ideoloji, ekonomik yani mevcut üretim ilişkilerinin şekli, eğitim ve kitle iletişimi tarafından belirlenen bilinç, düşüncedir. Toplumsal düşünce de zorunlu bir şekilde yalnız çevreyi, yaşam koşullarını ve çalışma şartlarını yansıtmıyor. Toplumsal düşünce bir ihtiyaçtan doğar ama bu onun yaşam için zorunlu olduğu anlamına gelmez. İnsanların varlığını sürdürmeleri, nesillerini devam ettirmeleri için her toplumsal düşüncenin varlığı mutlaka gerekmez. Toplumsal düşünceler ihtiyaçtan doğar. Buna somut iki örnekle görelim. Dini görüşe ve vatan fikri düşüncelerine bakalım.

Dinin tarihine baktığımızda din denilen olgunun iki temel nedenden dolayı ortaya çıktığını görürüz. Biri insanların öldükten sonra ne olacakları, ölümün sonunun ne olduğu konusundaki bilmezlikleri. Bunun sonucu insanlar çaresiz, zayıf bir konuma girmişler. Ölüm sonrası ne olur? Bu soruya cevap verememe onları zayıf düşürmüş. Diğer doğal felaketlere karşı olan çaresizlik, zayıflıktır. İnsanlar; depremlerin, şimşek çakmasının, gök gürlemesinin, büyük sellerin nedenini bilmiyorlardı. Acaba neden deprem oluyor, şimşek çakıyor, sel oluyor ve gök gürüyor? Bu soruları cevaplandıramayan, cevaplandırmaktan aciz kalan insanlar, bunları yapan dış bir güç aradılar. Güneş neden tutuluyor,

gece ile gündüz neden oluyor, neden mevsimler değişiyor? Sorun üzerine sorun, ama cevap yok. Bu insanlarda korku yarattı. Bu korku insanları dış güçlere inandırmaya zorladı. Güneş, deniz, ateş, şimşek... vs. birer tanrı oldu.

Din, korku, korku psikolojisine ihtiyaç olarak ortaya çıktı. Dinin ilk kaynağı korkudur. Doğal olaylardan korkan insanlar bir şeye ihtiyaç duydular. Bu ihtiyaç onlara bir güvence, korkuyu yenmeye, çaresizlik karşısında kendi kendini teselli etmeyi yaratma zorunluğunu ortaya çıkardı. Üretilen herşey tüketiliyor ve ihtiyaç sonucu ortaya çıkıyor. Marx'ın, deyimi ile tüketim dolaylı üretimdir yani tüketim üretim ve üretimde tüketimdir. İhtiyaç olmayan tüketilmeyen bir şey üretilmez. Buda her ihtiyacın; yaşamak, insanların nesillerini devam ettirmesi için zorunlu olduğu anlama gelmez. Bazı ihtiyaçlar veya ihtiyaç olduğu için üretilen şeyler vardır, ama bunlar yaşam için zorunlu değildir. Bunlar tam tersine yaşam için ihtiyaç olmadıkları gibi yaşamın sürmesine son veren şeylerdir. Örneğin modern silah araçlarıdır. Ayrıca üretilen, ihtiyaç duyulan şeylerin faydalı mı yoksa zararlı mı? Oldukları konusunda ayrı bir sorundur.

Kapitalizmin gelişmesiyle ulusal sermaye ortaya çıktı. Bu ulusal sermayenin dış tehlikeye karşı kendini koruması gerekiyordu, yani ulusal vatan. Uluslar oluştu, ulusal sınırlar çizildi. Sınırlarla, gümrükle, savaşlarla ulusal sermaye korundu. Ulus- vatan, ulusal sermayeyi koruma ve savunma ihtiyacından doğdu. Ülke ve memleket kavramları değişikliğe uğratıldı yeni boyutlar kazandı. Kişilerin yaşadıkları çevre suni olarak genişletildi. Heimat ve doğum yeri kavramları genişletilerek vatan gibi kavramlarla eş anlama getirildi. Anavatan kavramı oluştu. Yanlış bir şekilde ama biliçli olarak İnsanın yaşadığı, doğup-büyüdüğü alan-Heimat-kavramın yerine VATAN kavramı konuldu. Anavatan,

anavatanın savunulması, anavatan için ölüme gitme, vatan için şehit olma şeklindeki fikirler ve görüşler toplumsal düşünceye, toplumda yaşayan geniş halk bireylerin beyinlerine yerleştirildi. Hiç bir karış toprağı, yani pratikte hiç toprağı olmayan insanda artık “teoride toprağına sahip” vatani sahip oldu. Benim olmayan şey benim sayıldı, ben artık olmayan şeyin sahibiyim.

Toplumsal düşünce, yaşam koşulları, çalışma şartları, din, ahlak, teknik gelişme eğitim, ekonomik gelişme seviyesi, ideoloji, gelenekler ve kitle iletişimi tarafından oluşturuluyor. O halde, yalın haliyle doğal düşünce ile toplumsal düşünce aynı şeyler değildir. Çağımızda dünyanın hiçbir yerinde saf doğal düşünce kalmamıştır. Doğal düşünce ile toplumsal düşünce iç içe geçmiş ve kaynaşmıştır. Bu nedenle, düşünce doğal düşünce ile toplumsal düşüncenin genel adıdır. İkisi düşünce çatısı altında kaynaşmışlardır. Bir çocuk anne ve babasının genlerinden oluşuyor. Bu genleri taşıyor, ama genede kendi başına bir kişidir. Günümüzde hiç bir insanda yalnız doğal düşünce kalmadığı halde genede, düşünceden toplumsal düşünceyi anlamak ve düşünceyi toplumsal düşünce ile eş anlamda kullanmak yanlış olur. Düşüncüyü, tarihi geçmiş ve biyolojik olarak ele aldığımızda, düşünce zorunlu olarak toplumsal düşünce anlamına gelmez. İkisi eş anlamlı şeyler değildir. Düşünce = toplumsal düşünce anlamına gelmez.

Toplumsal düşünce, insan tarihinin belirli bir aşamasından sonra ortaya çıkmıştır. Yaşayan her normal insan doğal düşünceye sahiptir. Normal insan doğal olarak düşünür. Kişi ise burda dünyaya kendi gözüyle bakar, gelişmeleri ve olayları kendi perspektifi ile değerlendirir. Burada düşünmeyen insan yoktur. Doğal düşünmede, düşünce, his etme, duyma ve görme gibi bir içgüdüdür. Bu durumda olan düşünce bireysel egoizmi, bireysel yaşama

m¼cadelelerini yansıtıyor. Her insan kendi yaşamını sürdürmek, kendi ve ailesinin yaşamını sürdürmek, ihtiyacı olan şeyleri karşılamak için düşünür. Bunun en basit örneği kişinin karnını doyurmak için düşünmesidir. Hava soğuk nasıl ısınırım, karnım aç ne yiyeceğim, cinsel ihtiyacımı nasıl karşılarım...vs şeklindeki düşüncelerdir. Doğal düşünce noktasında her insan düşünür. Burda insanların düşünmediklerini söylemek yanlış olur.

Bu nedenlerle “insanların geniş kesimi günümüzde düşünemiyor ”denildiğinde, her insanın toplumsal düşüncede düşünemediği anlaşılmalı. Düşünceyi, doğal düşünce ve toplumsal düşünce diye ayırdıktan sonra genel düşünce tarifini yapmadan önce, toplumsal düşüncenin ne olduğuna bakalım. Toplumsal düşünce; Aile ve okullardaki eğitim, ideoloji, din, gelenekler, ahlak ve kitle iletişimi aracısıyla insanlarda oluşturulan, beyinlerine yerleştirilen fikir ve görüşler toplamıdır.Düşünce = doğal düşünce + toplumsal düşünce. Düşüncenin genel tarifini şöyle yapabiliriz: Düşünce; kişinin içinde bulunduğu mevcut aşamadaki çevresi, yaşam koşulları, çalışma şartları ve din, ideoloji, kitle iletişimi, gelenekler, ahlak, ve eğitim sonucu olarak insan beyninde oluşturulan ve oluşan fikir ve görüşlerin toplamıdır. Artık insanlar, sahip oldukları bu düşünce ile olayları ve sosyal gelişmeleri, doğada ve toplumda olanları bu perspektivle değerlendirilir. Bu düşünce gözlüğüyle, perspektivi ile toplumda ve doğada tüm olup bitenlere iyi veya kötü, faydalı veya zararlı görür ve ona karşı tavır alır, ona göre pratik faaliyette bulunur.

Düşünce, fikir ve görüşlerden oluşuyor. Düşünce genel bir isimdir. Fikir, düşüncenin parçasıdır. Görüş bir düşünce şeklidir. Tıpkı meyva ve sebzenin genel bir isim olması gibi. Meyva, elma, erik, portakal, muz, kayısı, şeftali, ...vs nin genel adıdır. Sebze ise; domates, biber, patlıcan, lahana,

salata...vs ya verilen genel addır. Düşünce'de; fikir, görüş, bilinç ve bilgiye verilen addır.

Toplumsal Düşüncenin Özellikleri

Toplumsal düşünceyi doğal düşünceden ayıran şey, onun sahip olduğu kendisine özgü özelliğidir. Toplumsal düşüncede kitle düşünceyi dışarıdan alıyor. Kişinin kendisi bu görüşe gelmiyor. Örneğin, Allah diye yüce bir gücün var olduğu, peygamberlerin onun elçileri oldukları, Tevrat, Zebur, İncil ve Kur'an-ın kutsal kitaplar olduğu görüşüne kitleler kendiliğinden gelmemişler. Bu gün dünyada İslam görüşünü kabul eden yüz milyonlarca insan vardır. Bunların hepsi “ Yüce bir Allah'ın olduğunu, Muhammed'in onun elçisi olduğunu, Kur'an- nın Allah'ın sözleri olduğunu ve bu nedenle kutsal olduğu görüşünü kayıtsız şartsız kabul eder. Yüz binlercesi, yüz milyonlarcası, ölümden sonra öbür dünyanın var olduğunu ve hayatın ölümden sonra burda devam ettiğini, cennet ve cehennemin, meleklerin var olduğunu kabul eder. Tüm bu görüşlere inanır. Bu görüşlere kayıtsız şartsız inanan yüz milyonlarca kişinin hiç biri, bu görüşlere çevrelerinden, sosyal şartlarından veya yaşam koşullarından dolayı gelmemiştir. Bir avuç azınlıktaki kişi tarafından üretilen bu görüş kendilerine dışarıdan, toplum tarafından verilmiştir. Varlıkları biyolojik değil.

Aynı şekilde bude gün Hristiyan âleminde yüz milyonlarca insan manevi bir Tanrı'nın varlığına inanır. Bu Tanrı'nın herşeyi yarattığını, Musa ve İsa'nın Allah'ın Elçileri ve peygamber olduklarını kabul eder. Tevrat'ta Şöyle der “Tanrı başlangıçta gökyüzünü ve yeri, tüm dünyayı yarattı... Tanrı kendi resmine göre insanları yarattı.

O erkek ve kadını yarattı.”⁸ Yüz milyonlarca hristiyanın kabul ettiği bu görüş 2500 sene önce, başta Musa olmak üzere, sonra İsa ve etrafındaki 12 kişi tarafından üretilmiştir. Ve bu görüş insanlara dışarıdan veriliyor. O halde toplumsal düşüncenin en önemli özelliği, toplumda yaşayan bireylere dışarıdan verilmesidir. Bunların mutlaka çok tarihi geçmişlerde üretilmiş olmaları zorunlu değil. Bu görüş ve fikirler en yakın zamanda da üretilmiş olabilirler. Bunların 10 gün önce veya yüzlerce sene önce üretilmiş olmaları burda önemli bir rol oynamaz. İhtiyaca göre bu değişir.

Aynı şekilde evrim teorisinde kitlelere dışarıdan verilmiştir. Jeon Lamarck 1809 yılında Paris’te “**Philosophie Zoologie**” (Felsefenin Zoolojisi) adı altında bir kitap yayınladı. Bu kitapta Evrim Teorisi’nin bilimsel temeli atıldı. Charles Derwin’de 1859 da Türlerin Türeyişi” (Die Entstehung der Arten) adlı kitapta Evrim Teorisini bilimselleştirerek derinleştirdi. Evrim teorisine göre var olan gelişmeler Tanrı’nın eseri değil, doğanın kendi eseridir. Bilimsel evrim teorisinde Tanrı’nın bir fonksiyonu yok, O yaratan ve yaratıcı olmaktan çıkmıştır. Bu görüş bugün dünyamızda milyonlarca insan tarafından kabul ediliyor. Aynı şekilde bu görüş te insanlara dışardan, toplum tarafından veriliyor. Mevcut toplumsal görüşlerin, düşüncenin bir kısmı hayallere, fantaziye dayanıyor, dini görüş bunun somut örneğidir. Aynı şekilde anavatan kavramı da hayali, fantazi bir görüştür. Anavatan görüşüne göre, bir ülkenin sınırları içinde var olan topraklar ve ülkenin tüm zenginlikleri, bu ülkede yaşayan ve bu ulusun bireyi olan herkesindir, onun mülkiyetidir.

Bu görüşe göre ABD’ de yaşayan ve hiçbirşeyi olamayan aç ve fakir insanların geniş toprakları ve ülke zenginliği vardır. Afrika ülkelerinde yaşayan hiç birşeyleri, hakları

¹⁰ 1. Mose. Genesis

olmayan, açlıktan dolayı ölen yüzbinlerce insan “**toprak sahibidir, ülke zenginliğine sahiptirler.**” Türkiye’de, Almanya’da, Rusya’da, Brezilya’da, Zahir’e’de, Hindistanda, Pakistan’da, yaşayan yüz milyonlarca insanın bir karış toprakları yoktur ve ülke zenginliklerinden hiçbir pay sahibi değildirler.

O zaman neden vatan kendilerin ki olsun ki? Bazı toplumsal düşünce şekillerinin hem maddi temelleri yok ve hemde suni olarak yaratılmışlardır. Vatan kavramı vatan, savunması ve dini görüşler suni olarak üretilmişlerdir. Bu gün savunulan şiar şudur: “Toprak, toprak ağalarına, ülkenin zenginlikleri bir avuç kapitaliste, ama toprak ve ülke zenginlikleri için ölmek fakir (tüm bunlardan yoksun) insanlar içindir, zaten her zaman pratikte bu oluyor. Vatan “savunması” savaşlarına toprak ağaları feodal beyler ve sermaye sahibi-zengin burjuvazi katılmıyor.

Toplumsal düşünce, fikir ve görüşler insanlara toplum tarafından dışarıdan veriliyor. Ama insanlar bu görüşleri kabul ettikten yani bu görüşler, fikirler onlara verilip onlara kabul ettirildikten sonra, onlar artık bu görüşleri kendi görüşleri olarak kabul ederler. Onlar artık kabul ettikleri bu görüşleri başkalarının olan, yabancı görüş olarak kabul etmiyorlar. Kitleler dışarıdan kendilerine kabul ettirilen, kabul ettikleri görüşleri kendi öz görüşü olarak kabul eder. Bu görüşleri savunur, onun doğrultusunda pratik faaliyette bulunur. Ve gerekirse o görüşleri savunmak için savaşır. Bazen o kadar fanatikleşir ve aşırı giderlerki, bu görüşler için herşeyini verir, ölüme gider, kendi çocuklarını bile öldürür.

Toplumsal düşünce hiyareşik örgütlüdür. Düşünce, fikirler ve görüşler yukarıdan aşağıya hiyareşik örgütlüdür. Toplumsal düşünce her yönüyle aynen askeriye gibidir. Tek yanlı işler, yukarı doğru gittikçe düşünce mülkiyeti daralır. Toplumda düşünce üreten bir avuç azınlıktır. Bu nedenle

düşüncede tekelleşme var, geniş kitlelerin fikir ve görüşler, düşünce üzerinde söz hakları yoktur. Onlar sadece alıcılardır.

Dini görüş üzerinde yorum yapma en yüksek din adamının hakkıdır. Dinde söz sahibi Paps`tır, Diyanet İşleri Bakanındır, Müftüdür, Psikopostur...vs. Gerek ideolojiler, gerekse dini görüş ve gerekse diğer politik görüşler olsun hepside tekelleşmiş, hiyerarşik yapılıdır ve yukardan aşağı (bir aşamaya- basamağa kadar) tek yanlı işler. Hatta bazı düşünce şekilleri-fikir ve görüşler vardır ki bunlar kutsallaştırılmışlar. Bu görüşlerden hiç şüphe edilemez. Bu görüşlerin doğruluğundan şüphelenmek büyük bir suç ve günah sayılır. Tanrının varlığından, kutsal kitaplardan ve peygamberlerden şüphelenmek, kuşku duymak en büyük günahıdır. Zaten düşündüğün de soru çözülüyor.Ve bunun cezası (bazen daha bu dünyada iken öldürmek) ölümden sonra cehenneme gitmektir. Bugün insanlar Kur`an da değişiklik yapmaya cesaret edemiyorlar. Tevrat`ta, Zebur`da, İncilde ve Kur`an da yazılı olanlar aynen kabul ediliyor. Her değiştirme girişimleri tarihte silah zoruyla bastırılmış, her zaman savaşla, silahla bastırma hareketiyle karşılık bulmuş.

Toplumsal fikir ve görüşlerde bunu kabul eden insanların kitlesi çok geniştir. Her toplumda var olan fikir ve görüşleri genelde, kelimenin dar anlamıyla iki temel kategoriye ayırabiliriz. Bunlardan biri toplumda var olduğu halde, toplumda egemen durumda olmayan görüş ve fikirler. Biri budur. Diğerisi ise; Toplumda egemen olan düşünce şekilleri-fikir ve görüşleridir. Bu görüşün kitlesi geniş, geniş yığınlar tarafından kabul ediliyor, benimseniyor ve savunuluyor. Toplumsal olan görüş bireyci-bireysel değil kitleseldir. Onun içinde tekelleşmiş. Toplumsal fikir-görüşün tekelleşmesi, aynı düşüncenin çok geniş yığınlar tarafından kabul edilmiş olması demektir.

Düşüncenin Üretilmesi

Hiç şüphesiz ki, hiçbir şey yoktan var ve vardan yok olmaz. Aynı şekilde var olan her şeyin bir nedeni vardır, nedensiz hiç bir şey yoktur. Fikir ve düşüncelerde bir meta gibidirler. Her meta gibi fikir ve görüşlerde üretilir-değiş tokuş edilir ve tüketilir. Tüketilmeyen hiçbir şey üretilmez. Bu nedenle Marx'ın deyimiyle üretim dolaylı tüketimdir, üretim tüketim ve tüketim de üretimdir. İnsanlık tarihinde ve bugün var olan her görüşün-fikrin bir var oluş nedeni vardır. Herhangi bir ihtiyaca cevap vermeyen veya en azından ihtiyaca cevap verir kabul edilmeyen hiçbir düşünce şekli yoktur. Dünya uzayıyla, toplumuyla, doğasıyla kapalı bir sistemdir. Doğal düşünce, insanın kendisinin ve neslinin devamını sürdürme ihtiyacından doğar. Doğadan hazır olanı alıp yemek acıkma, yaşamak ihtiyacından doğar. Bu yetmeyince hayvan beslenme ve tarımla uğraşma ihtiyacı doğmuştur. Bununla birlikte-bundan önce veya buna paralel olarak hayvancılık ve tarımla ilgili fikir ve görüşler ilkel şekliyle ortaya çıkmıştır. Bir kişinin yalnız başına büyük yabani hayvanları avlaması mümkün olmadığı için, beraber-ortaklaşarak avlama görüşü ortaya çıkmıştır. Zorunlu ihtiyaçlar insanları düşünmeye zorlamıştır.

Ateşin bulunması, iş aletlerinin keşfi, el aletlerinin kullanılması ve bununla ilgili görüşlerin ortaya çıkması, yaşama dürtüsüdür. Yaşama içgüdüğü insanlara bunları yaratmaya ve bu konuda düşünmeye zorlamıştır. Wundt şöyle der; "Birçok erkeğin bir kadınla evlenmesi, daha çok kadınların az olduğu ülkelerde görülüyor. Kız çocuklarını öldürme geleneğinin yaygın olduğu bölgelerde bu durum söz konusu. Eski bir İngiliz araştırmacısı H.Ellis bu bölgelerde erkek kadın

oranını 6:1 şeklin de tahmin ediyor. Herkes bir kadınla evlenemiyor o zaman birçok erkek bir kadınla evleniyor.”⁹

Kızlık sorununun problem görüldüğü, evlilik öncesi cinsel ilişkilerin yasak olduğu durumlarda homoseksüellik ve hayvanlarla cinsel ilişkilerde bulunma görüşü ortaya çıkmış ve bu görüş pratiğe sokulmuş. Doğal düşünceye yaratan faktörler; iklim, yaşama arzusu, çevre, yaşama koşulları ve sosyal şartlardır tüm bu faktörler doğal düşünceyi yarattılar. Düşüncenin ilk olarak nasıl ortaya çıktığı? Doğal düşüncenin var olmasının nedeni nedir, onu ne üretiyor? Doğal düşünce niçin üretilmiş ve vardır? Bu soruların cevabı yukarıdaki faktörlerdir. Yaşam için insan neslinin devamı için zorunlu olan ihtiyaçların çoğalmasi değişik görüş ve fikirlerin ortaya çıkmasına neden olmuştur. Soğuğa karşı korunmak için giyinme, sexuell iç-güdüsunü gidermek için cinsel ilişki- sexuel boşanma, karınlarını doyurmak için doğada hazır olanın yetmemesiyle hayvancılıkla ve tarımda üretim, avlanma ve tarımı geliştirmenin yollarını arama, bu konularda düşünme.

Düşüncenin üretilmesi veya üretici düşünme zorunlu olarak yalnız positif düşünce üretmek anlamına gelmez. Üretici düşünmek - düşünce üretmek kendi kapsamına positif ve negatif yönde düşünce üretmeyi alır. Positif düşünce üretmek; doğaya, çevreye zarar vermeyen, ırkçılık, savaş temeline dayanmayan, sömürüyü, insanlar üzerinde her çeşit baskıyı, düşünce köleliğini ortadan kaldırma, politikayı, ideolojiyi, dini insanların, doğanın ve çevrenin hizmetine koyma, dünyada var olan her çeşit eşitsizliği, yoksulluğu, kötü yaşam koşullarını ortadan kaldırma, kadın ve erkek cinsi arasında her alanda tam bir şekilde eşitliği savunmak yönünde düşünce üretmek demektir. Çoğunluğun azınlık veya da azınlığın çoğunluk üzerindeki egemenliğini, baskısını reddetmek doğrultusunda düşünce üretmektir.

⁹ W.Wundt, Elemente der Völkerpsychologie. Kröner Verlag. 1912 S.44

Negatif düşünce üretmek; ırkçılık, savaş temeline dayanan, sömürüyü ve insanlar üzerindeki egemenliği haklı gösterme, dini görüşler, ideoloji ve politika aracıyla insanlar üzerinde egemenlik kurmak, doğa ve çevreyi kar üretiminin hizmetine koymak, düşünce köleliğini yaratma, kadın ve erkek cinsi arasında eşitsizliği savunma, toplumda azınlığın çoğunluk veya çoğunluğun azınlık üzerindeki (ırk-din-ulus-ideoloji temelinde) egemenliğini ve baskısını savunma yönünde düşünce üretmek demektir. Örneğin ırkçı, faşist, aynı veya değişik uluslardan halklar arasında savaşlar çıkarmak için düşünce üretmek. Matematikte de bu böyledir. Hesap sadece sonucun artı çıkması demek değil, sonucun eksi çıkması da bir matematik hesabıdır. O halde, düşüncede üretici olmak ve üretici düşünmek zorunlu olarak çevre, doğa ve insanlar için iyi ve faydalı düşünce üretmek anlamına gelmez. Denkojoloji bilminde savunulan pozitif düşüncenin üretilmesi, bu yönde üretici düşünce yaratmaktır.

Toplumsal düşüncenin üretilmesi

Tarihi gelişmenin belirli bir aşamasından sonra doğal düşüncenin yanında ayrıca toplumsal düşünce ortaya çıkmış; günümüze kadar devam ediyor ve insan nesli var olduğu, devam ettiği sürece devam eder. O halde toplumsal düşüncüyü yaratan şeyler nelerdir? Toplumsal düşünce nelerden oluşuyor? Toplumsal düşüncüyü oluşturan, şekillendiren faktörler nelerdir? Marx ve Engels şöyle der; “Görüşlerin, fikirlerin ve bilincin üretimi ilk önce insanların maddi faaliyeti ve ilişkilerinin ürünüdür. Tasarruflar, düşünce, ve ruhi (insanların) ilişkiler burada daha direkt olarak maddi davranışların akıntısıdır. İnsanlar, kendi kararlamalarının ve fikirlerinin üreticileridir. Ahlâk, din, metafizik ve diğer ideolojiler ve onlara uygun bilinç şekilleri bağımsız değildirler. Bunların

tarihi yoktur. Materialle yani maddi üretimlerini ve ilişkilerini geliştiren insanlar, bununla kendi düşüncelerini, düşüncelerinin ürünlerini değiştirirler.”¹⁰

Bazı ülkelerde bugün insanların sahip oldukları görüş ve fikirler kelimenin dar anlamıyla geniş oranda din tarafında üretiliyor. İnsanların; dünyanın oluşumu, ölümden sonraki durum, iyi ve kötü, zenginlik ve fakirlik, nasıl evlenileceği, nasıl yaşaması gerektiği, neleri yemesinin yasak olduğu, neleri yiyebileceği veya nelerin yememesi gerektiği, kadınlar konusundaki görüşleri vs... konularındaki fikirleri geniş oranda din tarafından belirleniyor. Milyonlarca insanın değişik konular hakkındaki görüşlerinde ve fikirlerinde dini görüşün payı bazen %60 üzerinde olmuştur. Montesquieu şöyle der; “Dini görüşün insan neslinin çoğalması üzerinde büyük etkisi olmuştur. Bazen nüfusun çoğalmasına teşvik etti, Yahudilikte ve İslam’da olduğu gibi. Bazen de çoğalmasını engelledi, hristiyanlığı kabul eden Romalılarda olduğu gibi”¹¹

Doğanın yaratılışı konusunda milyarlarca insan yani insanların %60 ından fazlası, bugün şu görüşte: Var olan her şeyi Tanrı yaratmıştır. Bu görüş %100 oranında din tarafından şekillendirilmiştir. Musa’ nın Tevrat’ının birinci kitabında evrenin ve insanların yaratılmasını anlatıyor. Musa’nın 1. Kitabı’nda (Genesis) de şöyle deniliyor: “Tanrı başta Gökyüzü ve Yeri yarattı... Tanrı emir verdi: Işık aydınladırsın ve aydınlık oldu... Tanrı aydınlığı karanlıktan ayırdı, aydınlığa gün ve karanlığa gece adını verdi... Tanrı emir verdi: Suda Canlılar yaşasın, havada kuşlar uçsun.. ve O kuşları sudaki hayvanları yarattı.”¹²

¹⁰ K.Marx / F.Engels. Deutsche İdeologie (Alman İdeolojisi) MEW. Bd.3.Dietz Verlag S.26

¹¹ Montesquieu. Vom Geist der Gesetze. .Mohr Verlag. Tübingen.S.150

¹² Altes Testament (Tevrat) 1. Buch Moses

O halde, tarihin uzun geçmişinden bu yana var olan ve 21. yüzyılın gelişmiş çağında, tekniğin-bilmin her alanda gelişmiş olduğu günümüzde daha geniş oranda geniş insanların beynine damgasını vuran, doğanın ve insanların oluşumu konusundaki fikir ve görüşler din tarafından şekillendiriliyor.

Eski çağlarda eğitim ve bilim tamamen dini kurumların özel mülkiyetinde ve yönetimindeydi.“ Kanun çıkaran Lykurg ve Solon Felsefeci Thalass, Pythagoras, Platon ve Demokritos, Matematikçi Archimedes Nil bölgesi (Mısır)nde ki din adamları yanında yüksek öğrenim görmüşler. Din adamlarının öğretisine göre ölümden önce ruhun kaderi, bu manevi dünyadaki yaşama hikayesine bağlıdır... En büyük ve nüfus sahibi tabakayı din adamları oluşturuyorlardı. Bu din adamları sadece dini işlerle, tanrılar için kurban ve bayramlarla ilgilenmiyorlardı, aynı zaman da halkın en eğitilmiş ve eğiticisi olarak ilaç yapıyorlardı”¹³Tarihin uzun geçmişinden bu yana -2500 seneden bu yana- insanların kadınlar konusunda ki görüşleri şöyledir; “Erkekler kadınlardan daha üstündürler, onların kadınlar üzerinde egemenlik hakları vardır, kadın erkeğin hizmetçisidir. Miras'ta en büyük pay erkeğindir... vs.“ Bu görüş dün olduğu gibi bugünde geniş yığınların kabul ettiği bir görüştür. Toplumda, erkekleri her alanda kadınlardan üstün görme görüşü din tarafından şekillendirilmiş. Erkek-Kadın ilişkileri, kadının toplumda ki yeri, toplumun kadına bakışı, görüşü geniş oranda dini, dinin bu konuda ki görüşünü yansıtıyor.

Tevrat'ta şöyle deniliyor; “Tanrı insanları Cennet bahçesine yerleştirdi. Onlara bahçeyi temizleme ve koruma görevini verdi. Onlara söyledi ki Sen bahçedeki ağaçlardan hepsinin ürünlerini yiyebilirsin, yalnız ürünleri bilgi veren ağacın değil... Kadın ağacı gördü, ona baktı, ağacın ürünü büyüktü... İnsan bundan akıllanıyordu. Kadın bir ürün kopardı, bundan biraz

¹³Georg Schuster, Geheime Gesellschaften Vebindungen und Orden. Fouries Verlag.Wiesbaden 1997 S.21,31,33

yedi ve bir parça da kopararak kocasına verdi, o da bundan yedi...Ben, sen ve kadın arasında, senin nesillerin ve onların nesilleri arasında dūřmanlıđın olmasını kararlaştırıyorum. Tanrı kadına da sōyledi ki, “ sen hamile olursan çok acıların olacak ve sen acılar içinde çocuklarını dūnyaya getireceksin—senin kocan senin efendin olacak.”¹⁴ Aynı konuda Kur’an da şunları okuyoruz. Kadınlarınız sizin için bir tarladır. Tarlanıza nasıl dilerseñiz öyle varın”¹⁵ Ohalde Kur’an ‘da şöyle deniliyor, “Allah’ın insanlardan bir kısmını diğerlerine üstün kılmasının sebebiyle... erkekler kadınların yöneticisi ve koruyucusudur.... Başkaldırmasından endişe ettiğiniz kadınlara öđüt verin, onlar yataklarda yalnız bırakın ve (bunlar yola gelmezlerse) dövün.”¹⁶Günümüzde—tarihi geçmişe olduğu gibi insanların yiyecek ve içecek konusunda ki görüşler şöyle: ”bazı şeyler yenilir ve bazı şeylerin yenilmesi günahtır, bazı şeyler içilmez.” Bugün yüz milyonlarca insan domuz etini yemez, domuz etinin yenilmiyeceği, yemesinin günah olduğu ve içkinin iilmeyeceği görüşünde.”. Toplum onlara bu görüşü vermiş o halde yüz milyonlarca insan neden böyle dūřünüyor, onlara bu görüşü veren ve bu konudaki fikirlerini-dūřüncelerini şekillendiren řey nedir? Bu sorunların tek bir cevabı vardır:

İnsanlar arasında ekonomik zenginlik bakımından aşırı bir uçurum vardır. Bir yandan inanılmayacak derecede aşırı zengin bir avuç azınlık ve diğer yandan açlıktan dolayı ölen geniş bir kalabalık – Dünyada en büyük Zenginin yani 8 kişinin 2015 yılındaki gelirleri toplamı 387 Mrd.ABD. dolarıdır. Bu 8 kişinin yani dūnyanın en büyük zenginin gelirlerinin toplamı dūnyadaki 3,6 milliyar fakir insanın gelirlerinin toplamından daha fazladır . Dünya nüfusunun yarısı, ki bunlar dūnyanın fakir insanlarıdır, global gelirinin sadece %0,16 sine sahip. Dūnyanın en zenginlerinin yani dūnya nüfusunun %1 ini

¹⁴Tevrat. 1 Kitab (1.Buch Mose.Genesis 3)

¹⁵ Kur án. Bakara Suresi. A 223.

¹⁶ Kur án. Nisa Suresi. Ayet 34.

oluşturan bu zenginlerinin sahip oldukları gelir tutarı geri kalan dünya nüfusunun %99 un dan daha fazladır. En zenginin 8 kişinin gelir tutarı toplamı 387,Mrd.ABD doları iken, buna karşılık aynı tarihte 3,6 milyar fakir insanın sahip oldukları gelir toplamı 358,Mrd.ABD dolarıdır.. Diğer yandan geniş yığınlar arasında yoksulluk aşırı dereceye varmıştı. Fakirlikten dolayı, karın doyurmak için insanlar çocuklarını satıyorlar, kız ve erkek çocuklarını para karşılığı fuhuşa zorluyorlar.

Çoğu fakir ailelerde genç yaşta kız ve erkek çocuklarının fuhuşa zorlanmaları ailenin geçim kaynağı haline gelmiştir. Geniş halk kitlesine bu aşırı zenginlik ve aşırı fakirlikteki dengesizliğinin var olmasının nedeni sorulduğunda, savunulan egemen görüş şudur: “ Zenginlik ve fakirlik kaderdir. Tanrı istediğine verir ve onu zengin eder ve istemediğine de vermez onu fakir bırakır. Tanrı bu dünya da Zenginliği onlara vermiş, fakirlerde diğer dünya’da cennet’te giderler..” Dinler tarihi savaşlarla doludur. Hirisyanlık haçlı seferleriyle yüzbinlerce insanın ölümüne neden olmuştur. Misyonerlik yöntemiyle birçok halkın kültürünü ortadan kaldırmıştır. Misyonerlik, hrisityanlığın dünyayı hristiyanlaştırma, manevi olarak sömürgeleştirme aracıdır, kültürel sömürgeciliktir. Din tarihinde Hristiyanlık ile İslam arasında çok sayıda savaşlar olmuştur. Bugün de mevcut dönemde dünyanın birçok ülkesinde dini savaşlar olmaktadır. Burda en büyük etkeni din oluşturuyor. Her din kendisinin en iyi din olduğunu kabul eder. Ve kendisine inanan kitleye şu görüşü verir: “ Senin dinin en iyisidir. Bunun için senin görevin bu dinin yayılması için her yöntemle mücadele et, senden olmayanlara karşı mücadele et, savaş. En iyi insanlar senin dininden olanlardır. Diğer dinlerden olanlar iyi değildirler ve sen onlarla dost olma... vs.” Aslında politik ve ekonomik egemenlik, silah satışı ve sömürü içinyapılan savaşlara dini kılıf giydiriliyor, din maskesi altında yapılıyor. Tıpkı bunun demokrasi veya hürriyet veya da insan hakları maskesi adı altında yapılması gibi.

Kur'an da şöyle denilir; "Ey iman edenler! Yahudileri ve hristiyanları dost edinmeyin. Zira onlar birbirlerinin dostudurlar. İcinizde onları dost tutanlar onlardandır. Şüphesiz ki Allah zalimlerin dostuna yol göstermez." İnsanların fikir ve görüşlerinin oluşması, şekillenmesi, insanların sosyal olaylar ve onların gelişmesi konusunda düşündükleri sorunu incelediğin de, dinden aldıkları eğitimden, yaşam şekillerinden izole etmek olanaksızdır. İnsanlarda fikir ve görüşlerin şekillenmesini belirleyen faktörlerden biride toplumun gelenekleri ve ahlâk yapısıdır. Gelenekler ve ahlâk yapısı kişinin çevresidir. Çocuklar içinde yaşadıkları çevrenin ahlâk yapısı ve geleneklerine iyi-kötü, ayıp-utanma ve utanmama, sevap ve günah konusunda fikir edinir. Bu çevrenin en dar alanı ailedir. Aile de kendisinin sahip olduğu ahlâki görüşlerini çocuğa verirler. Çocuklarını yetişmesinde- eğitiminde ve görüşlerin oluşmasında gelenekler ve ahlâk önemli bir rol oynar. De Sade şöyle yazar; "Lapplant, tarterei ve Amerika'da koca için karısının eve gelen yabancı misafirlerle cinsel ilişkide bulunması bir şereftir. Yunanlarda evlilerin evlilik dışı cinsel ilişkide bulunmalarına açıkça göz yumuluyordu. Romalı'lar birbirlerinin karılarını karşılıklı ödünç alıyorlardı. Cook Othaiti'de tüm kadınların kendilerini hiç fark koymadan tüm erkeklere verdiği bir toplumu keşfetti. Japonya'da kocaların rızası ile Tapınak' ta ve yol üzerinde erkelerle cinsel ilişkide bulunan kadınlar vardı.

Beleeren'de karısı ile en son cinsel ilişkide bulunan kocasıdır. Önce kocasının arkadaşları ve akrabaları gelir." 29 Değişik ülkelerde yaşayan insanların aynı şey konusunda bazen farklı düşündüklerini görürüz. Onların aynı konuda farklı düşünmelerinin nedenlerinden biri de mevcut aşamadaki gelenek ve ahlâk yapısının farklı olmasından gelir. Çoğu İslam ülkelerinde özellikle kadınların evlilik öncesi cinsel ilişkide bulunmaları kötüdür, şeklinde bir ahlâki-dini görüş var. Oysa bugün Avrupa ülkelerinde evlilik öncesi cinsel ilişki ayıp-yasak sayılmaz. Kızlık sorunu geleneği yoktur.

Dünyanın birçok ülkesinde erkeğin sünnet olması geleneği varken, dünyanın bazı ülkelerinde kadınlar sünnet ediliyor. Afrika'nın birçok ülkesinde kadınların sünnet edilmesi geleneği var. Tahminlere göre sünnet olmuş kadınların sayısı 40-75 milyon civarındadır. 1982 yılında Kenya'da sünnet edilen kız çocuğun 14ü yanlış yapılan sünnet sonucu öldü. Bunun üzerine Kenya Cumhurbaşkanı Moi, kadınların sünnet edilmesini yasaklayan bir kanun çıkardı.A. Brantôme şöyle yazar; “Eskide İranda kadınlar sünnet ediliyor. Çünkü onların cinsel-sivri uclarının erkeklerle aynı olması isteniyor. Türkiye’de kadınlar için bu durum söz konusu değil. Bunun için İran’da İran’lılar, kadınlar sünnet edilmediklerinden dolayı kafir diye nitelendirilirler.”¹⁷ Brantôme 1600 yılında yazdığı kitabında İran’da kadınların sünnet edilmesi konusunda böyle diyor. Eskide Çin’de “En iyi kadın, ayakları küçük olan kadındır” şeklinde görüş yaygındı. Çin’de geleneklere göre, kız çocuklar daha küçük yaşta, ayakları küçük kalsın büyümesin diye, ayakları dar bir kalıp içine konuluyordu.

Aynı şey konusunda değişik ülkelerde yaşayan insanların farklı düşüncelerinin nedeni, farklı geleneklerdir, bu ülkelerdeki geleneklerin farklı olmasıdır. Örneğin çıplaklık sorunudur. Öyle ki, bazen aynı ülkede aynı şey konusundaki görüşler de değişir. Eski geleneklerin yerine yenileri alınca görüşlerde buna paralel olarak değişir. H. Ellis şöyle yazar;”Tocantius’a göre Brezilya’lı Manduriska kadınları tamamen çıplaktırlar. Polinezya’nın kültür merkezi olan Tahiti’de çıplaklık hemen hemen dini karakter taşıyordu... Nijerya ile Gabon arasındaki Batı-Afrika’nın bazı ülkelerinde genç kızlar evlenene kadar çıplak dolaşıyorlardı... Roma’da kadınlar ve erkekler beraber hamama gidiyorlardı. Bu gün daha Rusya’nın bir çok yerinde köylüler kadınlarda kızlık sorununa önem vermiyorlar. Hatta doğum yapan kadınlar daha tercih ediliyor. Surinam daki siyahılarda kadın, ay başı olduğu zaman süresinde

¹⁷ Abbê Brantôme, Das Leben der Galanten Damen

yalnız yaşamak zorundadır. Erkeklerde aybaşı halindeki kadına yaklaşması tehlikeli kabul ediyorlar... 18. yüzyıla kadar Almanya’da ay başı olan bir kadın saçını yere koyarsa saç yılan olur inancı yaygındı.”¹⁸

İnsanlarda fikir ve düşüncelerinin oluşması 3 yaşlarından sonra başlar. Çocukta gebelde 3 yaşından sonra fikir-görüşlerin oluşmasının ilk dönemi başlar. Ailenin eğitimiyle çocukta fikirler şekillenir. Aile ise geniş oranda toplumsal gelenekleri sürdürme yuvasıdır. Bu nedenle ailede çocuğun eğitimi geleneksel ve ahlâk temeline dayanır. Eğer ülkede çıplak gezmek ahlâka göre kötü sayılırsa, o zaman aile çocuğa çıplak dolaşmanın “kötü olduğu” görüşünü verir. Ülkede “sofrada kadınlar erkeklerden sonra gelir” geleneği varsa, o zaman insanlarda buna uygun bir görüş gelişir. Geleneklere, toplumun ahlâk yapısına ters düşen davranış ve görüşler tepkiyle karşılanır. Böyle kişiler toplumda horlanır ve dışlanırlar. E. Durkheim şöyle yazar;”Ahlâkın ilk rolü şurada yatıyor: davranışı belirlemek, kararlaştırmak ve rastgele bireysel hareketi yok etmek... Başka bir deyişle, davranışı ayarlamak ahlâkın en önemli fonksiyonlarından biridir... İlk önce ahlâk insanların faaliyetlerini belirliyor, tespit ediyor ve ayarlıyor... İnsan şunu kabul etmelidir ki, toplum tüm ahlâki otoritenin kaynağıdır.”³¹

Gelenekler ve ahlâk aynı toplumda yaşayan insanlar arasında büyük kesiminin aynı şey konusunda aynı ortak görüşe sahip olmalarını ve aynı yargı sonucuna varmalarını sağlar. İnsanların küçük yaşta aldıkları eğitim kişinin yaşamı üzerinde yaşamı boyunca derin etkide bulunur. Çünkü kişilik şekillenmesi küçük yaşta başlar. Ahlâk ve gelenek temelinde iyi-kötü, ayıp, sevap-

¹⁸ Havelock Ellis, Geschlechtstrieb und Schamgefühl. (Cinsel Dürtü ve Utanma Duygusu) A. Stubert’s Verlag. 1907 S.20,24,37

³¹Emile Durkheim, Erziehung, Moral und Gesellschaft. .Suhrkamp verlag 1984 S.81,87

günah kavramları yatar. İyi olan nedir? , kötü olan nedir? Ayıp olan nedir? Sevap ve günah olan şeyler nelerdir? Bu sorunların cevabı, kişinin içinde yaşadığı çevrenin mevcut aşamalardaki ahlâk yapısına ve geleneklerine bağlıdır. Bazı ülkelerde genç kız ve erkeklerin beraber dolaşmaları ve yan yana oturmaları geleneklere aykırıdır. Bu nedenle genç kız ve erkekler beraber dolaşmazlar, hatta ilköğretim’de kız ve erkek öğrenciler ayrı ayrı sıralarda otururlar.

Bazı bölgelerde şayet evli karı-kocanın çocukları olmuyorsa mevcut ahlâk anlayışı-geleneklere göre kocanın bir daha evlenip eve ikinci kadın getirme hakkı vardır. Bunların çocuklarının olmamasının nedeni “belki erkekten olabilir?” diye sormak ahlâka aykırıdır. O halde insanların sahip olukları fikir ve görüşleri geniş oranda onların içinde büyüdükleri-yasadıkları çevrenin ahlâk şeklini ve geleneklerini yansıtır. Gelenekler nesilden nesile devam ederler. Çoğu durumda söz konusu geleneğin maddi temeli çoktan yok olduğu halde, gene de bu yok olmuş maddi temelin geleneği konusunda ki görüşler –fikirler toplumda varlığını sürdürür. Ahlâk ve gelenekler insanların bilinç ve davranışlarının şekillendirilmesinde belirleyici bir eğitim şeklidir. Ahlak ve gelenekler birbirlerini yansıtır. Gelenekler değiştiği zaman ahlâkın normları da değişir. Ve bununla birlikte kişilerin fikir ve görüşlerinde değişir. Bazende önce kişinin görüş ve fikirlerinde değişme olur ve bu değişme onun ahlak ve gelenek yapısında da değişmeler yapar. Bugün ekonomi gelişme bakımından geri kalmış ülkelere sanayinin geliştiği ülkelere gelen “yabancı” işçilerin konumunda bunu görmek mümkün.

Bu “yabancı” işçiler gelenekleri geniş oranda farklı bir ülkeye gelmişler. Bunlarda bazı eski (kendilerinin geldikleri ülkenin) geleneklerin, ahlâki yargıların senelerce devam ettiğini görürüz. Ama diğer yandan gene bu insanlarda içinde bulundukları toplumun ahlâk anlayışına ve geleneklerine uygun düşen fikir ve görüşlerin oluştuğunu da görürüz. Genç oğlanın, kısmende genç kızın eve erkek arkadaşını, kız arkadaşını

getirmesi ayıp sayılmaz. Genç olan kız ve erkeğin beraber dolaşmaları hor görülmez. Bazı bölgelerde kız kaçırma bir evlilik yöntemidir. Bugün Batı Avrupa ülkelerinde evlenmenin yöntemlerinden biri de Evlenme Büroları aracılığıyla ve İnternet yoluyla evlenmektir.(İndiyana)' Kızılderiler de, siyahlarda kan kardeşliği geleneği var. Eski Moğol'larda eve gelen misafire kadın ikram ediliyordu. Ev sahibi gelen misafire karısını ve yatağını bırakıyordu.

Ülkelerin tarihinde değişik gelenekler olmuştur, değişik halklarda bazen çok farklı gelenekler olmuştur. Ve tüm bunlara uygun olarak düşünceler şekillenmiş, görüşler oluşmuş. Bazı halklar için yanlış-ayıp-kötü olan şey, diğerleri için doğru ve iyi görülmüştür. İnsanlarda fikir ve görüşlerin şekillenmesini belirleyen en temel faktör ekonomik yapıdır yani mevcut aşamada ki ekonomik gelişmenin seviyesi ve üretim ilişkilerinin durumudur. Ülkenin ekonomik yapısından şunu anlıyoruz: Üretim ve tüketimin şekli, teknik gelişmenin seviyesi, gelir dağılımı ve üretim araçları üzerindeki özel mülkiyet konumu. Aynı toplumda yaşayan tüm insanların aynı şekilde düşünmediklerini görürüz. Aynı ülke içine yaşayan insanların aynı şey konusunda farklı düşündükleri nesnel bir gerçektir. Bunlar her konuda aynı düşünmezler.

Sermaye sahibi zengin insanların, yönetici kişilerin, yoksul köylülerin ve işçilerin birçok noktada aynı şey konusunda çok farklı düşündükleri nesnel bir gerçektir. 2000 yılında dünya'da en büyük tekelin senelik satışı 1.027 Mrd. Euro. Çalıştırdıkları 3.2 milyon ve karları 82.1 Mrd. Euro. Almanya 'da 2000 yılında medien tekeli Bertelsmann tekeli'nde yönetim kurulu başkanının senelik geliri 3.8 Milyon Euro. Burada çalışan işçinin senelik geliri de 40.000 Euro. Tekelin karı ise 672 Mio. Euro. Aynı şekilde Siemens tekelinde Yönetim Kurulu Başkanı'nın senelik geliri 1,9 milyon Euro, bir işçinin senelik geliri 46.000 Euro ve tekelin 2000 yılındaki senelik satışı 78,4 Mrd. Euro. Basın-Yayın Tekeli Axel Springer de 2000 yılında her yönetim Kurulu Uyesinin senelik geliri 3,7 Mio Euro, her

işçinin senelik geliri ise 55.000 Euro. Deutsche Bank 24 ın ticari hacmi 118,1 Mrd Euro, Bilanço 50,6 Mrd. Euro ve müşteri sayısı 7,6 milyondur. Deutsche Bank 24 un şefi Bouer'ın 2001 yılındaki senelik geliri 11,2 milyon Euro. Amerika Birleşik Devletleri'nde Citigroup' un şefi Sandford Weil'in 2001 yılında senelik geliri 220 milyon Euro'dur.

Aynı toplumda, aynı ülke içinde yaşayan insanlar arasında, sahip oldukları veya olmadıkları özel mülkiyet miktarı, toplumsal gelirden aldıkları pay yani gelirleri, toplumsal organizmadaki yerleri ve çalışma şekilleri bakımında sınıflara, katagorilere ve sosyal tabakalara ayrılırlar. Bunların kendilerine özgü uygun düşen ahlâki yapıları ve gelenekleri vardır. Onların fikir ve görüşlerinin oluşması, düşüncelerinin şekillenmeside kendilerine özgü olan ahlâki yapı ve gelenekleri tarafından belirleniyor. Sermayenin yoğunlaşması ve gelişmesiyle fikirler-düşünce şeklide geniş oranda değişir. Artık dünya PARA etrafında dönüyor. Dünya da değişik ülkeler arasında, insanlar arasındaki ilişkiler salt maddi çıkar temeline dayanıyor. Maddi ve manevi ilişkilerin belirlenmesinde PARA önemli bir fonksiyon görüyor. Sermayenin, günümüzde, dünyaya egemen olduğu çağımızda, para çoktan, metanın değiş-tokuş aracı olmaktan çıkmıştır. Para, insanlar arasındaki maddi ve manevi ilişkileri, insanların toplumdaki yerlerini belirlemede bir değer aracıdır-ölçütüdür. İnsanların, birbirlerine olan ilişkileri de buna göre şekillenir: Marx ve Engels, Komünist Partisi Manifesto'sunda şöyle derler; "Burjuvayı iktidara geldiği her yerde tüm feodal ve patriat ilişkilere son verdi, harap etti... İnsanlar arasında çıplak, duygusuz, peşin ödeme çıkarından başka bir şey bırakmadı..."

Burjuvazi bugüne kadar var olan şerefli ve kutsal sayılan faaliyetlerin kutsal maskelerini düşürdü. Burjuvazi, doktoru, hukukçuyu, şairi, bilim adamı ücretli işçi haline getirdi.”^{19a} Yeni gelenekler ve ahlâk yapısı, eğitim şekli maddi çıkar temeli

^{19a} K.Marx/F.Engels, Manifest der Kommunistischen Partei . S.14

üzerine dayanır. O zamana insanların görüşleri de buna göre şekilleniyor. Günümüz toplumunda Para sadece, değiş-tokuş aracı olarak veya meta'nın değeri değil. Toplumda insanların değeri yani toplumda değer ölçüsü kişilerin sahip oldukları paralarına ve toplumsal örgütlenmedeki yerlerine göre belirlenir. Para değer ve yaşam aracıdır.

Para, Tanrı'nın Tanrısıdır. Çok tanrılı dinlerde tanrıların tanrısı vardır. En yüce olan tanrı bu Tanrı'dır. Çağımızda ise Tanrı'nın Tanrısı Para'dır. Bu nedenle insanlar arasındaki maddi ve manevi ilişkiler para ya göre ayarlanır. Para için kadınlar, erkekler kendilerini satarlar yani fuhuş yaparlar. Para için fakir aileler çocuklarını satarlar. Onun için savaşlar yapılır, insanlar öldürülür. Para ile devlet yöneticileri, doktorlar, hukukçular, generaller, ülkeler satın alınır. “Paranın açmadığı kapı yoktur” sözü bunu ifade eder.

Böyle bir ekonomik şartlardan, gelişmeden düşüncenin etkilenmemesi düşünülemez. Ekonomik gelişme, haberleşme ve ulaşım araçlarında olan gelişme dünyayı küçülttü. Sermaye uluslar arası bir karakter kazandı, değişik halklar arasında ilişkiye yeni farklı bir boyut kazandırdı. Değişik gelenekler ve kültürler arasında ilişki gelişti. Bir çok bölgede kozmo politik yapı ortaya çıktı. Kozmo-politik kültürler, kozmo-politik görüşler oluştu. Sermaye sahibi burjuvazi, aile, evlilik, din, ahlak, gelenek, vatan, hürriyet...vs konularında işçilerden çok farklı düşünür. Burjuvazi için eski gelenek ve görenekler, ahlâk yapısı çoktan yok olmuştur. Onda iyi ve kötünün yargıları, şeref (ehre) anlayışı, ayıp kavramı ve utanma duygusu çok farklıdır.

Devlet yönetiminde bulunan yönetici politikacıların, yüksek kademeli yönetici ve memurların değişik karakterleri vardır. Onlar için, demogoji yapmak, insanları aldatmak için her kılıfa girmek, yalan söylemek ahlâka aykırı, ayıp sayılmaz. Onlar “İktidara gelmek ve İktidar'da kalmak için her yol mübahtır” görüşündedirler. -Ehre- şeref konusunda burjuvazi-devlet yöneticileri işçilerden çok farklı görüştedirler. Burjuvazi de Ulusal gurur, diğer halklara karşı önyargı yoktur. O bu görüşe

yabancıdır. Sermaye ulusal gurur, önyargı tanımıyor. İşçiler ulusal gurur ve önyargı görüşlerini taşıyorlar. Ekonomik yapı yani üretim ilişkilerinin şekli ve gelişme seviyesi toplumda egemen ideolojiyi, ahlâki görüşleri, eğitim şeklini... belirler. Marx ve Engels şöyle derler; “Toplumun maddi iktidarında egemen olan sınıf aynı zamanda onun manevi iktarında da egemendir. Egemen düşünceler, egemen maddi ilişkilerin yansımından başka bir şey değildir.”²⁰ Ekonomik yapı Üretim İlişkileri üst yapıyı kendi konumuna uygun düşecek şekilde şekillendiriyor.

İnsanlar’ da fikir ve görüşlerin oluşmasında belirleyici önemli rol oynayan faktörlerden biri de Kitle İletişimi’dir. Kitle İletişimi’nin geliştiği çağımızda bazı konularda düşünceyi yapan kitle iletişimidir. Dünya kitle iletişimi noktasında küçülmüş. Yüzlerce, binlerce Km lik mesafeler, iletişim söz konusu olduğunda, çok fazla kısa konuma girmiştir. Yüzlerce, binlerce km uzaklıkta olan bir yerden haber almak veya orda olan gelişmeler, olaylar konusunda bilgi edinmek ile 10 km uzakta olan bir yerden haber almak arasında, zaman bakımında hiçbir fark kalmamıştır. Modern kitle iletişimi araçları çağında, iletişim konusunda uzun mesafeler arasında zaman sorunu daralmış. Yakın uzaklaşmış ve uzakta yakınlaşmış olabilir. Yakın =uzak ve uzak’ta=yakın olmuştur durumuna gelebilir. Doğal bilimlerde 5 km=400 km, veya10 km=3000 km değil. Ama kitle iletişiminde 5 km=400 km veya 10 km=3000 km olması söz konusu olabilir. Kitle İletişimi vericisi durumuna göre 4 km yakınlık 2000 km uzaklık, veya 25000 km uzaklık konumuna düşer. Kitle İletisi (basın ve yayının) takındığı tavra göre binlerce km uzaklıktaki bir olay-gelişme evin içine kadar gelip yerleşebilir veya uzaklaşabilir.

²⁰K.Marx/F.Engels, Deutsche İdeologie (Alman İdeolojisi) Dietz Verlag.Werke Bd.3 1967 S..14

Olaylar, şeyler konusundaki görüşlerin şekillenmesinde Kitle İletişimi belirleyici bir rol oynar. Basın ve Yayın'ın (Gazetelerin, televizyon'un... vs) haberi verme, yorum yapma şekline göre görüş sahibi oluruz. Basın ve Yayında haberin verilmesi ve yorumun yapılması şekline göre; olay ve gelişme konusunda “iyi olmuştur, ahlâkidir, haklıdır... vs” şeklinde bir görüşe veya “haksızdır, ahlâki değil, günahıdır, kötüdür... vs” şeklinde bir görüşe sahip oluruz. Çok uzaklarda vuku bulan, değişen ve olan değişik mezhepler, dinler, uluslar arasında olan çatışmalar ve savaşlar, aynı ülkedeki iç savaşlar ve başka ülkede gelişen sosyal olaylar ve gelişmeler konusunda nasıl düşünebileceğimizi geniş oranda kitle iletişimi belirliyor. Çağımızda kitle iletişimi araçları son hızıyla gelişiyor ve ailenin yaşamın bir parçası haline geliyor. Artık televizyonsuz ev kalmamıştır. İnternet ise bunu daha da pekiştiriyor.

1956 yılında Almanya'da 682.000 olan televizyon sayısı 1999 yılında 35 milyona yükseldi. 2000 yılında Almanya'da çıkan 355 çeşit Günlük Gazete'nin günlük tirajı ise 128,5 milyondur. Dünya'da olan olaylar- gelişmeler konusunda haber ajansları aracılığıyla bilgi sahibi oluyoruz. Dünyada haberleşme 6-7 büyük Haber Ajansı'nın tekelindedir. Sayıları 6-7 olan büyük Haber Ajansı'nın takındığı duruma göre yakınlık uzaklaşabilir veya uzaklık yakınlaşabilir.

Dünya' daki Haberleşmeyi tekellerinden bulunduran bu Haber Ajansları'nın durumuna bakalım. 2000 Yılında

	Çalıştırdıkları	Günlük Üretikleri Kelime	Müşteri sayısı	Senelik Satış (Mio Euro)
dpa	1000	150.000	2500	98
Reuters	600	2.000.000	310	252
Ap	130	250 Meldung	150	24
AFP	50	42.000	115	4,3

Bazı ülkelerde her 1000 kişiye düşen televizyon sayısı 2013 yılında şöyle: 1)

Almanya	600	İngiltere	: 640
Finland	723	El Salvador	: 780
Fransa	700	Kanada	: 830
ABD	916	Danimarka	: 694

1997 de 121 milyon olan İnternet kullanıcısı sayısı 2010 da 2,1 milyara ve 2015 yılında 3,2 milyara yükseliyor.

Görüyoruz ki, her aileye- eve bir Televizyon'nun düştüğünü bir yana bırakalım, çoğu ülkelerde her iki kişiye bir televizyon düşüyor. Bu demek oluyor ki, ortalama olarak her evde 2-3 televizyon vardır. Özellikle Televizyon'nun Bilgisayarın ve İnternetin Kitle İletişimi aracı olarak ortaya çıkmasıyla, Kitle İletişimi aracıyla görüşleri şekillendirme, görüş yaratma tam etkili hale geldi. Televizyon, kişilerde fikrin oluşturulmasında ve görüşlerin yaratılmasında en güçlü kitle iletişimi aracıdır. Televizyon'nun en temel özelliği; Verilen şeyler gösteriliyor. Verilenler gözlerle görüldüğü için duygular ve insanın psikolojisi üzerinde derin etki yapıyor. Direkt olarak dinleyicinin duygularına, psikolojisine hitab ediyor. Bu birinci özelliği

İkinci özelliği ise; Kitle İletişimi alıcısı olmada yaş sınırını çok aşağıya indirme. Çocuklar 3-4 yaşlarından itibaren televizyon seyircisi haline gelirler. Artık kitle iletişimi alıcısı olmak için 12 ve daha yukarı yaşlarda olmak gerekmiyor. Televizyon'nun çocukların ve gençlerin davranışları üzerinde derin etkide bulunduğu nesnel bir gerçektir. Gençler nesnel hayata, televizyonda gördüklerinin etkisiyle bakarlar. Çocuklar ve gençler televizyonda gördüklerinin etkisiyle bazılarını pratikte uygulamak isterler. Televizyon, yüzbinlerce, yüz milyonlarca insanın aynı anda aynı şey üzerinde aynı şekilde düşünmelerini sağlar. Burada mesafenin, uzaklığın hiçbir önemi yoktur. Değişik halklardan, çok uzak mesafelerde,

değişik ülkelerde yaşayan milyonlarca insanda bir olay konusunda nasıl düşünecekleri, kimleri ve neyi haklı veya haksız görecekları, iyi veya kötü diyecekleri televizyonda verilen konumuna bağılıdır.

Günümüzde kendi başına haklı ve haksızlığın, doğru ve yanlışın hiçbir önemi kalmamış. Belirleyici ve önemli olan başta Televizyon olmak üzere basın ve yayının kimleri haklı-haksız, doğru-yanlış, ve suçlu-suçsuz şeklinde göstereceğidir. Basın ve yayının konumuna göre; güçlü emperyalist ülkelerin zayıf ülkeleri işten parçalamak veya kendi politik egemenlikleri altına almak, dünyadaki politik egemenliklerini güçlendirmek ve yeni-sömürge ülkelerin bazılarını klasik sömürge konumuna getirmek için askeri olarak işgal etmeleri... vs dünyanın değişik bölgelerinde yaşayan kitlelerin geniş kesimi için, bu zoraki işgal hareketinin adı: “o ülkelere hürriyeti-demokrasiyi ve insan haklarını götürme, orada yaşanan insanları diktatörlükten, gericilikten ve kölelikten kurtarma- özgürlük götürme...” hareketi olur.Hiç şüphesiz ki, bir şeyin kendisinin ne olduğu çok önemli, ama ondan daha da önemli olan, söz konusu şeyin insanlar tarafından nasıl anlaşıldığı ve bu şey konusunda sahip olduğu görüştür. İnsanlar şeyler konusunda onları nasıl anladılarsa, öyle görüş sahibi olurlar. Genelde insanlar bir olayı değerlendiklerinde ve onun hakkında fikir yürüttüklerinde kendilerine olayın nedenini, sormazlar. Olayları, gelişmeleri sadece işitikleri, duyduklarıyla değerlendirirler. Bu durum onları daha başında yanıltabilir, yanılmalarını olanaklı kılar.

Kitle İletişimi sayesinde alıcı sayısı genişletilmiş ve talep büyütülmüştür. Dünyada ekonomik gücü elinde bulunduran ülke, aynı zamanda, Kitle İletişimini de kendi egemenliğinde bulundurur. Dünya ekonomisine egemen ülke, dünyada fikirlerin-düşüncenin oluşturulmasında da egemendir. Bugün dünyamız başta Amerika Birleşik Devletleri olmak üzere, Japonya, Almanya, İngiltere, Fransa gibi çok az sayıda emperyalist ülkenin fikir işgali altındadır. Bu ülkelerin düşüncelerinin egemen olduğu fikir-sömürgeleridir.

Eskide geniş kitleler kendilerinden çok uzaklarda olan gelişmelerden genelde haberdar olmazlardı, bu konuda kendilerinde bir düşünce oluşmuyordu. Çoğu durumlarda bu gelişmeler onlar için güncel günlük konu durumunda değil. Modern Kitle İletişiminin daha gelişmediği dönemlerde fikirlerin şekillenmesinde mesafe-mekan ve çevre temel belirleyici rol oynardı. Kitle iletişiminde olan gelişmeler bu konumu değiştirdi. Modern kitle iletişimi çağında insanlarda dünyanın değişik ülkelerinde yaşanan geniş kitlelerde SUNİ olarak düşünce oluşturuluyor. İnsanlarda oluşturulan bu düşüncenin onların; gelenekleri görenekleri, ahlâk yapıları, yaşam koşulları ve çalışma şartları ile önemli bir ilişkisi yoktur. İşte bu nedenle oluşturulan düşüncenin direkt maddi temeli olmadığından SUNİ'dir. Burada suni olarak bir düşünce oluşturuluyor. Oluşturulan bu suni düşünce, kitlenin güncel somut sorunu haline getiriliyor. Kitleler, suni düşünceye yalnız ve yalnız kitle iletişim aracıyla sahip oluyorlar. Burada yargılama kararını basın ve yayın verir. Basın ve yayın hizmetinde olduğu gücün çıkarına göre görüşleri manupule ediyor, düşünce üretiyor.

Ayrıca İnsanlarda düşüncenin oluşması ve şekillenmesi konusunda en belirleyici rol oynayan araçlardan biri de eğitimidir. Eğitimin önemi konusunda Herder şöyle der; “O halde, insan cinsi için bir eğitim vardır. Çünkü, her insan eğitimle bir insan oluyor... İnsanlar arasındaki doğadan gelme fark, eğitimle verilen fark kadar büyük değildir... İnsanların doğal durumu, toplumun durumudur. Çünkü, o burada doğuyor ve eğitiliyor.”²¹ Aynı şekilde eğitimin İnsanlar ve düşüncenin şekillenmesi için önemi konusunda Rousseau şunu belirtiyor; “Bitki bakımı ile büyür, insan ise eğitimle...Toplumsal insanköle olarak dünyaya geliyor ,yaşıyor ve köle olarak

²¹ Johann G. Herder, Zur Philosophie der Gerchichte. (Tarihin Felsefesi Üzerine). Aufbau Verlag, Berlin 1952 S.335,336

ölür.”²² Eğitim yoluyla insanlarda düşünce oluşturmak; dini kurumlar, eğitim kurumları-okullar-aile, gelenekler, çevrenin ahlâk yapısı ve kitle iletişimi araçları aracıyla olur. Tüm bunlar insanda düşünceyi, fikirleri şekillendirmenin aletleri-aracılarıdır. Üretim, üretim aletleri-aracılarıyla olur, düşünce ise bunlarla olur ve şekillenir.

Eğitim çocukluk yaşlarından başlar. Bu yaşta çocuğa gelenekler ve görenekler, ahlâki yapı ve din konusunda görüşler verilir. Çocuk daha küçük yaşta iken “ayıptır-günahtır, iyidir-pistir-kötüdür” kavramlarıyla tanışır. Bunlar görenek ve gelenekleri, ahlâki yapıyı ifade ederler. Bu birinci aşamayı, ikinci aşama takip eder. Okullarda, toplumda egemen ideoloji doğrultusunda “görüş öğretme”. Aile ve çevredeki gelenek-görenek ve ahlâki eğitimi toplumsal eğitim takip eder. Zaten genelde, bazı istisnaları bir yana bırakırsak, aile ve çevrenin çocuğa verdiği eğitim, toplumun kendisine verdiği eğitimidir. Çünkü var olan gelenekler ve ahlâki yapı toplumsaldır. İnsanlık tarihinde, hiç değişmeyen, gelişmeyen ve hep aynen kalan bir eğitim şekli olmamıştır. İnsanlık tarihinde eğitim değişmelere ve gelişmelere uğramıştır. Bugün de dünyanın tüm ülkelerinde bitmiş-kalıp şeklinde, her yerde aynı olan bir eğitim yoktur. Eğitim değişken ve gelişme halindedir.

Eğitim, verilen ile alıcı arasında bir araçtır, kanaldır. Bu nedenle, eğitim ahlâk yapısına, geleneklere, üretim ilişkilerinin mevcut aşamadaki durumuna, dinin toplumdaki yerine yani oynadığı rol derecesine göre değişir. Örneğin; hemen hemen aynı sosyal şartlar altında, aynı geleneklerle, aynı ahlâki yapılarla ve aynı şartlar altında, aynı ve aynı çevrede yaşayan ama değişik din ve mezheplere sahip kızılbaz ve sunni’lerin din konusunda kendi çocuklarına verdikleri eğitime bakalım. Suni mezhebinde olan insanlar-aileler çocukta eğitimi din temelinde

²² J.J. Rousseau, Emile oder Über die Erziehung Verlag Ferdinand Schöning S.12,

başlatıyorlar. Çocuk İslami görüşlerle eğitim alır. Aile; Tanrı, cennet-cehenem, günah, Kur'an; Tanrı korkusu, Bismillahi... vs gibi kavramlarla çocuğu eğitir. Çocuğun davranışı ve görüşü bu temel üzerinde şekillenir. Alevi ailesinde ise çocuk eğitimi geniş oranda cennet _cehennem, günah, Kur'an, Bismillahi... vs gibi kavramalarla yapılmıyor. Müslüman ülkelerde-özellikle iktidar'da dinin olduğu yani şeriatçılıkla yöneltlen İslam ülkelerinde eğitimin temel taşı dindir. Okullarda din öğretimi temeldir. Burada öğrencilere “Tanrı vardır ve birdir. Dünya’ da var olan her şeyi, o yarattı. Cennet ve Cehennem vardır. Cehennem çok kötü bir yerdir. Kur’an kutsaldır, Allah’ın sözleridir. Muhammed son peygamberdir. Hiç bir şekilde Tanrı’nın varlığından, Kur’an ve Muhammed’ ten hiçbir zaman şüphelenemez. Bunlardan şüphelenmek büyük günahtır, Cehennemliktir. İslam şartlarını yerine getirmek tanrının emridir... vs “ temeli üzerinde eğitim verilir.

Daha küçük yaşta erkek ve kız çocuklar farklı giydirilir, oyuncakları farklı olur. Hatta giyimde elbise rengi cinsiyete göre olur. Bütün ülkelerde erkeklerde “evlenmeden önce cinsel ilişkide bulunmamaları-bekaret” aranmaz. Erkek evlilik öncesi cinsel ilişkide bulunabilir. Bunun içinde hemen birçok şehirde Genelevleri vardır. Almanya’da her gün 2-3 milyon erkek genelevine gidiyor. Kızların evlilik öncesi cinsel ilişkide bulunmaları suçtur-günahtır, onlar da kızlık sorunu aranır. En laik İslam ülkelerinde bile, Okul kızları ahlâk polisleri tarafından doktora götürölüp –kızlık zarının yırtılıp yırtılmadığını tespit etmek için muayene ettiriliyorlar.

Evlilerde, özellikle evli kadının, evlilik dışı cinsel ilişkide bulunması günahtır, suçtur. Kitabı Mukaddes(İncil) de: erkek evliliğinde ilk gece karısının genç kız(bakire) olmadığını görürse o zaman kadını taşıyarak babasının evine geri göndermeli” deniliyor. Hem aile eğitimin de ve hemde okullarda çocuklara “erkekler kadınlardan daha güçlüdürler, daha zekidirler, ailenin reisi erkektir” şeklinde eğitim veriliyor. Tüm bunlar, çocuklarda-öğrencilerde cinsel ve cinsiyet(erkek-

kadın ilişkisi) konusunda bu şekilde bir görüşün oluşmasını, şekillenmesini sağlıyor. Onlar bu konularda böyle düşünüyorlar ve bu doğrultuda pratik davranışta- faaliyette bulunuyorlar. Okullarda çocuklara, ulusal gurur, yüksek ulustan olma görüşü öğretiliyor. Öğrencilere vatan-ulus konusunda verilen görüş şudur: “biz dünyanın en değerli ulusuyuz. Vatan en değerli şeydir, vatan namustur. Vatan için ölen kimse şehit olur ve direkt Cennete gider. Vatan’ının sevmeyenin dini de yoktur. Vatanını-ulusunu sevmeyen, Tanrı’sını anne-babasını da sevmeyen. Vatan toprak kutsaldır...”

Örneğin, okullarda öğrencilere ezberletilen, resmi bayramlarda okunan ulusal Marşlar’dan birkaç örnek: Mısır’ın Ulusal Marşı: “benim vatanım benim sevgim ve kalbim sana ait. Mısır, tüm ülkelerin annesi, benim için her şeydin.” Belçika’nın “Kıymetli Belçika, ebedi sevilen ülke. bizim kolumuz ve kalbimiz sana ait. Anavatan senin için akan saf kanlar üzerine yemin ederiz ki (bir ağızdan) sen yaşıyacaksın.” Almanya’nın ulusal marşı şöyle” Almanya, Almanya, dünyada her şeyin üzerinde Almanya“ İran’ın Ulusal Marşı; “Doğunun Güneşi, doğru inananların Güneşi...Ebedi yaşa İran İslam Cumhuriyeti”...Ulusal gurur temeline dayanan eğitimle, değişik ulustan halklar arasında kin tohumları ekilir ve önyargılar yaratılır. Değişik ülkeler arasında ulusal savaşlar için temel atılır. Değişik uluslar arasında çıkan bir savaşta savaşa katılmayan savaşa karşı olan emekçi halktan insanlar “ Vatan haini” ilan edilir. Böyle kişiler kitleler önünde kurşuna dizilirler. Herkeste bunu alkışlar, iyi ve kutsal sayar...Bireysel özgürlüğü kendilerine temel aldıklarını söyleyen ülkelerde savaş söz konusu olunca bireysel özgürlük onlara yabancı gelir. Eğitim, üretilen bir mal gibidir. Eğitim-eğitimle verilen insanlık için faydalı veya zararlı olabilir. Her durumda eğitim şu temel-belirleyici özellikler vardır. 1) Kendi başına yalın, yalnız iyi veya yalnız kötü bir eğitim yoktur. Eğitim iyi mi yoksa kötü mü? Sorunları yalın haliyle cevaplandırılmaz. Nasıl bir eğitim sorunu önemli. 2) Eğitim insanlarda fikir ve görüşleri

oluşturma ve şekillendirme aracıdır. 3) Eđitim insanların toplumdaki davranışlarını nasıl dūřünmelerini ve davranmaları gerektiğini belirler. Eđitimsiz insan yoktur.

Dūnyanın bir řok űlkelerinde ve İřlam űlkelerinin hepsinde evlenmeden řocuk dūnyaya getiren kadın řevre ve toplumun inanılmaz baskılarına maruz kalır. İnsanların giyinme řekilleri ve neleri yeyip veya yememeleri gerektiđi kendilerine eđitim yoluyla veriliyor. Tevrat' ta řöyle der; "Tanrı'nın yasak ettiđi ve onun gözünde temiz olmayan řeyleri yemeyin.... řift tırnaklı ve geviř getiren hayvanları yiyebilirsiniz. Buna karřılık deve, tavřan yemeyiniz. domuz yemekte sizin iřin haramdır.... Tūm kuřları yiyebilirsiniz yalnız; kartal, devekuřu, turna, leylek,...v gibi kuřları yemeyiniz, onlar temiz deđil." ²³ Eđitim, insanın olaylara, dūnyaya bakma ve onu yorumlama aracıdır.Dūřünce bazen sunni olarak űretilir ve bazen de toplumun mevcut ařamasındaki toplumsal sorunların bir űrünü olarak ortaya ırkıyor. Toplumda var olan problemler, sorunlar kendisine řevap verecek, řözüm getirecek dūřünceler ortaya ırkıyor. Bazı dūřünceler toplumda politik ve ekonomik egemenliđe sahip gōçler tarafından ortaya ırkarılıyor yani űretiliyor. Ama bu durum űretilen her dūřünce iřin söz konusu deđil. Bazı durumlarda yeni űretilen bir dūřüncenin arkasında toplumda politik ve ekonomide egemen olan gūç yok. Onlar bu dūřünceyi yaratmıyorlar. Yeni ortaya ırkan dūřünce, gōrūřler toplumda egemen olan gōçlerin alehine, zararına ve onlara karřıdır. Hristiyanlık ve iřlami dini gōrūřlerin ortaya ırkması gibi. Kapitalizmde komūnist ideolojinin ortaya ırkması gibi.

Arkasında politik ve ekonomik gōç olmadan ortaya ırkan Hristiyan ve İřlami -dini gōrūřler en kısa zamanda yeni ekonomide ve politikada egemen bir tabaka, sınıf- yarattı. Din iřin yapılan savařlarda elde edilen savař ganimetleri, dini vergiler, dini gōrūřlerin getirdiđi olanaklar yeni bir zenginler

²³ Tevrat.5. Mose / Deuteronomium

tabakasını, din adamlarını yarattı yani toplumda dine dayanarak politik ve ekonomik egemenlerin ortaya çıkması.

Düşünce üreticileri ve onların kaynağı

İnsanları, insan yapan sahip oldukları düşüncedir. İnsanların nasıl bir tip insan oldukları ise nasıl bir düşünceye sahip olmalarına bağlı. Düşünce, ne şekil ve nasıl bir düşünce. İnsanlarda her çeşit eğitim, din, ahlâk, gelenekler ve kitle iletişimiyle aracıyla düşünce oluşturuluyor ve şekillendiriliyor. Burada iki temel sorunla karşılaşırız: Birincisi: düşünceyi belirleyen-şekillendiren ne? Bu sorunun cevabı şu şekilde: Düşünceyi belirleyen ve şekillendiren şeyler; eğitim, din, ahlâk, gelenekler, kanunlar ve kitle iletişimidir.

İkinci sorunda şudur: eğitimi, dini, , ahlâkı, gelenekleri, kitle iletişimini belirleyen ne? Bunları şekillendiren, ortaya çıkaran şey ne? Bunların varlıklarının nedeni ne? Eğitim: Eğitimi belirleyen şey: din görüş ahlâk, gelenekler ve kitle iletişimidir. Üretim ilişkilerinin şeklidir, ekonominin gelişme seviyesi ve teknik gelişmedir. İnsanların eğitimi bunlara göre olur. Tüm bunların eğitim üzerinde ki etkileri derecesi, eğitimi şekillendirmede ki rollerinin oranı, bunların toplumda mevcut durumda oynadıkları rollerindeki etki derecelerine bağlı. Din, toplumda egemen bir güç olduğu durumlarda, onun eğitimde ki rolü belirleyici olur. Eğitim dinin bir türevi haline gelir. Dini eğitim, eğitimin diğer tüm şekillerinin belirleyicisi-temel kaynağı olur. Ahlâkı yapı gelenekler dine uygun şekilde şekillendiklerinden, ahlâki ve gelenek eğitimi dini eğitimin hizmetinde olur. Eskide dinin toplumda güçlü ve egemen olduğu dönemlerde, aynı şekilde bugünde çağımızda dinin devlet yönetiminde olduğu, şeriatla idare edilen İslam ülkelerinde bu daha da böyle.

Bu ülkelerde idare şekli, hukuk yapısı, gelenekleri ve eğitimi dini temel üzerinde yapılır. Dini kanunlar aynı zamanda,

ekonomik-siyasi ve hukuki kanunlardır. Dine göre evlenme ve boşanmalar olur. Miras dini kanuna dayanır. Cinsler arasındaki ilişki, cinsel sorun dini kanuna göre olur. Bugün İran’da zaman evliliği vardır. Bir erkek birkaç günlüğüne-saatine-haftalığına bir kadınla evlenebilir. Ortaya çıkmış lezbiyenler ve homosexueller kurşuna dizilirler. Lezbiyen olan kadınların varlığını düşünmek bile yasaktır, günahdır. Babilyonlarda, kendi ülkelerinde doğan her kadının kendi hayatında bir defa venus-tapınağında kendini yabancı erkeklerle vermeyi öngören bir kanun vardı. Bugün İslam ülkelerinin çoğunda Darwin’in Evrim Teorisi okullarda öğrencilere okutulmuyor. Eğitim materialist görüşlerden tamamen arındırılarak yapıyor. Eğitimin temeli Kur’andır. Her şey Kur’an da aranılır. Din, toplumdaki, insanların yaşamındaki, ahlâki yapı üzerindeki, geleneklerdeki gücünü, egemenliğini kaybettiğini ve zayıf düştüğü oranda, dinin eğitimdeki rolüde geriler. Toplumda dini eğitim zayıf düşer ve belirleyici olmaktan çıkar. Bugün Batı-Avrupa ülkelerinde dinin toplumdaki rolü azalmıştır.

Okullarda din dersi seçmeli derstir. 4-5 sınıftan sonra isteyen öğrenci din dersini seçmeyebilir. Okul eğitiminde din dersinin önemi yok. Dinin toplumdaki rolünün, dinin insanlar üzerindeki etkisini azaldığı şu anlama gelmiyor: 1) Din dünya genelinde, egemenliğini kaybetmiş. 2) Dinin toplumdaki belirleyici rolünü kaybettiği ülkeler, dünyada sadece birkaç ülkedir. Japonya ve Sanayileşmiş Batı-Avrupa ülkeleri. Bugün dünyamızda 160 ülke vardır. Bu ülkelerin sadece 18-20 tanesinde yani %5,8 sında din toplumda belirleyici rolünü kaybetmiştir. Burada dini eğitimin mutlak bir temeli, her zaman için var olan bir temel şeklinde görmemek gerekir. Her şeyde olduğu gibi burda da zaman ve mekan olguları söz konusudur. Örneğin Sosyalist ülkelere eğitimde dinin hiç bir rolü yoktu, dinin eğitim üzerinde bir fonksiyonu yoktu. Dinin kendisi temel değil, onunda bir temeli, yaratıcısı vardır Aslında din ibadet maskeli politiktir, özünde iktidar olma vardır.

Feodal toplumlarda, ahlak ve geleneklerin toplum üzerindeki fonksiyonu çok güçlü. Bu nedenle feodal toplumda gelenekler insanların toplumda ki davranışlarını, insanların kendi aralarında ki ilişkileri üzerinde belirleyici bir rol oynuyor. Gelenekler ve eğitimin temel belirleyici taşı. İnsanların nasıl evlenecekleri, evlenme şekilleri, kız ve erkek konusundaki görüşleri, birbirleriyle olan ilişkileri, cinsler arasındaki ilişki, aralarındaki alış-veriş ilişkisi... vs. konularında nasıl bir eğitim alacağı ise gelenekler tarafından belirleniyor. Geleneklerin egemen-belirleyici rol oynadığı toplumlarda, gelenekler aynı zamanda kanundur. Modern kanunun görevini gelenekler görüyor. İnsanları gelenekler yönlendirir.

Toplumsal düşünce inanç gibidir. Geniş halk kitlesi kendisine verilenlere aynen inanıyor. Halk, kendisine empoze edilen ideolojilere, dini görüşlere, politik ve ahlak fikirlerine kolayca inanıyor. Burada toplumsal düşünce söz konusu. İnanç haline gelen hareketsizleşen düşünce onların yaşam tarzını ve pratik faaliyetlerini belirler. James G.Frazer Altın Dalı temel eserinde şöyle yazar, “Din iki unsurdan oluşur...Biri, insanların yüksek yüce bir güce inanmaları ve ikincisi, bu yüce güce iyi görünmek. Kendi davranış ve faaliyetlerinde tanrıyı sevmeye veya tanrıdan korkma ile yönetmeyen kişi dinci değil “Toplumsal düşünce inanç gibidir. Halk kitlesinden kendisine verilenleri hiç eleştirmeden soru sormadan ve olduğu gibi kabul etmeleri isteniliyor. Halk geniş oranda şuna inandırılmış; “bizim söylediklerimiz hem sizler ve hem de tüm insanlık için iyi ve faydalı.

Guam`da erkekler için değişik bir meslekde var. Bu meslekten olan erkekler şehir şehir gezerek bakire kızlarla para karşılığında bunlarla cinsel ilişkiye girerler ve bekaretlerini bozarlar. Guam yasalarına göre bakire kızların evlenmeleri yasaktır. Tazmaya geleneklerine göre, yeni evli olan çiftler gerdenliğe ilk olarak evlilik törenin ortasında yere serdikleri hasır üzerinde konukların gözleri önünde cinsel ilişkiye girerler. Hindistan'nın bazı bölgelerindeki gelenek-yasalarına

göre sırada ev işlerini yapan ev kadınlarına evdeki daha evlenmemiş genç erkeklerin cinsel ihtiyaçlarını giderme görevini de veriyor. Eskiden geleneklerin rolü toplumda çok güçlüydü. Gelenekler bir inanç ve yaşama biçimidir. İnsanlar inançlarına ve geleneklerine göre yaşamlarını sürdürüyorlardı. Avesta kutsal kitabında şöyle yazar: “Zerdest, Ahura Mazda’ya sormuş O, Kutsal, maddi dünyanın yaratıcısı, cenazeyi taşıyanlar hangi idrarla saçlarını ve vucutlarını yıkasınlar? Koyunun mu yoksa öküzün idrariyle mi? Kadının mı yoksa erkeğin idrarı mı olmalı? Ahura Mazda cevap verdi: Koyunun veya öküzün sidiği olmalı. Erkeğin veya kadının değil. Ölünün en yakın erkeğin veya kadının idrarı olabilir.”

Bourke, Döküntü adlı kitabında gelenekler konusunda şöyle yazar: „Mısırlarda kadınlar ayakta idrarını dökerler, erkekler ise oturarak Muhammed’den önce var olan ve sonrada devam eden kadınların dövme yapma geleneği var. Bedui’ni kendi kadınları vucutlarını bitki, yıldız ve hayvan resimleriyle döverdi. İranlı kadınlar kendilerine dövme yaparlardı. Kadınlar vucutlarına yıldız, ay, güneş ve hayvan resimlerini işlerlerdi... Sibiry’a da geleneğe göre, ev sahibinin kızı veya karısı kendi idrariyle dolu bir testiyi misafirin odasına bırakır. Şayet misafir bu idrarla ağzını çalkalarsa evin bir dostu sayılır, ama şayet bunu yapmazsa evin düşmanı. Gelen misafire ev sahibinin karısını ikram etmesi misafir perverlik sayılır. Japonya’da insan pisliği gübre olarak satılıyordu. Ve bu kötü bir mal sayılmazdı. İsviçre’de, süt ürünlerini cinlerin kötülüklerinden korumak için, peynirin içine insan idrarı konuluyordu... Eskide kadınların hamile olup-olmadıklarını tespit etmek için şöyle yapılıyordu: Kadın idrarını bir bardağa doldurur. Bu idrar dolu bardağa bir çivi batırılarak ve bir gece bekletilecek. Şayet çivi kırmızı noktalarla kaplanırsa kadın hamile, ama şayet çivi siyah olursa, o zaman kadın hamile değil... Bazı bölgelerde doğacak çocuğun kız mı yoksa erkek mi olacağını tespit etmek içinde şöyle yapılıyordu: İki ayrı çukur kazılır, çukurlardan birine buğday ve diğerine de arpa konulur. Sonrada her iki çukurada

hamile kadının idrarı doldurulur. Şayet buğday önce açılırsa çocuk erkek olacak, ama arpa önce açılırsa, o zaman bebek kız olacak...Bazı ülkelerdeki inanç ve geleneklere göre, kadın hamileliğin sancılarını azaltmak için kendi idrarını içerdi. Doğumdan sonra kadının zorluklar çekmemesi için kadının kocasının idrarını içme geleneği de vardı.²⁴

Modern devletlerin oluşmasıyla kanunlar oluştu. Artık toplumda insanların kendi aralarındaki ve toplumdaki ilişkileri kanunlarca belirleniyor. Kanunlar, eski gelenek-kanunlarını geniş oranda işlemez hale getirdi ve bazı gelenek konularının işlenmesini de suç unsuru haline getirdi. Örneğin zoraki kız kaçırma, kız evlatları miras dışı tutma, kan davası...vs kanunca suçtur. İnsanlar arasındaki sorunları çözüme kanunlara göre olur. Eski feodal geleneklerde kızları okula göndermek ayıptı, bugün ise kız çocukları okula göndermemek suç teşkil eder. Sanayi, sermaye ve teknikte olan gelişme ile birlikte bireycilik gelişti, her şey maddi temel çıkar ilişkisi haline geldi. Eski aile yapısı yıkıldı. Böylece geleneksel eğitim toplumdaki belirleyici-temel fonksiyonunu kaybetti. Artık gelenekler eğitim yoluyla insanlarda düşünce üretme ve şekillendirmede belirleyici değil. Modern kanunlar eğitimi belirler konuma geldi. Eskide temelde dinin ve geleneklerin oynadığı rolü şimdi kanunlar oynuyor.

Toplum her konuda ve her alanda kanunlar ağı içindedir. 2002 yılında Almanya'da yürürlükte olan Medeni Kanun 2385 Ana paragraftan oluşuyor. Bu 2385 Ana paragraflarında en azında 2-3 şıkları vardır. O zaman Medeni Kanun 2385 Ana Paragraf ve 7500'den fazla yedek paragraftan oluşuyor. Toplumda; miras kanunu, aile kanunu, vergi kanunu, kira

²⁴ John G. Bourke, Der UNRAT in Sitte, Brauch, Glauben und Gewohnheitsrecht der Völker. (Halkların Gelenek-Görenek-Inanç ve Alışkanlık hukukunda Döküntüler). Eichborn Verlag S.205,209

kanunu, dernekler kanunu, eğitim kanunu, İş kanunu... vs. gibi çok sayıda binlerce paragraftan oluşan kanunlar var. Hukuk dalı toplumda geniş bir iş alanı konumuna gelmiştir. Hükümet'te Adalet Bakanlığı vardır. Binlerce insan hukuk alanı içinde çalışıyor.

İnsanlarda düşünceleri ve fikirleri oluşturan ve şekillendiren çok önemli faktörlerden biri de basın ve yayındır. Özellikle televizyon bu görevi, daha çocuklarda ve gençlerde erken yaşlarda yükleniyor. Televizyon, bilgisayar ve İnternet çocukların ve gençlerin davranışlarını derinden etkiliyor. Çoğu durumlarda aile eğitiminin yerini almış. Basın ve yayın, dünyanın değişik ülkelerinde-kıtalarında yaşıyan insanları aynı anda ve aynı doğrultuda, aynı fikir etrafında toplama aracıdır. Bugün çok sayıda televizyon kanalı var ve bunlar 24 saat yayın yapıyor. İnternet gençlerde bağımlılık yaratıyor. Kitle iletişimin mekanizması genelde şöyle işler: İnsanların direkt duygularına hitab eder. Özellikle televizyonda gösterilenler insan farkına varmasa bile, onların duygularını harekete geçirir. Burda önemli nokta şu; özellikle emekçi kitleler duygusaldırlar, duygularıyla hareket ederler. Geniş halk kitlelerinde kendilerinde düşüncenin oluşmasında duygusallık önemli rol oynuyor. Gösterilen resim ve söylenilen birkaç söz, onların düşüncelerini hemen etkiler.

Televizyon-basın ve yayın aynı zamanda özellikle orta yaşta olan (9-15) yaşları arasındaki kitlelerde fikirlerinin hemen çok kısa zamanda değişmesini sağlar. Basın ve yayın insanların düşüncelerini kısa zamanda değiştirme aracıdır. Basın ve yayında olayın bizzat kendisi belirleyici ve önemli değil. Basın ve yayının tavrına göre, tutumuna göre, önemsiz bir olay, dünyanın değişik bölgelerinde yaşayan çok geniş yığınlar için önemli, güncel aktüel konu haline gelir. Diğer yandan İnsan neslinin devamı için çok önemli olan gelişmelere hiç yer vermeden onları “ yok” hale getirir, veya “önemsiz” kılar. Örneğin modern Atom Silahlarının üretilmesi, dünya

iklimini olumsuz etkileyecek Tropikal Ormanların geniş oranda imha edilmesi, günde binlerce insanın açlıktan ölmeleri....

Basın ve yayın suni düşünce yaratıyor. Başka bir deyişle modern çağda basın ve yayının-kitle iletişimin-en önemli, temel fonksiyonundan biri de şu; İnsanların (geniş kitlelerin) beyinlerinde; kendi ihtiyaçlarını, çevrelerini, yaşam koşullarını, maddi durumlarını ve sosyal şartlarını yansıtmayan ve bunlarla hiç ilişkisi olmayan fikir ve görüşleri yerleştirmektir. İşte buna SUNİ düşünce diyoruz. Olmayanın yaratılması veya varmış gibi gösterilmesi. Kitleiletişimi bir ve aynı olan fikir ve görüşün alanını genişletiyor. Söz konusu olan fikir-görüş çevre-bir ülke sorunu olmaktan çıkarılarak uluslar arası bir görüş haline getiriyor. Fikir ve görüş alanı Kitle İletişimiyle dünya genelinde genişletiliyor. Kitle İletişimiyle görüş-fikir oluşmasının önemli özelliklerinden diğeri de şu: İnsanlar boş zamanlarını kendi hizmetine alır, burada dış zorlama yoktur. Genelde, insanlar zamanlarının bir kısmında geniş oranda her gün şu veya bu şeyle meşguldurlar.

Örneğin çalışan işçileri ele alalım. Bir gün 24 saattir. İşçi iş gününün 7 saati uyku ve 10 saati de iş içindir. Yani 24 saatin 17 saati böyle geçiyor. 2 Saatini de şöyle böyle geçirsın. Bu durumda işçinin geriye kendisi için 5 saati kalıyor. Onun bu 3 saati de Televizyon'un hizmetinde. İnsanların kendileri için olan boş zamanlarını Televizyon işgal ediyor. Televizyon ailenin vazgeçilmez bir ferdidir, evin en güzel yerini TV işgal etmiş. İnsanlar, direkt dış zorlama olmadan Televizyon seyrediyorlar. Her şey gönüllü, kimse onlara TV seyretmeleri için emir vermiyor-zorlamıyor. Çağımızda dünyanın tüm ülkelerinde insanlar sorunlarla karşı karşıyadırlar. Konut sorunu, ev sorunu, geçim derdi, daha fazlasına sahip olma isteği, iş sorunu, sağlık sorunu, savaşlar, yani var olma veya yaşam mücadelesi vs.

Dünyamızda, bolluk ve yokluğun getirdiği fakirlik geniş kitleleri kendi pencesi altına almış. İnsanlarda var olan olumlu enerji ve olumsuz enerji dengesi, sevinme ve üzülme dengesi

bozulmuş. Sorunlar sorunlar ve sorunlar kara bulut gibi geniş yığınların beyinleri üzerinde dolaşıyor. Ve burada psikolojik bir olgu kendini gösterir. Hayatı pençesi altına alan olumsuzlukları unutmak, onlar üzerinde düşünmemek. İşte bunun bir yoluda Televizyon seyretmekten geçiyor. Genelde uygulanan yöntem budur. İnsanlar, Televizyon seyrettikleri zaman yalnız pasif alıcıdırlar. Beyin ve duyguları yalnız Televizyonla meşgul. Böylece kişi, o an için kendi problemlerini unuttur. Bu bölümde İnsanlarda fikir ve görüşlerin doğuştan gelmediğini gördük. İnsanlar doğuştan düşünme kabiliyetini beraber getirirler. Onların beyni boş bir kağıt gibidir. Yeni araştırmalara göre, bebek daha kendi annesinin karnında iken, annesinin ruhi durumundan etkileniyor, annesinin üzerindeki stres çocuğu da etkiliyor. Bebek annesinin sesini tanıyor. Ama bunlar çocukta düşüncenin oluşması bakımından bir şey ifade etmiyor.

Çocuk hiçbir görüşe sahip olmadan dünyaya geliyor. Bu nedenle çocuklar içinde dünyaya geldikleri, içinde yaşadıkları çevreye göre düşünmeye başlar. Dinin olmadığı bir çevrede çocukta dini görüşler oluşmaz. Yalnız burada kitle iletişimi ve dış görüşlerin etkilemediği bir ortam söz konusu. Çocuğun ilk öğreneceği görüşler, onun çevresinin görüşleridir. İnsanlar'da düşünce toplumsaldır. Ve bu toplumsal faktörler de din, gelenekler, kitle iletişimi, ahlâk yapısı, eğitim ve kanunlardır. O halde karşımıza çıkan ilk soru şu: Tüm bunların ortaya çıkmalarını, var oluşlarının nedeni ne? Bunları belirleyen ne? Her şeyden önce doğanın, evrenin ve insanların var olması, insan iradesinin dışında ve ondan bağımsız olarak vardır. İnsanlar istedikleri için var olmamıştır, onları ve evreni Tanrı diye bir güç yaratmamıştır. Tanrı insanları yaratmak istediği için, insan var olmamıştır.

Epikur şöyle der; “ Ya Tanrı dünyadaki kötülükleri ortadan kaldırmak istiyor, ama kaldıramıyor. O zaman tanrı güçsüzdür veya onun gücü yetiyor, ama Tanrı dünyadaki kötülükleri ortadan kaldırmak istemiyor, o zaman, O, kötüdür. Veya onun gücü yetmiyor ve oda istemiyor. O zaman Tanrı hem kötüdür

ve hem güçsüzdür. Veya da Tanrı güçlüdür ve dünyadaki kötülükleri ortadan kaldırmak istiyor, o zaman dünyadaki kötülükler nerden geliyor.”Dinin ilk ortaya çıkış nedeni korkudur.İnsanlar doğaya, doğal felaketlere ve doğal olaylara karşı çaresizdiler. Onlar büyük sel felaketlerinin, depremlerin, ay ve güneş tutulmasının, gök gürlemesinin, şimşek çakmasının nedenlerini bilmiyorlardı bu nedenle bu gelişmelerin sırrını çözemiyorlardı. İlkel insanlar bu gelişmelerden korkuyorlardı ve onlara karşı çaresizdiler. Çaresizlik insanlarda korku yaratıyordu. Bu korkuya bir çare, teselli gerekliydi. Bu çarede “Tanrı” idi. Yani tüm olanları kontrol eden bir güç.

G.Schuster şöyle der; “Zeus, gökyüzünün kralı, dünyanın büyük egemeni, tanrıların ve insanların Tanrısı. Tüm doğal olaylar, gök gürlemesi, şimşek, yağmur, fırtına ve onun yaptıklarıdır... Nil’de yaşam ve ölüm, var olmak ve yok olmak birbirlerine çok yakındı. Halkın düşünceleri, manevi yaşamları bu nokta üzerinde toplanıyordu.”²⁵ O halde dinin kökeni korkuya dayanır. Olan doğal olayları-felaketlerin nedenlerini anlamamak, sırrını çözmemek onlara karşı çaresiz kalmak ve onlardan korkmak korkusuna karşı duyulan ihtiyaç dinin temel kaynağıdır. Avesta’yı, Tevratı, İncil’i,Kur’an’ı okuduğumuzda bunu çok iyi anlamak mümkün.

Zerdüşst dini, Hristiyanlık ve İslam dini korku temeli üzerine inşa edilmiştir. Örneğin Avesta’da Ahiret zamanı, dünyanın sonu gelmesi konusunda şöyle denilir; “Dünya’ya Cinler iner, o zaman, güneş karanlık olur, ay’da değişik renkler gözükür, dünya’yı sis kaplar ve heryeri karanlık kaplar... Çok depremler olur. Hesm cininin cinsleri binlerce ve yüzbinlerce olarak dünya’ya geri dönerler.”²⁶ Tevrat’ta ise bu korku şöyle belirtilir; “Nuh’un 600’ üncü yaşında, ikinci ayın 17 ci gününde Gökyüzü ağız açılacak yerdeki derinliklerin kaynağı açılacak. 40 gün ve gece fırtınalı yağmur yağacak... Aralıksız 40 gün

²⁵ G.Schuster. Geheime Gesellschaften...Fouier Verlag 1997 S,17,145

²⁶ Awesta. Alinti.Geo Widengren.Bertelsmann Verlag 1961 S.198

yağmur yağacak, su 5 metre yükselecek. Yer üzerinde yaşamış olan her şey suda boğulacak, yer hayvanları, kuşlar ve insanlar. Böylece Tanrı, dünya üzerinde ki hayatı yok edecek.”³

Dinin temelinde ölüm ve sonrası korkusu yatar. Modern çağımızda insanlar artık doğal olayların, felaketlerin nedenini çözmüşler. Bugün depremlerin, güneş ve ay tutulmalarının, şimşeklerin, gök gürlemesinin nedenleri bir çok ülkede okullarda öğrencilere anlatılıyor. Ama buna rağmen din gene de yok olmamış. O halde bunun nedeni ne? Bugün dinin temel kaynağı, ölüm sonrası konusunda ki cehalettir. İnsanların geniş kesimi “ölümden sonra yaşamın devam edeceği, insan öldükten sonra diğer dünyada ebedi hayat başlayacak” görüşündedirler. Ahlâki yapının ve geleneklerin varlığının nedenine gelince. Bunlar, insanlar arasındaki ilişkilerin ayarlanması ihtiyacından doğmuştur. O zaman günümüzde var olan medeni kanunlar yoktu. İnsanlar sosyal yaratıklardır. Dünyada yalnız başına izole yaşayan hiçbir insan yoktur. Onların sosyal olmaları, onların yalnız başına yaşayamamaları sorunundan geliyor. Bu ilişkilerin düzenlenmesi için kurallar gereklidir. Bu kural ahlâki yapıyı oluşturuyor. Bu kuralların bazıları nesilden nesile sürerek gelenekleşiyor.

Kanunların olmadığı, az olduğu durumlarda kanun görevini ahlâki yapı ve gelenekler alıyor. Toplumda yani grupta ve aşirette var olan mülkiyet, evlilik, konut, arazi ve aile yapısının ayarlanması gerekiyor. Medeni kanunlar olmadığına göre, bunu ahlâki yapı ve gelenekler yapacak. İnsanların gruplar halinde yaşamaya başlamasıyla birlikte artık ürün yani kullanılan fazla artı ürün ortaya çıktı. Ürünün hepsi kullanılmıyor bir kısmı kalıyor. Artık-ürün. Bununla mülkiyet özel mülkiyet ilişkisi doğdu. Bireysel mülkiyet-aile mülkiyeti ve klan mülkiyeti. Özel mülkiyet.neslin devamı zorunluluğu ile cinsel ilişki, karı-koca ilişkisi ve sonuçta aile doğdu. Bunlar ve mülkiyet sorunu beraberinde problemler çıkardı. Artık-Ürünün klan içinde veya klanlar arasında korunması gerekiyordu. Ben-biz sözcüğü doğmuştu. Bununla gerekli çözümler ahlâki yapıyı-

gelenekler oluştu. İyi-kötü, günah, güzel, çirkin, ayıp gibi kavramlar ahlâki kanunun temel taşıını oluşturdu. Ahlâk ve gelenekler burda doğmuş. Yukarıda belirttiğimiz gibi, ortaya çıkmalarının nedeni: İnsanların gruplar halinde yaşaması ve bununla sorunların ortaya çıkmaması; artık-ürün ve bununla özel mülkiyetin oluşması.

İklim şartları, çalışma şekli ve çevre bu gelenekleri şekillendirdi. Özel mülkiyetin korunması aileyi şekillendirdi. Mülkiyetin ailede, klan içinde kalması için; aile içinde ve klan içinde evlilikler serbest, ama başka klanlardan evlenmek yasak edildi. Aynı grup ve klandaki erkek-kadın kendi aralarında evlendikleri zaman artık-ürün, arazi dışarı gitmiyordu. Erkek ve kadın sayısının çokluğu veya azınlığına göre evlilik şekilleri ortaya çıktı. Gruplar, klanlar arasındaki kavgada ölen erkeklerin sayısı fazla olunca birkaç kadın bir erkekle evlenir. Doğumdan dolayı ölen kadınların sayısı fazla olunca, bir kadın birkaç erkekle evlenir. İklim, çalışma ve yaşam şartlarının ortaya çıkardığı sorunlara karşı getirilen çözümler ahlâki yapıyı ve gelenekleri yarattı. Teknik geliştikçe, üretim ilişkileri şekli değiştikçe, sosyal şartlar ve yaşam koşulları değiştikçe, bununla birlikte ahlâki yapı ve geleneklerde gelişir ve değişir. Sanayileşmenin geliştiği ölkelerde aile evliliği, kız kaçırma ortadan kalkmış. Ticari bir dal olan Evlilik-Evlendirme Büroları var, İnternet ve Video Text aracısıyla evlilik var.

Neden? Çünkü ekonomik gelişme ile; çevrenin ve toplumun bireyler üzerindeki ahlâki yargıları geniş oranda azalmış, bireycilik gelişmiş, dinin toplum üzerindeki egemenliği geniş oranda kırılmış, bireysel özgürlükler gelişmiş, eğitim buna göre şekillenmiş, çevre ve ailenin birey üzerindeki etkisi azalmış. Kanunlara göre 18 yaşına gelen kimse artık özgürdür ve istediğini yapabilir "Çocuk bu bilinçle büyüyor." Birçok konuda eski ahlâk yargılarının ve dinin yarattığı horlama anlayışı zayıflıyor. Kanunlar ihtiyaçtan doğar. Var olan mevcut aşamadaki sorunları çözmeye ihtiyacı medeni kanunları yarattı. İlk medeni kanunların ortaya çıkışının temel nedeni: Özel

mülkiyetin korunması. Artık-ürün 'nün gelişmeleriyle birlikte, toplumda zamanla iki grup ortaya çıktı yani toplum iki gruba bölündü; Artık-ürün(mülkiyetine) e sahip olanlar ve ondan yoksun olanlar. Artık-ürün sahipleri toplumda egemen duruma geldiler. Bunların çıkarlarını-özel mülkiyeti korumakla devlet ortaya çıktı, kanunlar var oldu. O zaman ortaya çıkan devlet ve kanunlar günümüz toplumunda çok güçlü olarak varlığını, egemenliğini sürdürüyor.

Kanunlar; toplumun, toplumda yaşayan sınıf ve sosyal tabakların, grupların ve ekonominin... vs ihtiyaçlarına cevap olarak çıkarılır. Örneğin, İkinci Dünya Savaşı ile Almanya ekonomisi çöktü, harab oldu, erkeklerin çoğu savaşta öldü. Bununla birlikte, evlilik dışı cinsel ilişki, evlilik öncesi cinsel ilişki, evli kişinin evlilik dışı cinsel ilişkisi anlayışla karşılama ve hor görmeme yargısı ortaya çıktı. Sanayiye yeniden canlandırmak, ekonomideki yarayı sarmak için yeterli kadar işçi yoktu. İşçi arzı istenilenin çok altındaydı. Bunun için başka ülkelerden işçi getirme ihtiyacı doğdu. Almaya başka ülkelerden işçi getirdi. Bu ihtiyaç “Yabancılar Kanunu” nun çıkarılmasıyla sonuçlandı, bugün de ihtiyaca göre değiştiriliyor.

Ulusal devletler ilk önce Batı-Avrupa ülkelerinde kuruldu, çünkü kapitalizm-sermaye ilk önce bu ülkelerde gelişti. Bununla birlikte “Vatan, vatan savunması, vatan her şey, vatan için ölmek... vs” eğitim şekli gelişti, ulusal savaşlar yaygınlaştı. “Eşitlik, kardeşlik, demokrasi” dedikleri ve çağın temel şiarı haline getirdikleri bu şey, aslında ulusal savaşlar yaratmanın temelini atmaktan başka bir şey değildi. Sorun çözüldü, “kardeşlik-demokrasi-özgürlük, hürriyet ve yaşasın vatan, şiarı perdesinin altında geniş halk yığınlarını ulusal savaşlara, yeni oluşan sermayenin sınırını korumak için savaşlara sürüklemek gerekiyordu. Bir karış toprağı bile olmayan geniş kitleler, “topraklarını” koruyacak, onu korumak için savaşacaklar. Çağımızın mevcut döneminde ise ulusal sermaye genel de uluslararası sermaye karakterini kazandı. Sermaye artık ulusal kimlik kabul etmiyor. Sermaye dünya geneline, uluslararası

tüm alana yayıldı. Değişik ulusların “ulusal” sermayeleri kaynaştı, Uluslar- arası sermaye ve çok uluslu tekeller oluştu. Sermaye İhracatı, dış yatırım, dış ülkelerdeki üretim ve yan şirketler ile değişik ülkelerin sermayeleri geniş oranda iç içe geçti. Bazı ülkelerin büyük tekellerinin dış ülkelerde ürettikleri, çalıştırdıklarının sayısı ve yaptıkları yatırım, ülke içinde ürettiklerinden, çalıştırdıklarından ve yaptığı yatırımdan daha fazladır. Sermayedeki bu gelişmeler Merkezi Batı-Avrupa olmak üzere Avrupa ülkelerinde oldu.

Bu gelişmelerin sonucu Avrupa Birliği oluştu. Batı-Avrupa ülkeleri arasındaki sınırlar ortadan kalktı. Avrupa Birliği Federasyon’u oluştu. Avrupa Birliği Federasyon’u Devleti. Yani çok-uluslu bir devlet şekli. Hiç şüphesiz ki ihtiyaç çıkış noktasıdır. Eğitim aracı canlı yaratık öğretmendir. Öğrencilere eğitimi öğretmen verir. Kitlelere ideolojiyi ideologlar, teorisyenler götürür. Dini din adamları öğretir. Ama din adamı neyi öğretir, öğretmen neyi öğretir. Din adamı bildiğini ve öğretmende bildiğini öğretir. O halde, din adamı din ile kitle ve öğretmen de eğitim ile öğrenci arasında araçtırlar, bunlar canlı teyp, televizyon ve kitaptırlar. Kitap yazar ile okuyucu, televizyon televizyon vericisi ile onun alıcısı arasında bir araçtır. Öğretmen neyi öğrenmişse, kendisine ne verilmişse öğrencilerine onu verir. Avrupa ülkelerindeki, komünist ülkelerdeki öğretmenler ile İslam’lıkla yönetilen bir İslam ülkesindeki öğretmen kendi öğrencilerine “Evrin Teorisini” çok farklı-zıt şekilde öğretirler. Milliyetçi şekilde yetişmiş bir öğretmen, öğrencilerine tarih dersini tarafsızca öğretmez, onlara milliyetçi görüş verir.

Hristiyan din adamı-Papaz “Allah vardır ve İsa Allahın peygabberidir. İsa yalnız peygamber değil, aynı zamanda Allah’ın oğludur.”der. İslam din adamı-hoca “Kur’an Allah’ın sözleridir. Muhammed son peygamberdir ve en son din İslamdır”der. Din adamları hangi dinin hocaları ise kitleye onu verirler. Burada belirleyici olan, öğretenler yalnızca bir araçtırlar ve bunlar kitleyi kendilerine verileni-öğretileni

verirler. Bu nedenle tüm öğretmenler okullarda öğrencilerine aynı konuda aynı şeyleri öğretmezler.

O halde belirleyici olan öğretilen, öğretendir, öğretenin öğrendikleri. Her toplumda “Vatan”ın yüceliğinden, Vatan için ölmenin kutsal bir görev olduğu görüşü temel eğitim olarak öğretilir öğretmenlere. Komünist Ülkeler hariç-ki bu ülkelerin bugün dünyada sayıları 3 tanedir. Dünyanın bütün ülkelerinde öğretmenlere “özel mülkiyet kutsaldır, hürriyet ve demokrasinin temel taşıdır, Onu ortadan kaldırma görüşü diktatörlüktür”. görüşü öğretilir. Bu nedenden dolayı okullarda öğretmenler öğrencilerine; “Vatan anlamsız bir kavramdır, onun uğruna ölmek aptallıktır. Özel mülkiyet sömürü, baskı demek. Özel mülkiyet dengesizliğin olduğu toplumda eşitlik olmaz..” şeklinde bir görüş öğretmez. Aksi taktirde devletin kanunlarıyla karşı karşıya kalır, hakkında soruşturma açılır ve gerekirse görevinden alınır. Demek ki, eğitici, öğrendiklerini öğreten canlı üretim aracı kişidir. Toplumun üretim ilişkileri şekli, ekonominin çıkarı ve ihtiyacı belirleyici olandır.İhtiyaç üretim-tüketim ilişkisi gibidir. İhtiyaç üretilen tüketim ve tüketilen üretimdir. Üretilen, toplumda var olan her şey ihtiyaç sonucu var olmuştur ve tüketiliyor. Tüketilmeyen hiçbir şey üretilmez. Her üretilen şey, tüketileceği-tüketildiği için, yani tüketim devresine gireceğinden dolayı vardır. Bugün moder silahlar üretiliyorsa, her ülkede güçlü bir ordu varsa tüm bunların nedeni, savaşların olmasıdır, bunların savaşla tüketilmesidir. Savaşların varlığı-ihtiyacı ve silahların tüketimi onların üretim nedeni oluşturuyor. Tıpkı üretilmelerinin tüketilmelerinin nedeni olması gibi. Kimin için ihtiyaç sorunu ise ayrı bir konudur.

Hiç şüphesiz ki insanlardan düşünce yalnız bir kanalla gerçekleşmiyor. İnsanlarda düşüncenin oluşmasını sağlayan kanallar: Her çeşit dini ve eğitim kurumları, basın ve yayın, gelenekler,ideoloji..vs. Düşüncenin oluşması, şekillenmesini gerçekleştiren kaynaklar-kanallar, gelişmelerin durumuna göre ya birbirlerine ters düşerler ve aralarında çelişki doğar veya da

bunlar birbirlerini desteklerler ve iç içe geçerek kaynaşırlar. Bunların uyuşum halinde olmaları durumunda; din gelenekleşir ve gelenek dinleşir, din eğitimleşir ve resmi eğitim dinileşir, din kanunlaşır ve kanun dini olur, gelenek kanun olur ve kanunda gelenek olur, eğitim gelenekler ve ahlak ilkeleriyle sağlanır. Bunlar kaynaştıklarında ve iç içe geçtiklerinde, bizzat kendileride yok olmuyor. Bunların iç içe geçmeleri, bazı noktalarda birbirlerine dönüşmeleri, bunların kendisinin ortadan kalktığı anlamına gelmez. Burada sorunu diyalektik bir şekilde ele almak gerekir. Hiçbir şey tek yanlı değildir.

Buddha şöyle der; “Bir zamanlar burada Savatthi şehrinde bir kral vardı. Kral kendi adamlarından birine diyor ki: sevgili adam git Savatthi’de olan tüm doğuştan kör doğanları bir araya topla: Kraldan emir alan kişi gidiyor ve Savatthi’ de olan ve tüm doğuştan kör doğanları bir yerde topluyor, ve krala gidip diyor ki; Savatthi’ deki tüm doğuştan kör olanları topladım, sayın kralım: kral ona diyor ki, o halde doğuştan kör doğan bu körleri bir file dokundur. Adam evet diyerek kralın emrini alıyor ve doğuştan kör olan bu körlere fili gösteriyor... Körlerden bazısına filin başını, bazısına kuyruğunu, bazılarına kulaklarını, bazılarına hortumunu ve bazılarına dişlerini dokunduruyor ve onlara işte fil böyle diyor.

Sonra adam Krala giderek diyor ki: Kralım doğuştan doğma körler file dokundular, şimdi istediğinizi yapın: O zaman kral doğuştan körlerin yanına gidiyor ve onlara soruyor: siz doğuştan körler file dokundunuz mu? Körler evet, biz file dokunduk diye cevap veriyorlar. O zaman kral onlara soruyor: peki siz doğuştan körler fil neye benzer? Körler cevap veriyorlar; filin başına dokunanlar “ fil bir baş gibidir diyorlar.” Filin kulaklarına dokunan körler: fil bir Kornschwinge gibidir derler. Filin dişlerine dokunanlar: fil bir saban demiri gibidir: diyorlar...Filin hortumuna dokunanlar: fil bir yılan gibidir: filin arka tarafına dokunanlar: bir havan gibidir fil :derler. Filin kuyruğuna dokunanlar da : fil bir Mörserkolben gibidir” diye cevap veriyorlar... vs Olayları, konuları doğuştan kör olanların

fili tarif etmeleri gibi ele almak yanlıştır. İnsanlarda fikirleri-düşünceyi yaratan ve şekillendiren; din, gelenekler, ahlâk, eğitim, kanun gibi faktörlerin bazıları birbirleriyle çelişkiye düşer, varlıkları birbiriyle uyumsuz veya bunlar birbirlerini destekler, bazıları iç içe geçmiş, demek çelişkili bir görüş değil.

Bazı dini kurallar âhlakı karakter kazanıyor, iyi-kötü, sorunlarıyla ilgileniyor. İyi-kötü kavramı âhlaki bir kavramdır. Buddha bir dinin –buddizmin- kurucusu olarak şöyle der; “Kutsal 8 yönlü yol şudur: doğru söyleme, doğru faaliyet, doğru görüş, doğru uğraş, ve doğru anlaşıma... Kötü olan nedir? Öldürmek, hırsızlık, sinirlilik, inkarcılık ve yalan... kötüdür... İyi olan nedir?: Öldürmemek, hırsızlık yapmamak, yalan söylememek, doğru konuşmak ve kinci olmamak doğru olan şeylerdir.”²⁷ Bu dini görüş, buddizmde, Buddha inancını kabul eden İnsanlar için, aynı zamanda bir ahlâk ilkesidir. Sünnet Yahudi ve Müslümanlarda dini bir gelenek olarak devam ediyor. Tevrat’ta şöyle der; “Aranızdaki erkeklerin tümü sünnet olmalı... Sizlerin yanınızda doğan veya satın aldığınız kölelerde sünnet edilmeli. Her yeni doğan erkek çocuk 8.ci gününde sünnet edilmeli.”²⁸ Aynı şekilde kurban kesmede dini bir gelenektir. Doğal dinlerde kurban kesme olayı var. İnsanlar Tanrıların kendilerine iyi davranmaları, onları her çeşit kötülükten korumaları için ona kurban keserlerdi.

Kitaplı dinler olan Yahudilik, Hristiyanlık ve İslamlık bu geleneği devraldı. Tevrat’ta kurban kesme hikayesi şöyle anlatılır: İbrahim ve karısı (yaşlı oldukları için) çocukları olmuyormuş. Onlar çocuklarının olmasını istiyorlarmış. Tanrı onlara bir çocuk vermiş. İbrahim’in karısı Sara hamile kalmış, Isak adında bir çocuk doğurmuş. Tanrı İbrahim’i denemek istemiş ve ona demiş ki: çok sevdiğin biricik oğlunu bana kurban olarak kes. İbrahim oğlunu Tanrıya Kurban etmek

²⁷Die Reden Gotama Buddhos (G.Buddha’nın Konuşmaları). Die Mitlerle Sammlungen...E.Neumann.-SteinschulteVerlag. 1995 S.529

²⁸ Tevrat. Mose I

istemiş, oğlunu bir dağ başına götürmüş ve tam kurban edeceği sırada Tanrı ona Isak yerine kurban etmesi için oğlak göndermiş. İbrahim oğlu yerine oğlakı kurban kesmiş. Kısaca olayın hikayesi böyle.

Bazı durumlarda medeni kanun dini temele dayanıyor ve dini ilke medenin kanun-devletin resmi kanunu-haline geliyor. Bugün İslam kanunlarının egemen olduğu ülkelerde devlet kanunlarına göre hırsızlık yapan kişinin elini kesiyorlar. Neden? Çünkü Kur'an da böyle emrediliyor” Hırsızlık eden erkek ve kadının yaptıklarına karşılık, Allah’tan caydırıcı bir ceza olarak ellerini kesin.”²⁹ Bazı durumlarda gelenek din karakter kazanıyor. Veya tersine dini şeyler toplumda bir gelenek haline geliyor. Doğanın yeniden canlanmasını egemen baharın gelmesini müjdeleyen (kışın soğuğu gidiyor ve baharın sıcaklığı geliyor.) dışarıda, dağlarda ateş yakmak Kürtlerde ve birçok Orta-Asya ülkelerinde bir gelenektir. Mart ayında yapılır. Düşüncenin oluşmasında nedeni ve nedeninin nedeni? Sorusunu sordüğümüzda bu asıl kaynağa-ağacın köküne varırız. Neden? Bugün dünyanın değişik ülkelerinde insanların dini konuda; farklı düşündüklerini, değişik dinlere, sahip olduklarını görüyoruz. İtalya’da, Almanya’da, Hristiyanlık dini görüş, İsrail’de Yahudi dini görüş, Türkiye’de, Arap ülkelerinde İslamlık, Hindistan’da Hindizm ve Japonya’da, Kore’de Budizm vardır... vs. Aynı şekilde dünyada var olan değişik halklar birçok farklı geleneklere sahiptirler. Bazı ülkelerde kadınları sünnet etme geleneği var, bazılarında yok. Bazı ülkelerde ölüler yakılır, bazılarında gömülür.

Bazı ülkelerde kan davası geleneği var ve ahlâki bir yargıdır. Kan davası’nı toplum gelenek olarak sürdürüyor. Ve ahlâk yapısı bunu suç kabul etmiyor, iyi gösteriyor. Bazı halklarda böyle bir şey yok. Şurası nesnel bir gerçektir, değişik halklarda birçok farklı gelenekler ve ahlâk ilkeleri vardı. Biri için ahlâki,

²⁹ Kur’an. Mâide Sûresi

iyi kabul edilen şey, diğeri için kötü, suç ve ahlâksızlık olarak kabul ediliyor. Ve bu toplumda yaşayan insanların düşünceleride buna göre şekilleniyor. Ama dini görüş, ahlâk, eğitim şekli ve geleneklerdeki bu farklılığın nedeni ne? Onlarda bu ayrılıkları farklılıkları belirleyen ne? Durum yalnız bununla kalmıyor. İkinci bir gelişmeyi de şurada görüyoruz: insanlık tarihinde hiç değişmeyen ve hep aynı kalmış hiçbir din, gelenek, ahlâki, kanun, ideoloji, eğitim şekli vs. yoktur. Bunlar hep değişmelere uğramıştır. Aynı toplumda bazen 10-20 sene süresi içinde bir çok gelenekler ve ahlâki yapı değişmiştir.

Toplumda insanlar arasındaki ilişkileri belirleyen ahlâk ve gelenekler de değişiyor ve bazı durumlarda bu değişimler 10-15 sene gibi, bazen de daha az, çok kısa bir süre içinde oluyor. Dinde, geleneklerde ve ahlâk yapısında olan bu gelişmeler ve değişimler; insanların düşüncelerini, düşünce şekillerini ve insanların toplumda aralarında var olan ilişkilerini de kaçınılmaz olarak değiştirir. O halde bunun nedeni ne? Ahlâk, din ve geleneklerde, eğitimde, ideolojilerde var olan tüm bu değişme ve gelişmelerin nedeni: Toplumun **ekonomisinde**, üretim ilişkilerinde olan tüm gelişme ve değişimlerdir. Karl Marx'ın deyişiyle, toplumun tüm üstyapı kurumları, din, ahlâk, gelenekler ve ruhi yapısı, o toplumun mevcut aşamadaki ekonomik alt yapısı ve onun karakteri tarafından belirlenir. Örneğin ekonomik kriz derinleştiği zaman söz konusu toplum burada yaşayan insanların geniş kesimi besleyemez. Ekonomik krizle birlikte işsizlik ordusu büyür ve bununla onların alım gücü düşer. Üretim tüketim dengesi bozulur. Toplumun ekonomik durumu, geniş oranda büyük kitlelerin beslenmek, eğitim ve sağlık gibi yaşam için zorunlu ihtiyaçlarını karşılamıyor. İşsizlik ordusu büyüyor, iş bulmak çok zorlaşıyor. Yaşam mücadelesi şiddetleniyor ve bazen de var olma mücadelesine dönüşüyor.

Ekmek bulmak sorunu insanların günlük temel sorunu oluyor. Sorun tam netleşiyor. Yaşam için zorunlu ihtiyacın giderilmesi için günlük yaşam mücadelesi. Açlık-fakirlik geniş

kitlenin temel sorunu olur. Dünya Tarım Örgütü ve Dünya Bankası İstatiklerine göre 2001 yılında dünya da 800 milyon insan yeteri kadar beslenemiyor. Dünya da varolan 6 milyar insanın 2,8 milyarı mutlak bir açlık içinde yaşıyor. Ve bunun 1,2 milyarı günde 1 ABD-doları'ndan daha az bir miktarda gelirle yaşamını sürdürüyor. Yani dünya nüfusunun %26,2 sinin günde 1 ABD dolarından daha az bir gelirle yaşıyor. Ekonomik yapıda olan değişme; dinde, ahlâkta ve geleneklerde de değişmeler yapar. Bugün Batı-Avrupa Sanayi ülkelerinde dinde, ahlâk yapısında ve geleneklerde, eğitimde olan değişmenin nedeni, bu ülkelerin ekonomisinde ve sanayisinde olan gelişmelerdir. Bu ülkelerde insanların karınları tok, açlık sorunları yok ve bolluk içine yaşıyorlar, sağlık sorunları geniş oranda çözülmüş. Bu nedenle burada din zayıflamış ve bir ümit kapısı olmaktan çıkmış. Kimse iş bulmak ve karın doyurmak için Allah'tan-dinden yardım istemiyor. "Allaha şükür, buna da şükürler olsun, Allah büyüktür" gibi kelimeler toplumda çok kullanılmıyor.

Fakir ülkelerde insanlar fakirleştikçe, ekonomik kiriz derinleştikçe din daha da güçlenir. "Allah büyüktür ve Allaha şükür" kavramları ortada en çok dolaşan kelimeler olur. Her konuşmanın başı "Allaha şükür" ile başlar ve "Allaha şükür" ile biter. Dine sarılma yoksulun günlük sofrası ve ümit kapısı olmuş. Dine sınıksız sarılma, din onların bu yoksulluğa-fakirliğe karşı baş kaldırmalarını engeller, onları uyuşturur. Yağmurun bol olduğu bir bölgede insanlar yağmur duasına çıkmazlar, ama yağmurun olmadığı zamanlar İnsanlar yağmur duasına çıkarlar ve Allah'ın yağmur yağdırması için Allah'a dua ederler. Ekonomik kirizle birlikte eski ahlâki yapı ve gelenekler değişir ve mevcut maddi duruma hitab edecek-onu yansıtacak ahlâk yapısı ve gelenekler ortaya çıkar. Kible'nin yönü maddi geçimdir. Maddi geçime hizmet edecek her şey ahlâkidir. Yaşam mücadelesi şidetleniyor.

Eski dönemlerde kadınların ve çocukların sokakta dilencilik yapmaları ayıptı-ahlâksızlıktı. Ama şimdi değil. Eskide

kadınların ve hele hele çocukların fuhuş yapmaları, kendilerini evlerde, yol boylarında satmaları en büyük şerefsizlikti. Karısı, çocukları fuhuş yapan aile toplumda barınamaz, görülen her yerde ayıplanırdı. Namus şereftir denilirdi. Ekonomik krizle bu ahlâki yapı ve onunla birlikte insanların bu konudaki görüşleri değişiyor. İnsanlarda; ailelerin çocuklarını, kocanın karısını fuhuşa göndermelerini hor görmeme, veya en azında bunun karşısında sessiz kalma görüşü ve ahlâk yapısı ortaya çıkmıştır.

Yardım Örgütleri'nin tahminlerine göre 2000 yılında sadece Tayland'ta Sexpazarında fuhuş yapan çocukların sayısı 800 milyon civarında. Toplumun manevi değerleri yok olur ve ruhi bozukluk oranı hızla gelişir. Geçim sorunları ve yaşam derdi yalnız ahlâk yapısını olumsuz değiştirmekle kalmıyor, aynı zamanda ruhi bunalımlar yaratıyor. Çözülmeyen sorunlar, çaresizlik, yaşam için zorunlu ihtiyacı karşılayamama derdi ruhi bunalımları artırır. Dünya Sağlık Örgütü (WHO)'nun tahminlerine göre:"Latin Amerika ve Karibik'te ruhi bunalım içinde olan 5 ve 17 yaşları arasındaki gençlerin sayısı 17 milyondur... Rusya'da her sene 35.000 kişi Alkol zehirlenmesinden ölüyor. Dünya çapında her 40 saniyede bir kişi intihar ediyor."³⁰ Ekonomik krizle birlikte insanlarda karakter bozukluğu ortaya çıkar, kişilik bozulur. Herkes herkesi kandırmaya çalışır. Toplumda insanlar arasında eskide var olan güven derinden sarsılır, güvensizlik artar. İnsanlar arasındaki ilişkilerde bu egemen hale gelir. Kimse kimseye güvenemez olur.

O halde, düşünceyi üreten ve şekillendiren şeyler ve bu şeyleri üreten-belirleyen şeylerin nedeninin ne olduğu konusunda vardığımız sonuç şu: Toplumun mevcut aşamadaki ekonomik yapısı-üretim ilişkileri ve onun karakteri, kendisine uygun düşen ve onu yansıtan dini, gelenekleri ve ahlâki yapıyı, eğitim şeklini yaratır. Ve bunlarda toplumun ruhi yapısını, İnsanlarda düşünceyi üretir-şekillendirir. İşte bunun içindir ki,

³⁰ Frankfurter Rundschau 6.4.01

gelirleri çok farklı olan insanların ahlâk yargıları, gelenekleri ve düşünce şekilleride da geniş oranda farklıdır. O halde bir toplumda iç huzuru, barışı sağlamanın temel, belirleyici şartı, insanların yaşam için zorunlu olan beslenme, sağlık, konut gibi ihtiyaçlarının karşılanmasıdır. Bu sorun çözülmeden diğer sorular gerçek anlamıyla çözülemez. Ama şimdi, nedenin nedeninin nedeni sorusuna bakalım. Tüm bu ekonomik gelişmelerin değişmelerin ve gelişmemelerin nedeni nedir? Ekonomiyi belirleyen yasa nedir? Marx Kapital adlı kitabında bu hususta şöyle yazar; "Kapitalist üretimin gerçek sınırı bizzat sermayenin kendisidir. Sermaye, onun değerlendirilmesi üretimin; çıkış noktası ve sonuçları, nedeni ve amacı olarak gözüktüyor; Üretim sadece sermaye için üretimdir. Ve bunun tersi değil yani Üretim araçları Üretenler toplumu için giderek şekillenen yaşam süreci için araç değil."³¹

Bugün dünyanın her yerinde insanların iradeleri dışına çıkmış ve ondan bağımsız yasaları oluşturmuş ve İnsanlar üzerinde egemenlik kurmuş ekonominin kendi yasaları vardır. Kapitalizmde insanlar sermayenin değil, sermaye insan üzerinde egemen. Sermayenin'de Allah'ı kârdır. O halde dünyanın her ülkesinde ekonomide belirleyici olan sermayenin kâr yasasıdır. Ve bunu da ülke içinde ve dünya piyasasındaki rekabet durumu, üretim aletlerinin gelişme seviyesi, ülkenin ihtacat ve ithalat gücü, ekonomik gelişme durumunu belirler. Günümüzdeki mevcut toplumsal düzenlerde ekonomiyi planlamak, faydalı bir şekilde ekonomiyi düzenlemek, üretim ile tüketim, arz ve talep sorununu dengeleme, üretim aletlerindeki gelişmenin üretim ve iş gücü üzerindeki dengeyi sağlamak objektif olarak kesinlikle mümkün değil. Ekonomide değişimler insanın iradesi dışına çıkmış ve ondan bağımsız işler bir konuma gelmiş. Eğer sermayenin, firmanın kârı işçilerin işten çıkarılmasını gerektiriyorsa, işçiler dışarı atılır.

³¹ Karl Marx. Das Kapital. Bd. 3 s.278. Dietz Verlag. 1961

Sermaye hümanizmi ve acımayı tanımaz. İşsizler ordusu büyük bir yığın oluşturuyor. Her getirilen “çözüm” daha büyük bir sorun olur.

İşsizlik ordusuyla alım gücü düşer, tüketim azalır. Azalan tüketim, üretimi olumsuz etkiler. Ekonomik bunalıma krize-giren ülke yaşamın her alanında krize girer. O halde tüm bu gelişmelerin nedeni şudur: Tüm bozuklukların temeli üretim araçları özel mülkiyeti ile atılmış. Bu temel bozukluk günümüze kadar devam edip gelmiş. İlk dönemlerde daha ekonomi gelişmemişken ekonomiyi bir derece kadar kontrol etmek olanaklıydı. Ekonomi geliştikten sonra artık ekonomi; hümanist değil, bunalım ve krizlere girmeyecek ve İnsanların iradesine bağımlı olma şekilde gelişmeyecek ve üretim kontrol edilecek konumdan çıktı.

Düşüncede Kölelik

Düşünce yaşam demektir. İster Descartes’in dediği gibi “düşünüyorum, öyleyse varım” deyin veya varım öyle ise düşünüyorum deyin. Her iki durumda da var olma ile düşünce arasındaki ilişkiyi belirtmiş olursunuz. İnsan neslinin devamında, toplumsal ve ekonomik gelişmede, teknik alanda gelişmelerde İnsan bilinci belirleyici bir rol oynar. Düşünce sermaye gibidir. Marx’ın deyişiyle kapitalist kapitalist olduğu için sermayeye sahip değil, o sermayeye sahip olduğu için kapitalisttir. İşte bunun gibi ideoloji, din güçlü oldukları için güçlüdürler. Bugün dünyanın her yerinde dini kitapların milyonlarca baskısı yapılıyor, yüzbinlerce öğrenci dini okullarda okutuluyor, onbinlerce din adamları vardır. Her ülkede toplumun her alanı eğitim ağı içindedir. Bugün dünya’nın çoğu ülkelerinde ilköğretim mecburiyeti vardır,

çocuklar bü dönemde ilköğretimin sonuna kadar okula gitmek mecburiyetindedirler... vs, ki bu olumsuzluklarına rağmen gene de olumludur.

Din, ideoloji, ahlâki yapı, gelenekler ve eğitim ile İnsanlarda düşünce, fikirler oluşturularak şekillendirilir. İnsanlık tarihinde düşüncenin oluşması, şekillenmesi ve insanlığa getirdiklerine bakarsak kısaca şunları görürüz:1) Ahlâki görüşler, eğitimde öğretilenler, ideolojiler ve dini görüş her zaman bir avuç azınlık tarafından üretilmiştir. Bir toplumda var olan öğretmen-öğrenci, ideologlar ile bu ideolojiyi kabul edenler, din adamları ile bu dine inanan kişilerin sayılarına, bunlar arasındaki orana bakarsak, bunu hemen görürüz. Bir ideologa karşı binlerce onu kabul eden, bir hocaya karşı ona inanan binlerce dinci kişi.

2) İnsanlık tarihinde düşünce ve gelişmesi insanlara çok güzel şeyler getirmiş. Kölelik dönemi yıkılmış, orta çağın düşünce karanlığı yok olmuş. İnsan yaşamının her alanında büyük kolaylıklar gelmiş. Yaş ortalaması 30-35 ten 65-75 e çıkmış. Her gün doğuşta ölen çocuk ve doğumdan ölen kadınların sayısı geniş oranda azalma olmuş. Ulaşımda kolaylaşma, okur-yazar oranını yükseltme, düşünce insanlar için olunlu yönüyle büyüyerek genişliyor. 3) Düşünce insanlık tarihinde insanları büyük felaketlere götürmüş. İnsanlık tarihi savaşlarla doludur. Silah sanayi çok gelişmiş.

4) Düşünce her zaman ihtiyaçtan türemiş. İhtiyaç düşünceyi yaratmış ve ondan türeyen düşüncede ihtiyacı genişletmiş. İhtiyaç ile tüketim düşüncenin kutuplarıdır. Düşünce-insan ilişkisi madde-ruh ilişkisine benzer. Madde olan insan ruhi ile vardır ve ruh maddesi olan insan ile vardır. İnsanı ruhsuz ve ruhu da insansız düşünemeyiz. Bunlar bir ve aynı bütünün yönleridirler.

Dünyada tek yönlü hiç bir şey yoktur, var olan her şey iki yönüyle vardır: matematikte eksi-artı, kimyada protonlar-notronlar, fizikte etki-tepki, toplumda iyi-kötü, dinde sevap-günah, zamanda geçmiş-gelecek, olaylar gelişme-değişme, eskime-yenileme, olumlu-olumsuz...vs. Aynı şey düşünce için

söz konusu; tek yönlü düşünce hiç bir zaman yoktur. Her düşünce kendi içinde kendi zıddını, başka bir düşüncenin tohumunu kendi içinde taşıyor. Her şey hem kendisi ve hem de kendi zıddı yani hem olumlu ve hem de olumsuz yönleriyle varlar. Mutlak bir olumlu veya olumsuzluk yoktur. Bugüne kadar toplumsal olaylar, toplum konusunda araştırmacıların ve dini görüş, politik fikir ve ideoloji üretenlerin temel belirleyeci yanırları şu olmuştur: Karşı oldukları ideolojiyi ve tüm görüşleri yalnız tek yönlü olarak yanlış kapsamında görme, bunların da doğru-iyi yönlerinin olduğunu inkar etmek ve buna karşılık kendisinin savunduğu görüşü ise yalnız doğru görmek yani kendisinin savunduğu görüşün de olumsuz-yanlış yönlerinin varolduğunu inkar etmek. Unutmamak gerekir ki bir ve aynı olan şeyde, bir çok doğru veya yanlış olabilir. Aynı şekilde bir ve aynı olan şey de sadece bir doğruyu veya yanlış aramak yanlışır. Şeylere değişik yönlerde bakmak gerekir.

Bütün olaylarda, şeylerde ve gelişmelerde en azından iki yönün olduğunu söylemek bunlar konusunda sonuç bir görüşe varmamak anlamına gelmez. Şey de var olan ilk yönlerinden bir tanesi her zaman için belirleyicidir. Burada sonuca varmadan iki önemli şey söz konusu: 1) Söz konusu şey konusunda sonuç karara varmak için şeyi diğer şeylerle mukayese etmek. 120 Sayısının büyük veya küçük bir sayı olduğunu belirlemede onu 60,50 ile veya 180,200 sayıları ile mukayese etmek gerekir.2) Şeyi şeydeki olumlu-olumsuz, kâr-zarar, iyi-kötü yönleriyle mukayese etmek gerekir. Örneğin din ve silah sanayi-savaşlar. Savaşlar ve silah sanayi burjuvazi için iyidir, sermayenin çıkarınadır. Silah üretimi ve silah ticareti silah tekelleri için büyük kâr kaynağıdır. Ama silah üretimi, savaşlar insanlar-insan nesli için, doğa için yalnız zararlıdır. İnsanlara, çevreye ve doğaya hiçbir kârı yok, yalnız zararı var. O halde hiç teredüt etmeden: Silah sanayi, silahlar ve savaşlar kötüdür, zararlıdır diyoruz. Faşist ideoloji kendi tekellerine ve tekellci sermayeye gerektiğinde faydalıdır. Ama faşist ideoloji

ırkçıdır, savaşıdır, insanlara ve insanlığa yalnız zarar verir, kötüdür.

Olaydaki zıtlıklar dengesi, zıtlıklar arasındaki ilişki söz konusu şeye ve şeyde olan gelişmelere göre değişir. Öyle şeyler vardır ki %0,005 i olumlu-iyi-faydalı ama %99,995 i de olumsuz-kötü-zararlı. Öyle şeyler var ki %90 nı olumlu-iyi-faydalı ama %10 nu olumsuz-zararlı. Bu zıtlardaki ilişkiler şeylere ve şeyin gelişime durumuna göre değişir. Şimdi düşüncede kölelik sorununa dönelim. İnsanlık tarihinin hemen hemen her döneminde olduğu gibi, bugünde düşünce köle durumundadır. O halde düşünce köleliği ne demek? Ekonomik alanda insanlar tarihinde köleliğin iki temel şekli olmuştur.

1) Köleci dönemdeki egemenlik-kölelik. Bu dönemde köle sahipleri yalnız kölelerin görüşlerine, boş olmayan yani çalışma zamanlarına veya çalışmalarına sahip değildi. Köle insan, bilinciyle, çalışmasıyla ve birey olarak varlığıyla köle sahibinin kölesiydi. Köle; insan olarak kendisi köleydi. Kölenin bireysel özgürlüğü yoktu.

2) Burjuvazi köleliği insanlar üzerindeki bu kölelik şeklini ortadan kaldırdı. Artık işçi herhangi bir kapitalistin kölesi değil, işçi insan olarak herhangi bir burjuvazinin özel mülkiyetinde değil. İşçi sermayenin kölesi konumuna girdi. Burjuvazi insan olarak işçiyi değil, onun iş-gücünü satın alıyor. Burda sermayenin işçinin iş-gücü üzerindeki mülkiyeti söz konusu. İşçi fabrikadan ayrıldıktan sonra burjuvazi ile ilişkisi kalmıyor. Artık o özgür.

Düşünce köleliği buna benziyor. Vücut yapısı, kafa ve beyin kişinin kendisindir, kendisinin mülkiyetidir. Normal şartlarda durum bu. Ama kişi savaşta olduğu zaman, o artık askeri yöneticinin emrindedir. Biz normal şartlardaki durum üzerinde duralım. Vücut-kafa ve beyin biyolojik olarak bireyin-kişinin kendi mülkiyetinde, AMA beyinde olan düşünce-fikir ve görüşler onun değil, başkasınındır. Düşüncede kölelik. Üretim araçlarının toplumda azınlığın özel mülkiyetine geçmesiyle, üretimin ve üretim ilişkilerinin karakteri temelden değişti. Artık

Üretim, sermaye geniş kitlelerin egemenliği altında değil, tersine emek yani sermayeyi yaratan sermayenin egemenliği altında. İşçi kendi emeğinin bizzat kölesi durumunda. İşçi mal üretiyor, ama bu mal üzerinde hiç söz sahibi değil. O kendi emeğine yabancılaşmış. Aynı şey düşünce alanında da oldu. Sanayileşme ile ekonomide tekelleşme oldu. Toplumda yaşıyan insanlar sınıf ve tabakalara ayrıldılar. şehirleşme tam anlamıyla gelişti. Çok sayıda nüfusu milyonları bulan şehirler oluştu. Daha önemlisi de düşüncede de özel mülkiyet ortaya ıktı. Düşüncenin zel Mülkiyeti, ekonomideki özel mülkiyetten daha köklüdür. Örneğin Komünist toplumlarda ekonomideki özel mülkiyet ortadan kaldırıldı. Bu ülkelerde, bir avuç azınlığın üretim araçlarını kendi özel mülkiyetinde bulundurması söz konusu değil. Ama düşünce özel mülkiyeti ortadan kalkmadı. Düşünce zel mülkiyeti, Komünist Parti yöneticilerinin özel mülkiyetine geçti, onlar bu noktada özel mülk sahibidirler.

Düşünce zel mülkiyetini şöyle tarif edebiliriz: düşünce özel mülkiyeti; Toplumda yaşayan geniş kitlelerin sahip oldukları toplumsal fikir ve düşünceler kendisine dışardan verilmiş bir avuç azınlığın “düşünceleridir, daha doğrusu bunlar için özel üretilen düşüncedir. Yahudilik Musa ve etrafındaki azınlığın mülkiyetidir. Budizm Budha’nın özel mülkiyetidir. Hristiyanlık İsa ve onun çevresindeki azınlığın, İslam görüşü Muhammed ve onun etrafındaki azınlığın özel mülkiyetidir. Kitle bunlar üzerinde söz sahibi değil. Burjuvazinin, kitlelere verdiği düşüncenin hepsi burjuvazinin kendi görüşleri değil. Bu görüşlerin çoğunu burjuvazi özel olarak halk için üretiyor. Burjuvazinin onlar için kitle iletişimi fabrikalarında ürettikleri düşüncelerdir. Bu iki şey aynı anlama gelmez. Yakında incelendiğinde farklı anlamlara gelirler. İşçilerde fabrikada mal üretirler, ama bu üretikleri şey kendilerinin değil. Burjuvazi “Vatan, Vatan Savunması...vs” der, ama sermayesi vatan-ulus tanımaz. Burjuvazive mali sermaye gerektiğinde “eşitlik, hümanizm ve kardeşlik, insan hakları...vs” der. Halka bu

görüşleri söyler. Ama, kendisi bunu kabul etmez. Sermayesi eşitsizliği, ırkçılığı, sömürüyü ve sömürgeciliği yaratır.

O halde, burada kelime üzerinde oyun yapmak, kelimelerle oynamak ve demagoji yapmak söz konusu değil. Burjuvazinin geniş kitlelere verdiği kültür, burjuva kültürü-burjuvazinin sahip olduğu ve yaşamında uyguladığı kültür değil. Bu halk için suni üretilen bir kültürdür. Kişinin mal üretmesi ile ürettiği malın kendisinin olması çok farklı şeylerdir. Günümüzde halk kültürünü ancak kültür tarihi kitaplarında okuyabiliriz. Köleci düşünce de, düşünce tek yanlıdır ve yalnız vericiden alıcıya doğru işler. Verici yalnız verici ve alıcı yalnız alıcı. Tek yönlü yol gibidir yalnız vericiden alıcıya doğru işler. Bu tek yanlı verici alıcı ilişkisinde iki nokta önemlidir. Dost ve düşman. Verilen görüşte iki zıt kutup oluşturulmuş. Düşman kutup; Değişik dinler, kültürler, değişik ulustan halklar-özellikle bazı uluslar, ideolojiler. Her ideolojide-düşüncede bir karşıt düşman Feindbild oluşturuluyor. Düşman bir karşıt yaratılır ve böylece kendisine verilen düşünceyi kabul eden kitle, kendisine verilen düşünceyi kendisinin kabul eder ve onu “dış düşmanlara” karşı koruma tutumuna girer. Eskide burjuvazi emekçi yığınlarla komünizme-komünist ideolojiyi düşman göstererek onlara milliyetçi-ırkçı ideolojisini veriyordu. “Düşmana karşı savunma” ilkesi uygulanıyor. Önemli olan halka bir düşman gösterebilmek ve onları söz konusu şeyin düşman olduğuna inandırmaktır.

Faşist Askeri Darbeler, halkın geniş desteğini onları, “ülkeyi komünist otoriter tehlikeden koruyoruz” görüşüne inandırarak alıyor. Komünist ülkeler (eskide) deki yönetici kadro halkın geniş kesiminin desteğini, onları “ülkeyi emperyalist tehlikeden kurtarmak” görüşüne inandırarak alıyor. İnsanlar Şeytan korkusundan-şeytan olumsuz, kötü ve zararlı kabul ediliyor-Allah’a sığınıyorlar. “Kötü” seytandan kaçmak onları “iyi” tanrıya yaklaştırıyor. Düşüncenin bu ucunda tepki söz konusu, tepkiye karşı etki oluşuyor.

Düşüncenin ikinci-diğer ucundada dost, faydalı ve kurtuluş kutbu vardır. İnsanlar kendisine verilen görüşte dost-faydalı yanı görür veya en azında öyle kabul eder. Dini görüşte insanlar Allah'ı kendisine yardımcı ve kurtarıcı olarak görür. Allah onları kötülöklere karşı korur, onları cennette gönderir, rızklarını verir. İnsanlar burda kendilerine verilen görüşte iki yön görür: Kendisi için iyi ve faydalı olan yön ve kendisini zarardan kurtaran. İnsanlar seçimde kendi oylarını verdikleri partilerin kendilerine faydalı olacaklarına, sorunlarını çözeceklerine inanırlar. Ve bu kişiler bir de onları, bunların tersini yapmak isteyenlere karşı korur. İki zıt kutup aynı amaç doğrultusunda hareket ediyor. Bu durum, bir cismi aynı yönde hareket ettirmek için, cisim üzerinde iki kuvveti harekete geçirmeye benzer. Cismi ön tarafadan ileri doğru çeken kuvvet-çekici kuvvet. İkincisi cismi arkadan aynı yöne doğru iten kuvvet-itici kuvvet.

Düşünce köleliği İnsanların hiç düşünmemeleri demek değil. Bazı biyolojik-psikolojik hastalıkları bir yana bırakırsak her insan düşünür, düşünmeyen insan yok. Ama bu durum doğal düşünce için böyledir. Toplumsal düşünce şekli için aynı şeyi söyleyemeyiz. Toplumsal düşüncede halkın çok geniş kesimi düşünmez konumdalar. İnsanların toplumsal düşüncede düşünmemesi; onların bu düşünce şeklini kendilerine dışarıdan verildiği gibi alması ve o yönde faaliyette bulunması demektir. Burada onların bir robottan farkları yok.

Kendisine verileni, düşünmeden aynen kabul etmek ve onu pratikte düşünmeden uygulamak düşüncesizliktir. İslam bir ülkede yaşayan bir insan; acaba ben neden İslam'ım diye kendisine sormazsa, ve gene kendisine, acaba ben hristiyan bir ülkede doğmuş olsaydım gene Müslüman mı olacaktım yoksa hristiyan mı? diye sormazsa, o zaman bu kişi düşüncesizdir, düşüncenin kölesidir. Ve bu kişi kendine acaba Buddist ülkelerde kişi neden budisttir. Hinduismus ülkelerinde kişiler neden hinduisttirler? diye sormazlarsa, kişi düşünemiyor. İnsanların, kendilerine verilen düşüncayı olduğu gibi kabul

etmeleri ve pratikte uygulamaları, düşünmeden düşünmeleri demektir. Bugün toplumlarda olanda budur.

Düşünerek düşünme ile düşünmeden düşünmek aynı şeyler değil. Birinci durumda sıfat düşünmemedir, ikinci durumda ise düşünmedir. Yazan kalem ile yazmayan kalem aynı şeyler değil, dolu bardak ile boş bardak aynı şeyler değil. Köle insan ile köle sahibi insan aynı konumda değil. Her ikisi de insan, ama bundan ikisinin de aynı konumda olduğu sonucu çıkmaz. Düşünerek düşünen ve düşünmeden düşünen konumunda, düşünen ve düşünmeyen sıfatları düşünceyi birbirinden ayırır. Tıpkı fakir insanlar ve zengin insanlar kavramalarında fakir ve zengin olmak sıfatlarının bu insanları birbirinden ayırması gibi.

Düşünmeyen düşünce, köleci düşüncedir. Köleci düşüncede niye-neden-niçin...? gibi sorulara hiç yer yok. Burda düşünce bir inanç konumunda. Geniş kitleler “Vatan savunması” savaşlarına katılırlar, kendilerinden binlerce km uzaklıkta olan halklarla savaşmaya giderler, hiç tanımadıkları ve bilmedikleri halklara karşı önyargılı olurlar, gerektiğinde onlara karşı düşman duygular besler. Kendisine din-Allah için savaş denildiğinde, savaşır. Ama kendisine niye-neden sorusunu sormaz. İki İslam ülke halkları birbirleriyle savaşır ama bu iki ülke halkı kendilerine: Biz iki tarafta İslam –müslümanız- o halde niçin savaşıyoruz, din kardeşleri değil miyiz? Sorusunu sormazlar. Bu düşüncesizliktir. Çağımız toplumlarında düşüncesiz düşünce yani düşünce köleliği egemendir. İnsan var olduğu için düşünüyor. Ama bu onun düşünerek düşündüğü anlamına gelmiyor. Düşünen düşünce ile düşüncesizce düşünceyi birbirinde ayıran şey: soru sormadır. Neden-Niçin-Acaba-niye..? gibi sorular sorma, şüphecilik, burda belirleyici ayırt edici rol oynuyor.

Kendisine iyidir denileni hiç bir şüpheciliğe ve soru sormaya yer vermeden iyi kabul eden; kötüdür denildiği için hiç soru sormadan kötü kabul eden insanlar, düşüncede köledirler. Düşüncesiz düşünce yani düşünmeden düşünme düşünce

köleliği aptallığın medeniyetleştirilmiş ismidir. Kitle iletişimin, toplumsal düşünce şeklinin güçlenmesiyle düşünce köleliği de egemen hale gelir. Bugün insanlar düşünce alanında tıpkı sermaye de olduğu gibi tekelleşmeye gitmişler. Büyük tekeller ülke sermayesinin ve dünya sermayesinin %70-80 nini kendi ellerinde tutuyorlar. Sermayede tekelleşme olmuş. Aynı şekilde insanların düşünceleri de tekelleşmiş. Holbach şöyle der ”Tüm ülkelerde ...hükümet sadece halkların mutlu olmamaları için çaba gösteriyor. Hemen hemen her yerde insanlar köle, aşağılanıyorlar, baskı altında ve egoist çıkarıcılar tarafından yönetiliyorlar.”³⁶

36 d`Holbach, System der Natur.Aufbau Verlag s.215

Tekelleşme

İnsanlar, sahip oldukları görüşlere göre büyük kamplara ayrılmışlar. Ekonomide bir taraftan milyonlarcası yoksulluk içinde yaşarken, diğer taraftan çok ufak bir azınlık büyük sermayelere sahip. Milyonlarca fakirin gelirlerinin toplamı, büyük bir tekelin Yönetim Kurulu Başkanı'nın senelik geliri kadar değil. Bu tekelleşmedir. Tekelleşme, kutuplar arasındaki farkın aşırı büyümesi demek. Düşünce vericisi ve düşünce alıcısı, burdada tekellesme vardır. Örneğin dini görüşde tekelleşme. Dünya'da 6-7 milyar insan yaşıyor. Bunun 2 milyarı yani dünya nüfusunun %29,9 (ca %30) hristiyan dinine inanıyor. 1,8 milyarı yani dünya nüfusunun %26 İslamiyete inanıyor. Doğal dinlere inanların sayısı giderek azalıyor.

Düşünce üreticisi-vericisi bir avuç azınlıktır. Örneğin bugün Almanya'da 5 yayın evi günlük gazetelerin %42,3e sahip. 2000 yılında Almanya'da günlük gazetelerin günlük tirajı 28 milyondur. 5 Büyük Basın Tekeli günlük gazetelerin %42,1 ine sahip. Milyonlarca insan İncil'de yazılanlara inanıyor. Bugün 3,4 milyar insan İnternet kullanıyor ve bu İnternet 8 büyük

İnternet şirketinindir. Milyonlarca insan Kur'an da yazılanlara ve milyonlarca insan Buddha'nın kitaplarında yazılanlara inanıyor. Bu milyonlarca insanın bir ve aynı kitapta yazılanlara inanması, orda yazılanları kabul etmesi ve bu kitabın istediği şekilde düşünmesi demek. Bir yandan bir Kitab (İncil veya Kur'an ..vs) ve diğer yandan milyonlarca insan bir verici ve milyonlarca alıcı. İşte tekelleşme budur.

Tekelleşme zorunlu olarak, kaçınılmaz bir şekilde düşünce köleliğini yaratır. Çünkü düşünce köleliği, düşünce alıcısının düşünce vericisinin kendisine verdikleri şeyleri aynen kabullenmesi demektir. Bu noktada bunun tekelleşmesi de düşünce vericisinin giderek sayıca azalması ve diğer yandan düşünce alıcısı kitlesinin genişlemesidir. Düşünce vericisinin azalması, düşünce vericisi aracısının azalmasının azalması anlamına gelmez. Düşünce vericisi ile onun aracı aynı şeyler demek değildir. Binlerce Kur'an nın baskı genede bir Kur'an demek. Bir ve aynı kitabın milyonlarca baskısı durumunda bir Vericinin milyonlarca verici aracı demek. Düşünce vericisi aracının çoğalması düşünce vericisinin çoğalması anlamına gelmez.

Bir televizyonda verilen şey, binlerce Televizyon da milyonlarca insan tarafında seyrediliyor. Ekonomide güçlü bir ülkenin yöneticisi-hükümeti, kendisini hürriyet ve insan hakları savunucusu, hürriyet ve demokrasinin kalesi ilan ediyorsa, dünyanın değişik ülkelerinden milyonlarca insan buna inanıyor, bu şekilde düşünüyor. Bir ülkede ortaya çıkmış olan bir dini görüşü, dünyanın değişik ülkelerinden milyonlarca insan kabul ediyor ve bu dinin istediği şekilde düşünüyor. Bir ülkede ortaya çıkan bir görüş-ideoloji değişik ülkelere milyonlarca insan tarafından kabul ediliyor. Bu düşüncenin uluslararası bir karakter kazanması demektir.

O zaman düşünce köleliği de, uluslar arası bir karakter kazanmış olur. Ekonomi'de uluslar arası tekellerin oluşması ve globalleşmesi gibi, düşüncede de uluslar arası düşünce tekelleri oluşturuyor. Televizyonu, sinema filmlerini ve basını elinde

bulunduran tekel, dünya düşüncesine de egemendir. Dünya genelinde; Haber Ajanslarının, sinema filmleri ve müzik üretiminin, Televizyonun, dergi ve gazete üretimi elinde bulunduran, dünya genelinde de düşünceyi kendi tekelinde bulunduruyor. Bugün dünyada 7 büyük Haber Ajansı vardır. Almanya Haber Ajansı (dpa), Ajans Pres (Ap), Fransa Haber Ajansı (AFP), Reuters, UPI. Diğerleri bunların parçalarıdır.

Dünyanın değişik ülkelerindeki basın ve yayın bu Haber Ajanslarından aldıkları haberleri yayınlıyorlar. dpa'nın 150 basın ve 184 de radyo kurumu müşterisi vardır ve günde 100.000 kelimelik yayın yapıyor. Dünya'nın her yerinde yüz milyonlarca insanın aldıkları haber bu 7 Haber Ajansı'nın verdikleri haberlerdir. Televizyonlarda oynanan filmlerin çoğu ABD tekellerinin ürettikleri filimlerdir. Düşünce aynı zamanda uluslar arası bir karakter kazanmış, uluslararası düşünce köleliği oluşmuştur. Ekonomi alanda sermaye tekelleşiyor. Sermaye tekelleşmesi, sermayenin giderek ülkede bir avuç azınlığın elinde toplanması demek. Bu yalnız ve yalnız, sermayenin artması yoksulların sayıslarının artmasıyla mümkün. Sermaye tekelleşmesi, işçiler ordusunun büyümesi demek. 1 Milyar Euro'ya sahip 5000 kişinin durumunu düşünelim. 5000 kişinin 1 Milyar Euro'su var. Bu kişilerin geniş oranda aynı miktarlara sahip olduklarını düşünelim. Bu durumda tekelleşme, bu 1 Milyarın 10 kişinin eline geçmesi demek. Bu ise geri kalan 4990 kişinin bu paradan yoksun olmasından başka bir şey değil.

Düşünce alanlarında da düşünce tekelleştiği için, dünyamızda var olan-üretilen düşüncenin %80-90 nı düşünce üreticilerinin tekelindedir. Her hangi bir ülkede Milli Eğitim Bakanlığı'nın çıkardığı okul kitaplarına bakarak bu ülkede okullarda neyin öğretildiğini çıkarabiliriz. Bir ülkede çıkan ve tirajı fazla olan-en çok okunulan gazeteye, Televizyon haberlerine bakarak, geniş halk kesiminin; neyi düşündüğü, nasıl düşündüğü, günlük güncel konuların neler olduğunu

çıkabiliriz. Geniş kesimin güncel konuşma konusu basın ve yayında verilendir.

Düşüncede tekelleşmenin ve bu tekelciliğin düşünce köleliğini yaratmasının temel özelliği şunlardır. Düşünce vericisi, ülke içinde ve dünya genelinde bir avuç azınlık ellindedir. Düşüncede söz sahibi bunlardır. Düşünce tek yanlı işler, vericiden alıcıya doğru. Alıcının verici üzerinde hiçbir hakkı yoktur. Alıcı kitlesi çok geniştir. Alıcı kendisine verilen görüşlerin bir kesimini olduğu gibi, hiç şüphelenmeden kabul eder ve bir kısmını da hemen hemen, geniş oranda olduğu gibi doğru-gerçek kabul eder. Ülke yöneticileri-hükümet savaşa karar çıkarmışsa, o zaman halkın geniş kesimi bu görüşü kabul eder. Savaş psikolojisi, ulusal duyguları harekete geçirme. Kapitalizmde düşünce tekelleşmesi ve bu tekelci düşünce köleliği ekonomik temele dayanır, gücünü ekonomide alır. Komünist sistemde ekonomide tekelleşme olmadığı için, düşüncede tekelleşme Komünist Partisi'ne ve onun ideolojisine dayanır. Düşüncede tekelleşme ve kölelik Komünist Partisi aracıyla gerçekleşir.

Mülkiyet

Düşüncede ki mülkiyet, insanın beyninde taşıdığı düşüncelere ve görüşlere sahip olup veya olmaması demektir. İnsanın kendisinin edindiği düşünce onun mülkiyetindedir. Onun beynindeki görüşler onundur. Ama şayet beyninde taşıdığı görüşler bizzat kendisinin değil de, dışarıdan kendisine verilmişse, o zaman bu görüşler kendisinin değil, başkasınındır. Düşüncede mülkiyet, düşünceye ya hiç sahip olmamak veya tamamen sahip olmak anlamına gelmez. Burada düşünce mülkiyetine sahip olma ilişkisi derecesi söz konusu. Düşünce kapsamına toplumsal ve doğal düşünce girer. İnsanlar doğal

düşüncede durumunda geniş oranda kendi düşüncelerine sahiptirler. Bu nedenle hiç düşünmeyen, düşünce mülkiyetinden tamamen yoksun insan yoktur. Düşünce mülkiyetinin özel mülkiyete dönüşmesi geniş oranda toplumsal görüş-düşünce için söz konusudur. Toplumsal düşüncede, geniş kitleler geniş oranda düşünce özel mülkiyetinden yoksundurlar. Sahip oldukları toplumsal düşünceler kendilerine dışarıdan, başkaları tarafından verilmiştir. Düşünce özel mülkiyetine sahip olanlar, kitleler için düşünce üretenlerdir. Sermayenin çıkarları ve din için insanları savaşa sürüklemek için kitlelere-halka verilen görüşler böyledir. Düşünce üreticisi, geniş kitlelerin sahip oldukları bazı görüşlere sahip olan kişidir. Burda beyninde bulunan görüş üzerinde kişinin söz sahibi olmaması söz konusu. Müslüman kişinin Kur'an üzerinde söz sahibi olduğu söyleyebilir miyiz?

Hypnose-Demogoji

Düşüncede belirleyici olan şudur; kişi dışarıdan kendisine verilen görüşü kendi görüşü olarak kabul etmesi. Kişi kendisine verilen görüşü kendi malı gibi görür. Coué, “bizim ruhumuza egemen olan bir görüş bizim için gerçek oluyor” der. Hypnose psikolojik bir sorundur. Hypnose de şeyin olup-olmaması, denilenin gerçek olup-olmaması önemli değil. Önemli olan ona inanmaktır. İsa İncil’de inanç dağları yerinden oynatır der. Hypnose’da şey olduğundan başka şekilde görünür ve şey görüldüğü gibi değil. Örneğin, su dolu bir bardak alalım ve bu cam bardağa bir kaşık koyalım. Su dolu cam bardak içindeki kaşık su içinde bize eğriymiş gibi gelir. Dışarıdan bardağın içine baktığımız zaman su içindeki kaşığı kırık gibi görürüz. Oysa kaşık aslında kırık değil. Psikolojide da böyle olaylar olur. Kişi olmayan şeyi oluyormuş-varmış gibi görüyor. Sihirbazlık olayı böyledir. Biz sihirbazın görmemizi istediği

şeyleri, onun istediği şekilde görüyoruz. Burda bir çok şey aslında gördüğümüz gibi değil.

İnsanlar bir şeyi gördükleri gibi kabul ederlerse, o zaman, o şey onlar için öyledir. Söz konusu şeyin aslında öyle olmaması bir şeyi değiştirmez. Burda önemli olan inanmaktır. Düşüncenin köleleştirmesinde bir çeşit hypnose yöntemi kullanılır. Dinde oruç tutmak, günde 5 vakit namaz kılmak, dini bayramlar bir çeşit hypnose görevi görüyor. Din geniş oranda demogoji ve hypnoseye dayanıyor. İslam'da Kur'an kutsaldır, abdestsiz elini Kur'ana vermek günah sayılır, Kur'an belden yukarı tutulur. Nahl süresi. Ayet 49 "Göklerde bulunanlar, yerdeki canlılar ve bütün melekler, büyüklük tasarlamadan Allah'a secde ederler". A'raf süresi. Ayet 206 "Kuşkusuz Rabbin katındakiler O'na kulluk etmekten kibirlenmezler, O'na secde ederler" diye belirtiliyor. Hypnosedede amaç, insanları olmayacak şeylerin olmasına inandırmaktır. Kişinin nesnel olarak olmayan şeyi, olmasının mümkün olmadığı, çok zor olduğu şeyi, olmuş-olur gibi kabullenmesidir. İdeoloji üreten insanlar, kutsal kitaplar, peygamberler ve dini kurumlar bu nedenle insanların gözünde büyütülürler. İri yapılı tapınaklar, dev yapılı kiliseler, yüksek minareli camiler birer hypnose aracıdır. Çok yüksek boyutlu yapılan heykeller, insanlar üzerinde psikolojik baskı kurmak için vardır. Yüksek heykelleri, tapınakları, kilise ve camileri gören insanda psikolojik olarak ezilme olur. O yüksek-kutsal şeyler karşısında insanlar eziliyorlar. Onları yüksek görme ve kendini de küçük görme. Bir çok ülkede liderlerin kocaman heykelleri vardır. Eskide var olan Sosyalist Ülkelerde Lenin'in ve Çin'de Mao'nun heykelleri Liderler kutsallaştırılıyorlar.

Din'deki Mucize olayları, hypnose ve demogojiye dayanır ,Sadece hayalidir."Musa'ya kullarımı geceleyin yürüt, denizde onlara, yakalanmaktan endişe duymayacağın ve korkmayacağın kuru bir yol aç diye vahyettik."³² Ve İsrail'ler denizin yanına

³² Kur'an Tâ hâ Süresi

gelirken, deniz ikiye bölünüp onlara yol veriyor ve onları takip eden Firavun askerlerini de deniz kendi içinde boğuyor. İsa'nın İncil'i İsa'nın yaptığı mucizelerle dolu. İsa bir körü görür yapıyor. "İsa, körü elinden alarak onu oradan çıkarıyor. Onun gözlerine tükürüyor ve ellerini onun başına koyarak soruyor. Sen bir şey görüyormusun? Kör bakarak diyor ki, evet ben insanları görüyorum."³³ İsa bir ölüyü diriltiyor. "İsa Nain'e gidiyor. Onun gençleri ve çok insan onu takip ediyor. Şehrin kapısına geldiklerinde, burada bir cenaze töreniyle karşılaşıyorlar. Dul olan bir kadının tek oğlu gömülecek.... İsa dul kadını görünce üzüldü, kadına dediki "ağlama"... İsa tabuta yanaştı ve ölüye dediki, sana emrediyorum: Kalk. Ölü kalkıyor ve konuşmaya başlıyor."³⁴

Buddist ülkelerde Buddha'nın büyük heykelleri dikiliyor her kilise de İsa'nın çarmıha gerilmiş resmi var, Kur'an için evde özel bir yer ayrılıyor. Buddist inancından olanlar buddha resimleri-heykelleri önünde eğilerek ibadet ederler. Mytholojiye göre; Buddha ermeden, ermiş kişi olmadan önce Bilgi Ağacı'nın altına geliyor ve Budda burda ermişliğe varıyor. Kötü hava bile buna mani olamıyor. "İnsan olgusu Buddha'da yok oluyor. Hiçbir şey, onun ruhi huzurunu bozamaz. Bozuk hava ortaya çıkıyor, Buddha Bilgi Ağacı altında oturmuşken, kötü hava şartları kendini gösteriyor. 7 gün boyunca sağınak yağmur yağıyor. Aşırı soğukluk, fırtına ve karanlık Buddha'nın etrafını kaplıyor. Yılanlar kralı Mucalinda saklandığı yerden çıkıp gelip Buddha'nın vucuduna sarılıyor ve onu bu kötü havadan koruyor. Yılanlar kralı Mucalinda havanın açıldığını ve bulutların çözüldüğünü görünce, Buddha'nın vücudundan ayrılıyor ve kendi yılan şeklini yok ediyor. Ve genç bir insan şekline giriyor."³⁵

³³ İncil. Lukas 7.

³⁴ İncil. Markus 8./22

³⁵ Hermann Oldenberg, Buddha. Seine Leben, Seine Lehre, Gemeinde (Buddha. Onun hayatı-Öğretisi ve Topluluğu S.104

T.Nöldeke, kitabında şöyle yazar: Kur'an nın inşi konusunda: "Peygamberin özü şurada yatıyor; ruhları dini bir fikirle doluyor ve öyle bir konuma geliyor ki, peygamber kendini tanrısal bir güç tarafından yönetiliyormuş gibi görüyor ve insanlara her fikrini Tanrıdan gelmiş bir gerçek gibi söylüyor... İtgan 103 de Kur'an nın Muhammed'de nasıl gelişi konusunda şöyle deniliyor:1) Ayet Çan müziği sesinden 2) kutsal ruh tarafından vahi edilmiş. 3) İnsan kılıfına girmiş Cebrail tarafından 4) Ya direkt olarak Tanrı tarafından uyanırken, göğşe çıkma sırasında, ya da uykuda."³⁶⁾

Bu gün dünya da yaşıyan insanların yarısının inandığı Tevrat, İncil ve Kur'an İnsanları büyüleyen, hypnose eden sözlerle dolu. İnsanlar daha başında bunlara inanmışlardır. İşte bunu içindir ki, din kendi gücünü inançtan alıyor. Dinde belirleyici olan-İlk adım inançtır. Dinin inanmayan insanlar üzerinde etkisi olmaz. Önce inanç sonra din gelir. Milyonlarca insan hiç Tevrat'ı-İncil'i ve Kur'an nı okumadan burda yazılanlara inanıyorlar. Bu düşünce köleliğinden başka bir şey değil. Ortaya çıkan her dini görüş ve ideoloji demogoji yoluyla kendini insanlara kabul ettirmeye çalışır. Var olan tüm ideolojiler, dinler ve siyasi kurumlar, partiler ve bunların temsilcileri halka şunu söylüyorlar: Biz en iyi ve doğru olanıyız. Bizim amacımız insanları yanlış yoldan döndermek ve doğru yola getirmektir. Biz kötülükleri ortadan kaldırmak ve onun yerine iyilikleri getirmek istiyoruz. Biz insanlar arasında barış istiyoruz ve savaşa karşıyız...vs.

Bunlar demagoji temeline dayanıyor. Öyle olmasaydı bugün dünyamızda savaşlar ve kötülükler olmazdı. Öyle ya, bunların hepsi kötülüklerin kalkmasını ve barış istemiyorlar mı? Dünya ülkeleri "Vatan savunması demogojisi altında kendi ülkelerinde güçlü ordular besliyorlar. Tüm insanlığı imha edecek, doğaya

³⁶ Theodor Nöldeke, Geschichte des Qorans (Kur'an nın Tarihi) Olms Verlag, Hildesheim 1961 S..22

büyük zararlar getirecek ve insan neslinin sonu demek olacak Atom silahların-kimyasal silahlar: "Hürriyeti-demokrasiyi-İnsan haklarını savunmak ve korumak" için üretiliyor. İnsanların düşüncesini köleleştirmede kullanılan yalanların demogojilerin adı "İnsanlara hizmet" olur. İnsanlık neslini tamamen yok edecek Atom Silahları "İnsanlık içindir". Yüz milyonlarca insanda buna inanıyor ve bu söyleyenleri doğru kabul ediyor. İnsan inandığı zaman yanlış gerçek-kötü iyi ve zararlı şey faydalı olur. Bugün İslamiyet'te Kur'an'a göre; evin reisi erkektir, kadın erkeğin elinin kiridir, erkek kendisine itaat etmeyen kadını dövebilir. Erkek (koca) istemezse kadın çalışmaz. Kadın kocanın izni olmadan sokağa çıkamaz.

Hadis'lerde şöyle der Muhammed: "Kadın... namusunu koruduğu, kocasına itaat ettiği taktirde, kıyamet günü ona hangi kapıdan istersen cennete gir derler... Kocasını kendisinden razı olduğu halde vefat eden kadın cennete girer... kocasının izni olmadan kadın, onun malından herhangi bir harcamada bulunamaz... Kadın avrettir, örtünmesi gereklidir. Sokağa çıktığı vakit Şeytan onu daha cazip gösterir... kadın önden de arkadan da şeytan görünüşlüdür... Kadının en iyisi; kocası ona baktığı zaman mutluluk veren, emrettiğinde itaat eden... kadındır."³⁷ Bunları bilen ve İslamiyette inanan Müslüman bir kadın bu şekilde hareket ettiği zaman "mutlu" oluyor. O buna inanmıştır, bu nedenle bunları yapmadığı zaman huzursuz olur. Zaten böyle olmamış olsaydı, o zaman İslam Ülkelerinde kadınların bugünkü konumları senelerce böyle devam edip gelmezdi. Şayet insanlar bir ideolojinin, görüşün demagojisinin tesirinde kalmazlarsa ve onun büyületici etkisinde kalmazlarsa, o zaman söz konusu görüş uzun yaşamaz, insanlar üzerinde etkileyici olmaz. Hypnose, düşünmeden verilen düşünciyi kabul etmek demektir. Kişi kendisine verilen görüşleri,

³⁷ Efendimiz (S.A.V.)'in Dilinden 3003 Hadis. Hazırlayan Nuri Tatlıdere. Pamuk Yayıncılık

üzerinde hiç düşünmeden, ondan hiç şüphelenmeden kabul eder. Hypnose, inanma temeline dayanır.

Demagoji, kitlelere verilen görüşlerin, kendilerinin mevcut aşamadaki sorunlarına ve ihtiyaçlarına hitab etmektir. Kitlelerin mevcut durumdaki konumuna göre konuşma ve söylemedir. Ülke ekonomisi krize girdiğinde, sosyal problemler arttığında kitlelerin dikkati başka noktalara çeken görüşler ileri atılır. “Ulusal düşman” yaratılır. Düşman gösterilen ulus halkına karşı önyargılar geliştirilir. Halk psikolojik olarak savaşa hazır duruma getirilir. Savaş kavramı yerine “Vatan savunması”, “Namus savunması” gibi kavramlar kullanılır. Bu bir demagogidir. Bu olmadan halk savaşa sürüklenemez.

Demagogide kavramlarla oynanılır. Unutulmamalıdır ki, bazı kavramlar toplumsal maddi bir güç haline gelmişler. “Hürriyet” kavramı demagogisi ile köleliği, “demokrasi” kavramı demagogisiyle diktatörlüğü sürdürmek daha kolaydır. Demagogide ve hypnose de insanların duygularına hitap edilir. Duygusallık temel alınır. Duygusallık, mantıklı düşünmeyi engeller insan duygusal davrandığı zaman, düşünmeden ve kendisine neden niçin sorularını sormadan hareket eder. Duygulara hitap eden görüş, insanlarca daha çabuk kabul edilir. Bu nedenle Televizyon’un insanlar üzerindeki etkisi basının insanlar üzerindeki etkisinden daha fazladır. Duygusal görüşler, düşüncenin köleleştirilmesine daha yakındırlar. Max Weber bu konuda şöyle der; “kitle sadece übürgüne kadar düşünür. Tüm tecrübelerin gösterildiği gibi, kitle her zaman; Aktuel, mantıksız ve duygusal şeylerin tesiri altındadır.”³⁸) Mantıksız düşünce köleliğe çok daha yatkındır.

³⁸Max Weber, Wirtschaft und Gesellschaft (Ekonomi ve Toplum) Mohr Veralg 1990 S.868

Genelleştirme-Özelleştirme

Kitlelere hitap eden görüşler genelde iki yönlü işlerler. Biri, değişik halktan insanları aynı görüş etrafında örgütlenme. Onun amacı; dünyanın her ülkesine yayılmak, insanların ulusal kimliklerine yani hangi ulusa ait olduklarına, ırklarına, sahip oldukları gelenek ve ahlâk yapılarına, dinlerine bakmadan, kendini onlara kabul ettirmek. Bu nedenle, değişik uluslardan oldukları halde aynı dinden olan insanlar vardır. Aynı şekilde ideolojide, dünyanın her alanına, her ülkesine girmek ister. Her ulustan insanların beynine yerleşmek ister. Fransız Devrimi ile sahneye çıkan burjuva ideolojisi “eşitlik, kardeşlik ve hürriyet” sloganıyla dünyanın her yanına yayıldı. Komünist ideoloji “sömürgeye son ve işçi-emekçi egemenliği, emekçilerin uluslar arası dayanışması” sloganıyla dünyanın her yanına yayıldı. O halde burada, düşüncenin-görüşün genelleştirici bir fonksiyonu söz konusu. İnsanların, dünya genelinde sahip oldukları din ve ideolojiye göre büyük kamplara ayrılması. Çok sayıda ülkede aynı din veya aynı ideoloji var olur. Bugün dünyamızın hemen hemen tüm ülkelerinde (1-2 ülke şu an için hariç) burjuva ideolojisi egemen. Ülkelerin %80 nin de Hristiyanlık veya İslam dini egemen din durumunda.

Bu aynı zamanda görüşün-düşüncenin, uluslar arası bir karakter kazanması ve uluslararası bir görüş-ideoloji haline gelerek uluslararası bir düşünce tekeli olması, demektir. Ulusal kimlikli bir görüş yani kendini bir ulusa ait kılan ve yalnız ona ait olduğunu gösteren bir görüş, geniş alanlara-uluslara-ülkelere yayılamaz. Böyle bir görüş ulusal sınırlar içinde hapis kalır. Yahudi dini böyle olmuş. Musa İsrail’leri kurtarmaya gelmiş, Tevrat onun için gelmiş ve Tanrı İsrail’lerin tanrısıdır. Oysa Hristiyan ve İslam dini ise “dünyadaki tüm insanlar için geldiklerini belirtirler.

Düşüncede görüşte var olan ikinci yön, genelin alanını daraltmak yani bütünü parçalara ayırmaktır. Ulus kavramı, aşiretçilik bunun bir örneğidir. Bugün dünyamızda devlet

olmuş 165-170 ulus vardır dünya’da çok sayıda halklar ve kavimler vardır. Burada insanlar uluslara, kavimlere ve aşiretlere göre parçalara bölünür. Bugün Afrika’da bir ülke içinde yaşayan insanlar kendi içinde çok sayıda kavimlere ayrılırlar. Örneğin Güney Afrika’da; Zulu, Xhora, Trwana, Sotha, ...vs gibi bir çok kavim var. Tansanya’da Bartu-halkları, Nyamwesi, Sukuma, Makonde, Massai ve Suaheli...vs gibi bir çok kavimler yaşıyor. İran devletinin sınırları içinde, Persler, Azariler, Kürtler, Türkmenler ve Lurenler ..vs gibi bir çok halk yaşıyor. Bu durumda görüşler, bütünün parçalara bölünmesi şeklindedir. Genelleşmiş-bütünleşmiş görüş ile parçalara ayrılmış görüş arasındaki ilişki hareketlidir. Bunlar bazen birbirlerini tamamlarlar ve bazende birbirlerine ayak bağı olurlar.

Tüketıcılık-Üretıcılık

Burada düşüncelerin bazıları tarafından üretilmesi ve bazıları tarafından tüketilmesi, düşüncenin üretenler ve onu tüketenler şeklinde iki kampa ayrılması, söz konusu. Doğal düşüncede insanlar hem üretici durumda ve hem de tüketici durumundadırlar. İnsanlar yaşadıkları çevre, sosyal şartları, çalışma koşulları ve ihtiyaçlarına göre düşünürler, düşünce üretirler ve bu düşüncüyü tüketirler. Eski toplumlarda bu temelde düşünce içinde yaşadıkları doğa şartları tarafından belirleniyor. Çevrenin, dağlık durumu, ormanlık konumu, deniz ve nehirler durumu... vs. Düşünce ihtiyaçtan doğar, ihtiyaç için üretilir ve ihtiyaç için tüketilir. Düşüncede tüketıcılık, üretilen düşüncenin pratiğe konulması, üretilen düşüncenin pratikte faaliyete geçirilmesidir. Örneğin, herhangi bir ülkeye gitmeyi düşünüyorsunuz. Burada düşünce üretimi; bu ülkeye nasıl gidilir, oraya gitmek için neler gerekli şeklinde görüşlerdir. Kalkıp o ülkeye gitmek için bilet almak, bavulu-çantayı hazırlamak ve yolculuğa girmek düşüncenin tüketilmesi demek.

Doğal düşüncede genelde düşünceyi üreten ve tüketen aynı şahıstır.

Burda düşünce üretimi ile tüketimi dengelidir, uyuşum halindedir. Kişinin sahip olduğu düşünce-bildikleri onun yaşam şekli, çevresi ve çalışma koşulları kadar geniştir. Odanın büyüklüğü 50m² ise odadaki halının büyüklüğü de, o kadardır. Doğal düşüncede insanlar, bu noktada çevreleri ve yaşadıkları koşullar kadar bilgiye sahiptirler. Bugün dünyanın şurasında-burasında kalan doğal kabileler (Natur-Völker) ın durumu böyle. Örneğin Latin Amerika’da medeni toplumdan uzak olarak tropikal ormanlarda yaşıyan kıızılderilerin, Afrika’da daha doğal halde yaşıyan kavimlerin durumları böyle. Örneğin Kenya’da Massai kabilesi. Toplumsal düşüncede, düşünce üretimi ve tüketimi daha farklı işliyor. Düşünceyi üreten bir avuç azınlık ve onun çok geniş kitle tüketicisi. Dini görüşler peygamberler ve onun etrafındaki bir avuç azınlık tarafından yayılmış. Onun üreticisi ise peygamber denilen kişilerdir. Buddhizmi Buddha, Hristiyanlığı İsa ve İslam’lığı Muhammed üretmiştir.

Buddizm de Buddha tarafından üretilmiş ve ilk önce 5 rahibe anlatılıyor. Buddha’nın konuşmalarında bu konuda şöyle deniliyor. ; “Buddha Benares’eye 1 burdaki Isipatana vahşi. Parkına, 5 rahibin geldiğı, yere geliyor. Buddha’nın geldiğini gören 5 rahib aralarında konuşmaya başlıyorlar... Buddha onlara diyor ki, Siz rahibler kulaklarınızı açın ve dinleyin, ölümden kurtuluş bulunmuştur. Ben sizlere öğretiyorum.”³⁹ Komünist ideoloji başta K.Marx ve F.Engels olmak üzere bir avuç aydın tarafından üretilmiştir. Bu üretilen görüşler sonra milyonlarca insana mal oluyor. Komünist Dünya Sistemi’nin dağılmasına kadar yüzmilyonlarca insan komünist ideolojiye sahip çıkıyordu. Bugün yüzmilyonlarca insan dini görüşleri

³⁹Die Reden des Buddha. Mittlere Sammlungen (Buddha’nın Konuşmaları. Orta Derlemeler). Derleyen .Karl E. Neumann.

kabul ediyor. Yalnız burda bir yanılgıya-yanlışla düşmemek gerekir. Her alanda teknik gelişmiştir. Haberleşme alanında, ulaşım, fizikte, kimyada, Astronomi’de teknik son derece gelişmiştir. Uçaklar normal ulaşım aracı haline gelmiş. Hergün yüzbinlerce insan uçakla yolculuk yapıyor. Cep telefonları geniş kitleye yayılmış.

Tıp alanında en modern araçlar bulunmuş. Biyolojide çok uzun mesafeler alınmış. İnsanlardaki DNA ların sırrı çözülüyor, tüpten bebek üretiliyor. Ulaşım, olduğu gibi haberleşmede de en hızlı gelişmeler olmuş. İnternet aracılığıyla dünyanın her yerine girmek mümkün. Saniyelik zaman süresi içinde dünyanın en uzak köşeleriyle telefon görüşmesini yapmak sorun bile değil. Tek kelimeyle düşünce yayma araçlarında aşırı derecede bir gelişme olmuştur. Bilgisayarlar, internetler, uzaya giden füzeler, uçaklar, modern telefonlar, robotlar üretilen düşüncenin pratiğe sokuluşudur.

Burada, düşünce üretimi ile düşünce tüketimi arasındaki ilişkinin ne olduğu sorusuyla karşılaşırız. Üretilen düşüncenin tüketilmesinde, düşünce üretiminin gelişmesinden, düşünce üreticilerinin artmasından düşünce tüketicilerinin bilgisinin genişlediğini söyleyebilir miyiz? Televizyon seyircisinin televizyon, internet kullanıcısını internet, bilgi sayar kullanıcısının bilgisayar, uçak yolcusunun uçak, robota kullanan işçilerin robota...vs konusundaki bilgileri nedir? Her şeyden önce, uçağa binmek uçak, robota kullanmak robota, Televizyon seyretmek televizyon, internet kullanmak internet, Ultra Işınlarla anne karnında bebeği görmek ultra Işınlara, araba sürücüsü araba motoru...vs konusunda önemli sayılacak bir bilgiye sahip değildirlir.

Teknik her alanda gelişmiş, ama bu tekniği geliştiren insanların sayısı çok azdır. Tekniği tüketen ve kullanan insanların %95i söz konusunda bilgi sahibi değil. Bunlar sadece araştırma yapan insanların düşünce üreterek yaptıkları şeyleri kullananlardır. Toplumda araştırma yapan, düşünce üreten insanların sayısı %0,5 civarındadır. İşte bunun içindir ki, her

alandaki tekniğin gelişmesinde, insanların modern teknikten yararlanmasından geniş kitlelerin bu konuda bilgilerinin arttığı anlamına gelmez.

Hiç şüphesiz ki gelişen modern teknikten yararlanmak insanların ufkunu genişletir, bildiği şeyleri artırır. Bugünün insanı ortaçağ insanından daha geniş bilgiye sahip. Ama bu onların düşünce üretikleri anlamına gelmez. Her yıl yüz milyonlarca insan uçakla seyahat ediyor. Ama bugünkü modern uçağı bulan insanların sayısı 500 ü geçmez. Milyonlarca işçi fabrikalarda robotları kullanıyor. Ama robotları keşfeden kişilerin sayısı 300ü geçmez. Uzay çağındayız ama bu konuda buluş yapan Astronotların sayısı 300ü geçmez. O halde, düşünen onu icat edendir. Aynı şey toplumun her alanı için geçerlidir. Bugün günümüzde binlerce felsefeci vardır. İnsanlar tarihinde binlerce felsefeci gelmiş geçmiştir. Bunlar arasında üretici olanların sayısı çok azdır.

Platon, Aristoteles, F.Bacon, T.Hobbes, Diderot, I.Kant, Hegel, Sartre...vs gibi çok az sayıda düşünce üreten felsefeci olmuştur. Günümüzde felsefecilerin %95i düşünce üretilmiyor. Çok sayıda insan-yüz milyonlarca-televizyon seyrediyor, günlük gazete okuyor. Yalnız çok az sayıda kişi basında yayılan ve televizyonda gösterilenlerin üreticisidir. Şayet sorunun bu yanını anlayamazsak, o zaman çağımızda olan modern gelişmeye bakarak geniş kitlelerin bu şeyler konusunda düşünce ürettikleri ve bildiklerinin kendilerinin malı olduğu şeklinde yanlış görüşe-sonuca varırız. Bu büyük bir yanılgı olur. Üretici ile üretilenin alıcısı farklı şeylerdir.

Çağımızda teknik geliştiğinde, genelde geniş kitlelerin bildikleri şeyler alanı genişlemiştir. İnsanlar çok şey biliyorlar. Bildiği şeyler bakımında günümüz insanını feodal toplumun veya eski çağlar insanıyla mukayese etmek yanlış olur. Çağımızda okur-yazarlık oranı çok artmıştır. Çoğu ülkelerde 8 sene okuma zorunluluğu var. Okullarda öğrenciler deprem, gök gürlemesi, şimşek çakması...vs konularda bilgi sahibi oluyorlar. Ulaşım ile değişik bölgeleri dolaşan insanlar, bir çok

şehir, ülke konusunda bilgi sahibi olurlar Modern teknik, haberleşme, yayım ve ulaşım araçları zorunlu olarak insanların dünyalarını genişletmiş ve bildiklerini artırmıştır. Bugün ortalama insanların genel bilgilerini feodal toplumun köylüsünün bilgi alanıyla mukayese etmek bile yanlıştır. Hatta gelişmiş sanayileşmiş Batı-Avrupa ülkelerinde yaşayan insanların bilgi alanı sanayileri gelişmemiş, gerikalmış bu ülkelerde yaşayan tüm insanların bilgi seviyesiyle-alanıyla karşılaştırdığımızda, aralarında önemli farkın olduğunu görürüz. Batı-Avrupa ülkelerinde yaşayan insanların ortalama bilgi sevipleri yüksektir, bildiklerinin alanı geniştir. Bu sorunun bir yönü, çünkü toplumun ortalama seviyesi yüksektir.

Sorunun ikinci yönü de şu: Bilgi alanının genişlemesi ve bilgi seviyesinin yükselmesi; bu bilgi alanı geniş ve seviyesi yüksek insanların aynı zamanda zorunlu olarak düşünce ürettikleri-düşünce üreticileri oldukları anlamına gelmez. İnsanların bilgi seviyelerinin genişlemesi ve bilgi alanlarının genişlemesi, sayıca çok az düşünce üreten insanların ürettikleri düşünceyi pratikte işler-uygulanır hale getirmeleri sayesinde. Her toplumda düşünce üreten insanların sayıları çok azdır ve bu ülke nüfusu ile orantılandığında bu %1 in altındadır.

-Düşüncede Alışkanlık

Düşüncede alışkanlık, insanın sahip olduğu düşünce şeklini uzun süre devam ettirmesi, ama bunu birbirinin tekrarı şeklinde, olarak eskisinde olduğu gibi yapması demektir. Düşünce alışkanlığında-Denkgeohnheit-kişi, gelenekler, ahlâk yapısı, ideoloji, din ve eğitimle aldığı görüşleri hemen hemen hiç değiştirmeden kalıp halinde sürdürür. Düşünce hemen hemen içgüdü haline gelmiş. Kişi alıştığı şekilde düşünüyor ve bunu devam ettiriyor. Burda hareketli düşüncenin yerini kalıplaşmış düşünce alır.

Alışkanlık, yenilemeyi engeller ve tembelliğe götürür. İnsan bir işi hep aynı şekilde yaptığı zaman düşüncede, düşünmede tembel olur ve düşünce üretmez. Hiç şüphesiz ki, düşünce alışkanlığında insanın sahip olduğu düşüncesini geniş oranda değiştirmemesi, yenilememesi söz konusu. Tekrarlama onu beynine iyice yerleştirir. Le Bon şöyle yazar; ”Tekrarlanan şey kafalara o kadar yerleşiyor ki, sonuçta ispatlanmış gerçek olarak kabul ediliyor...Sonuçta tekrarlanan şey, bilinçaltının derinliğinde yerleşiyorYüz defa, en iyi çikolatanın x çikolatası olduğunu okursak, o zaman biz bunu sık sık duyduğumuzda sonuçta bunun gerçekten böyle olduğuna inanıyoruz.”⁴⁰ Düşünce alışkanlığı, aynı düşünce şeklinin sık sık tekrarıdır. O zaman düşünce şekli bir gelenek haline gelir. Geniş kitleler genelde düşünce alışkanlığı içindedirler. Düşünce alışkanlığı (Denkgewohnheit) monotonlaşmış, hep aynı şeyin tekrarlanmasından oluşan yaşam şeklinin ifadesi-yansımasıdır. Sanayi işçilerin yaşama şeklini düşünelim. Yaşam monotonlaşmış, işçi her gün hemen hemen aynı şeyi yaşıyor. Ev-iş-ev-iş. Günlük yaşamda önemli değişiklikler yok. Hayat “hep aynı şey” şeklinde ifadesini buluyor. Tapınaklarda rahiplerin yaşamı hep aynıdır.

Müslüman kişi hep aynı ibadet şeklini-örneğin günde 5 vakit namaz-aynı şekilde, bir ömür boyu, tekrarlayarak yerine getirir. O zaman, onun düşüncesi alışkanlık haline gelmiş bir düşüncedir. Alışkanlık şeklindeki düşünce, duvarla çevrili ve kalıplaşmış bir düşüncedir. Kişi, düşündüklerini teoride bile değiştirmeyi düşünmez. O düşüncesini biraz değiştirdiği zaman huzursuz olur, kendinde bir boşluk ve eksiklik hiseder. Her hangi bir şekilde düşünce şeklinin dışına çıkmak günah sayılır. Düşünme düşünmeden düşünmeye dönüşmüş. Uzun dönem, aynen tekrarlanmayan bir şey alışkanlık haline gelmez.

⁴⁰ Le Bon, Psychologie der Massen (Kitleler Psikolojisi) Kröner Verlag 1973 S.89

Alışkanlık, şüpheciligi, neden-niçin? gibi soruların sorulmasını ortadan kaldırır. Oysa düşünce alışkanlığında, kişi kendi düşüncesinin sınırlarının dışına çıkmaz. Bu nedenle düşünce alışkanlığı düşüncüyü köleleştirir. Normal hapishanede insanlar hapishanede olduklarının farkındadırlar. Burada hareket alanı sınırlıdır. Hücre ve hapishane duvarları kişinin hareket alanını sınırlamış. Kişi hapishanede olduğunun bilincinde. Ama düşünce için aynı şey söylenemez. İnsanlar öyle düşünce alışkanlığı içine girmişler ki, düşüncelerinin hapiste olduğunun bilincinde dahi değildirler.

Düşünce alışkanlığında, düşünce gönüllü mahkumdur. İstedığı şekilde hareket edemez, sadece istenildiği şekilde hareket eder. Düşünce alışkanlığında, düşünce tutucudur, kendisine ters düşen her şeye karşıdır. Düşünce, tolerans ve hoş görü tanımaz. Düşünce alışkanlığında, düşünce kendisi gibi olmayan, kendisine benzemeyen görüşleri ve onların yansıması pratik faaliyetleri nedensiz rededer, hor görür. Burda sorun; düşünce alışkanlığının yani alışa gelmiş düşüncenin dışına çıkmış, alışa gelmiş düşünceden başka olan düşüncenin ve onun pratik faaliyetinin doğru veya yanlış, faydalı veya zararlı, iyi veya kötü olması şeklinde değil. Bu çok farklı bir şeydir. Sorun düşünce alışkanlığının düşünce köleliğini yarattığı, düşünce üretmeyi engellediği sorunudur.

Müslüman veya Yahudi insan; “sünnet olmak iyidir” görüşündedir. Bu nedenle bu insanlar, “sünnet olmamakta iyidir, sünnet mutlaka gerekli değil” şeklinde de düşünmeyi akıllarına bile getirmezler. Onlar için böyle bir düşünce yok. İnsanlar kendi düşüncelerine öylesine alışmışlarki, bu alışkanlık onları düşünce tembelliği ve verimsizliği içine atmış. Dinde inan kişide, Allah’tan şüphelenmeyi, yok olabileceğini yani var olmayabileceğini görüşü bir saniye dahi var olmaz. Oysa düşünce soyuttur. Soyut düşünce hareketlidir, alanı geniştir. Bu nedenle normal şartlarda hapishanede olmaması gerekir. Düşüncenin bir de fantazi yönü var. Düşünce hapsedilemez, ona duvarlar örülemez. Düşünce sınır ve ulus tanımaz.

Ne yazık ki, düşünce alışkanlığı-alışılmış düşünce için bu söz konusu değil. Kişi, kendi düşüncesinin duvarlarını yıktığı zaman yani alışıla gelmiş düşünce şeklinin dışına çıktığı zaman, kendi düşüncesinden başka düşündüğü zaman, o zaman bu kişinin düşüncesi artık mahkum değil, hürdür, değişken olmuş. Kişi kendi düşüncesinin kölesi ve düşüncesi de alışılmış düşüncenin kölesi değil. Artık düşünce klasik köle olmaktan çıkmıştır. Burda çok önemli bir nokta da şu; Bir düşüncenin köleliği altında çıkıp başka bir düşüncenin köleliği altına girmek düşünce özgürlüğü anlamına gelmez. X- düşünce köleliğinin yerini Y-düşünce köleliği aldığı zaman düşünce köleliği devam eder. Yukarıda belirttiğimiz gibi, sorun alışılmış düşüncenin dışına çıkmış, yeni düşüncenin zararlı mı-faydalı mı, iyimi-kötü mü,? şeklinde değil. Bu sorunun bir başka yanıdır. Alışılmış düşüncenin dışında olan düşünce iyi ve faydalı olabilir. Veya tersine kötü ve zararlı da olabilir. Alışılmış düşüncede de bazı faydalı ve iyi şeyler vardır. Aynı şekilde alışılmış düşüncede zararlı ve kötü görüşlerde vardır. Ama genelde alışılmış düşünce tutucudur, üreticiliği engeller ve köleci yapı kazanmış.

Düşünce alışkanlığında-alışılmış düşüncede sınırlayıcı, ceza veren kanunlar vardır, toplumun ahlâk yapısı, dini ve gelenekler bu kanunlardan sayılır. Bu kanunlar, alışılmış düşüncenin dışına çıkan düşünceyi yani sahibini cezalandırırlar, onu toplum dışına iter, izole eder ve onun üzerinde ruhi baskı yapar. “Ben Vatan hainiyim onun için savaşmam, bayrak bir bezdir, ben benim karımın başka erkeklerle yatmasına karşı değilim, ben homosexullim, ben lezbiyenim”...vs şeklindeki görüşlerin ve savunucunun toplumdaki hali ne olur? İslam bir ülkede “Şeytan’a çok şükür” diyen görüşün hali ne olur? Zaten çağımızda “düşünce hürriyeti” nden bireylerin toplumun ahlâk yapısı, dini ve gelenekleri doğrultusunda ve ona uygun şekilde düşünmeleri anlaşılıyor.

Organın kullanışı

İnsan beyni de diğer organlar gibidir. Göz, gördüğü şeyleri beyine verir ve karşısında-görme sınırları içinde olan şeyleri görür, indirekt olarak teknik aletler aracılığıyla gördükleri şeyleri beyine verir. Kulak dolaylı ve dolaysız duydukları şeyleri beyne verir. Bilgi noktasında göz ve kulak beynin beslenmesini sağlayan aletler. Bunlar dolaylı ve dolaysız yoldan aldıklarını beyine gönderirler. Basın ve yayınla, eğitimle verilen şeyler beyin için gıda maddeleridirler. Beyin, kendisine basın, eğitim ve yayında, geleneklerle, ideolojiyle, dinle ve ahlâkla verilen şeylerle beslenir. İnsanın midesine İnsanın yediği şeyler girer. Yanlış şeyler yemenin, çok fazla veya aşırı az yemenin mide üzerinde etkisi olur. Midenin genişlemesi veya daralması, rahatsız olması, yara alması veya almaması diğer-başka bir çok sebepler yanında, birde önemli bir şekilde midenin beslenme durumuna bağlıdır. Beynin düşünce üretmesinde de durum böyle: Genelde iki temel durum söz konusu; biri beyin üretici bir organ durumunda olması, beyin kullanılır, geliştirilir. Tıpkı bir sporcunun sporla kasları genişletmesi gibi.

Diğeri beyin kullanılmıya kullanılmıya körleştirilir. Beyin üretici olmaktan çıkar, bir iletişim aracı haline gelir, örneğin bir video-teyp kaseti gibi. Burada söz konusu olan şey, beyin cimnastiğidirö onun beslenme şeklidir, beyin kullanılıp veya kullanılmamasıdır. Kullanılan organ gelişir, kullanılmayan organ ise körelir, gelişmez ve kendi fonksiyonunu yeterince yerine getirmez. Darwin şöyle der; “Kasların kullanım kuvvetli ve kasların kullanılmayışı ise zayıf olduğu genelde bilinen bir şeydir.”⁴¹ Organların kullanılması veya kullanılmamasının organ üzerindeki etki konusunda ilk olarak bilimsel duran kişi Jean-Baptiste de Lamarck’tır.

⁴¹ Charles Darwin, Abstammung des Menschen Kröner Verlag S.35

Lamarck ‘**Zoologische Philosophie**’ adlı kitabında şöyle der; “Daha çok eski zamanlarda bile bizim organizmanın değişik durumlarının bizim karakter, faaliyet ve hatta fikirlerimiz üzerindeki etkisi dikkate alınmış. Ama benim görebildiğim kadarıyla daha hiç kimse bizim faaliyetlerimizin ve alışkanlıklarımızın organizma üzerindeki etkisini tanımadı.”⁴² Beyin organının kullanılıp veya kullanılmaması ise, beyine nelerin nasıl ve niçin verildiğine bağlıdır. Beyine verilen şeyler, beynin çalışmasına-üretici olmasına mı hizmet ediyor mu?, yoksa, tersine beynin körelmesine, üretici olmamasına mı? hizmet ediyor.Burda etki –tepki söz konusu. Bir televizyon veya bilgisayar aldığımızı düşünelim. Bunlar yalın haliyle, kendi başına bir şey ifade etmezler. Bunların aile bireyleri için iyi, faydalı ve kârlı mı? olacakları veya kötü ve zararlı mı? olacakları, bunların nasıl kullanıldığına, verilenlerin içeriğine bağlıdır. Kitle iletişiminde olan şeyler, dini görüşler, ideolojiler, ahlâk yapısı ve gelenekler değişik eğitim şekilleriyle beyine dışarıdan verilen şeylerdir. Söz konusu bu şeylerin; beynin kullanımına-kendini geliştirmesine ve üretici bir organ olmasına hizmet edip veya etmediğini tespit etmek için bunlara bakmak gerekir.

Ama geniş oranda çağımızda her toplumda belirleyici genel kural şu: Din, gelenekler, ahlâk yapısı ve ideolojiler insanların yalnız onların-kendilerinin istediği şekilde ve doğrultuda düşünmelerini isterler. Bunlar, insanların istedikleri şekilde özgürce düşünmelerini istemezler ve bunu engellerler. İşte bu nedenle, toplumda çok oranda beyin üreticiliğinde körelme olmuş. Yaşamak için zorunlu ihtiyaç olan şeyleri bizzat kendisi üretmek zorunda olan insanların beyni daha üreticidir. İnsanlar burada beyinlerini kullanmak zorundadırlar. Genelde her şeyi hazırda alan insanlar beyinlerini fazla kullanmazlar. Yaşam mücadelesiyle direk karşı karşıya kalan insanlar, yaşamak için beynini kullanmak zorundadırlar. Dış zorlamalar ve ihtiyaçlar

⁴² Jean B. Lamack, Zoologische Philosophie 1990 S.176

ve onların giderilmesi kişiyi beynini kullanmaya zorlar. Ama tüm bunlar hazır olunca, kişi onları hazırdan alınca, onun beynini çalıştırmak zorunda olma zorunluluğu kalkar.

Düşüncede Beslenme

Burada beyinin beslenmesi söz konusu. Beyin neyle beslenir? Hiç şüphesiz ki biz burda düşünce sorunu-noktası üzerinde duruyoruz. Beyni besleyen şeyler; geleneklerle, ahlâki ve dini eğitimle, ideolojiyle, kitle iletişimiyle beyine verilen şeylerdir. Bugün beyin sofrasında nelerin olduğunu, onun bugün neler yediğini tespit etmek istiyorsak; O zaman bugünkü gazetelerde yazılanlara ve televizyonda verilenlere, bunların konularına bakmak gerekir. Hem güncel şeyler ve hem de ideoloji, dini görüş..vs. bunlarla verilir. Televizyonlarda verilen haberlerin %60 ni negatiftir, olumsuzdur. Savaşlar, öldürmeler, felaketler, kazalar... bunlar hep insanın ruhi yapısı üzerinde olumsuz etkiye bulunurlar. Televizyon haberlerini seyreden dinleyici mutlaka karamsar olur. “Şu dünyada her şey kötü, dünyada güzel hiçbir şey kalmamış” görüşü oluşur, dinleyicide Tüm bunlar yetmiyormuş gibi bir de Televizyon’da, olumsuz şeyleri büyüteçle büyüterek, abartarak veren programlar vardır. Bu programlarda bir kavga olayı, bir trafik kazasını, bir sel olayını ..vs. büyüteçle, kat kat, 100-500 misli büyüterek gösteriliyor. Normal bir insan bunu seyreder. Olay suni büyütülmüş, 5 rakamı 400 olmuş. Ama milyonlarca insanda bunları görme psikolojisi yaratılmış.

Endişe, karamsarlık ve korku yayma basın ve yayında verilenlerin geniş bölümünü kapsıyor. Korku ve genelde olumsuz düşünme insanların düşüncelerini ve ruhi yapısını nasıl etkiler? Herşeyden önce olumsuz olan şeyler aşağılık kompleksini yaratır. Öyle ya her zaman karşıda kötü-acı şeyleri görüyorsun, tüm onları seyre diyorsun, ama buna karşı hiç bir şey yapamıyorsun, o zaman kişinin ruhunda karamsarlık, hiçbir

şey yapamama ve çaresizlik duyguları gelişir. Kişide, hiçbir şey olmadığı-bir hiç olduğu ruhi şekillenmesi olur. Direniş ruhu köleleşir, kölelik-kabullenme ruhu gelişir.

Direniş ruhu, olanlara karşı gelme ruhu kırılmış. Kadercilik ruhu gelişmiş. Yaşama korkusu, batmama korkusu ruhi yapıyı sarmış. Kitle iletişimi aracıyla verilen şeyler, insan beyni ve onun düşünmesi için gıdda maddeleridir. Beyin kendisine verilen şeylerle beslenir ve ona göre düşünce üretir. İdeolojiyle-eğitimle-dinle ve kitle iletişimiyle insanlara verilen şeyler-gıdda maddeleri hem insanın düşüncelerini şekillendirir ve hem de onun ruhi yapısı üzerinde etkide bulunur. İnsanın ruhi yapısı direkt olarak insanın sağlığını etkiler. Şimdi gene kitle iletişiminin genelde insanların düşüncelerini ve ruhi yapılarını korku veren şeylerle besledikleri noktasına dönelim. Zertdüst'ün Avesta'sında kıyamet günü korkusuna geniş yer verilir. Kur'an da kıyamet günü olayı bir çok sûre de yer alır. Kur'an da kıyamet günü olacak, korkulu şeyleri anlatan Sûre sayısı 36 dır. Ayet sayısı ise 125 dir. Başka bir deyişle Kur'an da Kıyamet gününde olacak aşırı korkulu şeyleri anlatan 36 Sûre ve 125 Ayet vardır.

Kur'an daki bir sûreyi okuyalım; “ Kıyamet günü ne zamanmış! der. Gözün kamaştığı, ayın tutulduğu, güneş ve ayın bir araya getirildiği zaman, işte o gün insan, kaçacak yer neresi der. Hayır hayır, bir sığınak yoktur.”⁴³ E.Sitte nın yazdığı Korku kitabında şunları okuyoruz; “Dar ve genel anlamda korku şöyle oluşuyor: İnsan, İnsan beyninde, büyük beyin halkası ile derinde duran beyin parçası arasında ayırım yapabilir. Büyükbeyinde de Informationlar düşünceye işletiyor...Organizmadan ayrı bir korku yoktur...Şayet çok sayıda insan tehlike korkusuna kapılırsa, o zaman bunlar korkularını karşılıklı güçlendirirler. Böyle bir durumda korku, “maddi zor” durumuna gelir... çoğu insanların sevincini bozan korkuyu ve genellikle de toplumsal çevrenin tehlikesinde

⁶¹ Kur'an. Kıyamet Sûresi

görüyoruz...”⁴⁴ Ruhi yapının insan sağlığı üzerindeki etkisi konusunda Erich Stern şunları yazıyor; “Ruhi yapı durumu bir çok yönde kalbin faaliyetleri üzerinde etki yapıyor: Kalbin çalışmasının frekuensleri, kan basıncı, kalbin ritmi... vs... Gerçek Angina pectoris (gerçek bademcik) organik bir hastalıktır, ama buna rağmen, bunun genellikle ruhi faktörler tarafından harekete geçirilebildiğine dikkati çekmek gerekir... Gerçek Angina yanında birde “yahıs” olan Angina var ki; bu sadece ruhidir. Ruhi faktörlerin nefes alma fonksiyonları üzerine güçlü etkileri vardır...Ruhi faktörler mide ve bağırsaklar üzerinde etkide bulunurlar.”⁴⁵ Kitle İletişimi aracılığıyla İnsanlara verilen şeyler; hem bir yandan onların düşüncelerini şekillendirir ve hem de diğer yandan onların ruhi durumu üzerinde etkide bulunur. Ruhi durum ise direkt olarak insanların sağlığını etkiler.

Resmi istatistiklere göre, bugün dünyamızda her 40 saniyede bir kişi intihar ediyor. Burda, kitle iletişimiyle verilen besinin payı oldukça büyük. İnsanlar, maddi zehirin genelde bilincindedirler. Maddi tehlikeyi görüyorlar; depresyon, havanın ısınması, kurtların saldırısı, sel felaketleri.vs. Ama insanlar, düşünceyi zehirleyen zehirin bilincinde değildirler. Oysa insanlara en büyük zarar veren, insanlar ve doğa için en büyük tehlike düşünceye verilen zehirdir. Ama biz bunu, genelde edindiğimiz alışkanlık sonucu gönüllü-isteyerek alıyoruz. Direkt dış bir zorlama yok. Günümüz toplumunda düşünce hastalığı, hastalık olarak görülüyor. Sadece bazı ruhi hastalıklar, ruhi hastalık olarak kabul ediliyor.

Oysa burda söz konusu olan şey, düşünce hastalığıdır, ruhi hastalık değil. Düşünce hastalığı, ruhi bakımında sağlıklı olan

⁴⁴ Ellen Sitte, Angst (korku) .VEB. Deutscher Verlag der Wissenschaften Berlin 1989 S.23,29

⁴⁵ Prof. Dr. Erich Stern, Lebenskonflikte als Krankheitsursachen (Hastalıkların Nedeni Olarak Hayat Sorunları) 1952 Rascher Verlag Zürich S.47,57,69

yani fiziki ve ruhi olarak sağlıklı olan insanlardaki hastalıktır. Din uğruna savaşan, yüzbinlerce insanın ölümüne-doğanın harab olmasına neden olan insan, düşünce hastasıdır. Meşhur olmak ve fazla para kazanmak için modern savaş silahlarını üreten bilim adamı düşüncede hastadır. Uçakla insanlar ve çevre üzerine atom bombasını ve kimyasal silahlar atan uçak pilotu, düşüncede hastasıdır. “Vatan Savunması” maskesi altında savaşa katılan insanlar hastadırlar-düşünce hastası. Toplum buna-düşüncede hastalığı-hastalık olarak kabul ettiğinde, bunun varlığının bilincine vardığında ileri doğru geniş bir adım atmış olur. Ama ne yazık ki, günümüzde dünyanın tüm ülkelerinde insanlardaki bu düşünce hastalığı, “sağlıklı düşünce” olarak görölüyor. Hasta düşünce “sağlıklı düşünce” olarak görölüyor ve mükafatlandırılıyor. Vatan uğruna şehit olma, din uğruna şehit olma. Şehit olanlar cennete giderler. İşte bu hastalığın mükafatlandırılması. Başka bir deyişle hasta düşünceye daha fazla zehir, daha fazla hastalık mikrobi.

Köleleştirme araçları

Düşünceyi köleleştiren araçlar ideoloji, eğitim, din, gelenekler, ahlâk yapısı ve kitle iletişimidir. Hiç şüphesiz ki burda tek yanlılık söz konusu değil. Bazı ideolojilerin, geleneklerin, eğitim şeklininahlâk yapısının ve kitle iletişiminin faydalı yönleri de var. Bu nedenle hiç bir ayırım yapmadan tüm geleneklerin, ideolojilerin, ahlâk yapısının, dinin. eğitim ve kitle iletişimiyle verilenlerin tamamen %100 zararlı ve kötü olduklarını söyleyemeyiz. Böyle bir şey yanlıdır. Bunlar iki kutuptan oluşurlarlar yani bunlardan her birisi kendi içinde iki kampa ayrılırlar; biri olumlu-iyi-faydalı yönleri ve diğeri de olumsuz-kötü ve zararlı yönleri. Burda belirleyici olan hangi

yönün egemen durumda olmasıdır.Örneğin, Tevrat'ta 10 Emir şöyle; “Anne ve babana saygı göster..öldürme, kimsenin hürriyetini çalma, yakınların üzerine yalan söyleme...”⁴⁶ Aynı şekilde Kur'an da şöyle yazar, “Yoksulluk korkusuyla çocuklarınızı öldürmeyin... Biz insana, ana-babasına karşı iyi davranmasını tavsiye ettik... Allah, adaleti, iyi davranmayı ve akrabaya bakmayı emreder... Birbirinizin malını haksızca yemeyin... Yakınlara, düşküne ve yolcuya hakkını ver... İnsanlar kardeşirler; Öyleyse (dargın olan) kardeşlerinizin arasını düzeltin...Allah, adaletle davranmayı, iyilik yapmayı-emreder; çirkin şeyleri, kötülüğü ve azgınlığı yasaklar.”⁴⁷

Aynı şekilde Buddha şöyle der; “ Öldürmek, hırsızlık, inkarcılık ve yalan söylemek yanlıştır. Kin, yanlış yola gitmek, hırscı olmak bunlar kötülüğün kökeni-kaynağıdır. Öldürmekten sakınmak, hırsızlık yapmamak, yalan söylememek ve kinci olmamak iyidir Tüm bunlar iyiliğin kaynağıdır.”⁴⁸ Kitle iletişimde yani Televizyonda, gazetelerde, sinemalarda iyi-olumlu ve faydalı şeylerde vardır. Televizyonlarda, İnternette ve sinemalarda gösterilen güzel şeylerde vardı. Bunun gibi bazı Televizyon programlarında, depremlerin-volkanların-doğa felaketlerinin nedenlerini anlatan, değişik hayvan türlerini anlatan çok güzel eğitici şeylerde vardır. O halde sorun; din-ideoloji-gelenekler-ahlâk-eğitim ve kitle iletişimi: a) %100 ü tamamen kötü, yanlış ve zararlı mı?, b)%100 yani tamamen iyi, doğru ve faydalı mı? Şeklinde de değil. Bunların hepsinde değişik oranlarda iyi-faydalı olma ile kötü-zararlı olma payı vardır. Hepsinde x % iyi-faydalı payı ve y % kötü-zararlı payı var. Burda temel belirleyici olan teori ile pratik ilişkisidir, pratikte uygulananıdır, hangi yönün egemen olduğudur.

⁴⁶ Tevrat

⁴⁷ Kur'an. Değişik Sûreler'den

⁴⁸ Die Reden des Buddha. Mittlere Sammlungen (Budha'nın konuşmaları.. Orta Derlemeler). K.E.Neumann.

O halde sorun, ideolojini-dinin-geleneklerin-ahlâkın ve kitle iletişiminin insanlarda-geniş kitlelerde düşünce köleliğini yaratıp veya yaratmadığı? şeklindedir. Yalnız kötü ve zararlı olan şeyler düşünce köleliğini yaratmaz, insanda düşünce üreticiliğini engellemez. Aynı şekilde iyi ve faydalı şeylerde düşünce köleliğini yaratır, insanda düşünce üreticiliğini engeller. Tüm ideolojiler, gelenekler, ahlâk yapısı ve dinler geniş kitlelere yayılmak, toplumda tek egemen güç haline gelmek isterler. Amaçları zaten budur. Bunların amaçları insanların geniş kitlelerin yalnız kendilerinin istedikleri şekilde ve doğrultuda düşünmelerini sağlamaktır.. Dinin ve ideolojilerin işleyiş şekillerine baktığımız, zaman hepsinde ortak bir nokta görüyoruz: “Önce vatan-bayrak sonra insan, önce parti sonra kişiler, önce ideoloji sonra insanlar ve önce din sonra insanlar” ilkesi egemendir. İnsanlar ideolojinin, dinin ve siyasi partilerin hizmetçileri, türevi durumundadırlar, bunların hizmetçileri konumuna getirilmişler.

“İnsanlara hizmet”etme adına insanları köleleştirme. Kapitalizmde insanlar düşünce alanında birey olarak özgür ama düşünce sınıfı olarak köle. Düşüncenin konumu işçilerin durumuna benzer. İşçilerde “özgürdürler” bir kapitalistin kölesi değildirler. Kapitalist sınıfın kölesidirler. İnsanlar “düşünce özgürlüğüne sahiptirler”,“istedikleri şekilde düşünebilirler” deniliyor. Bu kısmen doğrudur. Ama maddi temeli olmayan, teoride kalan, pratikte gerçekleşmesine izin verilmeyen bir doğru. Bir sefer insanlar daha küçük yaştan itibaren gelenek-görenek-ahlâk yapısıyla, eğitimle, çevrenin davranışıyla bir kalıp içine konuluyor. Düşünce insanlara, daha küçük yaşta dışardan-çevreden veriliyor. İnsan özgürce-hür doğar, ama hür-özgürce düşünme olanağına sahip değildir. Tesadüfen doğduğu bölgenin görüşleriyle yetişir. Bu çocuk için bir tesadüftür, doğduğu yeri o seçmemiştir. Çocuk için, nasıl ve neleri düşüneceği bir tesadüftür. Afrika’da doğal kavimler içinde dünyaya gelmişse onlar gibi düşünür ve davranır. Sanayi

ülkesinde dünyaya gelmişse o zaman buradakiler gibi düşünür-davranır.

Bu zorunlu-kaçınılmaz düşünce köleliğinin ilk adımıdır. Buna düşünce alanında doğal kölelik diyebiliriz. Ozaman iki soruyla karşılaşırız: 1) Doğal kölelik kader olarak hayat boyunca kişiyi takip eder mi? Bunu yok etmek mümkün mü? Evet mümkün. İnsanlar doğal köleliği ortadan kaldıra bilirler, bu hayat boyu sürecek alın yazısı değil. 2) Doğal köleliği kaldırmak mümkün mü? Tekrar evet. İnsanlık tarihi bunu ispatlamış. Klasik köle sistemi yıkılmış, Hristiyanlığın insanlar üzerindeki etkisi eskisi gibi güçlü değil. Sanayi ülkesinde insanlar geniş oranda geleneklerin, ahlâk yapılarının ve dinin dışına çıkmışlar. Din eski çağ gibi işlemiyor. Bir çok ülkede 1945-1975 yılları arasında komünist ideoloji ortaya çıktı ve gelişti. Bu ülkelerde burjuva ideolojinin köleliği yıkıldı, komünist ideoloji gelişti. Komünist ülkeler kuruldu. Bu ülkelerde yeni ahlâk yapısı oluştu. Eski toplumda egemen olan ahlâk yapısı, dini görüş ve ideoloji egemenliğini kaybetti. Yalnız yeni toplumda-komünist toplumda yeni bir egemenlik kuruldu. Komünist ideolojinin egemenliği. İnsanlar özgürce düşünebilirler, ama bu komünist partisinin istediği şekilde ve doğrultuda düşünme özgürlüğü yani düşünce köleliği. Kitle iletişimi aracıyla insanlar manapule ediliyorlar. Bilinçli olarak kitlelerin düşünceleri yönlendiriliyor. Bazen Televizyon ve gazetelerde aynı konu günlerce ve genişçe işleniyor. Televizyon günlerce aynı şeyi gösteriyor ve yorumluyor, gazetelerde bu şeyi günlerce genişçe yayınlıyorlar. İnsanların bu konu üzerinde durmamaları olanaksız oluyor.

Burada gönüllü zora dayanan bir manapuletion söz konusu. İnsanlar istesede istemeselerde, kaçınılmaz bir şekilde, 7 sinden 70 ine kadar herkes, bu konuyu konuşacak. Aslından söz konusu şey, çoğu zamanlarda çok önemsizdir. Bir avuç azınlıktaki insan, çıkar durumu doğrultusunda, kitle iletişimi aracıyla milyonlarca insanın bilincine sahip oluyorlar ve onu istedikleri yönde-şekilde yönlendiriyorlar. Televizyonda haber

veren kişi, kendisine verilen haberi, veren kişidir. Onun her hangi bir fonksiyonu yok. Her toplumsal düzende düşünce k leleştiriliyor. Toplumda çok geniş kitleler, bir avuç azınlığın istediği şekilde düşünüyorlar.

 inde bulunduğunuz toplumda, insanlara hiçbir zarar vermeyecek şekilde davransanız ve düşünseniz, bile, genelde karşınızda dini-gelenek-ahl k, ideoloji kanunlarını bulursunuz. Toplumlarda düşünmeyi yasaklayan medeni kanunlar dışında, din-gelenek-ahl k gibi diğer kanunlarda vardır. Düşünce köleliğine karşı çıkan, onlara ters düşen şeyler, eski düşünce yapının yani toplumda egemen olan düşüncenin direnciyle karşılaşır. Öyle ki dünya'nın döndüğünü savunan G. Bruno, N.Kopernikus ve G.Gelileo kilisenin direnciyle karşılaşmışlar. 1789 dan önce Burjuva ideolojisi feodal ideolojinin direnciyle karşılaşmış. Komünist ideoloji, kapitalist ve feodal toplumlarda burjuva ve feodal yapının direnciyle karşılaşmış.

Başlangıçta ilk ortaya çıkışında iyi, faydalı ve olumlu olan bir görüş veya bir ideoloji, politik görüş ve ahlak anlayışı toplumda egemen duruma geldikten sonra kendisi de tutuculaşır, kendi egemenliğini kurar ve düşünce köleliğinin yeni bir şeklini yaratır. Böylece her toplumsal düzende düşünce köleliği devam eder. Düşünceyi köleleştiren araçlar değişir, ama köleci düşünce devam eder. Örneğin komünist toplumda din insanların düşüncelerini köleleştirme aracı olmaktan çıkarılmıştır. Ama komünist partisi, düşünceyi köleleştirme aracı haline gelmiştir.

Bazı kavramlar

Bazı toplumsal kavramlar, propaganda, demagoji, eğitim, moral ve dini görüşlerle insanın beynine yerleştirilmiş. Bu kavramlar insanlar tarafından mutlak gerçek olarak kabul edilirler. Bu tip kavramlar insanların beyinlerinde düşünce

blokadını -Denkblockade- yaratır. Bu kavramlar etkisinde olan insanlar kendilerinin var olmalarını ve yaşamlarını bu kavramlarla özdeşirirler, onunla eş değer anlamda ele alırlar. Bu kavramlar olmadan yaşamın kölelik olacağı duygusuna kapılırlar. İnsanlık tarihinde bu tip kartamlar birçok değişikliğe uğramışlar. Bugün bu kavramlar, din, kutsal kitaplar, hürriyet, demokrasi, vatan ve insan hakları gibi kavramlardan oluşuyor. İnsanlar bu kavramlar için savaşlar yapıyor, katliamlar uyguluyorlar, milyonlarca insan ölüme gidiyor. Her ülke güçlü ordu besliyor ve silah sanayi en büyük ekonomik sektör olmuş. E.Coue şöyle yazar,“Aşılama-suggetion-,bir düşünceyi başka bir insanın beynine yerleştirme olayıdır. Ve şöyle devam eder,“Bizim kendimiz aracıyla bir düşünce biz de köken bulur.“

E.Coue, Die Sebstbemeisterung, Verlag Benno 1924 s. 17

İnsanlar kölesi/hizmetçisi oldukları bu kavramlar için yaptıkları barbarlıkları, katliamları ve savaşları iyi ve faydalı görürler. Mevcut tarihi dönemde hürriyet, insan hakları ve demokrasi kavramlarının zararlı ve negatif konuma gelen kavramlar olduğu söylenildiği zaman, insanlar hiç düşünmeden bilinçaltı ve içgüdü şeklinde hemen şu karşıtı verirler „Yani kölelik ve diktatörlük daha iyi mi? “Kişinin denilene karşı reaktionu içgüdü şeklinde, hemen hürriyet ve köleliği, demokrasi ve diktatörlüğü karşı karşıya getirir. Sanki soru, hürriyet mi yoksa kölelik mi? demokrasi mi veya diktatörlük mü? şeklinde beyinde otomatik olarak algılanıyor. Oysa sorun bu değil. İnsanlar hürriyet ve demokrasi günümüzde zararlı ve kötü şeylerdir sözünü duydukları zaman kısa bir süre psikolojik bir şok geçirirler. Böyle birşey duymaya beyin hazır değil.

Sorun, hürriyet mi veya kölelik mi? demokrasi mi yoksa diktaörlük mü? ikilemesi şeklinde değil, sorun böyle bir ikileme ile karşı karşıya kalmak şeklinde değil. Şayet sorun böyle olsaydı o zaman cevap, hürriyet ve demokrasi şeklinde olacaktı. Demokrasi ve hürriyet konusunda o kadar çok yazılmış ve

söylenilmiş ki sonuçta insanlar bu kavralarla manupule edilmişler ve bu kavramların kölesi haline getirilmiş. İnsanlar kendilerine bu kavramlar ne zaman ve hangi şartlarda ortaya çıktılar, tarihte hangi rol oynadılar ve bugün nasıl bir işlev görüyorlar? diye bir soru sormaya cesaret bile edemezler, akıllarına bile getirmezler, tıpkı dindeki allah korkusu gibi.

Oysa, hürriyet ve demokrasi kavramları, zaman ve mekan dahilinde tarihlerine olan ilişkileri süreci ve bugün günümüzde toplumda oynadıkları rolleri açısından ele alınmalıdır. Dün neydiler ve bugün nedirler? Kavramlar zaman ve mekan ilişkisi içinde ele alınmalı. Hürriyet ve demokrasi köleci çağında, feodalizmde, şeriatçı ve diktatörlük yönetimlerinde devrimci, iyi ve faydalı bir rol oynamışlar. Ama aynı rolü günümüzde de oynuyor mu, günümüzde en gerici şeriatçı, faşist ve diktatör yönetimler hürriyet ve demokrasi maskesi altında uygulanmıyor mu? Bu kavramlar gerici yönetimlere hizmet etmiyor mu? Bu kavramlar adı altında haksız savaşlar uygulanmıyor mu? Ülkeler içinde ve uluslararası alanda kölelik ve diktatörlük uygulanmıyor mu? Bu durumda kavramları yani hürriyet ve demokrasi kavramlarını sadece tarihte toplumda gördükleri işlevleri şekliyle ele almak ve bugünde aynı şekilde ele almak yanlıştır. Bu kavramların günümüz toplumda nasıl bir işlev gördüklerini, kimlerin elinde kimlere ve neye hizmet ettiklerine bakmak gerekir-

Bugün anayasa ve diğer kanunlarca belirtilen ve çok değişik yöntemlerle, eğitim, basın ve yayın aracılığıyla insanlara verilen hürriyet anlayışı şöyle: İnsanlar istedikleri şekilde fikir ve görüşleri söyleme, belirtmede ve yaymada özgürdürler.“Ama diğer yandan da şöyle deniliyor „diğer insanların dinlerini, dini görüşlerini, geleneklerini zedeleyecek, onların dini duygularına zarar getirecek konuşma ve yazmalarda bulunmak kanunen yasaktır ve bunlar suç sayılır.“ Ama kanunun bu yanı adeta insanlardan saklanılıyor ve bundan hiç bahis edilmiyor. Yani başkaların gelenek ve dini duygularına zarar vermeden fikir

özgürlüğü. Hiç şüphesiz ki tüm diğer şeylerde olduğu gibi sonsuz ve sınırsız hiçbir şey yok.

Bireyler toplum içinde yaşadıklarına göre onun da söyleme ve yazmasında yani fikir belirtmesinde bir sınır vardır. Ama bu sınır nedir, onu kim ve neye göre belirler? Günümüzde hürriyet ve fikir özgürlüğünden anlaşılan şu: İnsanlar, diğer insanların geleneksel, ahlaki ve dini duygularını zedelemekten, toplumun geleneklerine aykırı düşmeden, toplumun kanunlarına, politik ve ideolojisine ters düşmeden, özel mülkiyetim kutsallığına dokunmadan ve devlete karşı gelmeden yani bunlara uygun şekilde hareket etme ve fikir özgürlüğüne sahiptirler. Bizim hürriyet ve özgürlük anlayışımız şöyle; İnsanlar diğerlerinin dini duygularını, geleneklerini, zeddelemeyi hesaba katmadan, mevcut kanunlar sınırları içinde olma zorunluğu olmadan istedikleri şekilde yaşayma, görüşlerini söyleme ve yayma özgürlüğüne sahip olmalarıdır. Bu hürriyet ve özgürlük anlayışında YALNIZ bir sınır vardır. Başkalarına karşı silahlı zor dahil, hiç bir zor yöntemini kullanmama. Savunular görüş ve fikirler, başkalarına karşı zor kullanmaya teşviki içermemeli ve kendi görüş ve fikirlerini başkalarına karşı zor kullanarak, kabul ettirmeyi savunmamalı. Hürriyet ve özgürlüğü sınırlayan şeyler, faktörler; mevcut kanunlarla, başkalarının, ateist dini ahlaki ve geleneksel görüşleri ve bu noktadaki duygularını zedelememe, özel mülkiyet kutsallığı değil.

Demokrasi sorununa gelince. Günümüz toplumlarında demokrasi konusunda insanlara veilen şu; İnsanlar toplumda seçimler aracıyla kendilerini yönetenleri kendileri seçiyorlar. Halk oylaması ile halk istemediği kanunları red edebiliyor veya onaylıyor. Yani devlet yönetimi halkın isteği şekilde oluyor. Ama Demokrasi sorununa yakında baktığımız zaman, seçim dönemlerinde insanların beyinlerinin manupule edildiğini, seçim propaganda aracıyla onların görüşlerinin manupule edildiğini görüyoruz. Halk özgür ve hareketli düşünemiyor, önceden çok geniş oranda belirlenmiş bir görüşle seçime katılıyor. Ayrıca Kanunlarla bazı partilerin seçime katılmaları

yasaklanıyor. Seçimler paraya dayanıyor Örneğin Amerika Birleşik Devletlerin de 2008 yılında yapılan Başkanlık seçiminde seçimde yapılan seçim gideri 6,3 Mrd.ABD-dolarıdır. Çoğu ülkelerde seçim propagandası dine ve milliyetçiliğe dayanıyor. Öyle ki daha seçimler yapılmadan çok önceleri sonuçlar bellidir. Hürriyet, demokrasi, vatan, din ve insan hakları gibi kavramlar insanların beyinlerine öyle yerleştirmişlerdir ki bu kavramlar onların yaşamaları ve düşüncelerini belirleyen maddi bir göç haline gelmiştir, insanları köleleştirmeye yarayan birer araç olmuşlar. Voltaire şöyle yazar, “Şayet fanatizm bir kere beyine yerleşti mi, o zaman bu hastalık hemen hemen hiç bir zaman iyileşmez.”

Bazı kavramlar vardır ki, bu kavramlar toplumda kendi başlarına etkileyici birer göçtürler. İnsan düşüncelerine, beyinlerine bu kavramlar derince işlenir ve silinmeyecek bir iz bırakırlar. Artık bunlar rastgale kavramlar değil; tersine İnsanların beyinlerinde-düşüncelerinde yer edinmiş maddi birer göçtürler. Bu kavramlar, toplumda geniş kitlelerce saygı gören, kabullenen bir yargıta halinde işlerler. Bunlar çok değerli kabul edilirler. Bunu bir kaç örnekle açıklayalım. Örneğin Musa, İsa ve Muhammed gibi peygamberler, İncil, Budha'nın kitapları ve Kuran gibi kitaplar toplumda kutsal kabul ediliyorlar. Peygamberlik toplumda kutsal bir kavram olarak kabul edilir. İnsanların bunu böyle kabul etmeleri, peygamberlik sözünün insanları hypnose etmesi-büyülemesi, insanların ona inanarak karşısında boyun eğmeleri için, peygamber denilen kişilerin doğuşları efsaneleştirilir. İsa'nın doğuşu mantık dışı mucizelerle doludur. Zaten kavram efsaneleştirildikçe, insan mantığının kabul edemeyeceği bir konuma getirildikçe, onların insanlar üzerindeki büyüleyici etkileri de derinleşerek artar.

Muhammed'in doğuşu konusunda şunu okuyoruz; “Muteber rivayetlere göre, gebeliği sırasında Amine (Muhammed'in annesi-benden) vücundan bir ışığın çıkarak her tarafa yayıldığını ve bu ışığın Suriye'nin muhteşem saraylarını bile aydınlattığını görmüştür... Amine'nin ifadesine göre Hz.

Peygamber (a.s) batıdan doğduğu zaman sanki içinde bir ışık çıktı ve bu ışık doğu ile batıyı aydınlattı.”⁴⁹ “Muhammed 4 yaşındayken süt kardeşi Masrüt ile çölde oynuyor. Birden beyaz kılıflı iki melek, Cebrail ve Mikail görülüyor. Bunlar, Muhammed’i yere yatırıyorlar ve göğsünü açıyorlar ve onun kalbini çıkararak her taraftan temizliyorlar, insanların Adem’den bu yana içlerinde taşıdıkları kötülüklerin genetik damlasını onun kalbinden çıkarıyorlar.”⁵⁰ Aynı şey diğerleri içinde yapıyor.

İsa’nın doğumu konusunda, İncil’de şöyle deniliyor; “Tanrı melek Cebrail’i Nezaret’teki Golilaa şehrine gönderiyor... Melek Meryem’e (İsa’nın annesi-Ç.N) geliyor. Ve diyorki; sana selam olsun Meryem, tanrı senin yanındadır. Melek, Meryem’e diyor ki, hiç korkma sen Tanrı’nın yanında merhameti buldun. Sen hamile kalacaksın ve bir oğlan doğuracaksın. Ona İsa adını koyacaksınız. Meryem, meleğe soruyor, bu nasıl olur? Benim hiçbir erkekle ilişkim olmadı! Melek cevap veriyor; Tanrı’nın ruhu senin üzerine gelecek, onun kuvveti bunu etkileyecek. Bunun içinde, senin dünyaya getireceğin çocuğu, insan kutsal, tanrı’nın oğlu diye adlandıracak.”⁵¹ İncil’de bu konuşma sık sık belirtiliyor. Rahip, şeyh, seyyit, dede, imam ve hoca gibi kavramlar daha başından insanları etkiliyorlar. Kavramların kendisi hypnose görevini görüyorlar. Önemli olan inanmak değil mi?

Bazı kavramlar kitlelerce yalnız faydalı-olumlu ve iyi gibi algılanır ve öyle kabul edilirler. Peygamber, seyyit, dede, hoca, rahip kötü, zararlı olamaz, böyle bir şey düşünülemez. Kitleler bu kavramların önünde hep eğilirler. Günümüz toplumunda profesör denildiğinde; her şeyi bilen, çok bilen, insanlara yalnız faydası dokunan, iyi olan kimse anlaşılır. Böylece, toplumun saygı gösterdiği, değer verdiği profesör kavramı-

⁴⁹ Mevdudi, Hz. Peygamberin Hayatı

⁵⁰ Essad bey, Mohammed. Gustav Kiepenheuer Verlag. 1991 S.59

⁵¹ İncil. Lukas. 2

maskesi altında koca bir cehalet ve insanlar için zararlı büyük kötülükler gizlenebilir. Toplumun değer verdiği, saygı gösterdiği ve olumlu şekilde bilmin babası kabul ettiği çok sayıda professör, şöhret sahibi olmak ve fazla para kazanmak uğruna insanlara ve doğaya zarar verecek silahlar, zehirli maddeler ve fikirler üretmişlerdir. Bugün silah sanayi tekellerin hizmetinde çalışan, üniversitelerde insanları ırkçı ve faşist, milliyetçi fikirlerle zehirleyen görüşler üreten çok sayıda profesör vardır. Eugenetik denilen üstün ırk görüşünü yaratan ve bunu Hitler faşizmi ile geliştiren, pratikte uygulanan çok sayıda professör olmuştur ve böyleleri bugün de vardır.

Vatan, şehit, bayrak kavramları kitleler üzerinde büyületici rol oynuyor. Geniş kitleler bu kavramların etkisinde kalıyor. Bazı kavramlar insanlara öyle empoze ediliyor ki, bu kavramlar onlarda maddi bir göç oluyor, onları harekete geçiriyor ve kendi denetimi altına alıyor. Emil Coué şöyle yazar; “Bizim ruhumuza tam egemen olan her düşünce bizim için gerçek olur ve onun içinde kendini gerçekleştirme dürtüsü yatar.”⁵² Kavram, kavram olmaktan çıkarak maddi bir göç haline gelir. Bayrak bir bez parçasıdır. Çarşıda bir bez parçasını yırtabilirsiniz. Ama bugün dünyanın hemen hemen hiç bir ülkesinde, o ülkenin bayrağını yırtamazsınız.

Çarşıda bir ülkede, o ülkenin bayrağını yırttığınız zaman yolda kendi halinde giden, çevrede kendi hallerinde duran “kuzu” insanlar aniden sizin bayrağı yırttığınızı görünce vahşi-yırtıcı yaratık gibi, sizi parçalamak için üzerinize saldırır. Sizi linç ederek öldürmekten bir an dahi çekinmez. “Kuzu” insanlar vahşi yaratık olmuş. Bayrak, vatan kahramanlarının onun beynine empoze ediliş şekli, böyle bir olay karşısında, onu o olmaktan çıkarır. Le Bon şöyle der; “Kitle...tüm dış dürtülerin oyun topudur. O aldığı teşviklerin kölesidir...Kitle üzerinde etkide bulunan dürtü... kitleler ona boyun eğler...Onlar çok kolayca bir inanç veya bir fikir için ölüme göndermek

⁵² Emil Coué, Die Selbstbemeisterung. Benno Schwabe 1924 s.25

mümkündür.”⁵³ O halde, bazen kavramlar silahtan daha güçlü. Fransız devrimi “eşitlik, kardeşlik ve hürriyet” kavramlarıyla gerçekleşti. Kitleler bazı kavramlar, sloganlar etrafında örgütlendirilirler.

Kavramlar insanların beyinlerine ve düşüncelerine öyle yerleştiriliyor ki sonuçta insanlar beyinlerine yerleştirilen bu kavramların kölesi haline geliyor. Peygamberlerin kendileri bile bu kavramları-peygamber kavramını kiskanabilirler. İnsanlık tarihinde gelmiş-geçmiş en büyük padişahlar, krallar bu kavramlar kadar geniş kitleleri kendi egemenliği altına alamamış ve çok geniş kitleler üzerinde bu kadar egemen olamamış. En güçlü olan padişahlar, krallar ve liderler zamanla unutulurlar, kitleler üzerindeki egemenlik etkisi azalır. Ama bazı kavramların (Peygamber, kutsal kitaplar vatan, bayrak... vs.) insan üzerindeki etkisi nesilden nesile devam eder, bu kavramlar yüzlerce seneler beyni işgal ederler, onun üzerinde egemenlik kurarlar.Tarihin her zamanında bazı kavramlar altında ya var olan ideolojik-politik-dini-ekonomik egemenliği sürdürmek, yaymak amacıyla veya da egemen duruma gelmek için halk arasında maddi bir güç haline getirilmiştir. Bazı kavramlarda insanlar arasında korku yaratmaya hizmet ederler. Yaratılan kavramlar sunni olarak yaratılır ve insanların hayati sorunu haline getirilir. Bu tehlike denilen kavramlar adı altında yönetici kesim yapmak istedikleri amaçlarını kitlelere kabul ettirirler. Örneğin günümüzde Terörizm kavramı.

Kavramlarla yaratılan KORKU büyük bir ticaret yapma aracı haline gelir, korku ile ticaret yapma. Ama diğer yandan insanlık için asil tehlikeli olan şeylerdende hiç bahsedilmez, hatta iyi ve faydalı gösterilir.

Örneğin silah öğretimi, ülkede beslenen güçlü ordu, savaşlar. 1870 lerden 1990 yıllarına yani Sosyalist Dünya Sisteminin yıkılışına kadar Kapitalist Dünya ülkelerinde korkulu bir kavram egemendi. Komünizm tehlikesi “Komünizm tehlikesine

⁵³Le Bon, Psychologie der Massen. Köner Verlag 1912 S.19

karşı vatani, demokrasiyi-hürriyeti ve namusu koruma, maskesi, demogojisi adı altında ülkede her türlü gerici kanunlar çıkarılıyordu, insan hakları ve bireysel özgürlükler çiğneniliyor. Kanunlarca basın-yayın, fikir özgürlüğü ortadan kaldırılıyor. Değişik fikirleri savunmak, mevcut sistemi eleştirmek kanunca yasak ve suçtur. Komünist tehlikeye karşı vatani-demokrasiyi korumak adı altında çok sayıda ülkede Askeri Darbeler yapıldı. Bugün tüm bunlar terörizme karşı olma, demokrasi, hürriyeti ve insan haklarını savunma kavramı maskesi altında yapılıyor. Çağımızda yalnız din değil, aynı zamanda demokrasi, hürriyet ve insan hakları kavramları da halk için afyondur.

Bu kavramlar, toplumda politik ve ekonomik egemenliğe ve düşüncenin köleleşmesine hizmet ediyorlar. Şurası nesnel bir gerçektir ki tarihin belirli bir aşamasından sonra politik ve ekonomik egemenlik ve bunun için yapılan savaşlar değişik maskeler adı altında yapılmıştır. Bu maskeler arasında tarihi en uzun olan dindir. Marx'ın „Din halk için afyondur“ sözü bunu en iyi şekilde ifade eder. Günümüzde bu maskeler demokrasi, hürriyet, vatan, insan hakları ve din maskeleri adı altında da devam ediyor. Bu kavramlar halkın gerçeğe inmelerini ve asıl kaynağa varmalarını engelliyor. Bu nedenle bu maskeleri yırtmak ve asıl kaynağa varmak gerekir.

Genetik ve(Erworbene) -Sonradan edinen özelliklerin genetikleşmesi

Burada düşüncenin irsi mi yoksa değil mi sorunu söz konusu. Acaba düşüncenin Mendel'in genetik kanununa göre baba-anneden çocuklara geçmesi söz konusu olabilir mi? Düşünce sadece bir nesille mi ilgili? İnsanların yaşamları süresinde öğrendikleri-edindikleri düşünce (erworbenenedenken) genetikleşerek nesilden nesile geçiyor mu? Biyolojik olarak İnsan beyninin organ olarak düşünme kabiliyeti genetikdir.

Zaten öyle olmasaydı bugün düşünce de olmazdı. Sorumuz burada, biyolojik olarak bir organ olan beynin düşünme kabiliyetinin genetik olup-olmadığı, nesilden nesile geçip-geçmediği şeklinde değil. Tüm olgular insanların düşünme kabiliyetlerinin genetik olduğunu ispatlamıştır. O halde bizim için burada sorun, yaşam boyunca insan beynine işlenen fikir, görüş, ideolojive düşüncelerin genetikleşip genetikleşmediği (ırsi olup-olmadığı), nesilden nesile geçip-geçmediği sorunudur. Bu konuda iki akım var, bunlardan birisi Marxizm ve Behevorizm ve diğeri ise genetik sağlık teorisi(Eugenetik) temsilcileridirler. Marxizm'e ve J. Watson'un başını çektiği Davranış Psikolojisine göre fikirler doğuştan gelmez yani ırsi değil. Kökeni F. Galton'nun attığı ve C. Darwin'nın da savunduğu Eugenetik görüşüne göre, ruhi yapı-zekilik genettir, anne-babadan oğula geçer. Zekiliğin (bu ekolojinin kurucusu Galton) ırsi olduğu ekolojisinin babası F. Galton nun görüşleri Hitler faşizmince pratiğe sokuluyor. Galton'nun en büyük yanlışı, ailenin ve çevrenin çocuk üzerindeki etkisini anlamamasıdır. Bu nedenle, zekilliğin genetik olup-olmadığını tespit etmek için “zeki” denilen ailen çocuğu fakir-yoksul bir ailenin yanına vermek gerekir, pratikte çok sayıda denemeler yapılmalı.

“Zeki” kabul edilen müzisyen, yazar, sanatçı ailelerin çocukları daha çok küçük yaştayken köyde ve şehrin yoksul mahalesinde yaşayan ailenin yanına vermek gerekir. “Zeki” müzisyen, yazar ailelerin yanlarına bırakılan 100 çocuktan % 95'inin kendi-anne ve babasının mesleğini seçmeyeceği kesindir. Ama diğeri yandan fakir, zeki kabul edilmeyen ailelerden 100 çocuk “zeki” kabul edilen, eğitim ve maddi durumları çok iyi olan ailenin yanına bıraktığından bunların % 90-95 nin hayata başarılı olacakları, anne-babalarının mesleğini sürdürmeyeceği gerçeğide karşımızda durur. Şayet fikirler-düşünceler genetik olmuş olsalardı, o zaman müslüman bir ailenin, yalnız başına hristiyan bir ülkeye bırakılan çocuğu, müslümanlar gibi düşünmesi gerekirdi. Bugün Batı-Avrupa

sanayi ülkelerinde değişik ülkelerden gelmiş işçiler vardır. Almanya’da yaşayan 2-3 milyon Türk ve Kürt insanı var. Bunlar müslümanlar ve değişik kültürlerle sahiptirler. Birinci nesil Almanya’ya ilk getirilen Türk-Kürt işçileri, ülkelerinde sahip oldukları fikirleri-gelenek ve ahlâki görüşlerini, düşüncelerini %98 oranında Almanya’da da sürdürdüler.

Şayet fikirlerin-ruhi yapının ve düşüncenin genetikliği söz konusuysa, o zaman, bu yapının onların Almanya’da doğan çocuklarına da geçmesi gerekirdi. Anne-baba aynı, çevre değişik. Almanya da yaşayan ve Almanya da doğmuş olan Kürt-Türk işçilerinin çocuklarının durumunu incelediğimizde şunu görüyoruz. Birincisi, çocuklar bir oranda hem ailenin ve hemde Alman kültürünün etkisi altındadırlar. % 90 ailenin veya %90 çevrenin etkisini görmüyoruz. İkisinin de karışımı söz konusu. İkincisi; Genelde kendi ülkelerini Almanya’da yaşayan, topluma kapalı, dış çevre ile ilişkisi olmayan ailelerin çocuklarında, ailesinin kültür şekli oranı yüksek ve buna paralel olarak Alman-çevrenin kültürünün çocuklar üzerindeki etkisi daha düşüktür. Buna karşılık, dinci olmayan-az dinci olan, topluma ve dışarı açık ailelerin çocuklarında çevrenin-alman kültürünün etki oranı daha yüksektir. Ayrıca unutulmamalıdır ki, aile toplumun küçültülmüş şekli, onun en ufak birimidir. Toplum nasılsa aile de öyledir. Aile yapısı, çevrenin, toplumun yansımasıdır. Bu yansıma %100 anlamında değildir.

Fikir ve düşünceler genetik değil, doğuştan gelen fikirler yok. J. Locke şöyle der; “Fikirlerin bizzat kendisi insanlarda doğuştan gelmiyor... daha çok sonradan ediniliyor.” Aynı şekilde W. Wundt şunu belirtiyor; “Bir insanın sadece moral yapıları değil, aynı zamanda onun moral karakteri de önemli ölçüde onun içinde yaşadığı dış şartlara bağlıdır.”⁵⁴ İnsanlar toplumda içinde yaşıyorlar. Toplumda sabit, değişmeyen hiçbir şey yoktur. Her şey değişme ve gelişme halindedir. Nüfus artar,

⁵⁴ Wilhem Wundt, Elemente der Völkerpsychologie (Halklar Psikolojisinin Unsurları) Kröner Verlag. 1912 S.317

ihtiyaçlar oğalı, üretim aletleri gelişir, ekonomide değişmeler olur, yeni sorunlar ortaya çıkar, eski yolların bazıları çıkmaza girer, teknik gelişir. Bu nesnel gelişmelere bağlı olarak, insanların beyinlerinde yeni görüşler uyanır, insanlar bir çok konuda tercüme edinirler. Yeni gelişmelerle beraber, eskide olmayan fikirler-görüşler ortaya çıkar, insanların dar dünyaları genişler.

Burada iki temel sorunla karşılaşıyoruz: Birincisi; İnsanların yaşamları sürecinde sonradan edindikleri fikir ve görüşler, ruhi yapı nesilden nesile geçerek genetikleşiyor mu? Yoksa bunlar nesilden nesile genetik yolla geçmiyor mu? İkincisi, bütün bunlar insanların organizması üzerinde etkide bulunurlar mı? yoksa bulunmuyorlar mı? İnsanın ruhi yapısının insanın organizması üzerinde etkide bulunduğu artık bilinen bir gerçektir. Ruhi yapı direkt olarak organizmayı etkiler. Bunu her zaman günlük yaşamda tespit edebiliriz. Kriz dönemlerinde kalp hastalarının sayısı artar, alkolizm gelişir ve sinir hastaları oğalı. İnsanların, toplumsal gelişme sürecinde yaşamlarında sonradan edindikleri fikirler-tecrübeler, düşünceler ve ruhi yapı nesilden nesile geçerek genetikleşmiyor yani genetik değil. Öyle olsaydı, bunlar hayvanlarda olduğu gibi bir i-d olurdu. Hayvanlar birçok şeyi doğuştan beraberlerinde getirirler. Bu i-ddr köpek yavru, kuzu, tay suya girdiğinde yüzer. Yüzme onun için i-ddr, sonradan öğrenmesi gerekmez. İnsan için yüzme i-d olan bir şey değil. Onun bunu sonradan öğrenmesi gerekir. Genetikleşen şey, doğuştan gelen şeydir.

Ruhi yapının genetikleşmesi, dini görüşlerin, ahlk yapının, geleneklerin ve kültürün nesilden nesile, anne-babadan çocuklara geçmesi demektir. Oysa bu söz konusu değil. Ahlki yapıların, kültürlerin değişmesi bunun en somut örneğidir. ocuk anne-babanın geleneklerini sürdürüyorsa, bu çocuğun anne-babanın yaşadığı çevrede yaşamasından ileri gelir. evre değişince geleneklerde değişir. Aile ve evre bunu çocuğa, onun büyüme süreci içinde veriyor.

Düşünce metadır

İnsanların düşünceleri bir meta gibidir. Düşünce üreten fabrikada-ki bu fabrika canlı insanlardır- düşünce üretiliyor. Her ülkede düşünce üreten insanlar vardır. Bunların görevi, işleri düşünce üretmektir. Bunlar bir avuç azınlıktır, ülkenin içinde bulunduğu mevcut aşamadaki sorunlar ve ihtiyaçlarına göre, dünyadaki gelişmelere göre, fikir ve görüşler üretirler. Bazen ulusal-milliyetçi görüş ile dini görüş nispi oranda çatışır. Örneğin Türkiye'de üretilen Türk-İslam tezi. Türkiye'de bu noktada iki sorun var. Biri Türkiye'nin Türk kalması ve diğeri de İslam kalması. Türkiye'nin İslam-din altında Araplaşması ve böylece Türklüğün yok olması istenilmiyor. O zaman “Türk-İslam” tezi üretilir, melez bir tez oluşturuluyor.

Bazı durumlarda milliyetçilik düşüncesi ile sermayenin çıkarı çatışır. Milliyetçilik düşüncesi bir yandan dış sermayenin ülkeye girmesini ve diğer yandan ulusal sermayenin dışa yayılmasını engeller. O zaman bu ikisini uyum haline getirecek görüşler üretilir. Bazen gelişen şartlar ile gelenekler ve dini görüş çatışır. Dini görüş ve gelenekler yeni gelişmelerle çatışır. O zaman dinde ve geleneklerde reform-değişmeler yapan görüşler üretilir. Bazen ülkedeki krizleri “çözmek” veya halkın dikkatini önemli iç problemlerden saptırmak için savaşlar yapılır. O zaman halkı savaşa hazırlayacak, halkta savaş psikolojisi yaratacak fikirler üretilir. Nasıl ki bir toplumda ihtiyaç ve tüketim durumuna göre değişik mal üretiliyorsa, aynı şekilde; toplumun ihtiyaç ve tüketim durumuna göre düşünce üretilir. Şayet bir ülke, uluslararası alanda hegemonyasını kurmak istiyorsa, o zaman, ekonomide güçlü ülke kendini “hürriyet ve insan hakları savucusu, demokrasi koruyucusu” gösterecek fikirler üretir ve yayar. Müdahale etmek istediği ülkeyi-ülkeleri de “hürriyet ve insan hakları düşmanı, diktatör ve gerici” gösteren fikirler üretir. Zaten bu ilk adımdır.

Ekonomi alanda üretilen malları satmak için reklam psikolojisi konusunda düşünce üretilir. İnsanları nasıl satın almaya, daha çok satın almaya, ihtiyaç olmadan da satın almaya teşvik edebiliriz yönünde düşünce üretilir. Reklam, insanları alış-verişe zorlamak, teşvik etme yönünde düşünce üretmedir. T. König şöyle yazar; “Ticari reklam, panlı olarak insan ruhi üzerinde etkili bulunmaktadır. Burda, amaç, insanları alış-veriş yapmaya hazır olmaya teşvik etmektir...”⁵⁵ aynı konuda P. Martineou şöyle yazıyor; “Reklamın en önemi fonksiyonu şurada yatar; insanları bugünkü yüksek tüketim ekonomisine integre etmektir ...Reklamcı, tüketicinin duygularına hitap etmeli. Her sanayi alanı reklama geniş yer veriyor, basın ve yayın reklamla doludur. Bazı dergilerin %90 nı reklamdır. Öyleki çoğu Televizyon kanalları, dergi ve gazeteler reklam geliriyle, aldıkları reklam parasıyla ayakta durabiliyorlar.

Reklam, üretilen malı tanıtmaya ve satışını sağlama, alışını kolaylaştırma yönünde düşünce üretmedir. Reklamda sorun: Malımızı nasıl tanıtırız, müşteriyi nasıl kazanırız, onu malımızı daha fazla almaya nasıl “zorlarız” şeklinde düşünce üretmedir. Seçim dönemlerine bakalım, özellikle seçim dönemlerinde partilerin akıl danışmanları, akort üretime geçerler. Üretim süreci hızlandırılır, kısa zamanda oy almak için insanları etkileyici şeylerin üretimi. Her siyasi parti, bir temel amaç için vardır: İktidar. Normal şartlarda iktidara gelmenin bir tek yolu vardır. Seçimlerde en fazla oyu almak Kim seçimlerde fazla oy alırsa iktidara o parti gelir.

Partilerin akıl danışmanları, parti yöneticileri harekete geçerler, düşünce üretmeye başlar ve şu sorunları kendilerine temel alırlar: Geniş kitleler ne istiyorlar, onların temel sorunları nelerdir, mevcut dönemde kitleleri neler ilgilendiriyor, ihtiyaçları nelerdir? Bu konuları onlara en iyi şekilde nasıl ulaştırabiliriz, onların güvenlerini nasıl kazanabiliriz, onlar bize nasıl güvenirlir? Seçmenin oylarını nasıl alırız? Bu sorunlar

⁵⁵ T. König, Reklame-Psychologie. Verlag von R. Oldenbourg 1924

doğrultusunda düşünce üretirler. Düşünce bir meta olduğuna göre, her metada-meta üretiminde olduğu gibi, düşüncede pazarlanıp tüketilmek için üretiliyor. Düşünce pazarlanarak tüketiliyor. Alıcı kitleleri bu düşünceleri alıyor ve tüketiyor. Düşüncenin pazarlanması, onun kitleye götürülmesi demek. Seçim propagandası partinin oy almasına hizmet eder. Reklam, müşteri kazanmaya hizmet eder. Reklam sonucu alış-veriş çoğalır. Her durumda tıpkı mal üretiminde olduğu gibi düşünce üretiminde de süreç şöyle: Üretim-değiş- tokuş-tüketim. Kitleler savaştığında, halk savaşı desteklediğinde üretilen savaş görüşü tüketilmiş oluyor. Geniş kitleler aynı firmanın malını, aynı mağazadan alış-veriş yapmaya alıştığı zaman, firmanın veya mağazanın reklam düşüncesi tüketilmiş olunuyor. Vatandaş seçimlerde oyunu kullandığı zaman, seçim propagandası görüşü tüketilmiş olunur. Bu tüketim seçimde istenilen partiye oy vermedir.

Üretim-tüketim süreci bir fiyatla-değerle gerçekleşiyor. Her malın bir mal oluş değeri ve bir de satış fiyatı vardır. Fiyatı olmayan hiçbir mal yoktur. O halde, düşünce de üretilen bir “meta” olduğuna göre, onunda bir fiyatı olmak zorundadır. Mal sahibi müşteriye malını sattığı zaman, ondan malın fiyatı karşılığı para alır. Başka bir deyişle müşteri mal sahibinden malı aldığı zaman, ona bu malın karşılığında para öder. Düşünce üreten kişi de, bu düşüncesini satın alan yerden (firmadan, mal sahibinde, partiden ...vs.) para alır. Örneğin bir reklam firması, firmanın-mağazanın yani bir ticari kurumun kendi malını nasıl daha fazla satabileceği, daha fazla müşteri nasıl kazanacağı konusunda düşünce üretir. A Reklam Ajansı görüşlerini B ticari kurumuna satar ve karşılığında para alır. B ticari kurumu bu düşüncelyi A Reklam Ajansından satın alır ve buna karşılık para öder. Veya Firma, ticari kurum, banka ve tekeller direkt olarak kendisine düşünce üretecek kişileri çalıştırır ve buna karşılık aylık maaş öder.

Düşünce üretici kafa işçisi olarak iş verenine-ticari kuruluşu çalışır, tıpkı kol işçisi gibi, buna karşılık aylık ücret alır. Her

firmanın, tekelin kendi menenceri vardır. Çok sayıda bilim adamları tekellere düşünce üretirler. Her büyük firmanın, tekelin düşünce üretme dalı vardır. Bu dalda çalışan “bilim adamları” firmanın, tekelin; “üretimi nasıl artırmak mümkün yani üretimi artırmak nasıl olur, üretimin verimliliği nasıl artırılır, ve mal oluş fiyatı nasıl düşürülür?.. vs. doğrultusunda düşünce üretirler. Bu şekilde düşünce üretme, üretim içi üretimdir. Bizzat üretimin kendisi içinde bir üretim dalıdır. Bu daldan yoksun hiçbir tekel, büyük firma yoktur. Ve burada çalışanlar ücretli, düşünce üreticisi kafa işçileridir. Her metanın-malın bir pazar fiyatı gibi düşünce üreticilerinde bir pazar fiyatı vardır. Onların fiyatı onların ücretleridir. Bu ücret arz-talebe göre belirlenir, pazara göre değişir, tıpkı metada olduğu gibi. Talep durumlarında arz düşükse düşüncenin ücreti yükselir. Arz fazla, buna karşılık talep az olduğunda düşüncenin fiyatı düşer. Bugün çağımızda, komünist ideolojiye talep çok düşük, kimse bu ideolojiyi satın almıyor. O zaman buna zorunlu olarak komünist ideoloji arzı da düşer. Sanayi ülkelerinde milliyetçilik, ırkçılık ve yabancı düşmanlığı geliyor. Yabancı düşmanı insanların sayısı çoğalıyor, talep artıyor. O zaman yabancı düşmanlığı ve ırkçılık görüşü düşüncenin üretimi de-arz artıyor.

Düşünce metası fiyatı konumu pazarda arz-talep, ülke içi ve uluslararası konjktüre bağlıdır. Dünyamızda her şey sermayeye-paraya göre ayarlanıyor ve her şey onu elde etmeye göre belirleniyor. Düşünce bir metadır dedik, o halde değişik alanlarda düşünce üretim dalları vardır. Silah sanayisinde, kimya, politik, din, elektronik ve araba sanayinde, sosyoloji ve psikoloji alanlarında... vs. düşünce üreticileri vardır. Büyük firmaların ve tekellerin, bankaların kendi hizmetlerinde olan psikologları, sosyologları ve danışmanları vardır. Tekeller, sigortalar ve bankalar menejmenlere çok yüksek bir aylık öderler. Almanya da 2013 da Elektrik tekelli RWE nin sefi nin senelik maaşı 13,6 milyon Euro, Deutsche Bank ın 13,2 milyon, Puma tekellinin 10,6 milyon Euro.

Düşünce üreticileri ülke içinde ve dünya pazarında pazarlanıyorlar. Uluslararası birer kuluş olan Dünya Bankası ve Uluslararası Pora Fonu (IMF) yöneticileri kendilerini gelişmemiş ülkelere “ülkeyi ekonomik krizden kurtaracak” kurtarıcı olarak satıyorlar. Dünya Bankası’nda ve Uluslararası Pora Fonu’nda çalışan yöneticiler gelişmemiş Ülkelerin hükümetleri tarafından çok yüksek ücretle satın alınıyorlar. Dünya Bankası ve Uluslararası Para Fonu temsilcileri, bu ülkelere “ülkeyi ekonomik krizden kurtarma” danışmanı olarak, akıl danışmanı şeklinde-yüksek ücretle geliyorlar. Bunlar fetiş fiyatlarla satılıyor-satın alınıyor. Her“akıl danışmanlığı “ için hükümet yüksek bir ücret ödüyor. Burada özellikle reklam belirleyici rol oynuyor. Düşünce ülke içinde ve uluslararası alanda pazarlanıyor, tıpkı bir mal gibi. Her durumda düşüncenin fiyatı, pazar durumuna, arz-talebe göre belirleniyor. Burda düşüncenin ihracatı-ithalatı söz konusudur. Uluslararası alanda düşünce ihracatı-ithalat ediliyor.

Dinler tamamen ihracat ve ithalata dayanıyor. Her dini görüş uluslararası alana yayılıyor. Aynı şey ideoloji ve politik görüşler içinde söz konusu. Televizyon filmlerinin, müzik kasetlerinin, kitapların ve sinema filmlerinin ihracat ve ithalatı düşüncenin uluslararası alanda pazarlanması ihracatıdır. Dini görüşler, dünya genelinde uluslararası alanda geniş oranda export-dış ülkelere yayılma-temeline dayanıyor. Hristiyanlığın ve İslamlığın yayılışı bunun somut örneğidir. Komünist ideolojinin uluslararası yayılışı buna örnektir. Komünist ideolojiyi, değişik ülkelerde yaymak isteyen kitaplar, dergiler, filmler, müzik kasetleri dünya pazarında dolaşıyor. Dini kitaplar değişik dillere tercüme edilerek dünya pazarında dolaşıyor. Fransız burjuva devrimiyle ortaya çıkan “kardeşlik-eşitlik-hürriyet” sloganını konu alan çok sayıda basın ve yayın dünyanın her ülkelerine ihracat edildi. Komünist Partisi Manifestosu, Karl Marx’ın Kapital kitabı, Kitabı Mukaddes, Kur’an çok sayıda değişik dillere çevirilerek, hemen hemen

dünyanın her ülkelerinde okuyucu buldu. Bunlar düşüncenin export-importu demek.

Düşüncenin de bir meta gibi “değeri”, fiyatı vardır. Onun değeri, her zaman onun kalitesinde yatmaz. Malın pazar fiyatı ile malın gerçek değeri-mal oluş fiyatı aynı şeyler değil. Malın pazar fiyatı, arz ve talep’e, pazarın konumuna göre değişir. Düşünce’nin değeri genelde, gerçek değerine-mal oluş fiyatına-göre değil, pazar fiyatına göre belirlenir. En iyi düşünce, şayet piyasada alıcı bulamıyorsa fiyatı düşer; buna karşılık şayet bir fikir pazarda alıcı buluyorsa, o zaman onun fiyatı yükselir. Burada belirleyici olan reklam ve piyasanın durumudur. Düşüncenin değerinin bizzat kendisi her zaman belirleyici değildir. Onu arz ve talep belirler. Toplumda üretilen şeylere baktığımız zaman yalnız faydalı ve iyi şeylerin veya yalnız kötü ve zararlı malların üretilmediğini görürüz. Toplumda hem zararlı-kötü mallar üretiliyor ve hem de faydalı ve iyi mallar üretiliyor. Üretilen silahlar, ırkçı-milliyetçi kitaplar, dergiler ve gazeteler kötü-zararlı mallardır. Çocukların, gençlerin beyinlerini yıkayan, onlarda davranış hastalıklarını yaratan televizyon programları ve bilgisayar oyunları zararlıdır. İnsanlarda hümanizmi, olumlu-iyi yönleri geliştiren kitaplar ve gazeteler faydalıdır-iyidir. Bu tip televizyon programları faydalıdır.

Düşünce durumunda aynen böyledir. İyi ve faydalı düşünceler, diğer taraftan zararlı ve kötü düşünceler. Alman Faşizminde, çok sayıda bilim adamı ve doktor eugenetik-ırkçılık doğrultusunda faşizme düşünce üretmişlerdir. Bugünde Sosyal-Darwinizm denilen akım ırkçılık doğrultusunda yanlış düşünceler üretiyor. Bu gün bir çok bilim adamı, araştırmacı hayvanların değişik organlarından “faydalanmayı” sanayinin-sermayenin hizmetine koyma yönünde zararlı düşünceler üretiyor. Yalın başına, kendi halinde meta olan fikirler yoktur. Bunların bir kısmı insanlara, insanlığa zararlıdır. Silah sanayisini, silah üretimini daha da geliştirme yönünde üretilen tüm düşünce şekilleri yalnız zararlıdır. Ama buna rağmen gene

de üretiliyor, çünkü tüketilmesi söz konusu. Unutmamalıdır ki zararlı mallarda üretiliyor.

Düşünce üretiminde, tıpkı kapitalist üretimdeki olduğu gibi, tekelleşme var. Düşünceler çok az sayıda insan tarafından üretiliyor. Toplumda egemen olan sınıf, katmanların çıkarları doğrultusunda üretilen düşünce, dini görüş-ideoloji onların ücretli hizmetçileri tarafından öğretiliyor. Temel ve belirleyici olan sermayedir. Düşünce üreticilerinin çok geniş kesimi %80 sermayenin hizmetindedir. Aynı zamanda var olan düşüncenin tekelleşmesi; Sermayeye hizmet eden görüşün, egemen ideolojinin ve dini görüşün kaynaşması demektir. Düşünce bir meta olarak özel mülkiyet temeline dayanıyor. İşçi fabrikada mal üretiyor, ama ürettiği mal kendisinin değil. Marx'ın deyişiyle kapitalist onun iş-gücünü ücret karşılığı kiralamıştır. Düşünce üreticisi de düşünce üretiyor ve bunu ücret karşılığında satıyor. Düşünce, kendisinin üreticisinin özel mülkiyetinde değil. o, kendisi için değil, başkası için düşünce üretiyor. Kapitalizmde genelde egemen olan düşünce sermayenin özel mülkiyetindedir. Din onun hizmetinde, egemen ideoloji onundur, basın ve yayın, eğitim kuruluşları, ekonomik güç sermayenin denetimindedir.

Komünist ülkelerde ise düşünce Komünist Parti'nin nyani yönetimdeki kommistlerin özel mülkiyetinde. Basın ve yayın, ideoloji, eğitim kurumları Komünist Partisi denetimde. Kapitalist toplumdaki toplumda egemen düşünce mülkiyetine dönelim. Düşünce üreticilerinin sayısı çok az olduğu için onlar üzerinde egemenlik kurmak daha da kolaylaşır. Düşünce üretiminde sermayenin ülke içinde ve uluslararası alanda egemenliği temel alınır. İdeolojide, ideolojinin toplumsal egemenliği ve siyasi partilerde partinin iktidara gelmesi temel alınır.

Üretilen düşünce alıcısına hizmet ettiği oranda düşünce pazarı dolaşımındadır, alıcı bulur. Ama şayet üretilen düşünce buna hizmet etmiyorsa, o zaman düşünce üreticisi işten atılır. Aynı şey fabrikalarda ve iş yerlerinde de oluyor, iş-gücüne ihtiyaç duyulmadığında işçi işten atılır. Düşünce üreticisi

sermaye gibi çalışır. Önemli olan onun düşüncenin satın alınmasıdır. Onu düşüncesini mümkün olduğu oranda yüksek ücrete satmak ilgilendirir, kâr hırsına dayanır. O halde kısaca özetlersek; düşünce bir metadır, her meta üretiminde olduğu gibi arz ve talep temeline dayanır, pazarlanır, bir fiyat var, tekelleşmiş, tekелci azınlığın özel mülkiyetindedir, geniş halk kitleleri düşünce mülkiyetinden yoksundurlar, düşünce ihracat ve ithalat edilir, tüketilir, rekabet halindedir, düşünce üreticisi bol ücretli kafa işçisidir. Zararlı veya faydalı düşünceler vardır. Düşünce üreticisinin, ürettiği düşünce onun gelir kaynağıdır. Çoğu zaman ürettiği düşüncenin insanlığı-doğaya zarar vermesi onun ilgilendirmez. Bir ülke, silah tekeli bir başka ülkeye silah sattığında, sattığı bu silahların ülkede çaresiz kalan sivil halka-çocuklara-yaşlılara-gençlere, doğaya... vs. karşı kullanılması, onu hiç ilgilendirmez.

Düşüncenin bir meta olmasında, aynı zamanda soyut düşüncenin satılması demektir. Satın alınan düşünce pratiğe sokulur. Örneğin reklam önemli bir ticaret dalıdır, malın-üretilenin tüketilmesine, satın alınmasına hizmet eder. Reklamda satılan mal değil, reklam düşüncesidir. Bu ilk adımdan sonra sürecin ikinci dönemi başlar. Reklam sonucu satış. Reklamda satılan düşüncedir. Satıcı ile alıcı, üretim ile tüketim arasında bağ kurar. 2000 yılında Almanya’da brüt reklam tutarı 18,2 Mrd. Euro’dur. Aynı yılda Alman Televizyonlarında 60 milyon saniye reklam yapılmış, yani günde 46 saat reklam yapılmış.⁵⁶ Bu demektir ki 18,2 Mrd. Euro’luk reklam düşüncesi satılmıştır. Kapitalizmde bir çok alanda ve yönden düşünce üretiliyor. Ama hepsi bir ve aynı olan noktaya yöneliktir: Kâr. Tıpkı İslamiyet gibi, nerede olursan ol, namazda yön Mekkeye doğrudur.

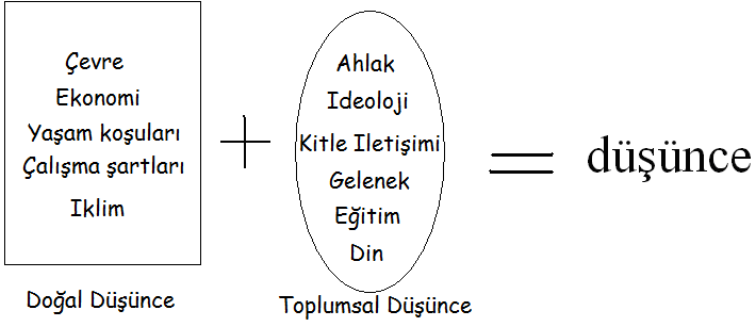
⁵⁶ Media Perspektiven 2001 Nr. 6

Düşünce ve faaliyet

Düşünce, insanların ideoloji, basın ve yayın, din, gelenekler, ahlâk ve eğitim yoluyla, çevre, iklim ve yaşam koşulları sonucu elde ettiği fikir ve görüşlerin toplamıdır. Bunların düşünce oluşumundaki yerleri, konumları ve önemleri eşit değildir. Mevcut aşamadaki ve şartlardaki duruma göre bunların düşüncedeki önem konumları da değişir. İnsanlar doğada ve toplumda olan değişmelere ve gelişmelere, sosyal olayları sahip oldukları düşünceye göre, sahip oldukları ahlâk yapısına, geleneklere, ideolojiye, dini görüşe, eğitime ve kitle iletişiminden aldığına göre değerlendirirler. Kişiler, olaylar üzerine yorum yaparlarken, olayları değerlendirirken ilk aşamada kendi görüşlerini belirtirler. Bu değerlendirmede hem önceden sahip olduğu ön-bigi- VOR DENKEN önemli bir rol oynar ve hemde aktüel durumdaki dış verici bunun olayları yorumlama hızını artırır.

Bu anlamda kişinin sahip oldukları düşünceyle olayları değerlendirmek ve bu konuda faaliyette bulunmak düşüncenin mevcut durumda aktif veya Pasif olmasına bağlıdır. Şayet verilen düşünce aktif ise o zaman faaliyette aktiftir. Bunu belirleyen bu düşünceyi savunan örgüt ve partinin takındıkları tavidir. Bu aynı şekilde yapılan faaliyetin iyi veya kötü olduğunda belirler. Doğal bilimlerde yani fizik, matematik, kimya, tıp, astronomi, biyoloji gibi dallarda insanlar genelde anlaşımlar $.23+23=46$, Gece ve gündüzün oluşu, hız, tansiyon, şeker hastalığı gibi konularda insanlar anlaşımlar. Burda dinin, ulusun, sahip olunan ideolojinin, sınıf ve katmanın hiç bir önemi yok. Ama sosyal ve toplumsal olaylar söz konusu olunca durum değişir, tarafsız olmanın yerini taraftar tutma alır.

Bunun iyi ve kötü, faydalı ve zararlı, gerçek veya yanlış olması başka bir şeydir. Düşünce bir şema ile şöyle:

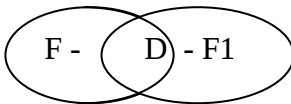
Faaliyet, düşüncenin pratiğe sokulmasıdır. Burada düşüncenin bir bütün olarak faaliyete geçirilmesi söz konusu değil. Düşünce parçalar halinde pratiğe sokuluyor. Ben çıplak dolaşmak istiyorum, denize girmek istiyorum diyen kişi, çıplaklar kampına girer, çıplak dolaşır... vs. Ben kitap okumak istiyorum demek bir düşüncedir ve eline kitap alıp okumak faaliyettir. Faaliyette mekanik hareket bir rol oynar. Hareket faaliyeti soyut düşünceden ayırır. Pratik faaliyet somuttur, soyut değil. Faaliyet, soyut düşüncenin somutlaşmasıdır. Bu nedenle pratiğe-faaliyete konulan şeyleri gözle görmek, elle tutmak yani dolaylı veya dolaysız görmek mümkündür.

İnsanın kafasındaki bir düşünceye dokunmak ve onu görmek mümkün değil, ama bu düşünce yazıya geçildiği zaman, pratiğe sokulmuş olunuyor, o zaman onu görmek mümkün. Elinize düşüncenin yazıldığı şeyi alabilirsiniz veya onu görebilirsiniz. Dışarı çıkmaya çıkmak istiyorum demek, teorik-soyut bir düşüncedir. Kalkıp dışarı çıkmak pratik bir faaliyettir. Eskiden beri bir çok felsefeciyi, sosyoloğu, psikoloğu ilgilendiren sorun şu olmuştur. Düşünce ve pratikte hangisi belirleyicidir? Önce hangisi geliyor? Düşünce mi pratikten çıkıyor ve onu yaratıyor? Yoksa pratik mi düşünceden çıkıyor ve onu yaratıyor? Yumurta mı tavuktan çıkıyor yoksa tavuk mu yumurtadan çıkıyor?

sorunu gibi. Elimize bir tahta parçasını alalım, bunun başı ve sonu neresidir? Hangi taraf baş ve hangisi son?

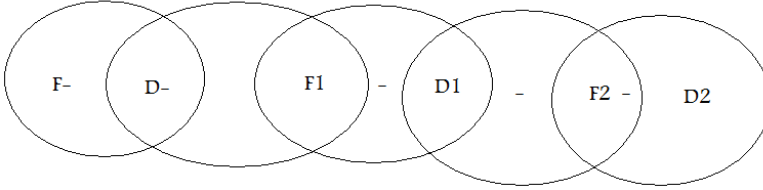
Buddha şöyle der;“O, Mälunkyäputta, ben neyi açıklamadım?.. dünya ebedi midir? benden taraf açıklanmadı. Dünya ebedi değil midir?, benden taraf açıklanmadı. Dünya sonlu mu?, benim tarafımdan açıklanmadı. Dünya sonsuz mudur?, benim tarafımdan açıklanmadı. Ruh ve vücut aynı şeyler midir, benim tarafımdan açıklanmadı. Hayat başka ve vücut başka şey midir benim tarafımdan açıklanmadı.”⁵⁷ Düşünce-faaliyet ilişkisinde çıkış-başlangıç noktasını tespit etmek için sorunu aşamalı ele almak gerekir. Birinci aşama doğal düşüncedir. Doğal düşünce, başlangıç ve çıkış noktası maddedir yani çevre ve şartlardır. Çevre ve şartlardan, ihtiyaçtan düşünce üretilir. İnsanlar, yaşam ihtiyaçlarını-yaşamak için zorunlu ihtiyaçlarını karşılamak için doğrudan doğruya doğayla ve kendi aralarında ilişkiye geçerler. Bu maddi temel-faaliyet ve pratik insanlık tarihinde düşüncenin oluşmasının başlangıcıdır. İnsanların sahip oldukları düşünce direkt olarak onların çevrelerini-iklimi ve yaşam koşullarını yansıtır. Bu ilk aşamada, pratik-madde ve düşünce ilişkisi Madde-Düşünce(M-D), Faaliyet-Düşünce(F-D) şeklindedir.

Bu ilk aşamanın içinde ikinci aşama başlar. Toplumsal düşünce Faaliyet-Çevre-Pratik süreci şöyle devam eder F-D-F₁-D₁-F₂-D₂-F₃... VS. F-D sürecinde başlangıç F iken D-F₁ veya D₁-F₂ sürecinde başlangıç düşüncedir. Burdan bir zincirin halkalarını oluştururlar: İlk faaliyet-Düşünce-İkinci Faaliyet.

⁵⁷ Gautama Buddha, Die Vier edlen Wahrheiten (Kutsal Dört Gerçek). Derleyen. Klaus Mylius..Dtv-Klassiker 1994 S.141

· Faaliyet(Pratik) F in ürünü olan Düşünce D aynı zamanda F₁ başlangıcı ve üreticisidir.

F1 ise D1 üreticisi ve başlangıcıdır. Bu süreç böyle devam eder. Düşünce ile faaliyet ve faaliyet ile düşünceyi birbirinden ayırmak, birbirlerine zıt ve birbirlerinden kopuk ele almak yanlıştır. İnsan ruhsuz ve ruhsuz insan olamaz. Faaliyet ve düşünceyi diyalektik bir bütün halinde ele almak gerekir. Bir sürecin, gelişmenin bazen düşünce başlangıç-çıkış noktasına oluşturur. Bu diyalektik bir etki-tepki ilişkisidir.

Bir ve aynı sürecin, bir aşamasında düşünce faaliyeti yaratırken, başka bir aşamasında faaliyet düşünceyi yaratır. Burda mekan-zaman ve şartlar belirleyicidir. Aşamanın bazı dönemlerinde temel ve belirleyici olan pratiktir-maddi temeldir. Örneğin aç ve yoksul insanlarda karnımı nasıl doyururum, yaşam için zorunlu ihtiyaçlarını nasıl karşılarım doğrultusunda düşünce ortaya çıkar. Senelerdir savaşıyor, savaş sonucu her şeyin harap olduğu yıkıldığı, yoksulluk-fakirliğin arttığı bir ülkede, insanlar barış konusunda düşünmeye başlarlar. Sık sık depremlerin olduğu deprem bölgesinde, “depreme dayanıklı evleri nasıl yapabiliriz?” şeklinde düşünce oluşur.

Burada maddi durum düşünceyi yaratıyor. Ama gelişmeler her zaman böyle olmuyor. Bazen de düşünce maddi temeli yaratıyor. Önce düşünce sonra pratik faaliyet. Örneğin savaşlarda, önce düşünce gelir, sonra savaş. Önce insanlar savaşa hazır duruma getirilir. Ülkede kitle psikolojik olarak savaşa hazırlıklı duruma getirilir. Basın ve yayın, din aktif harekete geçer. Basın ve yayın aracılığıyla İnsanlardaki ulusal

duygu-gurur aktif hale getirilir. İnsanlarda savaşma düşüncesi gelişir. Burada belirleyici düşüncedir. Çünkü düşünceyle kitleye savaş psikolojisi yerleştirilir.

Geniş kitleler psikolojik olarak savaşın zorunlu olduğuna inanırdırılırlar. Savaşılacak ülkeye karşı düşmanlık-kin duygular ve önyargılar. Halk'ta saldırıya uğrama korkusu geliştirilir. Korku duygusu, A ülkesi vatana saldıracak, kızlarınıza-kadınlarınıza tecavüz edecek, topraklarımızı işgal edecek ve bizi köleleştirecek” korkusu. Tepkiye karşı anti-tepki. Kısacası çoğu savaşlarda düşünceyle, savaş psikolojisiyle savaşlar yaratılmıştır. 1990-1995 yılları arasında çıkan savaşlarda ölenlerin sayısı 5,6 milyondur. 1945-1996 arasında 14 milyon kişi savaşlarda ölmüş. Sadece I. ve II. Dünya savaşında ölenlerin sayısı 22 milyondan fazladır. Madde-düşünce ilişkisinde her zaman için yalnız maddeyi-faaliyeti başlangıç noktası olarak kabul etmek yanlış olur. Tıpkı madde ve düşünce ilişkisinde her zaman yalnız düşünceyi başlangıç noktası olarak kabul etmenin yanlış olması gibi. Hangisinin başlangıç olduğunu tespit etmek için söz konusu olayı soyutlayarak ele almak gerekir. Bir ülkede işsizlik ordusu gelişince, ekonomik kriz derinleştikçe, fakirlik ve yoksulluk artar. Böyle bir durumda bir dönem sonra insanlar sokağa dökülürler, yürüyüş yaparlar, fabrikalarda grevler olur. Maddi şey böyle bir faaliyeti yaratır. Bu şekildeki maddi durum pratiği-faaliyeti yaratır. İkisi arasında zincirleme reaktion var.

Maddi şartlar→ Faaliyete zorlamış oluyor. Düşünce ikisi arasında bir köprü, araçtır. Ama bazen gelişmeler farklı oluyor. Çağımızda bunun örneklerini çok görüyoruz. Hiçbir maddi temel, zorlama olmadan “suni” olarak zorlamaların, maddi temelin yaratıldığı olayları görüyoruz. Yoktan maddi temel var ediliyor. Bazı olayların ve dolayısıyla düşüncenin maddi temeli hiç yoktur. Devlet, kitle iletişimi araçlarıyla “suni” bir düşünce veya “maddi” temel yaratır. Çağımızda süni düşünce yani hiçbir maddi temele dayanmayan düşünce üretmek mümkün. Devlet bunu “suni” yaratır. Geniş kitlelerin bunun öyle olup-

olmadığını kontrol etme olanağı yoktur. Onun basın ve yayında söylenilenlere inanmaktan başka çaresi yok. Böylece yalan gerçek-doğru olur.

SUNİ olan düşüncede, düşünce için suni olarak maddi bir temelin yaratılması demektir. Burada söz konusu düşünce için maddi temel aslında yok ama halka-geniş kitlelere bunu varmış gibi kabul ettiriliyor. Bu durumda halk aslında var olmayan şeyi varmış gibi kabul ediyor. Burada söz konusu düşünce herhangi bir maddi temeli yansıtmıyor. Suni düşüncede insanlar, kitleler olmayan şeyi varmış gibi kabul etmeye inandırılıyor, buna inanan insanlar için savunulan görüşün maddi bir temeli var ediliyor „var oluyor“. Suni düşünce, amaçlarına varmak için örgüt, parti, kurumlar ve devlet aracıyla yaratılır.

Suni düşüncenin önemli özelliklerinden biri de bu düşünce için gerekli olduğunda suni bir maddi temelin yaratılmasıdır. Yaratılan bu küçük suni maddi temel basın ve yayınlara abartılarak-çok büyütülerek kitlelere veriliyor. O zaman insanlar karşılarında büyük bir şeyi görmüş kabul ediyorlar. Her çeşit savaşta bu bir araç olarak kullanılıyor, insanlar bu görüş etrafında örgünlendiriliyor, pratik faaliyete sokuluyorlar. Suni düşünce insanların duygularına hitap ediyor. Bunun içinde İnsanların ahlaki yapıları, gelenekleri, din, vatan, namus, hürriyet, demokrasi gibi kavramlar temel alınıyor. Amaç değişik uluslardan, dinlerden, ideolojilerden, kültürlerden halklar arasında kin ve nefret duygularını yaratarak onlar arasında savaşlar yaratmaktır. Suni temel üzerinde düşüncenin üretilmesi mümkündür. Sunni düşünce→ düşünce→pratik. Faaliyet ve düşünce ilişkisi; diyalektiktir, hareket halindedir. Bunlar bazen uyuşum halinde oldukları halde, bazen de uyuşum halinde değildirler. Bunların uyuşum halinde olmaları; insanın pratik faaliyetlerinin onun düşüncesini yansıtmaması demektir. Bu düşüncede olan tüm insanlar değişik savaşlara katılırlar mı? Hayır katılmazlar. Bunların pratikte savaşa bizzat katılıp veya

katılmamaları, gelir durumuna, eğitim seviyesine, toplumsal organizmadaki yerine ve yaşam koşullarına bağlıdır.

İster ulusal saldırı-işgal savaşlarında olsun ve isterse ulusal kurtuluş savaşlarında olsun, tüm savaşlarda ülkede teorik olarak egemen düşünce şu :”Vatan elden gidiyor, düşman ülkeyi işgal ediyor, bizleri köleleştirirler, düşman namusumuza tecavüz eder, düşmana karşı savaşmak namus borcumuzdur. Vatan uğruna savaşmak kutsaldır. Ve kimki bu savaştan şüphelenirse vatan hainidir”. bazı istisnalar dışında ülkede herkes bu görüşte. Özellikle en aşırı, keskin savaş savunucuları ülkenin zenginleri ve yöneticileridir. Zaten bunlar çıkış noktalarını oluştururlar. Savaşmayı savunma görüşü temelini bunlar atıyorlar. Yüksek kademeli bürokratlar, ülkenin zenginleri, doktorlar, yöneticiler, mühendisler, avukatlar, öğretmenler, işçiler, köylüler, işsizler başka bir deyişle ülkede yaşayanların büyük çoğuluğu bu görüşü savunurlar. Ve savaş başlar. Geniş fakir halk kitleleri savaşa katılırlar, pratikte savaşa gireler. Ama aynı görüşte oldukları halde, ülkenin zenginleri, gelirleri yüksek olan tabaka, devlet ve yüksel kademeli yöneticiler, eğitim seviyesi yüksek olanlar yani yüksek eğitilmiş olanlar pratikte savaşa katılmazlar. Gelir seviyesi, eğitim düzeyi ve toplumsal organizmadaki mevki yükseldikçe insanlar savaşa girmezler. Bunlar teoride savaşı savunurlar, halkı savaşa iterler, ama bizzat kendileri pratikte savaşa katılmazlar,

Bazı durumlarda da düşünce teoride ”iyi” ama pratikte kötü. Zaten hiç bir düşünce kötü olduğunu, en azından kötü yanlarını kabul etmez. O, her yönüyle yalnız en iyi olduğunu söyler. Din teoride iyiliği, iyi olmayı savunur. Ama dinlerin tarihi göstermiş ve ispatlamıştır ki, din adına sayısızca savaşlar olmuş, insanlar felakete sürüklenmiş. Bugünde din adına değişik halklar arasında en vahşi savaşlar oluyor. Fransız burjuva devriminin şiarı olan “hürriyet, eşitlik, kardeşlik” iyi bir görüştür. Ama bu şiar altında İngiltere ve Fransa dünyanın bir çok ülkesini sömürgeleştirmişler, köleleştirmişler. Komünist ideoloji tarihi temelde, özünde halkların özgürlüğü, ulusların

bağımsızlığını savunuyor. Ama Çin, bugün Tibeti fiilen işgali altında tutuyor. O halde bir düşünce, ideoloji kendi pratiğidir. Onun teoride söylediklerine değil, pratikte yaptıklarına, işleyişine bakmak gerekir. Bazen de teorideki görüş, teoride söylenenler, kötüyü-zararlıyı gizleme, maskeleye aracıdır. Düşüncenin aslında ne olduğunu onun pratikteki uygulaması belirler.

Düşünce pratiği yaratır

Düşünce güçlü bir silahtır. İnsan bir düşünceye sahip olduğu zaman, bu düşünce onun bir parçası haline gelir. İnsanların düşüncelerine sahip olmak, kendi dini görüşünü, ideolojisini, eğitimini onların beyinlerine yerleştirmek, onlara sahip olmak demektir. Dinde, ideolojide, eğitimde ve kitle iletişiminde amaç budur. Bazı durumlardaki istisnayı şeyleri bir yana bırakırsak genel kural şu; İnsanlar düşündükleri şekilde hareket ederler. Burada düşünce, pratik faaliyetin “maddi” temeli, başlangıç noktasını oluşturuyor. Pratik, düşünme şeklinin pratikleşmesi oluyor.

Düşünce →Faaliyet. Kimi durumlarda düşünce nesnel bir maddi temele dayanıyor. Örneğin Komünist ideoloji için maddi temel kapitalizmin ortaya çıkması ve bunun toplumda güçlü bir işçi sınıfını yaratmasıdır. Her zaman düşüncenin maddi temeli yok, o zaman, ihtiyaç sonucu suni bir “maddi” temel yaratılır. Burada ihtiyaç ile maddi temeli aynı şeyler değildir. Bir şeye duyulan ihtiyaç maddi temel olmayabilir. Devlet silah sanayini güçlendirmek, bütçeden daha fazla para askeriye ayırmak için istediğinde, hükümet suni bir dış tehlikeyi yaratır. Burda amacları askeriye güçlendirmek, silah üretimini artırmak, orduyu daha modern silahlandırmak.

O zaman, sunni “maddi” temel, kitle iletişimi aracıyla dış düşman yaratılır. Dini görüşün, ideolojinin, eğitimin, ve kitle

iletişiminde verilenlerin insanların yaşamlarındaki önemi büyüktür. Bunlar insanları harekete geçirmeden dörtü rolünü oynarlar. İnsanlar sahip oldukları gelenekler ve ahlâki yapı doğrultusunda hareket ederler. Düşünce, dış zorlama yani dış bir kuvvetin etkisi altında olduğu zaman pratik faaliyete geçer. Önce düşünce oluşturulur. Bu düşüncenin pasif mi yoksa aktif mi? olacağı bunun üzerinde etki eden kuvvete bağlı. Her düşünce zorunlu olarak, kendiliğinde pratik faaliyete geçmiyor. Düşüncenin pratik faaliyete geçmesi dış kuvvetin onun üzerinde etkide bulunması, dış dörtü gerekli. Bazen bu dış kuvvet düşüncenin içindedir. Ve aktiftir. O zaman düşünce oluştuğunda buna paralel olarak pratik faaliyete de geçiyor. Örneğin İslamiyet savaşıyla gelişmiş bir dindir.

Düşüncenin pratik faaliyeti bir kaç yöntemle gelişiyor: Birincisi; silah zoruna, savaşıya dayanmadan düşüncenin pratikte uygulanma yöntemi. Burada ortaya çıkan yeni düşünce (din, ideoloji...vs.) pratik faaliyete girerken silahlı zor-savaş yöntemini kullanılmıyor. Örneğin Buddizmin yayılışı. İsa'nın ilk dönemde hristiyanlığı yayması. Komünist ideolojinin ilk dönemlerde işçi grevlerine dayanarak yayılması. Seçimlerde siyasi partinin iktidara gelmesi, normal şartlarda halk oylaması. İkincisi; Düşünce silah zoruyla, savaşıyla pratiğe geçiyor. Ortaya yeni çıkan düşünce toplumda egemen olmayı, yayılmayı silahlı zor yöntemine dayandırıyor. İslamiyet te ve faşizmde, böyle olmuştur. Üçüncüsü; Düşünce geniş kitlelere yayılmış, toplumda geniş taban bulmuş, ülke içinde ve uluslararası alanda geniş kitlelerin beyinlerine yerleşmiş. Ama “durgun” halde passivtir. Düşünce saldırgan halde değil, zor ve silah gücünü kullanmıyor, fanatikleşip saldırganlaşmıyor.

Düşünce bu zor savaş ve saldırganlık tohumu taşıyarak pasif duruyor. İslamiyetin Kutsal Kitabı Kur'an da şöyle der; “Hoşunuza gitmese de savaş size farz kılındı...Allah uğruna savaş! Sen ancak kendinden sorumlusun. İnsanları da (savaşmaya) özendir...Ey peygamber! Müminleri savaşmaya

teşvik et.”⁵⁸ İdeolojinin, dinin kendi içinde silahlı zor empiriyonu var, ama her zaman aktif değil.

Din ve ideoloji ister kendi tohumunda savaş-silahlı zor çekirdeğini taşısın veya isterse kendi içinde “hümanizm, iyilik, zor kullanmama” tohumunu taşısın, her iki durumda da dış dürtüyle onları silahlı zor ve savaşa sürüklemek mümkündür. İnsanlık tarihinde bu hep böyle olmuştur. Silahlı zora, savaşa girmeyen, savaşa araç olmayan hiç bir dini görüş ve ideoloji olmamıştır. Din ve ideoloji yalnız kendi karşıtıyla savaşmaz bazen kendi içinde de savaşır. Hristiyanlığın veya İslamlığın kendi içinde birbirleriyle savaşması gibi. Savaş değişik dinler ve değişik ideolojiler arasında olduğu gibi, aynı dinin ve ideolojinin içinde de oluyor. Ali ve Muaviye arasında yapılan ve çok sayıda müslümanın ölümüne neden olan Siffin savaşı İslamın kendi içindeki savaşıdır. Hristiyanlıkta katolikler ile Ortodokslar ve katolikler ile protestanlar arasında çok kanlı savaşlar olmuştur.

Düşüncenin pratik faaliyetinde, pratiğe sokulmasında hangi yolun, yöntemin-silahlı zor ve savaş yöntemin mi yoksa silahlı zora dayanmayan yöntemin mi? Bunları harekete geçiren dış dürtüye, kuvvete bağlıdır. Yapılan propagandaya, kitle iletişimlerle verilenlere, demogojiye bağlıdır. Dış kuvvetin, iç güdünün tutumu bunu belirler. Dış kuvvet, dış dürtü düşünceyi harekete geçiren bir kuvvet olarak, düşüncenin pratik faaliyete geçiş yöntemini belirler. Her durumda belirleyici olan geniş halk kesiminin ne kadar özgürce düşünme kabiliyetine sahip olduğu derecesidir.

Bir ülkede sosyal bir olay geliştiği zaman insanların bu olaya karşı tavırları genelde çok yönlü oluyor. Olayı, hareketi destekleyenler ve bu yönde aktif faaliyette bulunanlar. Diğerleri, olayı, hareketi desteklemeyenler yani ona karşı olanlar. Bunlarda aktif olarak karşı faaliyette bulunurlar. Bir kesimde bu arada kalır. Ülke içinde İşçi hareketleri, grevleri geliştiği

⁵⁸ Kur'an. Bakara Sûresi 216, Nisa Sûresi 84, Enfal Sûresi 65

zaman işçilerin bir kesimi grevleri aktif desteklerler, diğer kesimide ona karşı aktif faaliyette bulunur. Başka kesimlerde bunlar arasında konuma göre yerlerini alır. Bir yandan insanların değişik yönlerde pratik faaliyette bulunduklarını ve diğer yanda aynı yönde hareket edenlerinde değişik yollardan gittiklerini görüyoruz.

O halde insanlar neden böyle değişik yönlerde pratik faaliyetlerde bulunuyorlar. Neden kimi İslamiyet için ve kimi hristiyanlık için savaşır? Kimi şii mezhebi ve kimi sunilik için mücadele eder? Neden işçilerin bir kısmı greve katılır da bir kısmı da bunun tersine greve karşı faaliyette bulunur? Neden ülke içinde ve uluslararası alanda bir ve aynı olan olaya karşı insanlar farklı ve zıt yönde pratik faaliyete bulunurlar? Neden bazı insanlar savaşı (değişik halklar-uluslararasıdaki) desteklerken, bazılarıda buna karşı mücadele ederler? İnsanların çok değişik ve zıt yönlerde pratik faaliyette bulunmalarının nedeni nedir? Tüm bu sorunların tek bir cevabı var: Mevcut aşamada, dönemde sahip oldukları düşünce şeklidir. İnsanlar sahip oldukları görüş-düşünce paralelinde, doğrultusunda pratik faaliyete geçerler. Vücut fiziki hareketini beyinden aldığı emir doğrultusunda yapar. Tıpkı araba tekerleklerinin direksiyonda gelen emir doğrultusunda hareket etmesi gibi. Arabanın hareket yönünü direksiyon belirliyor. İnsanların nasıl pratik faaliyette bulunacakları, hangi yönde fiziki harekette bulunacaklarını belirleyen şey de; sahip oldukları düşüncedir.

İnsanların pratik faaliyetlerine bakarak onların nasıl düşündüklerini ve onların düşüncelerine bakarak onların pratik faaliyetlerinin yönünü tespit etmek mümkündür. Ama bu noktayı mekanik bir şekilde ele almak yanıltır. Sorunun temelini oluşturan demagoji ve insanları aldatma gibi noktaları hiç bir zaman unutmamak gerekir. Çünkü bu bizi asıl nedene götürür. Bu sorunun diğer yönü bazı aşamalarda, pratiği yaratan düşüncedir. Düşünce insanları hem aktif pratik harekete geçirir ve hem de hangi yönde hareket edeceklerini belirler. Dine

inanan halk kitlesi, bu dini görüŖe inandığı sürece, hiçbir zaman dine karşı olan bir harekete katılmaz. Komünist ideolojiye sahip kitleler, ırkçı faşist hareketleri desteklemezler. İslam olan halk kitlesi, hristiyanlığa hizmet eden dini bir hareketi desteklemez. Neden? Çünkü bunların sahip oldukları görüşler farklıdır ve bu görüşler onları yönlendirir, farklı görüşler farklı pratiğı yaratır.

İnsanların sahip oldukları görüşler, insanların bu görüşlere ters düşecek şekilde hareket etmesini engeller. Şayet hareketlerin, pratik faaliyetlerin değışmesi söz konusuysa, o zaman, önce düşüncenin değışmesi gerekir. İşte dini görüşlerin, ideolojilerin insanların düşüncelerini işgal etmelerinin nedeni budur. Mevcut çağımızda, kitlelerin beyinleri klasik sömürge konumundadır. Onların beyinleri din ve ideoloji tarafından işgal edilmiştir. İnsanlar beyinlerinin işgal edildiğini bile düşünemiyor. Genel kural şudur ki; İnsanlar hep düşündüklerini düşünürler. Böylece düşünemediklerini düşünemezler ve o zamanda düşünmek gerekmez. Kitle iletişiminde, dinde ve ideolojide ve eğitimde şunu çok net ve açık olarak görüyoruz:

İnsanlara düşünce empoze etme, onların beyinlerine yerleşmek ve onları istenilen şekilde “düşündürmek” ve harekete geçirmek egemen olmanın aracıdır. İnsan sahip olduğu düşünceyi yabancı görmez, onu kendinden sayar. Kitleleri herhangi bir yönde aktif harekete geçirmek veya bir olay karşısında onun maddi ve manevi desteğini almak söz konusu olduğu zaman kitle iletişimi harekete geçer. Savaş öncesi, savaş psikolojisi ve kitleleri psikolojik olarak savaşa hazırlamadan savaş yapılmaz. Askeri cunta’lar iktidara gelmeden önce, geniş halk kitlelerini “iktidara gelmelerinin, darbe yapmalarının bir zorunluluk, tüm ülke için çok faydalı olacağı”na inandırıyorlar. Düşüncede manipülasyon, insanların düşüncelerini bilinçli bir şekilde istenilen yönde hareket ettirmek demektir. Düşünce her zaman maddi temelin ve pratiğın ürünü değil, bazı durumlarda bunun tersi söz konusu, pratik faaliyet düşüncenin ürünüdür. Düşünceyi her zaman, maddi temelin, yaşam koşullarının ve çevrenin pasif yansıması şeklinde görmek yanlıştır. İnsanların

genelde hayvanlardan ayırt edici-farklı yönü insanların başka insanları araç olarak kullanmasıdır. Hayvanlar kendi çıkarlarını kendileri korurlar. İnsanlar ise başkalarının sözleri üzerine hareket ederler. Bazıları kendi çıkarları için diğer insanları kullanırlar. Bu ise düşünce aracıyla sağlanır, arabanın direksiyonunu ele geçirmek gibi.

Sermaye sahipleri ve yöneticiler ihtiyaç duyulduğu zaman, bir düşünceyi “yoktan” var ederler. Kitle iletişimi aktif olarak bir konuyu alır ve aktüel eder. Bu konu günlerce ve genişçe basın ve yayında yer alır. Amaçları kitleleri istedikleri yönde pratik faaliyete geçirmek olan yöneticiler, sermaye sahipleri kitle iletişimi aracıyla kitlelerde bir düşünce yaratırlar. Bu düşüncenin yaratılması için “bir düşman, tehlike” yaratılır ve bu “düşmana” karşı kitlede önyargı geliştirilir. Kitlelerin duygularına hitap edilir, onların kesinlikle mantıklı düşünmeleri engellenir. Basın ve yayın durmadan demogojiyle kitlelerin duygularını harekete geçirir. Kitlenin normal düşünmesi engellenir, düşünmez bir sürü haline getirilir.

Burada, insanlar bizzat düşünmek yerine, sadece verilen düşüncenin alıcısı konumuna gelirler. Bir ülkenin sınırları içinde değişik ulustan, kültürlerden ve dinlerden halklar geniş oranda eşitse özgürce beraber yaşar. Herhangi bir sorun yok. Kimse kimseye karşı önyargılı değil. Bunlar geniş oranda iç içe geçmişler, değişik ulus ve dinlerden insanlar birbirleriyle evleniyorlar. Bu değişik ulus ve dinlerden halklar arasında birbirlerine karşı önyargıları yok ve kimse kimseyi düşman görmüyor. Bu şekilde olan bir ülkede inanılmayacak kadar kısa zamanda gelişmeleri ters çevirmek mümkündür. Bunlar karşısında, en kısa zamanda, var olan hoşgörü, tolerans, dost olarak görme, önyargıya, düşmanlığa ve kine dönüşebilir. Bunu yapan ise kitle iletişimiyle verilenlerdir. O halde düşünce değiştiği zaman davranış ve pratik faaliyetlerde değişir. “Yeni düşünce” şekli yeni pratik gelişmeleri yaratır. Bazı aşamalarda pratiğin kıstası düşüncedir, pratik düşünceden türer, tipki başka

bir aşamada düşüncenin pratikten türemesi gibi. Burada belirleyici olan değişen aşamalardır.

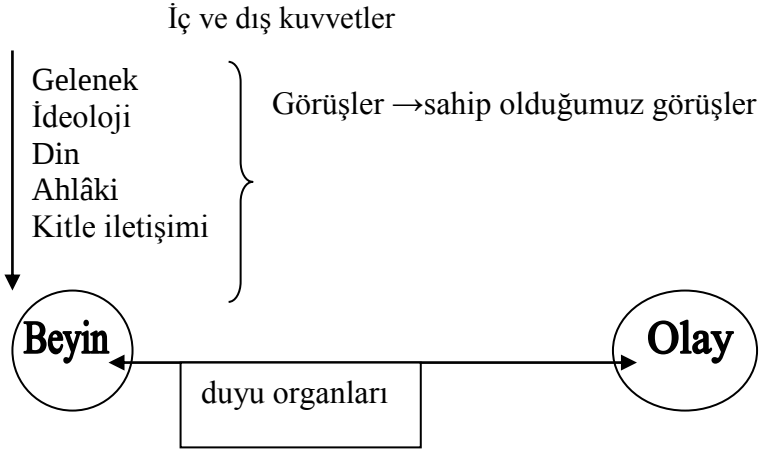
Gerçek –Yanılğı

İsanın nesnel şey konusundaki bilgisinin nesnel şeyi olduğu gibi doğru yansıtmasıdır. Düşüncenin oluşumunda genelde iki yöntem vardır. Bir yandan beynimiz ve diğer yandan nesnel şey. Bu ikisinin arasında da aracı görevini gören duyu organlarımız. Gözler, kulak, hissetme organları...vs. Duyu organlarımız aracıyla nesnel şeyin durumu beyine verilir ve beyinde bu nesnel şey konusunda bilgi-düşünce üretir. Kişinin düşünce şekli onun duygularını etkiliyor ve tersi.

Şayet, duyu organlarımız nesnel şeyi olduğu gibi beyinimize vermezse, o zaman beynimiz yetersiz information almış olur. Ama şayet, duyu organlarımız beyini yanıltmamışsa, ona informationu olduğu gibi vermişse o zaman, beyine nesnel şey konusunda tam bilgi vermiş oluyor. Ve bu bilgi gerçektir. Bu gerçeği bulmanın basit ve sade yöntemidir. Burada bizim sahip olduğumuz düşünceler etkileyici değil. Bir masayı, evi, ağacı anlattığımızda olay budur. Bir maddenin rengini, boyutlarını söylediğimizde durum budur. Nesnel şeyin duyu organlarımız aracıyla, eski düşüncemizden veya sahip olduğumuz düşünceden etkilemeden, beyinde yansıması. gerçeğin sadeleşmiş şeklidir bu, birinci yöntemdir.

İkinci yöntem ise karışık olanıdır. Bir yanda maddi olarak beyin var ve diğer yandan nesnel şeyin kendisi. Nesnel şey duyu organlarımız aracıyla beyine yansır. Yalnız bu arada, süreç içinde, sahip olduğumuz düşünceler olayı etkiliyor. Burada iç-dış bir kuvvetin etkisi söz konusu. Nedir bu iç-dış kuvvet? Bu kuvvet, insanın sahip olduğu gelenek ve ahlâki görüşü, ideolojisi, aldığı eğitim ve dini görüştür. Bir ve aynı

olan olay karşısında insanların değişik görüşe varmalarının nedeni budur. Bakışı, milliyetçi, ırkçı görüşle eğitilmiş ve daha da bu görüşün etkisinde olan insanlar, kendi ulusunun diğer halklara karşı savaşmalarını iyi ve faydalı değerlendirir. Her çeşit milliyetçi ideolojinin tesirinden kurtulmuş olan insanlar ise, kendi ulusunun diğer halklara karşı savaşmasını zararlı ve kötü görür.

I Aşama

Düşüncenin bu 1. Aşamasından önce sonuca, bir karara varılmıştır. Sahip olduğumuz ahlaki, geleneksel, ideolojik ve dini görüşler yani iç –kuvvet önceden sonuç düşünceye varmayı sağlamıştır. Olayla ilgili nasıl düşüneceğimizi ve nasıl düşünmemizin gerektiği belirtilen

dış-iç kuvvetler belirlemiş, sonuçlandırmıştır, buna düşüncenin önceden sonuçlanması da diyebiliriz.

O halde, insanlar olayları, sosyal gelişmeleri başka insanların geleneksel ve ahlâki davranışlarını yorumlarken ve bu konularda görüş belirtirlerken, ilk aşamada, olayı değil, kendisini yani kendisinin sahip olduğu ahlâki ve geleneksel görüşlerini, ideolojiyi ve dini görüşünü yani kendi düşüncesini

anlatıyor-söylüyor. Bu aşamada düşünce daha olayın yorumu-değerlendirilmesi değil, kişinin kendisini anlatmasıdır. Bu ilk aşamadaki düşüncenin, nesnel olayı ne kadar gerçekçi, doğru ve hangi yönde yansıttığı ise, sorunun başka yanıdır.

İnsanların, sosyal gelişmeleri, olan olayları başkaların geleneksel, ahlâki davranışlarını, düşüncelerini yorumlamada-değerlendirmede mevcut durumda sahip olduğu ideolojisini, dini görüşünü, ahlâki ve gelenek görüşünü temel-kıtas alması durumunda objektif-nesnel gerçeğe varması her zaman zor ve güç olur. Çünkü, bu daha önceden bitmiş-sonuçlanmış bir görüşün belirtilmesi olur.O zaman nesnel-objektif gerçekten hiçbir zaman söz edemeyiz veya yalnız taraflı “gerçek” söz konusu olur. Burada gerçeğin ve doğrunun, iyi ve faydalı mı, bizzat kendisi önemli değil. Sonuçlanmış, bitmiş bir görüşle gerçek aranılmaz. Gerçeğin, doğrunun, iyi ve faydalının bulunma sürecinde her şeyden önce; dış-ıç kuvvetin ortadan kalkması gerekir veya en azından onun etkileyici kuvveti azaltılmalı. Hızı sıfıra, durgunluk, hareketsizlik haline getirmek mümkün olmuyorsa, onu en azından 100 km den 20 km düşürmek mümkün.

180 km hızla giden bir arabanın yapacağı kazayı arabanın hızını 30-50 km düşürmekle önlemek mümkündür. İnsanlar bir şeye inandıkları zaman inandıkları şeyin dışına çıkmazlar, genelde düşünce alışkanlığı vardır. Düşünce alışkanlığı, insanın düşündüğünü hep aynı şekilde düşünmesi demek. Düşünce gelenekselleşiyor. Bu düşünce köleliğinin devamıdır. Düşünce köleliği, alışkanlığı; insanların iradesinin dışında, ondan bağımsız olan nesnel bir şey değil. Düşünce köleliğini, alışkanlığını değiştirmek mümkündür. O halde insanların gerçeğe varmalarının ilk temel şartı; İnsanların geleneksel-ahlâki davranışlarını, tüm görüşlerini olayları gelişmeleri değerlendirmede kişinin sahip olduğu görüşü dondurması, pasifleştirmesi veya en azında nöytral etmesi gerekir. Dış-ıç kuvvetin etkisi yok edilmeli veya geniş oranda azaltılmalı.

Bu fizikte, kimyada, matematikte yapılan bir şey olduğuna göre, düşünce üretiminde de yapmak mümkün. İnsanlar, başkalarının davranışlarını, yaşam şekillerini, görüşlerini, olayları değerlendirdiklerinde, bu noktada bir görüş oluşturdıklarında; Ulus, din-,ideoloji-ahlâk-irk-kültür ve eğitim gibi tüm üyeliklerini bir yana bırakırsa ve tüm bunların yerine; insan olmayı-toleransı-hümanizmi-haklı ve haksızlığı-faydalı ve zararlıyı-iyi ve kötüyü temel kıstas olarak alırlarsa, önceden sonuçlanmış bir görüşe varmazlar.

Şüphesiz ki bu, mümkündür. Bu, insanların şeyleri, toplumsal olayları değerlendirirken kendilerin sahip oldukları dini, ideoloji, politik ve ahlaki görüşlerini nesnel gerçeğin kendisine temel almamaları demektir. Kişi iyi ve kötüyü, doğru ve yanlış kendisinin sahip olduğu görüşlerle aynı anlamda-eşanlamlı şekilde ele almamalı. Milyarlarca insanın olmayan manevi güce inanmaları ve onun uğruna savaşması söz konusu olduğuna göre, neden bu mümkün olmasın. Zaten, şayet bu dinin, sermayenin, ideolojilerin çıkarına olmuş olsaydı, şimdi çoktan pratikte uygulanır haldeydi. Şayet dış-iç kuvvetin etkisi yok edilmezse ve en azından azaltılmasa, o zaman, geleneklere, ahlâka, dine, alınan ideolojiye göre “gerçek” le karşılaşmış oluruz. Önyargılar, sahip olunan görüş, insanı taraflı olmaya zorlar.

Olayları, düşünceleri ve insanların davranışlarını incelediğimizde, bunlara yalnız bir açıdan değil, tersine değişik açılardan bakmak gerekir. Sorun çok yönlü ele alındığında kişinin perspektifi genişler. İnsan kendi pozisyonunu, çıkış noktasını terk etmeye hazır olmalı. Ama gerçek nedir? Her şeyden önce gerçek zaman ve mekan dahilinde vardır. Gerçek nispidir, mutlak değil, zaman ve mekan dışında bir gerçek yoktur. Var olan her şey mekan ve zaman dahilinde değişme ve gelişme süreci içinde vardır, bu da şeylerin nispileğini gösterir.

Zaman ve mekan değiştiğinde gerçekte değişebilir. 1989 yılına kadar dünyada Komünist Dünya Sistemi vardı. Bunu söylemek nesnel realiteyi yansıtıyordu, gerçektir. Ama bugün

aynı görüş gerçeği yansıtmıyor. Gerçek hiçbir şekilde ahlâka, geleneklere, dine ve ideolojiye göre belirlenmez. Bir şeyi kabullenmek ona inanmak onun gerçek olduğu anlamına gelmez. Dini görüşe göre, insan öldükten sonra ruh diğer dünyada yaşar, cennet ve cehennem vardır. Dinci insanlar buna inanırlar, ama bu gerçek değil, gerçek kabul ediliyor. Var olmayan bir şeyin varmış gibi kabul edilmesi ile onun kişi üzerinde etkide bulunması farklı şeylerdir. Var olmayan bir şey insanın ruhi yapısı üzerinde etkide bulunabilir. İnsan inandığı zaman var olmayan şey “var” olur ve dolayısıyla ruhi durum üzerinde etkide yapar. Örneğin kutsal kabul edilen ve ziyaret adı verilen ağaç ve taşlar böyledir. Bunlar aslında kutsal değiller buna rağmen kutsal kabul eden insanlar için “kutsaldırlar”.

İnsan, kendisinin sahip olduğu düşüncelere ters düşen düşünceleri (gerektiğinde) kabul etmeyi, kendi düşüncesinin toplamına zıt düşen düşünceleri kabullenmeye hazır olduğu zaman, özgür düşünür. Bu nedenle kendi görüşünü yalnız gerçek-doğru-faydalı kabul etmek yanlıştır. İnsanın görüşü ve gerçek aynı şeyler değil. İnsanın görüşü gerçek olabilir veya olmayabilir. Ama gerçek yalnız gerçektir. Eğer bugün, bir şey de bir çok gerçek olabiliyorsa, bunun nedeni, insanların o şeye değişik noktalardan bakmasıdır. O zaman, söz konusu konuda zıt iki görüşün ikiside gerçek, doğru olabilir. Burada relavität söz konusu. 9000 Euro fakir ve yoksul insan için bir gelirdir, bununla bir çok ihtiyaç giderilir der. 9000 Euro “normaldir, fena sayılmaz, idare eder” der orta gelirli bir insan. Zengin bir işveren ise “9000 Euro ise çok az paradır, hiçbir ihtiyacı karşılamaz” der. Bu durumda 3 farklı görüş söz konusu. Ama bunlardan hiç biri de yanlış değil, tersine üçü de doğrudur.

O halde, bir şeyde yalnız bir gerçek yoktur veya olmak zorunda değil, var olan her şeyde bir çok yön vardır, o zaman bir ve aynı şeyde bir çok gerçekte olabilir. Aynı şeyde çok sayıda gerçeğin olması, gerçeğin tespit edilmesi, söz konusu şeyin değişik yönlerde, perspektifler altında incelenmesi

demektir. O zaman zıt şeyler aynı şeyler olur, bir şeye iyi-faydalı demekte ve aynı şeye kötü-zararlı demekte doğru olur veya olabilir, olmayabilir de. Televizyon, insanlar arasındaki iletişimi-komünikasyonu azaltır, onları yalnız alıcı hale getirir, düşüncenin manupule edilmesine hizmet eder, çocukların, gençlerin davranışlarını bozuyor, televizyon kötü ve zararlıdır. Televizyon programlarına bakalım, bu tablo egemen. Bu gerçeğin sadece bir yönü.

Çağımızda bir çok nedenlerden dolayı insanlarda fazla stres enerjisi toplanıyor. Yaşam koşulları ve çalışma şartları zor. Geniş halk kitlesinin geçim kaynağı kendilerinin iş-gücüdür. Ekonomik krizler derinleştikçe, çalışma şartları zorlaşıyor, çalışma zevk vermekten çıkar ve bir işkence aracı olur. İnsanlar beyinin ve ruhen bir baskı altında. Ama insan televizyon seyrettiği zaman, bir sürede olsa, baskıcı ve stresli sorunlarını unutuyor. Vücut bedenlen rahatlıyor, stres enerjisi boşanıyor, kişi sakinleşiyor, dinleniyor. Bunlar televizyon seyrettiği için oluyor. O halde televizyon iyidir-faydalıdır. Görüyoruz ki; burda televizyon iyidir-faydalıdır ve televizyon kötüdür-zararlıdır iki zıt görüş oldukları halde ikiside doğrudur. Olayları tek yönlü-tek gerçek şeklinde incelemek yanıltır. Sosyal, toplumsal olayların değerlendirilmesin de gerçeğin-doğrunun bulunması önünde duran en büyük engel; geleneksel ve ahlâki görüş, dini görüş ve ideolojidir. Çünkü kişi her zaman ilk aşamada kendisinin sahip olduğu gelenekleri, ahlâki yapıyı, ideolojiyi ve dini görüşünü gerçek yerine koyma yanılgısına düşer, yalnız onu gerçek-doğru ve ona ters düşen şeyleride yanlış-kötü kabul ederler. Bu renkli bir gözlükle çevredeki doğaya bakmaya benzer. O zaman beyaz olan kar kırmızı...vs. olur.

Gerçeği-doğruyu bulmayı, bulma yöntemini dış-iç kuvvetin etkisinden çıkarmayı, sağlayabilirsek, o zaman bugün insanlar arasında var olan bir çok sorunlarıda çözebiliriz. Sermaye ve dini savaşlar, önyargılara, ahlâk ilkelerine ve geleneklere dayanan kavgalar ve hor görmeler...vs. de yok olmaya

mahkum olur. Dünya vatandaşı olunca ulusal savaşta zorlaşır. “Allah vardır, yücedir...vs.” diyenler-diyen görüş, çok rahatlıkla, toleranslı bir şekilde “Allah yoktur, ben inanmıyorum, yüce değil” diyenlere karşı toleranslı olmayı kabul etme seviyesine geldiği zaman; Aynı şekilde bunun tersine “Allah yoktur, ben inanmıyorum” diyenler de “Allah vardır, yücedir” diyenlere ve bu görüşü savunanlara karşı toleranslı davrandıkları zaman, insanlık için özgürlüğün yolu açılır.

İnsanlar düşüncelerini birbirlerini silahsız veya silahlı zorla kabul ettirmeye, farklı düşüncelere sahip olmadan dolayı aralarında kavga ve savaş yaptıkları, yapmaya giriştikleri hiçbir toplum özgür değil, böyle toplumlarda insanların ve değişik halkların arasındaki kavgalar-savaşlar daha başında kaçınılmaz bir şekilde programlanmıştır. İçinde bulunduğumuz aşamada hangi dinden, ulustan, kültürden, ahlâki yapıdan, geleneklerden ve ideolojiden olursa olsunlar insanlar, depremlerin olmasını, volkanların olması, güneşin doğması, suyun kimyasal bileşimi, uçakların yapılışı, tren ve uçak yolculuğu...vs konularda görüş belirttikleri zaman, kendi aralarında birbirlerine karşı kavga ve savaşa girmiyorlar. Matematikte $2+2=4$, $20*5=100$ eder denildiğinde, fizikte 100 km lık hız 20 km lik hızdan fazladır, kimyada Atomlar proton ve neutronlardan, elektronlardan oluşur, coğrafyada x ülkede iklim normaldir, z nehri şurdan geçiyor, dünyanın en yüksek dağı Everestir...vs. denildiğinde değişik dinlerden-ideolojilerden-uluslardan olan, değişik ahlâki yapı ve geleneklere, kültürlere sahip olan insanlar kendi aralarında kavga ve savaş etmezler.

Bu şey; ideoloji, din, gelenekler ve ahlâki yapı, ulusal kimlik durumlarında da gerçekleştirilmeli. “ Bu olanaksızdır, olamaz” görüşü yanlıştır. Beynimiz-düşüncemiz bilinçli olarak yönlendirmediğinde biz olanaklı ve mümkün olanı olanaksız görürüz, onu öyle kabul ediyoruz. O halde gerçeğin kıtası ne? Şayet biz dini, ideolojiyi, gelenekleri ve ahlâki yapıyı gerçeğe kıtas alırsak ve bir şeyin gerçekliğini bunlarla tespit edersek, o

zaman bir ve aynı olan, aynı bakış açısından bakılan gerçek kendisine göre değil, kişilerin sahip oldukları dini görüşe, ahlâk ve gelenek fikrine, ideolojisine göre değişir. İşte yanlış olanda budur, yanlış burada yatıyor.

Hiç şüphesiz ki her şeyin bir ölçütü ve tespiti var. Herkes kendi açısından haklı diyerek gerçeği ve onun bulunması ölçüsüz ve kıstasız olmaz. O halde, gerçeğin kıstası ne? Niye göre belirlenir ve nasıl tespit edilir? Gerçeğin kıstası nesnel şeyin kendisidir. Nesnel şeyin bizzat kendisi her çeşit önyargıdan, sonuca varılmış öngörüden soyutlanarak, yalın haliyle kendi başına ele alındığında gerçeğe varma yöntemi doğru olur. O zaman gerçeği bulmada belirsizlik-kararsızlık olmaz. Gerçeği-doğruyu bulmada iç-dış dürtü yerine haklı-haksız, faydalı-gerekli, iyi-kötü konulmalı ve burada ideoloji-dini görüş-ahlâk ve gelenekler saf dışı edilmeli.

Denkologinin alanı

İnsanlık tarihine baktığımızda genelde iki yönlü bir gelişmeyi görüyoruz. Bir yandan olumlu-güzel ve iyi şeyler, diğer yönden kötü-olumsuz şeyler, bugün aynı gelişmeler devam ediyor ve yarın da devam edecek. Bir yandan insanlar kendilerine ve doğaya karşı savaş içindedirler. Sadece ikinci Dünya savaşında milyonlarca insan ölmüştür. Günümüzde de dünyanın birçok yerinde dini-ulusal-ideolojik-ekonomik ve politik savaşlar hem aynı ulusun sınırları içinde ve hem de değişik uluslar arasında olmaktadır. Her savaşta insanlar kendilerini ve doğayı imha etme mücadelesi içindedirler. İnsanların kendilerine ve doğaya karşı olan savaşlar sonucu, bitkiler, hayvan türleri, çevre çoğu zaman onarımı olanaksız yaralar alıyor. Bu gelişmenin diğer ucunda, doğayı koruyan, savaşlara karşı pratik faaliyetler de vardır. Bunların amaçları insanların barış içinde, doğayla uyum halde yaşamasını sağlamaktır. O halde, bu değişik faaliyetleri yönlendiren ne? İnsanların pratik faaliyetlerini belirleyen faktör nedir? Bu itici

gücü, kuvveti anlamada çoğu sorunları çözemeyiz. Olayların gelişimi, bir ketten reaktionu (zincirleme reaktion) gibidir. Daima neden-etki ve aynı derecede tepki, (Ursache-Wirkung) ilişkisi içindedir. Bu anlaşılmadan olayları anlamak zordur. Denkologie bunu kendine temel alır ve bu soruya cevap arar. Denkologie nedir?

Kimya bir bilim dalıdır, madde (stoff) ve onun değişimiyle ilgilenir. Kimya sadece kendisine suni maddeleri değil, aynı zamanda çevremizde, doğada var olan maddelerle ilgilenmeyi de konu alır. Physik, kendine hareketi, ışığı, optiği, magnetizmi incelemeyi konu alan bir bilim dalıdır. Psikoanalizm, insan ruhu ile ilgilenen bir bilim dalı. Ruhi hastalıklarla ilgilenmeyi ve onun tedavisini kendine konu alır. Bunun gibi birçok bilim daları vardır. Bir konu ile ilgilenme bilim dalı haline geldiği zaman, insanlar genelde ortak bir nokta üzerinde anlaşılır. Aynı çıkış noktalarından konuya bakarlar. Hangi ulustan, dinden, ideolojiden, ırktan... vs olursa olsun; physik-kimya-Jeoloji_tıp-mathematik... gibi bilim dallarında sonuçta ortak bir sonuca varırlar. Ve varılan bu sonuç genelde hepsi tarafından kabul edilen bir görüş olur. Baştaki bazı direnmeler buna engel olamıyor. Bir bilim dalarında yapılan bazı yeni buluşlar belki başta bazı değişik görüşler yaratabilir. Ama sonuçta ortak bir birleşmeyi yaratır. Bugün, dünyanın hareket halinde olduğu görüşü, sonuçta tüm dinler, ideolojiler, ırklar ve uluslar tarafından kabul ediliyor. Cepernicus 1500lerde Der Revolutionibus adlı kitabını yazdığında ve burada dünyanın hareket halinde olduğunu söylediğinde hristiyanlık buna karşı çıktı. Oysa hristiyan dini bugün bu görüşü savunuyor.

Ama sosyal olaylar söz konusu olduğu zaman durum değişiyor. Bilimde, teknik gelişmede, yani ulaşım, basın ve yayın, astronomi, tıp, kimya, fizik gibi dallarda inanılmaz bir ilerleme yapan insanlar bazı konularda daha büyütölmüş şekilde orta çağ karanlığını yaşıyorlar. İnsanların pratik faaliyetlerini belirleyen, harekete geçiren bir kuvvet vardır. İnsanlar, itici bu kuvvet doğrultusunda, bu kuvvetin istediği

yönde pratik faaliyette bulunurlar. Bu kuvvette kendisini yaratan faktörlerden oluşur. Bu kuvvet düşüncedir.

Denkologie, bu düşüncüyü kendisine konu alan bir bilim dalıdır. Hiç şüphesiz ki, yalnız kendi başına ve kendisi için, diğer bilim dallarından kopuk bir bilim dalı yoktur. Her bilim dalı, bir yandan kendisine özgü özelliklere sahipken, diğer yandan diğer bazı bilim dallarıyla ortak konuları ele alır. Örneğin, Kimya kendi başına bir bilim dalıdır. Ama bazı konularda, jeolojî, fizik, biyoloji gibi bilim dallarıyla ortak konuları ele alır. Kimyanın; Biyoloji ve biokimya bölümü bitki, hayvan ve insan organizmasındaki kimyasal reaktionları ele alır. Tıp, psikolojisiz düşünülemez. Elektrik, kimya, kimyasal enerjinin elektrik enerjisine dönüşümüne konu alır. Jeolojik kimya, dünyanın kimyasal oluşumu ve değişimiyle ilgilenir... vs. Bir bilim dalı olarak Denkoloji’de diğer bilim dallarıyla ilişkiler içindedir. Denkolojinin alanı düşüncedir. Ama şurası nesnel bir gerçektir ki; ekonomiyi-politikayı-ideolojileri-dini-çevreyi, eğitim ve yaşam koşullarını anlamadan düşüncüyü anlamak olanaksızdır. İnsan denen nesnel yaratık; pratik-faaliyet içindedir, biyolojik olarak vardır, sosyaldır, bir çevrede içinde ve doğa içinde yaşıyor, onun bir ruh âlemi vardır. Bu nedenle; çevreyi, insan psikolojisini, biyolojik olarak ruh âlemini; yaşam koşullarını anlamadan Denkolojiyi ve onun konusu olan düşüncüyü anlamak olanaksızdır. Düşünce değişik maddelerden oluşur. Ekonomiden-yaşam koşullarından-psikolojiden kopuk bir düşünce yoktur.

Denk-Psikolojî	Düşünce- ruhi yapı ilişkisi
Denk-Biyolojî	Düşünce- biyolojik olarak beynin varlığı
Denk – Ekonomi	Üretme-Üretim ilişkisi içinde düşünce
Denk-Çevre	Yaşam-çevre-doğa ve düşünce
Denk-Sosyoloji	Sosyal yaratık olarak insan düşüncesi
Denk-Fizik	Düşünce ve onun üzerindeki hareket
Denk-Kimya	Düşüncede değişimler, analiz ve sentez

Bunlar denkolojinin diğer bilim dallarıyla ortak ele aldıkları konulardır. Çevre bilimi, kendi kapsamına, iklimi, doğayı alır. İklimin, ormanların, çevredeki bitki türlerinin, hayvanların, su kaynaklarının insanın yaşamı üzerindeki etkilerini inkâr etmek olanaksızdır. Çevre ise direkt olarak insan düşüncesi üzerinde etkide bulunur. Bu çevre hem toplumsal çevredir ve hem de doğal çevredir. Aynı şekilde ekonomi-üretim insanın kendi yaşamını devam ettirme aracıdır. İnsan yaşamak için beslenmek zorundadırlar. Bu beslenme maddesini ya doğadan hazır alır veya üretir. Bugün sanayi ülkelerde işçiler genelde 18–60 yaş arası yeni 42 yıl çalışmak zorundadır. Bu demek ki, çalışan işçiler 42 yılın 152.964 saatini yani yılda 3.640 saat üretimin hizmetine verir, bu üretimin aldığı zamandır. 42 yıl 367.920 saat (1 yıl 8.760 saat) eder.

Başka bir deyişle 42 sene çalışan bir insan zamanının %41.57 sini üretim-çalışma zamanıdır. Geriye kalan zamanının %58.43 ü yani 367.920 saat kendisine kalır. Bu zamanın 122.640 saati yani %33,3 ü uyku zamanı, geriye kalan 245.280 saat onun boş zamanı sayılır. Bu durumda düşünme ile ekonomiyi birbirinden ayrı ele almak söz konusu değil. Bunlar direkt olarak birbirlerini etkilerler. Denkolojinin temel konusu: düşüncedir, hareketli düşünmeyi sağlamaktır.

Düşünce nedir?

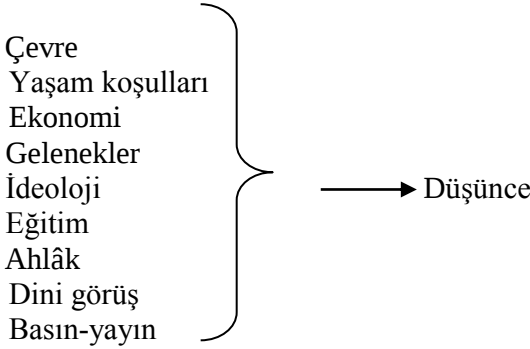
Düşünce denilince ilk akla gelen şey beyindir. Çünkü şayet beyin olmasaydı, o zaman düşünce de olmazdı. Beyin düşünce maddesidir. Beynin düşünce yaratma-bilinç üretme kabiliyetin de olması, onun bu özelliğe sahip olması, insan iradesinin dışında ve ondan bağımsız olarak vardır. Beynin düşünmesi ile nasıl düşüneceği farklı şeylerdir. Çok sayıda düşüncelerin varlığı bunun somut örneği. Bir ülkede çok sayıda farklı dini görüşlere, ideolojilere sahip insanları görürüz. Burada konumuz için düşüncenin bu yönü, beynin düşünceyi yaratması, düşüncenin biyolojik ve neurolojik çalışma yönü söz konusu

değil, bu nokta konumuz dışında kalır. Ayrıca düşüncenin gelişmesi de vardır. Burada çocuk doğduktan sonraki düşünce gelişimi, doğum ile üç yaşları veya doğum ile 5 yaşları arasında çocukta düşüncenin gelişmesi süreci söz konusudur. Burada normal şartlar söz konusu.

Locke'nin deyiimiyle fikirler doğuştan gelmediğine göre, bunların doğuştan sonra oluştuğu söz konusu. Bu insanlarda düşüncenin oluşma sürecidir. Bir makine parçasının işler hale gelmesidir. Bir araba motorunun yapımı, çalışır hale gelmesi ile arabanın hangi yöne hareket edeceği farklı şeylerdir. Motorun yapımı, montaj edilmesi-imalatı, çalışır hale getirilmesi aynı şekilde olduğu halde, arabayı değişik yönlerde, istikametlere doğru sürebilirsiniz. Bir şeyin oluşumu ile şekillenmesi aynı şeyler değildir. Bir şeyi değişik şekillerde şekillendirebilirsiniz. Bir kâğıt parçasının imalat-üretimini ve bu kâğıt parçasının, üçgen, kare, dikdörtgen, daire, prizma... vs. gibi şekillere haline getirilmesini düşünelim. Düşüncenin bu ilk aşaması, düşüncenin oluşması aşamasıdır. Buna doğal düşünce diyelim. Doğal düşünce, insan iradesi dışında insanda var olan bir olgudur. İnsan biyolojik yapısının, beynin sahip olduğu bir faktördür. Burada insanın bilinçli iradesi söz konusu değil. Denkoloji kendi kapsamına doğal düşüncenin incelenmesini almaz. Doğal düşünceyi, düşüncenin ikinci aşaması olan toplumsal düşünce izler. Denkolojinin konusu, toplumsal düşüncedir. Toplumsal düşünce ile doğal düşünceyi, arka arkaya birbirlerini takip eden iki düşünce şekli şeklinde değil, toplumsal düşüncenin doğal düşünce süreci içinde ortaya çıktığı şeklinde ele almak gerekir.

Toplumsal düşünce: Çevre, yaşam koşulları, ekonomik gelişme seviyesi, ideoloji, dini görüş, gelenekler, eğitim, basın ve yayın tarafında oluşturulan görüş ve fikirler toplamıdır. İnsanın nasıl ve ne şekilde düşüneceği bu temel faktörler tarafından belirlenir. İklim, çevre, yaşam koşulları, ekonomi düşüncenin objektif şartlarını, temelini oluşturur. İdeoloji, din, eğitim, gelenekler, basın ve yayın ise toplumsal düşüncenin

subjektif şartlarını oluşturur. Subjektif şartlar, objektif şartların hareket yönünü belirleyen bir itici kuvvettir.

Toplumsal düşünce, objektif ve subjektif şartlar tarafından ortaya çıkan fikir ve görüşler toplamıdır. Toplumsal düşüncenin oluşu, kimyadaki analiz ve sentez gibidir. Toplumsal düşüncenin sentezi, bu düşüncenin, değişik faktörlerin toplamı sonucu ortaya çıkmasıdır. Analiz, bu düşüncenin kendisini oluşturan parçalara ayrılmasıdır. Kimya da sentez sonucu oluşan bileşim sonucunda bunu oluşturan elementler kendi özelliklerini kaybederler.

Toplumsal düşünce heterojendir. Örneğin, hava homojendir, stickstoff, oksijen ve diğer gazlardan oluşur. Bir insanın düşüncesinden hareketle onun çevresi, ideolojisi, dini görüşü, olaylara ve dünyaya bakışı, geleneği, ahlâk yapısı, dinlediği basın ve okuduğu yayın, yaşama şekli konusunda bir fikir sahibi oluruz. Toplumsal düşünceyi yaratan; çevre, ideoloji, gelenekler, dini, yaşam şekli...vs. gibi faktörler iç içe geçmişler. Birbirleri için hem etken-neden ve hem de neden-sonuç oluşturuyorlar. Bir bilim dalını anlamak için onun ilgilendiği konulara bakmak gerekir. Denkoloji de, bir düşünce bilim dalı olarak, ilgilendiği konulara bakıldığında anlaşılır. O halde Denkoloji kendisine düşüncenin nesini konu alır? Denkoloji kendisine konu olarak şunları alır:

1. Toplumsal düşüncede hareketli düşünmeyi.
2. Düşünce ile pratik faaliyet arasındaki ilişkiyi, düşüncenin pratik faaliyeti yönlendirme sorununu.
3. Olaylara bakış şeklini, olaylar hem olumlu ve hem de olumsuz yönleriyle bir bütün halinde görmek...
4. Düşüncenin toplumsal tekelleşmenin (dinin-ideolojinin-geleneklerin...) türevinden, denetiminden çıkarılması.
5. Düşüncenin mevcut aşamadaki zehirli maddelerle (dini, ırkçı, radikal ideolojiler...vatan... savaş...şehit olmak..) beslenmesini, zehirlenmesini engelleme.
- 6.Düşüncenin sağlıklı beslenmesini sağlama, basında ve yayında, eğitimde, ideolojide, dini görüşte, geleneklerde var olan bütün zehirli maddelerin düşünceye girmesini engellemek.
- 7.Bireysel düşünceyi özgürleştirme.
- 8.Düşünce alışkanlığını ve düşünce durgunluğundan çıkararak hareketli düşünce haline getirme.
- 9.Düşünce üretimini, azınlıktaki bir avuç insanın elinden toplanmış olmasından çıkarmak, geniş halk yığınlarını düşünce üretme konumuna getirme. Ayrıca düşünce üretimi üzerindeki tekelleşmenin kaldırılması. Bu düşünce üretimi üzerindeki, toplumda bir avuç azınlığın özel mülkiyetine son vermedir.
- 10.Aynı toplumda içinde çok yönlü, değişik fikir ve görüşlerin oluşumunu sağlama. Toplumun var oldukları sürece farklı, dini, ideolojik, ırklar, mezhepler, diller, gelenekler, kültür ve eğitim şekli gibi parçalardan oluşmasını sağlamak.
11. Düşünceyi zaman-mekân dâhilinde ele almak.
12. Düşüncede hareketliliği ve değişmeyi görmek.
13. Mutlaka çok yönlü düşünmeyi sağlamak. Düşüncede kiritik düşünmek, neden, niçin diye sormak, düşüncenin oluşumunda bir kriterium haline getirmek.

Düşüncenin özgürlüğü

İnsanlık tarihin belirli bir aşamasından sonra düşünce özgürlüğü son bulmuştur. Düşünce yasağı, düşünce köleliği bir düşüncenin kendi dışındaki diğer tüm düşünceleri ve onun parçalarını reddetmesidir. Burada söz konusu düşünce yalnız kendini temel alır. Ben (düşünce)= gerçek der. Her toplumsal düzende egemen olan düşünce, kendisinden olmayan ve kendisine karşı olan görüşleri yasaklar, imha etmeye ve gelişmesini engellemeye çalışır. İslam ve hristiyanlık görüşü, tek tanrılı olan- dini görüşler, atheist-tanrı tanımaz görüşünü yasaklar, suç kabul eder, gelişmesini engeller. Sosyalist ülkelerde egemen komünist ideoloji, burjuva ideolojisini, dini görüşleri yasaklar, bu görüşün savunulmasını kanunlarca suç sayar. Kapitalist ülkelerde, komünist ideolojinin yayılması yasaktır, kanunca suç teşkil eder. İslam ülkelerinde, ateizmi savunmak, tek tanrıyı inkâr eden ve İslami görüşe karşı olan görüşler savunmak, kişinin öldürülmesi demek sayılır.

Bugün dünyanın hiçbir ülkesinde bizim kabul ettiğimiz derecede düşünce özgürlüğü yoktur. Okullarda öğrencilerin istedikleri şekilde düşünmeleri ve olayları değerlendirmeleri söz konusu değil. Burada söz konusu olan şey, eğitim sisteminin istediği şekilde öğrencilerin düşünmesidir. Çağımızda düşünce ve fikir özgürlüğünden anlaşılan şey, insanların istedikleri şekilde düşünmeleri değil, onların dinin, ideolojilerin ve eşitimin istedikleri şekilde düşünmeleri anlaşıyor. Bir ideolojinin, görüşün aslında ne olduğunu yalnız onun teoride söylediklerine bakılarak tespit etmek yanlış olur. Asıl belirleyici olan onun pratikte yaptıklarıdır. Pratikte yaptıklarına bakarak bir ideoloji, görüş konusunda karara varmak daha doğrudur. Çünkü ideolojiler genelde demogojije dayanırlar.

İnsanların savaşa gitme özgürlükleri var ama savaşa gitmeme özgürlükleri yok. Onların vatani-bayrağı kabul etme özgürlükleri var, ama onu reddetme özgürlükleri yok. Dinin iktidarda olduğu toplumlarda insanların Allahı-Peygamberi-

Kutsal kitabı savunma özgürlükleri var, ama onu reddetme özgürlükleri yok. Sosyalist toplumlarda insanların herhangi bir dine, peygambere, kutsal kitaba inanma özgürlükleri yoktur.

Denkoloji düşünce özgürlüğünü savunur. Özgürlük sınırsızlık, hiçbir sınır tanımamak değil. Düşünce özgürlüğü, her toplumsal düzende her çeşit fikir-görüş ve düşünceye yaşama hakkını tanımak demek. Bu denkolojide var olan her görüşün, düşüncenin yalnız doğru olduğunu kabul etmek, yanlış görüşlerin, düşüncelerin olmadığını savunmak anlamına gelmez. Önemli olan yanlış görüşlerin var oluş nedenini anlamak, onun maddi temelini ortadan kaldırmaktır. Denkoloji, mevcut aşamada var olan dini görüşlerin, ideolojilerin, ateist görüşün, komünist ideolojisinin ve kapitalist ideolojinin, değişik kültürlerin ve geleneklerin bir arada ve beraber yaşamalarını savunur. Denkoloji bilmine göre yasaklarla, baskı yöntemiyle var olan sorunlar çözülemediği gibi, daha büyük sorunlar yaratılır. Sonsuz ve sınırsız hiçbir şey olmadığına göre, sonsuz ve sınırsız bir düşünce özgürlüğü de yoktur.

O halde bu sınır nedir? Ve bu sınırı belirleyen ne? Burada sınır, radikalizmdir ve aşırılıktır, kendi düşüncesini maddi kuvvet yoluyla, savaşla ve zor kullanarak bu görüşte olmayanlara kabul ettirmektir, değişik görüşte olan insanları fiilen ortadan kaldırmaktır. Bir ideolojinin, görüşün diğer ideolojileri yasak etmesiyle, değişik görüş ve ideolojilerin bir arada beraber yaşamaları farklı şeylerdir. Beraber ve bir arada yaşama, hem kendi sınırını bilmek ve hem de diğerinin varlığını kabul etmektir. Toplumda, onun içinde çok değişik şeylerin yani bir çok görüşlerinün, partinin, örgütün ve bunların savundukları görüşlerin var olması mutlaka bir tekelleşmenin olmasını gerektirmez. Hata eşitlik temeline dayanan çoğulculuk her alanda tekelleşmeyi engelleme görevini görür. Burda hepsi için geçerli tek ilke şu: Birbirlerine karşı silahlı zor dahil hiç bir ZOR yöntemin kullanılmaması yani her çeşit zorun araç olarak kullanılmaması.

Bunu bir örnek ile açıklayalım: hava, canlı türünün yaşamı için kaçınılmaz bir faktördür. Hava olmadan insan ve diğer canlı varlıkların yaşamı da söz konusu olmaz

Havayı oluşturan gazlar

Azot	N2	% 78,03	}
Oksijen	O2	%20,95	
Argon	Ar	% 0,9 3	
Kar.dioxit	CO2	%0,034	

Diğer gazlar % 1

1000 ml Hava'da

Azot	:	780,8 ml
Oksijen	:	209,5 ml
Argon	:	9,3 ml
Karbondioxid	:	0.35 ml
Metan	:	0,0005 ml
Karbonmonoxid	:	0,0002 ml
Nitrojenoxide	:	0,0000005 ml
Ozon	:	0,0000004 ml

Şayet havadaki bu gazlar karışımı geniş oranda, radikal şekilde değişirse, o zaman hava hava olmaktan çıkar. Havada zehirli gazda var. Ama bu gaz oranı sınırlı oranda olduğu için, zehirli (kendi başına ele alındığında) olmasına rağmen gene de faydalıdır. Hava, bir hava tabasıyla örtülü ve onunda bir sınırı var. Atmosfer, hava tabakalarından oluşur. Hava tabakası-atmosferin uzaya doğru genişliği 1000 km ye kadardır. Uzaya doğru gidildikçe havanın yoğunluğu ve basıncı azalır, hava sıcaklığı düşer. Görüyoruz ki burada da bir sınır söz konusu. Özgürlük ve sınırlılık zıt kavramlar değil. Özgürlükte sınır

olmadığı zaman özgürlük özgürlük olmaktan çıkar. Sınırlılık ve özgürlük birbirlerini reddetmez. Çünkü, zamansız ve mekânsız hiçbir şey yoktur. Var olan her şey mekân dâhilinde vardır. Özgürlük (düşünce özgürlüğü) radikalizm ve aşırılık tarafından sınırlanır. Var olan her düşüncenin maddi temelleri vardır. Burada zorunlu uygunluk yasası söz konusu. K. Marx'ın deyimiyle tüketilmeyen hiçbir şey üretilmez. Bir düşünce kendi dönemindeki insanların ihtiyaçlarından doğar. Var olan mevcut düşünceler insanların mevcut aşamadaki ihtiyaçlarına cevap vermediği zaman, yeni düşünce şekilleri ortaya çıkar. Bunun zararlı veya faydalı olması da ayrı bir şeydir.

İnsanlık tarihi göstermiştir ki, düşünce hiç bir zaman savaşa, silah zoruyla, kanunlarca yasaklamayla ortadan kaldırılmamıştır. Çoğu zaman etki-tepki kuvvet ilişkisi sonucu daha da gelişmesine neden olmuştur. Doğaya baktığımız zaman çok türden bitkileri görürüz bunlar içinde “zehirli” olanları da görürüz. İnsanlar için “zehirli” olan bu bitki türleri, doğadaki sistem dolaşımı içinde faydalıdır. Örneğin yılan zehirinden ilaç üretiliyor. Bir şey kendi sınırları içinde kaldığı zaman, zararlı olsa dahi genede zararlı olmuyor. Ama buna karşılık bir şey kendi sınırlarını aştığı zaman, fanatik ve radikalleştiği zaman, faydalı bir şey olsa dahi, genede zararlı konuma dönüşür. Hürriyet kavramı kendi başına ele alındığında olumludur. Ama hürriyet adına savaşlar yapıldığında zararlı olur. Biz bugün sahip olduğumuz düşünce alışkanlığımızla düşünce özgürlüğüne baktığımızda, sorunu anlayamayız. Bu nedenle ilk şart, düşünce perspektifimizi, gözümüz önünde bulunan camın rengini değiştirmemiz gerekir. Kırmızı bir camla şeylere baktığımızda her şeyi kırmızı görürüz.

Hiç şüphesiz ki düşünce özgürlüğü, insanların istenilen değil, istedikleri şekilde düşünme özgürlüğüdür. Düşünmek suç sayılmaz. Toplumsal düzenler, kendi karşıtı, kendisinin kötü ve zararlı olduğunu belirten görüşlerin savunulmasını değişik yöntemler, demogojiler bir çok maskeler altında yasaklar. Düşüncede özgürsünüz, AMA benim istediğim şekilde anlayışı

düşünce özgürlüğü değil. Komünist bir toplumda düşünce özgürlüğü, yalnız komünist ideolojisinin savunulmasıyla eş anlamlıdır. Burjuva ideolojisini savunmak veya komünist ideolojinin bazı noktalarının yanlışlığı üzerinde durmak suç sayılır.

Bugünkü bize değişik ideolojilerin ve politik görüşlerin verdiği düşünce özgürlüğü anlayışı ile denkoloji biliminde savunulan düşünce özgürlüğünü anlayışı çok farklıdır... Düşünce özgürlüğü ne sınırsız ve ne de sorumsuz düşünce üretme saçmalığıdır. Sermaye; topluma, insanlara ve doğaya onarımı olanaksız üretimde bulunuyor. İnsanlığı ve canlı yaratıkları tamamen imha edecek atom silahlarını fazlasıyla üretiyor. Buna özgürlük deniliyor. Özgürlük ne yasaktır ve nede sonsuz serbestliktir. Çağımız da özgürlük kavramı, tüm toplumsal düzenlerde, yöneticiler için insanları mamupule etmede, yönlendirmede psikolojik bir aldatmaca aracıdır. O zaman olmayan özgürlük var oluyor. Dünyada-evrende sınırsız hiçbir şey yoktur.

Yalnız kendisine karşı olanda yasaklamalar değil, aynı zamanda kendisinden de olan zararlı şeylere karşı da sınır getirmektir. Denkoloji de düşünce özgürlüğünün temeli-özü, kendinin yani savunduğumuz ideoloji ve görüşte de var olan zararlı ve olumsuz yönlerinin savunulması görüşüne sınır getirmek. Yalnız denkolojide söz konusu olan yasaklarda, sınırlamalarda kanunlar temel alınmaz. Çünkü düşünmek kanunlarla kanuni yasaklarla yok edilemez

Denkolojinin özünde yatan şey şudur: Hangi görüş ve ideoloji olursa olsun bunlardaki zararlı olan yönlerini kanunlarca yasaklamak yerine, bu zararlı yönlerine karşı her alanda aydınlatmaya girmeyi temel almak. Bir yandan bu yapılırken, diğer yandan karşı olduğumuz ideolojinin (ideolojide var olan) içinde taşıdığı faydalı-olumlu görüşleri savunmak, onun savunulmasına özgürlük tanımdır. Burada bir paradox söz konusu değil. Söz konusu olan bizim düşünce özgürlüğü konusundaki yanlış düşünce şeklimizdir. Bertrand

Russell `Göreceli Teorinin ABC si –adlı kitabında şöyle der: Bir şey konusundaki görüşlerimizi değiştirmek her zaman zordur, özellikle insan genç değilse...Einstein'nin görüşü bu görüşle büyüyen nesil için basit görünebilir, ama bizim için değişik düşünme şeklinde manevi bir gayret gerekli.

Çağımızda mevcut olan bütün toplumsal düzenlerde ve ideolojilerde özgürlük anlayışı hem tek yanlı ve hem de yalnız kendisi içindir. Komünist ülkelerde ve ideolojide düşüncede özgürlük anlayışı, yaşama hakkı komünist görüşe evet, ama burjuva görüşlerine hayır şeklindedir. Kapitalist ülkelerde de bunun tersi, burjuva ideolojisine evet, ama komünist ideolojiye hayır. Kapitalist ülkelerde devletin egemen politikası, savunduğu özgürlük anlayışı; benim ülkemin kültürüne evet, yabancı halkların kültürüne hayır şeklindedir. Yabancıların kendi kültürlerinden vazgeçip benim ülkemin kültürünü kabul etme özgürlükleri vardır. Birincisi kadınların başörtüsü takmalarını, yasaklar, baş örtülü kadınlar devlet memurluğuna, kız öğrencileri okula almaz. Diğer, başı açık kadınları taşlar, cezalandırır, İslam olmayan bir erkekle evlenen müslüman kadını ağır bir suç işlemiş şeklinde yargılar. Bir başka akım sömürgeci işgal savaşlarına karşı çıkar, ulusların kaderlerini tayin hakkını savunur, ama Proleterya Enternasyonalizimi adına başka ulusları ezer, kendi ulus egemenliğini egemen kılar.

Zaman-mekan ve hareket sorunu

Her düşüncede zaman-mekân ve hareket olguları söz konusudur. Zaman, düşüncenin olduğu dönemdir. Düşünceler zaman birimi içinde oluşurlar. Bu zaman olgusunu bir yana bıraktığımızda o zaman, düşünceyi anlamak zorlaşır. Dini görüşlerde inkâr edilen şey budur. Dini görüşe göre; kutsal kitaplarda belirtilen görüşler zamanla sınırlı değil, sonsuzdur.

Buna göre, 2500, 2000 ve 1500 yıl önce söylenilenler bugünde geçerli ve yarında geçerli olacak 2500 yıl önce yazılan Tevrat (Yahudiler), 2000 yıl önce yazılan İncil’de (hristiyanlık) ve 1500 yıl önce yazılan Kur’an (İslam) bu temel alınır.Dini görüşe göre Kutsal Kitaplarda (Tevrat-Zebur-İncil-Kur’an) Allah’ın sözleridir. Bu sözler zaman sınırını tanımaz. Burada bitmiş, sonuçlanmış ve değişmez bir görüş kabul edilir. Dini görüşte yapılan her değişmeye düşman akımcı bakılır. Hristiyanlıkta, İncil’in değişik lisanlara çevrilmesini savunan, kiliselerin günahlarını af eden kutsal mekân olmadığını, Papa’nın mutlak egemenliğini kabul etmeyen Protestancı-Evangelik akım Katolikler tarafından düşman ilan edilmişler. Senelerce Protestan ve Katolikler arasında dini savaşlar olmuştur ve bunlar değişik maskeler altında, demogojilerle olmuş. Ama amaç hep aynı kalmış; egemenlik.

Hristiyanlık içinde binlerce akım vardır ama hepsi İsanın peygamberliğini, Allah’ın varlığını ve İncilin kutsallığı noktasında aynı görüşteler. Buna rağmen büyük hristiyan akımları arasında kanlı savaşlar olmuştur. Bugün İslam’da 72 büyük akım vardır. Bunların hepsi de Allah’ın birliği, Kuranın kutsallığını ve Muhammed’in Peygamberliğini kabul ediyorlar. Buna rağmen Sunni ve Şiiler arsında çok şiddetli savaşlar olmuştur. Ramazan’ın 30 gün yerine 19 gün tutulmasının, günde 5 vakit namaz yerine 3 vakit namazı savunan Bahaîciler diğer sunni ve şiilerce düşman kabul edilmişler. Bahaîciliği kabul eden milyonlarca müslüman öldürülmüştür. Hristiyanlar ve Müslümanlar arasında çok sayıda dini savaşlar olmuştur. Musevilik-Hristiyanlık - İslam’da zaman olgusu kaldırılmıştır. Bu nedenle günümüzde zaman-zamanda olan değişmeler-olgusu ile dinler arasındaki zıtlık, uyumsuzluk ve problemler giderek büyümektedir. Aynı şey mekân içinde söz konusu. Arap yarımadası sınırları temelinde belirlenen namaz vakitlerinin ve ramazan orucunu tutma suhura kalkma ve iftarı açma süresinin aynı şekilde dünyanın her bölgesinde de uygulanması isteniliyor.

Kur’anda şöyle der; “tan yerinde gündüzün beyaz çizgisinin gecenin siyah çizgisinden ayırt edinceye kadar yiyin, için. Sonra orucu geceye kadar tamamlayın”⁵⁹ bu durumda Ramazan orucunun süresinin 6 ay gece ve 6 ay gündüz olan ülkeler içinde geçerli olması söz konusu. Oysa düşünce, zaman ve mekân, hareket ve değişme içinde vardır. Hiçbir şekilde, hiçbir zaman düşüncenin bitmiş, tamamlanmış ve sonsuza dek sonuçlanmış şeklinde yoktur.

Fizikçi W.Heisenberg şöyle der; “Son on yıllarda Fizik’te olan gelişmelerde öğrendiğimiz gibi “objektif” ve “subjektif” kavramlarının ne kadar problemli kavramlar olduğunu gördük ve bunun düşüncemizin kurtuluşu olarak algılıyorum. Bu reletivitats theorisiyle başladı. Eskide iki olayın eşit zamanda olduğu görüşü objektif bir tespit olarak kabul ediliyordu... Bugün biliyoruz ki, eşit zamanda subjektif bir element içeriyor. Şöyle ki, durgun halde olan bir gözlemci için, iki olayın eşit zamanda olduğu söz konusu olduğu halde, hareket halinde olan gözlemci için aynı-eşit zamanda olmak zorunlu değil”⁶⁰ Her zaman düşünce alışkanlığı yani alışla gelen, gelenekleşen düşünce şekli hareketli düşünmeyi engeller.

Her düşünce bir anlamda kendisinin içinde var olduğu alanı yansıtır. Tekniğin hiç girmedığı bir bölge ile sanayinin çok geliştiği yani mekân bakımında farklı iki bölgede bazı görüşlerin farklı olması bundandır. Basın ve yayının örneğin Televizyonun daha gelmediği bir dönem ile (bir ve aynı bölgede) Televizyonun yerleştiği dönem arasında değişik görüşlerin ortaya çıkması söz konusu. Burada yalnız mekân sınırlı değil, aynı zamanda zaman sınırlı da söz konusu. Bir ve aynı mekân sınırı içinde (bir ve aynı yerde) değişik zamanlarda değişik görüşlerin ortaya çıkması söz konusu. Değişmeler ve

⁵⁹ Kur’an. Bakara Suresi. Ayet 187

⁶⁰ Werner Heisenberg, Der Teil und das Ganze (Parça ve Bütün)

gelişmeler hem mekân ve hem de zaman değişimleri içinde olur.

Bu nedenle düşünceyi zaman ve mekânsız düşünmek söz konusu değil. Tarihin hiçbir döneminde tüm ülkelerde iklim koşulları, ekonomik gelişme durumu, üretim araçları ve teknik gelişme seviyesi, yaşam koşulları, çalışma şartları aynı olmamıştır. Bu durum hep farklılıklar göstermiş, gelişme ve hareket halinde olmuştur. Bu nedenle düşünceyi mekan ve zaman dışında ele almak olanaksızdır, Mekan ve zaman dışı bir düşünce yoktur. Bir bölgede bir zaman geniş oranda olumlu olan bazı görüşler başka bir mekanda veya zamanda bu olumsuzluğunu kaybedebilir ve geniş oranda olumsuz olur. Görüşlerdeki olumluluk ve olumsuzluk arasındaki denge zamanla değişir ve hatta olumlu yön tamamen olumsuzluğa dönüşür.

Düşüncenin Yayılması

Düşüncenin oluşumunu belirleyen iki temel faktör vardır. Bunlardan biri, insanın içinde yaşadığı çevre, doğa şartları, iklim ve yaşam koşullarıdır. Diğeri ise, ideoloji, eğitim, din...vs Bunlar birbirlerine bağlıdır. Birincisi geniş oranda mekan bakımından sabittir ve insan iradesinin dışındadır, ondan bağımsız olarak vardır. Bulundukları bölgenin iklimini, doğa şartlarını kendileri belirlemezler. Bunlar onun görüşlerini belirlemede doğal etkenleri oluştururlar. Burada nispi oranda mekan sınırlılığı söz konusu. İkinci faktör hareketlidir, mekan sınırını tanımaz, yayılma ve genişleme, her yere girme politikasını hedefler. İdeoloji, dini görüşler ve eğitimin bir yerden bir yere gitmeleri söz konusu, hareket etme temeline dayanırlar. Fizikte bir durgun cismin bir yerden bir yere hareket

etmesi için bir dış kuvvet gerekir. Dış kuvvet, durgun cismin bir noktadan (A) bir başka noktaya (B) hareket etmesine neden olur. Kuvvet F, durgun cismi A dan B ye getirir. Tüm hareket eden şeylerde, hareketi sağlayan bir araç vardır. Suya taş attığımız zaman dalgaların genişlediğini görürüz. Bu dalgaları yayan araç taştır. Bulutları harekete geçiren araç rüzgârdır. Konuştuğumuz zaman sesimizi bir yerden başka bir yere götüren bir araç vardır. Bu araç havadaki dalgalardır. Magnet alanı sayesinde dalgalar bir yerden başka bir yere hareket eder. Işık havadaki dalgalar ve magnet alanı sayesinde yayılır. Magnet alanı ve dalgalar ışığı yayma araçlarıdır.

Radyo ve televizyon yayınları elektoro-mağnetik dalgalar sayesinde gerçekleşiyor. Aynı şekilde İnternet, dergiler, kitaplar ve gazetelerde fikirleri ve görüşleri yayma araçlarıdır. Sözlü propagandalarda görüşleri yayma aracı görevini görürler. Çağımızda bu araçlar yani lile iletişimi araçları çok gelişmiştir. Modern, son derce gelişmiş haberleşme araçları sayesinde dünya büyüyerek küçülmüş ve küçülerek büyümüştür. Artık sınırlar ortadan kalkmıştır. Dünyanın her yerine televizyon, radyo ve İnternet girmiştir. Bir yerde televizyonda yayılan bir şeyin, dünyanın birçok bölgesinde yüz milyonlarca insan tarafından seyrediliyor.

Bu anlamda dünya küçülmüş, diğer yandan alıcı kitlesi büyümüş ve sınırı genişlemiş. Burada bir anlamda küçülme ve diğer anlamda, aynı zamanda büyüme söz konusu. Dünyanın her alanına Televizyon-Radyo ve İnternet vericisinin girmesi ve onun alıcı kitlesinin dünyanın her yerine yayılması söz konusu. Özellikle İNTERNET aracıyla alıcı ve verici arasındaki ilişkide olan işleme şekli de değişir. Dünyanın değişik bölgelerinde yaşayan insanlar aynı ideolojiyi, dini görüşü paylaşıyorlar. Artık mesafe ve uzaklığın bir önemi kalmamıştır. İdeolojiler, dini görüşler yani fikir ve görüşler, modern iletişim araçları sayesinde hızlı bir şekilde dünyanın her yerine yayılıyor. Görüş ve fikirler sınır tanımıyor. Bazen, doğal faktörler tarafından oluşan görüşler ile toplum tarafından dışarıdan insana verilen

görüşler uyuşum halinde olmaz, ama bazen de uyuşum haline gelir, insanlar buna alışırlar.

Düşüncenin Beslenmesi

İnsanlar genel anlamda, düşünce araçları ile aldıkları düşünceler doğrultusunda, o yönde düşünürler. İnsanların neleri okuduklarına ve dinlediklerine yani alıcısı oldukları kitle iletişimine (araçlarına) bakarak onların düşünme şekillerini, çok geniş oranda, tespit edebiliriz. Ve bunu tersine insanları yaptıklarına bakarak onların hangi kitle iletişimi aracın alıcısı olduklarını yani kitle iletişimi aracını tespit edebiliriz. Neyi dinler ve neyi okursan o doğrultuda düşünürsün ve düşündüğün doğrultuda düşünce veren kitle iletişim araçları alıcısı olursun. Başta Twitter ve Facebook gibi sosyal Netzwerler olmak üzere İnternet sayesinde politikacılar, düşünce üreticileri ve şirketler alıcının yani İnternet kullanıcısının ne istediklerini ve alış-veriş davranışlarını bilerek onları düşünceleri etkilerler.

Burada kitle iletişimi vericisiyle verilen ile düşünce arasında direkt bir ilişki vardır. % 90-95 oranında bu genel kuraldır.

İnsanlar düşüncesine uygun olan, sahip olduğu düşünce doğrultusundaki şeyleri okur ve dinler. Kitle iletişim araçları insanda düşünceyi yaratır. İnsanın yaşamı, beslenmesi için aldığı gıda maddeleri neyse, onun kitle iletişiminden aldıkları da onun düşüncesi için odur. Müslüman insanın gıdası Kur'an, Hristiyan'ın İncil, Budist'in Buddha'nın kitapları, Milliyetçi kişinin ırkçı kitaplar (Hitler'in, Musolin'in... vs), Komünistlerin Marx ve Lenin'in eserleri. Y.El-Kardevi şöyle yazar, "İslam, insanların yemek, içmek, giyinmek gibi hayatta muhtaç oldukları, alış-veriş, hibe, kâr ve benzeri adetleri ve gelenekler hakkında güzel bazı edebi muaşeret maddeleri vazetmiş... İslam, Müslüman bir erkeğin Yahudi veya Hristiyan bir kadınla evlenmesini caiz görmüş, fakat Müslüman bir kadının onlardan biriyle evlenmesini caiz görmemiştir..."⁶¹ Bugün toplumda kadın-erkek konusunda farklı görüşler söz konusu. Genelde toplumda var olan egemen görüş, düşünce şöyle: Erkekler zeki, kadınlar aptal, erkekler üstün ve kadınlar onların hizmetçisi, kadın değil erkek yönetecek kabiliyete sahip... vs. Neden bu şekilde düşünce söz konusu? Çünkü dinde insanlara bu görüşler verilmiştir.

Kur'anda şöyle der; "Allah'ın insanlarda bir kısmını diğerlerine üstün kılması sebebiyle... Erkekler kadınların yöneticisi ve koruyucusudur"⁶² Budizme göre, şeytan Mâra isminde bir kadındır. Mâra ve kızları Tanha, Arati ve Raga Budha'yı iyi yoldan çıkarmak, onun insanlara iyi yolu göstermesini engellemeye çalışmışlar. Dini görüşe göre, bugün insanları kötü ortamda olmalarının, Cennet'ten kovulmalarının nedeni kadındır. Havva'nın Âdem'i kandırıp Bilgi Ağacı meyvesinden yemeleri sonucu, Cennet'ten kovulmuşlar. O halde suçlu kadındır.

Adler şöyle yazar; "Zekâ sorunu imtihanında gerçekten örneğin erkek çocukların daha çok matematikte ve kız

⁶¹ Yusuf El-Kardavi, İslam'da Helâl ve Haram

⁶² Kur'an. Nisa Sûresi. Ayet 34

çocuklarının daha çok lisanda zeki oldukları görüldü. Görüldü ki, erkek mesleği ne hazırlıkla ilgili şeylerde erkek çocukların kız çocuklara nazaran daha zeki oldukları. Ama bu onların zeki oldukları noktasında sadece hayali bir görüntüdür. Şayet insan kız çocukların durumunu tam olarak incelerse, o zaman görecektir ki, kadınların ise daha az kabiliyetli oldukları görüşü, yalandır, gerçekmiş gibi görünen bir yalan.

Kız çocuk, yaşamının her alanında duyduğu ve işittiği şu: Kızlar kabiliyetsizdirler ve sadece basit, ikinci derecede işler için uygundur... Böyle şartlar altında, doğal olarak kadınların kabiliyetsiz oldukları ispatı görünüşte öyle olmak zorunda. Ama bu yanılgının iki nedeni var.”⁶³ Düşüncenin beslenmesi, neyle, nasıl beslendiği kendini insanın faaliyetinde gösterir. İnsanın düşüncesi onun pratik faaliyetlerinin itici kuvvetidir. Canneti şöyle yazıyor, “insanların emirle faaliyet gösterdikleri, korkunç faaliyetlerde bulunacak durumda olduğu bilinen bir şeydir. Şayet emir verme kaynağı yok olursa ve insan onu yaptıklarına geri dönüp bakmaya zorlarsa, o zaman, o kendi kendini tanımaz ve biz bunu yapmadık der.”⁶⁴

İnsanların neyle ve nasıl beslendiklerini, kafalarında nasıl bir düşüncenin yaratıldığını, kitle iletişimi araçlarının yani Televizyon, İnternet, sosyal media, radyo, dergi, gazetelere... konularına baktığımızda görürüz. Burada özellikle geniş halk kitlelerinin okudukları gazeteler ve seyrettikleri televizyon kanallarının konuları söz konusu... İnsan, midelerini yemekle doldurur, kafalarını ise basın ve yayında aldığı şeylerle. Bir haftalık veya 1-2 günlük gazeteler konusuna bakarak geniş halk yığınlarının neler konusunda, neyi ve nasıl düşündüklerini kolaylıkla tespit edebiliriz. Yerçekimi kanunu gibi bu da düşünce çekimi kanunudur. Düşüncenin beslenmesinde insanların aklına-mantığına değil, sadece duygularına hitap

⁶³ Alfred Adler, Menschenkenntnis. Fischer Verlag 1997 S.122

⁶⁴ Elias Cannetti, Masse und Macht .Claassen Verlag 1984 S.380

edilir. Basın ve yayın, insanın bir şey konusundaki görüşlerini yaratıyor. Medien machen Meinungen. Hiç şüphesiz ki tüm gazete ve dergiler tamamen kalitesiz değil. Geniş oranda olumlu ve kaliteli olan, gazete ve dergiler de vardır. Yalnız bunlar çok az sayıda aydınlar tarafından okunulur. Bunların okuyucu kitlesi aydınlardır. Çok geniş oranda, geniş halk kitleleri tarafından okunulan gazete ve dergiler ise çok düşük kaliteye sahiptirler.

Çok Yönlü Düşünme

Denkoloji bilmi, düşüncede çok yönlülüğü kabul eder. Burada söz konusu olan bir ve aynı olan şey konusunda bir çok düşünceye sahip olmak değil, aynı zamanda temel ve belirleyici olan çok yönlü düşüncedir. Bir ve aynı olan düşüncede birçok yönü görmektir. Çok yönlü düşünmek, değişik düşünmek, bir ve aynı olan düşüncede, şeyde farklı yönleri görmek onu hem olumlu, hem olumsuz ve hem de olumlu-olumsuz yönleriyle ele almak anlamına gelir. Dünya'da varolan hiçbir şey tek yönlü değil. Etrafımıza baktığımızda hiçbir şeyin tek yönlü olmadığını görürüz. Var olan her şeyde en azından iki boyut vardır. Uzunluk-genişlik, alt-üst...vs. bir şeyi ikiye böldüğümüz zaman, tekrar iki yönlü bir şey elde ederiz. Gece-gündüz, iyi-kötü, protonlar-elektronlar, eksi-artı, madde-anti madde, gravitation-anti gravitation... bunlar bir ve aynı şeyde vardır. Bir mıknatıs iki kutuptan oluşur pozitif uc ve negatif uc. Bir mıknatısı istediğiniz kadar parçalara bölün, genede her parçada iki uc (pozitif ve negatif) oluşur.

Her düşüncenin bizzat kendisinde çok yönlülük vardır. Burada 3 temel unsur söz konusu.: 1) çok yönlü düşüncede, söz konusu olan bir çok düşünceye sahip olmak değil. Zaten her insan nesnel olarak bir çok konuda görüşlere sahip. Gelenekler,

din, ahlak, ideoloji, ulus, demokrasi, hürriyet, diktatörlük, mülkiyet...vs konularla ilgili fikirler. 2) bir ve aynı olan şeyde çok yönlülük söz konusu. Örneğin somut olarak İslamiyet, Hristiyanlık, Musevilik, Budizm burada hem genelde dinler ve hem de özelde her din kendi başına ele alınır. 3)tek yönlülükte, bir ve aynı şeyde olması söz konusu.

Her dönemde olduğu gibi (ilkel toplum hariç) mevcut tarihi aşama da iki temel akımın varlığı söz konusu. Birincisi, monotizm-yani teklik, yalnız bir ve tek, ikincisi dualizm yani ikileme, bir şey ve onun karşıtı. Monotizm de ilk aşamada, hiç ikileme olmadan tekleşme söz konusu. Musevilik, Hristiyanlık ve İslam dinlerinde Allah anlayışı. Tanrı; birdir, tektir ve onun karşıtı yok. Tanrı her şeyin üzerindedir. İkincisine-Dualizm gelince, burada ilkeme söz konusu. Çok tanrılı dinlerde iyilik tanrısı- kötülük tanrısı. Zerdüş dininde güzel ve iyi tanrı Ahura Mazdah ve onun karşıtı kötülükler sahibi Ahra Mainyu. Zerdüştlüğe göre (zerdüşt dinine) ikiz olan tanrılar var, bunlar birbirlerinin zıddıdır. Eşitlik, güzellik, iyilik, bolluk ve adaletten yana olan Spenta Mainyu. Diğer taraftan bunun karşı olan, kötü ruh, eşitsizlik, adaletsizlik tanrısı Ahra Mainyu. Ahura Mazdah ise her şeyden en yüce ve güçlü olanıdır. O bu iki zıtlardan üstün ve onların üzerindedir. Bu anlamda Zerdüş dini de diğer tek tanrılı dinler gibi monitizmdir. Monotizmde, orta diye bir ikileme yok. Bir tek şey var ve onun alt kademelerinde ikileme, zıtlıklar olur. Dualizmde ise, şeyler ilk aşamasında ikileme, zıtlasma durumunda. İlk aşamadan sonra monotizme gidilir. Biri, monotizm→Dualizm ve diğeri Dualizm→monotizm şeklinde ideolojiler, politik görüşler... vs böyledirler.

Dualizmde şey ve şeyin kendi zıtlığı kabul edilir. Burjuva ideolojisi ve komünist ideoloji, dini görüş ve ateist görüş, burjuva demokrasisi veya proleterya demokrasisi. Bu kabullenmeden sonra zıtlarda yalnız biri yeni Tanrı konumuna getirilir. Bunlardan yalnız biri iyi, güzel, eşit, adaletli olur, diğeri ise bunların zıtları konumuna indirgendirilir. İslamiyete

göre diğer dinlerde kutsaldır ama Tanrı nezdinde en son ve en güzel din İslam'dır. İslam diğer dinlerden daha üstündür. W.I.Lenin şöyle der; iki ideoloji vardır, komünist ideoloji ve burjuva ideolojisi, bunun ortası diye bir ideoloji yok. Aynı şekilde Lenin demokrasi konusunda şöyle der; “Tarih, feodalizmi çözen burjuva demokrasisini ve burjuva demokrasisini çözen Proleterya Demokrasi’sini tanır. Sovyet İktidarı burjuva Cumhuriyetin’den milyon defa fazlasıyla demokratiktir.”⁶⁵

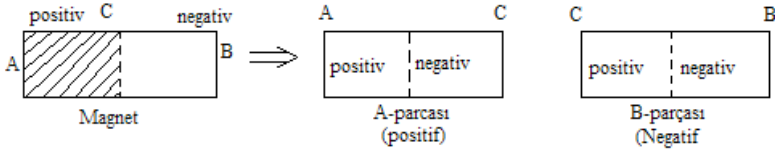
Bahagavad-Gita’ da şöyle denilir. Bahagavad Gita Hindizm’ in Kutsal dini kitabıdır.” Sadece beni, doğmayan, başı-ucu olmayan, tüm kainatın sahibi olarak kabul eden kişi tüm günahlarından arınmıştır. Diğer tüm dinlerden vazgeç ve kendini sadece bana ver, korkma ben seni tüm günahlarından kurtarırım.”⁶⁶ Tek yönlü düşünme şeklinde değişik fikir ve görüşlerden yalnız biri iyi, güzel, olumlu, adaletli ve faydalı kabul edilir. Diğerleri bunu zıddını oluştururlar. Bu zıtlardan ikileme söz konusu değil. Burada, bir bütün iki parçaya ayrılır. Kendisi ve diğerleri, kendi kampı ve diğer kamplar. Komünist ideoloji ve diğer ideolojiler kampı, Proleterya Demokrasisi kampı ve diğer dinler kampı ve diğer demokrasi şekilleri kampı, ateist görüş kampı ve diğer dinler kampı.

Burada bir mıknaş parçası ele alınır. Bu mıknaşın A ucu pozitif ve B ucu negatif denilir ve burada sabit duruluyor, kesinlikle bir adım daha ileri gidilmiyor. Çünkü, şayet bir adım daha ileri gidilirse görülecek ki: A pozitif ucunu ikiye böldüğümüzde A pozitif unda A’ pozitif ve A” negatif uçları vardır. Aynı şekilde B negatif tarafını ikiye böldüğümüzde, karşımıza B negatif yanın B’ pozitif ve B” negatif uçları çıkacak. Var olan her şeyde hem olumlu ve hem de olumsuz yönler olduğu gibi bu olumlu ve olumsuz yönlerde kendi içinde gene olumlu ve olumsuz parçalara ayrılır. Parcalardaki olumlu

⁶⁵ W.I. Lenin, Werke Bd.28 Dietz Verlag 1980 S.240,245

⁶⁶ Bhagavad Gita. Goldmann Verlag 2002 S.130,131

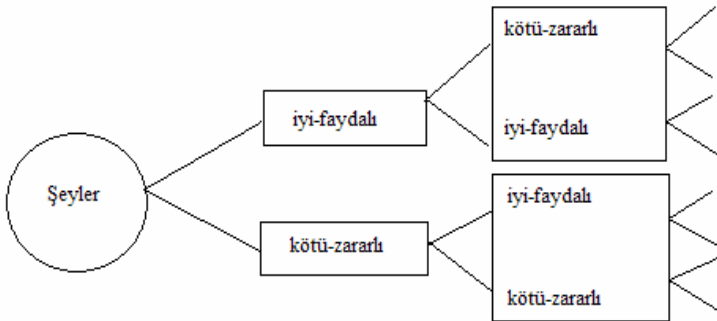
ve olumsuz yönler oranı değişkendir. Zamanla herhangi bir yan tamamen yok olabilir,ama gelişme süreci devam eder.

O halde bir şeyde ikileme yaptıktan sonra monotizme, tek yanlılığa gitmek yanlıştır ve İnsanları gerçeği görmekten uzaklaştırır. İleri dönemlerde parça da var olan yanlış-olumsuz şeylerin gelişmesine, egemen duruma gelmesine, neden olur.

Dinlerin, burjuva demokrasisinin ve burjuva ideolojisinin, komünist ideolojisinin ve demokrasisinin ortaya çıkma (aşamaları) dönemleri ile sonraki aşamalarında görülen bu oldu. Savunulan dini görüş, ideoloji ve politik görüşte olumsuz yan görülmezse o zaman bu olumsuzluk ilerdeki aşamada egemen duruma gelir ve şey olumsuzlaşır.

Denkoloji' ye göre, düşüncenin oluşmasında, olaylar parçalara ayrıldıktan sonra gene parçalanmaya devam edilmeli ve parça gene kendi içinde iyi-kötü, olumlu-olumsuz, faydalı ve zararlı diye parçalara ayrılmalı.

Denkolojiye göre, olayların bu şekilde ele alınması, incelenmesi şeylerdeki olumlu-faydalı-iyi ve olumsuz-zararlı-kötü noktasında hiçbir sonuca varmamak anlamına gelmez.

Toplumsal gelişmelerde, sosyal olaylarda: İyi-olumlu-faydalı kampı ile kötü-olumsuz-zararlı kampı eşit %50, %50 şeklinde değildir, bu oran kesinlikle her zaman farklıdır, değişkendir. Örneğin biri %40 ve diğeri %60 veya biri %70 ve diğeri %30... vs şeklinde. Burada söz konusu olan, belirtmek istenilen şu, bugün mevcut tarihi dönemde %70 oranında olumlu-faydalı-iyi olan bir şey, tarihin belirli başka bir döneminde %60 zararlı-olumsuz hale gelebilir.

Denkoloji'ye göre, İnsanların sahip oldukları her fikir ve görüş yani düşünceleri oluşturan şey çok yönlüdür. Bir ve aynı olan her görüş kendi içinde parçalara ayrılır, olumlu ve olumsuz, faydalı ve zararlı, iyi ve kötü-ilişkisi içinde vardır. Kuran da erkek ve kadın ilişkisini evlenmede, mirasta, yönetimde ve toplumdaki yerini belirleyen ayetler vardır. Bu ayetlerin bazılarında kadın ve erkeğin aynı haklara sahip olduğunu belirtir. Ama diğer yanda daha fazla ayetlerde erkeklerin kadınlara göre daha fazla haklara, üstünlüğe sahip olduğunu belirtir, Fakat kadınların erkeklere göre daha üstün olduğunu belirten hiç bir ayet yoktur. O halde burada aradaki orantıyı görmek gerekir. Bunu birkaç örnekle ele alalım. (A) Din sorunu: din, dini görüş yalnız iyi-faydalı ve olumludur demek yanlış olduğu gibi; din, dini görüş yalnız kötü-zararlı ve olumsuzdur demek de yanlıştır, tek taraflıdır. Bu nedenle din sorununu hem ortaya çıktığı tarihi aşamasında ve hemde mevcut tarihi dönemde; positiv-negativ ve negaitif-positif ilişkisiyle ele almak gerekir. Bu ilk aşamadan sonra ikinci aşamaya geçilmeli yani 100% lik oran durumuna bakılmalı ve üçüncü aşamada bir sonuca varılmalı.

Din→Positiv yön: Kriz dönemlerinde, fakirlik ve yoksulluk zamanında, sağlık sorunlarının geniş oranda çözülmediği aşamalarda DİN Psikolojik olarak ele alındığında İnsan psikolojisi üzerinde kısmende olsa faydalı-olumlu bir rol oynar. “Allaha Şükür”, “Allah büyüktür”, “Allah’ın dediği olur” görüşü kişinin psikolojisi üzerinde olumlu etkide bulunur. Bu nedenle ekonomik kriz derinleştikçe, İnsanların yaşam koşulları

zorlaştıkça, işsizlik geliştikçe İnsanların Allah’a sarılmaları oranı artar. Burda din bir inanç konumunda.

Din gelişir, dini tahrikatlar ve bunlara bağlanan insanlar sayısı hızla artar. İnsanların her konuşmasının başında “Allah’a şükür” kelimesi gelir. Din ve dine sarılmak insanlar içinde çaresizlik içinde bir çare olur. Dinlerde bir çok olumlu nasihatlar da vardır, tüm dinlerde: “Hırsızlık yapma, dürüst ol, kimsenin hakkını yeme, insanlara zarar verme ... vs” denilir. Zaten, dinler ortaya çıktığı tarihi dönemde insanların bazı sorunlarına cevap verememiş olsalarda, mevcut bazı sorunları çözmemiş olsalardı ozaman bunlar halk harasında taraftar bulamazlardı. Din Psikolojisi kitabında H.Peker şöyle yazar; “Din, insana ebedi bir hayat, ahiret hayatı ve cennet vaat etmesi, insanı Allah’ve dine inanmakta önemli bir faktör olmaktadır... Toplumda ve fiziksel ortamda... çaresizlik içinde kalan insan dine yönelerek, Allah’a sığınarak teselli bulmakta, ümit ve güven duygusuyla rahatlanmakta.”⁶⁷ İnanmak psikolojik olarak insanda bir dereceye kadar psikolojik rahatlanmayı getirir.

Unutulmamalıdır ki, insan ruhu üzerindeki faktörler, aynı zamanda insan sağlığı üzerinde de direk etkide bulunur. Dean Ornish şöyle yazar; “Çoğu doktorlar tarafından inkar edilmesine rağmen, sevgi ve yakınlığın hastalık ve insan sağlığı üzerinde büyük etki de bulunduğunun birçok ispatı vardır... Hisleri-duyguları yalnızlığa teşvik eden tüm şeyler genellikle hastalığa ve acı çekmeye götürür... Bayan psikolog Candarca Pert diyor ki: Sevgi ve insanı yakınlık açık bir şekilde sağlığımız ve yaşamımız üzerinde etki bulunur.”⁶⁸ Önemli olan burada inanmaktır. Bu açıda din insan psikolojisinde önemli bir rol oynuyor. Aslında burada temel-belirleyici olan inanmadır. İnsanların kutsal kabul ettikleri, inandıkları taş-ağaç-su gibi ziyaretler psikolojik açıdan inananlar için olumlu ve faydalı

⁶⁷ Hüseyin Peker, Din Psikolojisi

⁶⁸ Dean Ornish, Die revolutionäre Therapie Pal Verlag 1998 S.78.

şeylerdir. Çoğu psikolojik rahatlanmalar insanın hem ruhi ve hem de fiziki sağlığı üzerinde faydalı etki de bulunur. Yalnız burda iyi olan kendi başına din değil, inanmaktır. Kendi başına din kötüdür. İnanma ile din aynı, eş-amlamlı şeyler değil. Dinde inanmanın gürdüğü görevi ziyaret denilen şeylere olan inanma da güdür.

Dinde temel ve belirleyici olan inançtır, din onun bir türevidir. İnsanlık tarihinde kendi başına din yalnız gerici bir rol oynamıştır, din uğruna çok katliamlar işlenmiş, savaşlar yapılmış ama din namına hiç bir savaş durdurulmamış. Bu nedenle psikolojik olarak dinde inanmanın oynadığı bazı olumlu şeyden bizzat dinin iyi olduğu sonucu çıkmaz. İnanç çok daha geniş kapsamlıdır. Bu psikolojik durum dindar insanlarda sadece bir dereceye kadar olumlu psikolojik etkide bulunur. Aksi durum söz konusu olsaydı, o zaman dine inanan insanlarda hiç bir psikolojik hastalık olmayacaktı. Ama realite bunun böyle olmadığını gösteriyor.

B-Din-Negatif yön: İnsanlık tarihinde bir çok kanlı dini savaşlar olmuştur. Hristiyanlık'ta birçok haclı seferleri yapılmış, insanlar hungarca yakılmış, katliamlar yapılmıştır. Her din hem diğer dinlere karşı ve hemde kendi içinde savaşlar düzenlemiştir. İslamiyet savaşlar ve İşgaller yoluyla yayıldı. Yayıldığı ülkelerin kültürünü büyük ölçüde yok etti. Dinleri savaşlardan, politikadan, ktidardan, katliamlardan, babarlıktan ayrı düşünmek mümkün değil. Zaten dinin kendisi politiktir

Din, toplumda egemen ve insanların yaşamlarının her alanına girmek ister. İslamlıkta, kişilerin nasıl yaşamaları gerektiği; evlenme, boşanma, yemek, içmek, giyinmek... vs konular Kur'an da kesin sınırlarla belirlenmiştir. Dini görüş insani köle ruhlu yapar. "Horasanlı Hasan-i Sabah'ın 1090 da kurduğu tahrikatın üyeleri hiç şüphe etmeden, kayıtsız şartsız Şeh'in verdiği emirleri yerine getiren ve bu uğurda ölen kişiye Cennete gitme hediye edilir."⁶⁹ diye belirtir Longbein. Kur'an

⁶⁹ W.Langbein, Geheime Gesellschaften.Fouier Verlag 2001 S.48

Tevbe Suresi. Ayet 38/39: “Ey insanlar size ne oldu? Allah yolunda savaşa çıkın dendiğinde yere yıkılıp kaldınız...Eğer savaşa çıkmazsanız, Allah sizi can yıkıcı bir azapla azap eder.” Bu noktada ise din savaşlar ve, insanlar üzerinde egemenlik kurma aracıdır. O halde din hem olumlu ve hem de olumsuz yönleriyle vardır. Bir yanıyla-yönüyle olumlu iken başka bir noktada zararlı ve olumsuzdur.

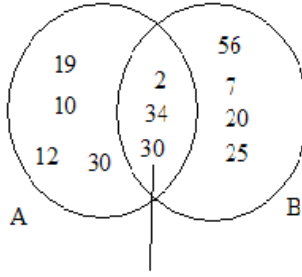
İŞÇİ SINIFI: İşçilerin sayıca kalabalık, büyük bir kitleye sahip olmaları da aynı şekilde işçiler için bir yandan olumlu ve faydalı, ama aynı zamanda başka bir açıdan olumsuz ve zararlıdır. Olumlu-faydalı yön; işçiler sayıca çok kalabalık olmaları ve geniş kitleleri oluşturdıkları için, bir şeyi harekete geçirebilirler, toplumda kendi güçlerini gösterebilirler. İşçiler greve girdikleri zaman, bu grevlerin etkisi kendisini toplumun her alanında gösterir. Üretim durur, ulaşım ve haberleşme olmaz. Bu nedenle işçilerin sayıca çoğunluğu, onların işverene (Kapitalistlere) karşı bir kuvvet-güç olmalarını sağlar. Ama diğer yandan da işçilerin sayıca çokluğu, büyük yığınların oluşması işçiler için olumsuz-zararlıdır. İşçiler arasında rekabet sorunun bu yanını oluşturur. İşçiler arası rekabetten dolayı; ücretler düşer, kapitalistlerin işçiler üzerinde her türlü baskı kurma olanakları artar, grevlerin gücü zayıflar. Çalışan işçilerin kendi aralarında ve çalışan işçiler ile işsiz işçiler arasında rekabet derinleşir.

Değişik olayları, bir ve aynı olan olayları hem olumlu ve hem de olumsuz yönleriyle ele almak, Denkoloji’ye göre matematikte olan Kümeler Teorisi (**Mengenlehre**)’ne benzer. Küme, değişik unsurların bir bütünde birleşmesidir. Şayet k harfi M in bir unsuru, ögesi ise o zaman bu $k \in M$ şeklinde yazılır. Yani k M bir unsuru-ögesidir. Şayet k harfi M bir ögesi-unsurudeğilse $k \notin M$ şeklinde yazılır. Toplum kendi yapısıyla bu Kümeler gibidir.

Çok çeşit Küme şekli vardır. A) Kısmi parçaküme şayet A'nın her ögesi-unsuru aynı zamanda B'nin de unsurları ise, o zaman A kısmi Kümedir. $A \subseteq B$ şeklinde yazılır. Burada $A \neq B$. $A = \{2,3,4,7\}$ $B = \{1,2,3,4,5,6,7\}$ $A \subseteq B = \{2,3,4,7\}$. Toplumda buna bir örnek verirsek. Bir toplumda varolan eğitim ve sağlık kurumları bizzat devletin kendisi olmadıkları halde devlet örgütü'nün birer parçalarıdır. Kesinti Küme(Schnittmenge). Hem A da ve hemde B de aynı unsurlarının varolmasıdır. $A \cap B$ şeklinde yazılır.

$A = \{1,2,3,4,9,10,12,30\}$ $B = \{2,3,4,5,6,7,20,25,30\}$

$A \cap B = \{2,3,4,30\}$ (2,3,4,30) hem A ve hem de B de var

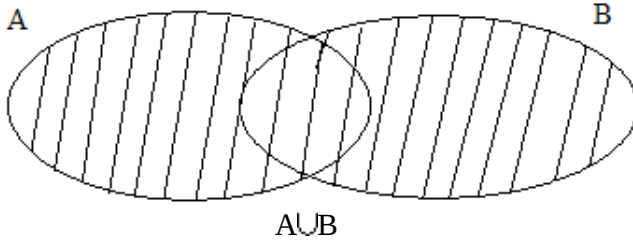

Buna toplumda bir örnek verirsek. Bazı gelenekler aynı zamanda Din'de de vardır. Din'de varolan Kurban kesme olayı gelenekleşmiş. Kadınların başını örtmeleri hem Musevi'likte ve hem de İslam'da var. Bugün İslam'da birçok arap geleneklerine rastlanır ve bir çok ülkeye yayılmış.

Birleşmiş Küme (Vereinigungsmenge) A ve B unsurlarının - öğelerin birleşmiş. durumund ve $A \cup B$ şeklinde yazılır.

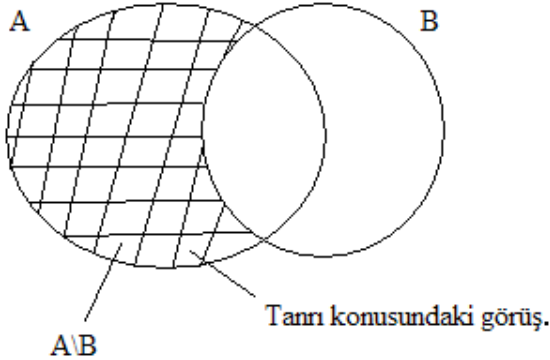
$A = \{2,3,4,5,6\}$ $B = \{1,2,3,4,5,6,9,10,15\}$

$A \cup B = \{1,2,3,4,5,6,9,10,15\}$

Buna toplumda bir örnek verelim. Şeriatla idare edilen İslam ülkelerinde, eğitim, ticaret, politika, ideoloji ve yaşam biçimi İslam' la birleşmiştir.

Farklıküme (Differenzmenge) Birinde olan unsursun yani farklılığın diğerinde olmamasıdır. Örneğin, ateist görüş Tanrı'nın varlığını inkar etmekle dini görüşten ayrılır. Çünkü Tanrı'yı reddetme yani Tanrıyı inkar etme görüşü Din'de yok.

Hiç şüphesiz ki, sosyal olaylar karmaşıktır. Matematikteki benzetmelerimiz gibi kolay ve basit değil. Burdaki amaç konunun anlaşılmasını sağlamaktadır.

Burada söz konusu olan şey, olayları çok yönlü görmek, bir ve aynı olan şeyde, farklı şeylerde de olduğu gibi, değişik yönleriyle ele almayı öğrenmektedir. O zaman, hem farklı-değişik olayları ve hem de bir ve aynı olayı sadece A ve Z şeklinde iki kampa ayırmak yanlışına düşmeyiz. A nin kendi

içinde ve Z'nin de kendisi içinde birçok gelişmesi olduğu gibi A ile Z arasında da birçok gelişme vardır.

Vatan ve Ulus bir yandan aynı ulustan olan halk kitlelerinin bireyleri arasında bazı dönemlerde dayanışma duygusunu geliştirirken, diğer yandan değişik halklar arasında büyük savaşlarda neden olmaktadır. Her şey olumlu ve olumsuz yönleriyle var, tek yönlü hiç bir şey yoktur. Şeylerde, İdeolojilerde, dinde ve politik görüşlerde olumlu ve olumsuz olmak üzere iki yön vardır. Bu yönler diyalektik bir birlik ve süreç oluşturlar. Olumlu ve olumsuz yani faydalı ve zararlı yönler zaman ve mekan içinde ele alındığı zaman anlaşılır. Şeydeki olumlu ve olumsuz yanlar sabit kalmazlar, değişkendirler. Tarihin bir döneminde faydalı, iyi olan bir ideoloji veya dini görüş, başka bir zamanda tamamen zararlı hale gelebilir. Ve dinde böyle olmuştur. Tarihte olduğu gibi bugünde din hep savaşlar aracı olmuş, egemenlik ve sömürüye hizmet etmiştir. Şeylerdeki olumlu ve olumsuz şeyler tersine dönüşebilirler. Sonuçta o şey yok olur ve yeni bir süreç ortaya çıkar...Düşünce aracıyla halka gerçekleri yanlış ve yanlışları da doğru diye göstermek ve onları buna inandırmak mümkündür.

Olaylara bakış Açısı ve Mesafesi

Burda mesafe-uzaklık veya yakınlıkta söz konusu olan şey kişilerin olaylar konusunda ve genelde sahip olduğu bilgidir. Kişinin bilgi derecesidir. Hiç şüphesiz ki humanbiyoloji konusunda geniş bilgisi olan bir araştırmacı ile biyoloji konusunda hiç bilgisi olmayan kişilerin genler üzerinde konuşmaları çok farklı olur. Mekanik fiziği okumuş fizikçinin, bu konuda araştırma yapan araştırmacının ve çok az fizik bilgisi olan kişinin, Işık, relativite teorisi, ışık dalgaları konusundaki görüşleri, bilgi dereceleri çok farklı olur.

Açı, ise olaya hangi noktadan bakıldığına bağlıdır. Kişinin, olaya bakış açısı çok önemlidir. Onun olay konusundaki görüşü, onun olaya bakış açısı, hangi noktadan olaya bakması

tarafından belirlenir. Kişi, olaya baktığı açı durumuna göre olay konusunda görüş sahip olur. Olayı iyi veya kötü, faydalı veya zararlı, olumlu veya olumsuz, günah veya sevap değil şeklinde değerlendirmesi, onun olaya bakış açısınca belirleniyor. Dinci bir insan olaylara dini açıdan bakar, onun gözleri önünde dini cam var. Komünist ideolojinin savunucusu, dini kitapları, burjuva yazarlarının kitle konusundaki kitaplarını okumayı yanlış ve zararlı kabul eder. Ateist kişi için, din doğuştan gelmiyor, insanlar bunu sonradan yaratmışlar, din insanı uyuşturur. Din savunucusuna göre ise; “İnsan da din duygusu doğuştan vardır. Sonradan kazanılmış değil. Çünkü her insanda bir üstün varlığa inanma ve ona kulluk etme özelliği vardır. Peygamber bir hadisin de her doğan din duygusuyla doğar der. Ve böyle buyurarak insanda din duygusunun doğuştan var olduğuna haber vermektedir.”⁷⁰

Kişinin olaya bakış açısı daraldıkça ve bilgi seviyesi düştükçe onun olayı tüm yönleriyle görmesi olanaksızlaşır. Böyle durumda kişi taraftardır ve her şeyi yalnız kendi gözlüğüyle (gözlüğün rengiyle) değerlendirir. İslamcı din “bilim” adamları 1500 Yıl önce yazılmış Kur’anı bir adım dahi geçemiyorlar. Kur’an konusunda milyonlarca sayfalık kitaplar yazılmış. Hepside Kur’an da donup kalmışlar. Kur’an da yazılanlarla olayları yorumluyorlar. Neden? Çünkü onların bakış açıları, çıkış noktaları Kur’an dır. Geniş bilgi kişinin olayları daha etraflıca görmeleri için bir araçtır. Bu aracın işlemesi için kişinin herhangi bir düşüncenin kölesi olmaması gerekir. Çok sayıda Türk bilim adamı Kürtleri Türk, çok sayıda Fransız bilim adamı ise Cezayirlileri fransız olarak görmüş. Bilgisizlik, cehalet ise insanların şeyleri çok yönlü görmeleri önünöde bir duvardır, daha başta kişinin olayları genişçe görme olanağından yoksun bırakır.

⁷⁰ Saim Kılavuz, İslâm Akadi ve Kelam’a Giriş

İnsanın ufku genişledikçe onun olaylara bakış açısında genişler. Yerde duran 300m genişliğinde, 200 m yükseklikte ve 500m uzunlukta olan bir şeye, 30^0 , 15^0 , 45^0 , 90^0 , 140^0 lerde veya yukardan baktığınız zaman farklı şeyler görürsünüz. Olaylara, taraf tutarak baktığımızda, zaten daha başında bir görüşe, bir sonuca varmışsızdır. Bu durumda söz konusu olan şey; olayı araştırmak değil, sadece ve sadece kendini (önceden varılan sonuç görüşünü) haklı veya haksız, doğru veya yanlış göstermek için malzeme toplamaktır. Burda, sadece kendi işinize gelen malzemeyi seçer alırsınız. Bir olayı doğru değerlendirmek için, değişik açılardan olaya bakmak gerekir. Bir açıda bakıldığında doğru olan görüş, başka bir açıdan bakıldığında yanlış olabilir. Olaylara farklı açılardan bakmak gerçeği görmenin temel şartıdır. Bir ve aynı olan olayda yalnız bir doğru olabilir, bir çok doğru nokta olabilir veya bir çok doğru ve bir çok yanlış noktalar olabilir. Aynı şekilde doğru bir şeyin karşıtı da doğru olabilir. Çok sayıda farklı şeylerin hepsi yanlış veya doğru olabilirler veya bir kısmı yanlış veya doğru olabilir. Olaya bir açıdan bakıldığında, olay konusunda bir görüş ortaya çıkar. Kişi olay konusundaki bu bir görüşü olayla ilgili genelleştirdiği zaman yanlışa düşer. Bu olayın yalnız bir boyutunu görmedir. Oysa bugün günümüzde onlarca boyut var. Boyutlardan sadece uzunluk veya genişlik veya yükseklikle kalmak yanlıştır ve nesneyi tam görmemizi engeller.

Zaten bizler hiç farkında olmadan, bir nesneye baktığımızda gözümüz onu en az üç boyutuyla-uzunluk genişlik ve yükseklik, görür. Olay çok boyutlu incelendikten sonra olay konusunda genel bir görüşe varmak gerekir. Bir toplumsal olayın yorumu konusunda bazen farklı görüşler söz konusu olur. Bir ve aynı olay konusunda farklı görüşler. Görüşler farklı olduğu halde, her iki ve daha fazlası görüşlerde doğru-gerçekçi olabilir. O halde yanlış nerden geliyor? Bir ve aynı olay konusunda farklı görüşler nasıl doğru olur? Burada yanlış yok. Problem kişilerin farklı açılardan-farklı noktalardan bir ve aynı olan şeye, bakmalarından gelir. Baktığınız yöne göre, koordinat

systemdeki yerimize göre, şey sağınızda-solunuzda, önünüz de veya arkanızda, üzerinizde veya altınızda olur.

Bazen olaylarda zıtların karşılığı durumu söz konusudur. A'nın yararına olan şey B'nin zararına ve tersi söz konusu olur. Savaşlar, silah üretimi doğa ve insanlık için zararlı, ama silah üreten şirketler için faydalı. İşçiler arası rekabet işçiler için zararlı ama burjuva için yararlı. Bir ülkede bulunan yabancı işçiler genelde ucuz ücretle çalışırlar, ücretlerin düşmesine neden olurlar. Bu konumları sermaye sahipleri için faydalıdır. Böyle durumlarda olayı nasıl değerlendireceğimiz, olaya bakış açımız tarafından belirlenir. Yabancı işçilerin çalıştıkları ülkelerde nesnel pratikte olan gelişme kampaşma şeklinde. Genel olarak yabancılar kendilerini haklı görme, savunma ve “yerli”lere saldırma konumundadırlar. Yerliler ise kendilerini haklı çıkarmak, savunmak vede yabancılarla saldırma burada fiziki saldırı konumuz değil) konumunda. F_1 kuvveti ile F_2 kuvveti arasında etki-tepki reaktionu söz konusu. Esasında her iki tarafta hem haklı ve hem de haksızdırlar.

R.Descartes şöyle der; “Aynı derecede kabul edilen görüşler arasında, ben daima orta derecede olanı seviyorum. Birincisi, bu görüşler pratikte en basit uygulananıdır... İkincisi, şayet ben herhangi bir şekilde yanılırsam, o zaman doğru yoldan çok uzaklaşmış olmam. Şayet ben radikal bir ucu değilde orta yolu seçmiş olursam.”⁷¹ O zaman, olaya hem yerli halk açısından ve hemde yabancılar açısından bakmak söz konusu olur. Bu bakış açısı değiştiğinde yabancıların getirdikleri hem olumlu ve hemde olumsuz şeyleri görmek. Diğer yandan yerli halk açısından olumlu ve olumsuz getirenlerin görülmesi. Yerli ve yabancıların bir noktada olaya bakış açılarını değiştirirken, diğer noktada birinin diğerinin bakış açısıyla olayı görmeye çalışması. Yabancı işçiler bir taraftan kendi açılarından-A açısı

⁷¹ Renê Descartes, Abhandlung über die Methode. Die Vernunft richtig zu Gebrauchen. Marix Verlag 2006 S.70

olaya bakarlar , aynı zamanda diğer taraftan yerlilerin olaya baktıkları B-açısından olaya bakmaları gerekir.

B açısından olayı gören yerlilerin ise A açısından (yabancılar) da olaya bakmaları gerekir. İnsanların olaya bakış Açılarının değişmesiyle, onların olay konusundaki görüşlerinin değişmesi söz konusu olabilir. Zıt kuvvetler birbirlerinin tersi istikamete hareket ettirdikleri sürece ve bu kuvvetler arttığı zaman kuvvetlerin birbirlerinden kopması söz konusu olur. Önlü psikolog Sigmund Freud şöyle der: Şayet biz başkaların davranışlarının nedenini anlayabilseydik o zaman aniden her şey bir anlam kazanacaktı. Denkolojide bu, kişinin kendi bakış açısını değiştirmesi, olaya diğerinin açısında da bakmak yani kendini diğerinin yerine koyarak olaya bakabilmek, demektir.

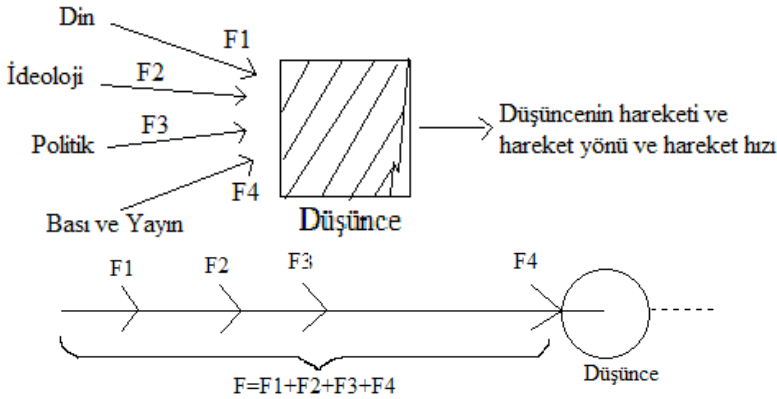
Düşünce harekete geçme-yönü

Düşüncede harekete geçme, onun üretimde bulunması ve pratiğe geçmesidir. İnsanlar düşündükleri doğrultuda pratikte bulunurlar. Onların toplumsal olaylardaki yerleri sahip oldukları görüş tarafından belirlenir. Toplumsal düşünce bazen durgun, pasiftir. Bazende hareketli ve aktiftir. Düşüncenin hareket süreci evrimci bir yol izliyor. Birinden diğerine geçiş süreci farklıdır. Bu geçiş zamanı bazen uzun ve bazende kısa bir süreyi kapsıyabilir. Fizikte durgun olan bir cisim harekete geçiren şeye kuvvet denilir. Durgun olan bir cisim kendisine etkiye bulunan bir dış kuvvet sayesinde harekete geçer.

Newton şöyle der; “Her şey kendi durumunu değiştiren bir kuvvetin etkisi altına girmediği zaman durgunluk halinde kalır veya eşit-doğru olan hareket içinde olur. Hareket değişimi etkiye bulunan hareket kuvvetiyle orantılıdır, bu kuvvetin etkiye bulunduğu yön halindedir... Diyelim ki, herhangi bir kuvvet herhangi bir hareket yaratıyor. O zaman iki misli kuvvet iki misli hareketi ve üç misli kuvvet üç misli hareketi

yaratıyor.”⁷² Şayet biz düşünceyi bir cisim olarak kabul edersek, o zaman, onun üzerinde etkiye bulunan ve onu harekete geçiren kuvvetler. Dini görüş, ideoloji, politik görüşler, gelenekler, ahlâki yapı, eğitim, basın ve yayın... vs. Bunlar kendi çıkarları doğrultusunda kitleyi harekete geçirirler.

Aynı yöne doğru kitleleri harekete geçirmek için bir çok kuvvetin etkisi söz konusu. Bu kuvvetler düşünce üzerinde ve onun yönünü belirlemede etkiye bulunur. Burda toplumsal düşünce üzerinde etkiye bulunan kuvvetlerin toplamı söz konusu. Bu görüşlerin düşünce üzeride nasıl ve ne derece etkiye bulunacağı düşünce yayıncısının sahip olduğu maddi olanaklar ve sahip olduğu kitle iletişimi olanakları tarafından belirlenir.

Burda düşüncenin hareketi, yönü ve hızı söz konusu.

Din, eğitim, kitle iletişim, internet, ideoloji, politik ahlâki görüşler düşünce üzerinde aynı doğrultuda hareket eden kuvvetler durumunda oldukları için düşüncenin, bu kuvvetler toplamına orantılı olarak daha hızlı hareket etmesi ve aynı yöne doğru harekete geçirmesi söz konusu. Bu dinin, geleneklerin, politikanın kitle iletişiminin ve ideolojinin beraber çalışması

⁷² Isaac Newton, Mathematische Prinzipien der Naturlehre.

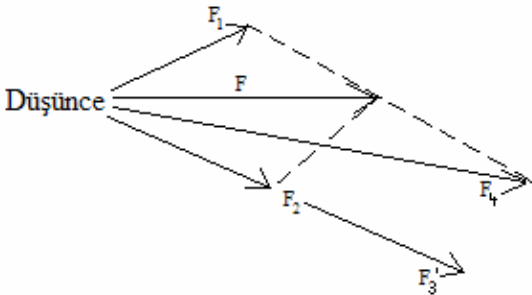
aynı şeyi savunması demektir. Düşünce üzerinde etkiye bulunan kuvvetler arasında zincirleme bir reaktion söz konusu (Ketenreaktion)

Bu kuvvetler, düşünce üzerinde aynı doğrultuda hareket ettiği zaman, onun hareket hızı artar ve hareket yönü aynı doğrultuda olur. Ama bu her zaman böyle değil. Bazen bir cismin üzerinde etkiye bulunan kuvvetlerin değişik yönlerden hareket etmeleri, birbirlerine ters yönde etkilemeleri söz konusu. Bazen dini görüş ve ideoloji, ideoloji ve gelenekler veya eğitim ve dini görüş çatışır, bunlar birbirlerine karşıdır yani birbirleri üzerinde ters kuvvetler halinde etkiye bulunurlar. Mesela dine göre yasak olan eş-cinsellik bugün batı-Avrupa ülkelerinde kanunca serbestir. Örneğin ekonomik çıkar, politika savaştan yana bir kuvvet (F_1). Mevcut şartlar savaştan yana olmaz (F_2). O zaman düşünce üzerinde birbirlerine zıt kuvvetlerin birbirlerine karşı etkiye bulunması söz konusu. $F=F_1-F_2$ veya $F=F_1+F_2$ olur. Hangi kuvvet daha güçlüyse, sonuçta düşünce o yöne doğru hareket eder, ama hareket hızı azalır.

$F_1 > F_2$ hareket yönü F_1 istikameti

$F_1 < F_2$ hareket istikameti F_2 yönünde

Görüyoruz ki Kuvvet(F) in yönü kuvvetli olan kuvvetin yönüne doğru oluyor. Bu F_2 veya F_4 olur.

Dış kuvvetlerin düşünce üzerinde nasıl hareket ettikleri ve onu hangi yöne doğru harekete geçireceği, hareketin hızı

durumu, ülke içinde ve uluslararası alanda varolan sosyal, ekonomik ve politik gelişmeler tarafından belirlenir. Doğada da bazen olaylar sakince hareket ederler. Doğal olaylar pasif-sakince hareket edip geliştikleri zaman onlarda olan değişmelerin, onlardaki gelişme hızının farkında fazla olmuyoruz. Suyun normal akması, yağmurun normal oranda yağması, havanın normal sıcaklıkta olması, rüzgarın normal esmesi gibi durumda... Ama depremler olduğu zaman, aşırı sıcakta, kasırğa durumunda, sel felaketinde, yanardağ patlamalarında... vs gibi doğal olaylar gelişiminde, insan çok hassaslaşır ve gelişmeleri, aşırı dikkatle, bilinçli izler. İnsanlık tarihine ve günümüze baktığımızda insanların bazen çok iyi ve bazen de aşırı kötü faaliyetlerde bulunduklarını görürüz. O halde bunun nedeni nedir? Neden değişik zamanlarda farklı hareketler oluyor?

İnsanların düşüncelerine yön vermek isteyen, onun yönünü belirlemek isteyen eğitim din-ideoloji-politik-gelenek-kitle iletişimi...vs gibi dış kuvvetler, kitlelerin duygularına hitap etmeyi kendine temel alırlar. Ulusal savaşlar, ülke içinde savaşlar, sosyal devrimler dönemlerinde olaylar hızlı gelişir ve dış kuvvetlerin düşünce üzerindeki etkileri çok artar. Düşünce hareketi yönü ve onun üzerinde etkide bulunan dış kuvvetler istikameti değiştirebilir. Bugün halkı savaşa zorlayan, iten dış kuvvet, yarın halk artık savaştan bıktığında, savaşın derin yaralar bıraktığı bir dönemde, barıştan yana olur. “Yaşasın Savaş” diyen dış kuvvet “Yaşasın barış, savaşa son“der

Düşünce ve toplum ilişkisi

Düşünceyi, çevresinden, ekonomik gelişmeden, yaşam koşullarından, onu yaratan dış kuvveten ayrı düşünmek yani toplumla olan ilişkisi dışında görmek olanaksızdır. Düşüncenin kendisi toplumsaldır. Karl Marx'ın deyimiyle insanın bilinci

onun ekonomik altyapısı üzerinden yükselir. İnsanlık tarihinde düşüncenin farklı şekillerinin ortaya çıkmasının nedeni ekonomik alta yapıda olan farklılıklardır. Şayet günümüzde iklimi ve modern kitle iletişimini bir an bir yana bırakırsak, ekonomik gelişme seviyeleri farklı olan toplumlarda insanların çok konuda farklı düşündüklerini görürüz.

İnsanların ruhi şekillendirmesi olan kültürler arasındaki yani aile yapısı, evlilik, gelenekler, sosyal dayanışma, yalan, dürüstlük... vs. gibi konulardaki farklılık, toplumun yapısından geliyor. Bu gelişme aynı toplumun içinde de söz konusu. Ekonomik krizler, savaşlar döneminde insanlar daha da bencileşir, onlardaki egoizm duygusu dahada artar, insanlar daha saldırganlaşırlar, depresyon ve bunun gibi ruhi bozukluk hastalıkları artar. Kişilerde gelişen korku onun ruhi yapısını ve dolaylı olarak ruh sağlığını direkt etkiler. Bild der Wissenschaft dergisinden şunu okuyoruz:” Neuroteologi kavramı Amerikalı theolog J.B.Ashbrook tarafından ileri atılmıştır.2500 sene önce Hippokrates, Epilepsie (Fallsucht) hastalığının kısa süreli körlük olduğundan söz ediyor. Uzun bir dönemdir psikratlar kısa süreli körlük olan Epilepsie hastalığının ise genellikle aşırı dincilikle ilişkisi olduğunu biliyorlar. “ Farklı çevre, yaşam koşulları, iklim ve çalışma şartları farklı sorunlar yaratıyor. Havelock Ellis’in Cinseldürtü ve Utanma Duygusu adlı kitabın şunları okuyoruz: Batı-Afrikanın bazı bölgelerinde, Niger und Gaborn arasında genç kızların evlenmelerine kadar çıplak gezmeleri bir gelenektir.

Massçi aşiretinde erkekler tamamen çıplaktırlar. Bizim için gelenek ve göreneklerin arsız-utanmaz kabul edilen çıplak gezen halklarda sexuell ilişkiler çok sıklıdır. Wellhausen’a göre Müslüman’larda utanma duygusu o kadar aşırı ileri gidiyor ki, sünnete göre bir erkek yalnız olsa bile çıplak yıkanamaz. Çin’de kadınların ayakları yüzlerinden daha ilginçtir. Sadece koca karısının ayaklarını çıplak görebilir. Avrupalılar ise memelerini göstermekten çekinirler.

Hristiyanlıkta olduğu gibi İslamda da suni penis yüksek dereceye ulaştı. Türk kadınları bundan faydalıyorlar ve Smyrna da suni penis açıkça satılıyor. ⁷³Bugün Avrupa ülkelerinde aznı zamanda evlilikler-eş bulma aracı İnternettir. Genelevleri dışındada sex fuhuşu büyük oranda viedotex ve İnternet aracıyla gerçekleşiyor. Düşünceyi yaratan toplumsal olguların parçalarının tümü kendi içinde kapalı bir sistem oluştururlar. Bunlar birbirlerini karşılıklı olarak olumlu veya olumsuz yönde etkiler, diyalektik bir bütünlük halindedirler. Kapitalist toplumda eğitim sistemi mülkiyet temeline dayanır. Mülkiyetin korunması Anayasa'ca garanti altına alınmıştır. İslam Ülkelerinde kız ve erkek öğrenciler sınıfta ayrı otururlar. Hristiyanlıkta boşanma suç ve hayat boyu evlilik kabul edilir. Papa, katolik dünyasında kutsal insan sayılır. Komünist ülkelerde Marx-Lenin'i ezberlemek eğitim sisteminin temelidir, değer in ölçütü budur.

Amerika Birleşik Devletleri dahil olmak üzere bir çok Hiristiyan ülkelerinde-özellikle geri bıraktırmış ülkelerde-İslam ülkelerinde Darwin' in Evrim Teorisi okullarda ders olarak okutulmuyor. Düşünme şekli ile yaşama biçimi arasında birbirlerini etkileyici bir ilişki vardır. Bunu yaşadığı gibi düşünme ve düşündüğü gibi yaşama şeklinde formüle edebiliriz. Çoğu Yahudi evlerinin dış kapılarında bir demir parçası vardır. Mesusa adı verilen ince uzun parça üzerinde şu yazı var: Dinle İsrail, Herr bizim Tanrımızdır. Sen tüm gücünle, tüm kalbin ve ruhunla onu sevmelisin. Mesusa yahudi yaşamı için bir semboldür. Haç işareti Hristiyanlar için bir yaşama sembolüdür. Hristiyanların çoğu boyunlarında haç sembolünü taşırlar. K.Lorenz şunu belirtiyor; “ Sahip olma daha fazlasına sahip olma, hiyareşik örgütlenmede daha yükseğe çıkma... korku: rekabette ayak uydurmama, geride kalma, fakirleşme,

⁷³ Havelock Ellis, Geschlechtstrieb und Schamgefühl. A. Stuber's Verlag (Kabitzsch). Würzburg 1907 .s.27,30,236

yanlış kararlar alma korkusu... her türlü korku modern insanın sağlığına çok zarar veriyor.”⁷⁴

İşsizlik, işten atılma korkusu çalışan insanlarda korku düşüncesini, çaresizlik duygusunu geliştirir. Hristiyanlık'ta bazı noktalarda insanların yaşama şekilleri yani nasıl yaşamaları ve düşünceleri gerektiği önceden belirtilmiş-belirlenmiş. İnsan neslin devamında karşıt cinslerin sexuel ilişkileri temeldir. Cinsel ilişki doğal bir dürtüdür ve yaşamın bir parçasıdır. Din bunu önceden genel bir kurala bağlıyor. Katechismus der katholischen Kirche adlı kitaptan şunları okuyoruz: Evlilik hayat boyunca yapılır. Bugün birçok ülkede Katolikler mevcut kanunlarca boşanıyorlar ve başkalarıyla evleniyorlar. Oysa İsa şöyle der, karısını boşayıp başka biriyle evlenen biri karısına karşı zina yapmış sayılır. Aynı şekilde kocasını bırakıp başka erkekle evlenen kadın kocasına karşı zina yapmış sayılır.“ Ama bugün hristiyan sanayi ülkelerinde boşanma oranı yüksektir. Buda bize gösteriyorki, bazı durumlarda pratikte uygulanan ile teoride savunulan görüş uyuşum halinde olmaz.

Hristiyanlığın temel sakretementlerinden biride Vaftiz dir. Vaftiz ile doğuştan gelen, tüm kişisel günahlar yani tüm günahlar azalır. Vaftiz sadece tüm günahlardan temizlemekle arındırmakla kalmaz, aynı zamanda kişiyi yeni bir yaratık haline getirir.⁷⁵ Bugün Katoliklerde her şey konusunda son kararı veren Papa'dır. Savaş döneminde bir ülkede yaşayan insanların duyguları, barış dönemindeki insanların psikolojik yapılarından farklı önemli oluşumlara sahip. Sosyal olayların hızlı geliştiği zaman ülkedeki insanların daha duygusal olmaları söz konusudur. Dünya da var olan ülkelerdeki halkların durumlarına baktığımız zaman, onların geleneksel, âhlâki görüşlerinde önemli farklılıkların olduğunu görürüz. Bir

⁷⁴ Konrad Lorenz, Die acht Todsünden der zivilisierten Menschen. Verlag Bertelsmann Club 1973 S.41

⁷⁵ Katechismus der katholischen Kirche. Oldenbourg Verlag

bölgede iyi-güzel sayılan bir âhlak anlayışı, aynı gelenek söz konusu olduğu halde başka bir bölgede kötü ve çirgin olarak değerlendirilir. Bugün geri kalmış ülkelerde aile evliliği yani ailenin çocuklarını evlendirmeleri, ahlâki, iyi ve güzel kabul edilir. Batı- Avrupa ülkelerin de bu evlenme şekli kötü ve zararlı kabul edilir. Ama, aileler arası evliliğinin yerine Evlendirme Büroları, İnternet aracılığı ile evlenme şekli aldığı zaman iyi ve güzel kabul ediliyor.

Gerçeğin Ölçütü Ne?

Düşüncenin asıl temel amacı; yaşamayı sağlamak, pratik faaliyette bulunmak ve onun yönünü belirlemek, olayları yorumlamak. Toplumsal dış kuvvetler insanlarda düşünceyi yaratıkları zaman, onlara kendisinin gerçek-iyi-faydalı-doğru olduğunu söyler. Ohalde gerçeğin ölçütü ne? Burada zaman ve mekan, kim için, neye ve kime göre gibi sorunlar önemli.T. Habbes şöyle der; Herkesin kendi hakkında, kendisiyle ilgili sahip olduğunun getirdiği sonuç şu; kendini, olmadığı halde bilen (weise) kabul eden, kendi yanlışını düzeltme meyilinde olmayan kişi durumundadır. Kendilerinin noksan hiçbir yönlerinin olmadığını kabul ederler. Diğer yandan, kendisinin mantığı açısına uygun olmayan ve başkalarının yaptıkları her şeyi kötülerler ve eleştirirler.”⁷⁶

Doğru ve Gerçek nedir? diye sorulduğu zaman: din benim der, faşizm benim der, komünizm benim der, burjuva sistemi benim der, bilim benim der, ahlâk benim der. Önce bir şeyi kavramak gerekir. Bizim bugün sahip olduğumuz düşünce anlayışımızda da yanlış iki şey var. Birincisi; Biz doğrudan iyi ve güzeliyi, olumlu ve faydalıyı anlıyoruz. Doğru-gerçek kelimelerini duyduğumuzda psikolojik olarak onu hemen iyi-

⁷⁶ Thomas Habbes, Vom Menschen. Vom Bürger. Meiner Verl. .S.39

faydalı-güzel şeklinde yorumluyoruz, bizde böyle bir düşünce alışkanlığı oluşmuş, psikolojik etkilenme söz konusu.

Doğru değil, yanlış diye bir şeyi duyduğumuzda, bu kavramlar bizde hemen olumsuz-kötü-zararlı etkisini yaratıyor. İnsan psikolojisinde, insan olumlu-iyi şeyleri duymak ister, kabul eder ama acı bir olayı duymak, kabullenmek istemez. Bir şeyin gerçek doğru olması onun zorunlu olarak iyi-yararlı-güzel olması anlamına gelmez. Bir bölgede şiddetli bir depremin olduğunu ve binlerce insanın öldüğünü düşünelim. Bunu duyduğumuz zaman olay doğrudur-gerçektir ama hiçte iyi ve güzel değil. Sevdığımız bir kimsenin ölüm haberi gerçek, doğru olursa da genede acıdır.İkincisi; Gerçek, evrensel her şey için geçerli olan bir şey değil. İnsanlık tarihine baktığımızda çeşitli dinlerin, politik görüşlerin ve ideolojilerin, gerçeğin kendileri olduklarını, gerçeği kendileriyle eşanlamlı ele aldıklarını görüyoruz. Buddha şöyle der; “Dört kutsal gerçek vardır? Nedir bu dört kutsal gerçek? Bu acılar çekmenin kutsal gerçeği, acının gelişmesinin kutsal gerçeği, acının ortadan kalkması kutsal gerçeği, acıyı ortadan kaldırmaya götüren kutsal gerçeği. Acı çekmenin kutsal gerçeği nedir? doğum acı çekmektir, yaşlanmak acı çekmektir, ölüm acı çekmektir.”⁷⁷

Kapitalist sistem’de iyi-güzel olan şey paradır. K.Marx şöyle belirtir: ” Shakespear paranın özünü isabetli olarak şöyle dile getirir: para neyi satın alabiliyorsa ben oyum, paranın sahibi olarak ben. Paranın alım gücü büyük olduğunda benimde gücüm büyüktür. Paranın özellikleri benimdir de, yani sahibi benimdir de. Benim ne olduğum hiçbir zaman benim bireyselliğim tarafından belirlenmiyor. Ben çirkin biriyim ama en güzel kadını satın alabilirim. O halde ben çirkin değilim. Çirkinlik para tarafından yok oldu. Ben ruhsuz, dürüst olmayan kötü bir insanım. Ama para saygı görüyor. O halde onun sahibi bende saygı görüyorum. Para en iyi olandır. O halde onun sahibi de iyidir. Kendisinden yabancılaşan insan aynı zamanda

⁷⁷ Die Reden Buddha ..K.Eugen Neumann.Artemis Verlag 1956 S.51

kendi özüne de yani kendi doğal ve insanı yapısına da yabancılaşan düşünen olur. ⁷⁸ Sosyal olaylar incelendiğinde, yorumlandığında, şeyler değerlendirildiğinde, bu olaylar-şeyler konusunda birçok görüşlerin ileri atıldığını görürüz. Bir de aynı olayın değişik görüşlerle yorumlandığı söz konusudur.

Bu farklı görüşler-ideolojilerden her biri, kendini şöyle dile getiriyor: gerçek-doğru benim. O yalnız gerçek değil, aynı zamanda bir bütünlüğüyle gerçektir. Başka bir deyişle, onda yanlış olan parçalar yoktur. O, %100 lük konumuyla gerçektir, iyidir, faydalıdır. Hiçbir din, görüş ve ideoloji, politik sistem, ekonomik şekil ve gelenek, “benim bazı bölümlerim” parçalarım yanlışdır demez. Hiç şüphesiz ki, her şeyin bir ölçü birimi var. Kimyada H₂O (suyun) ölçü birimi 2 Hidrojen ve 1 Oksijen molekülüdür. Boyutların (uzunluk-genişlik-yükseklik) ölçüt birimi, Km ve metredir. Ağırlığın ölçütü Kg... Alanın ölçütü m², hacmin ölçütü m³, ısıнын (sıcaklığın) ölçütü C⁰, elektriğin ölçütü Watt’tır. Bir malın değer birimi Para dır. Paranın ölçütü maldaki mal oluş değeridir. Zamanın ölçütü saat... Bir cismin ağırlığını bizzat onu tartarak tespit ederiz, uzunluğunu onu ölçerek belirleriz. Bir alan için.de şu kadar .m² genişliktedir, her hangi bir cisim kg ağırlığındadır, bir nesne m uzunluğundadır... Bugün hava C⁰ (derece) sıcaktır, bu eşyanın fiyatı...X para birimidir denir. Bu ölçü birimi, tüm politik görüşler, ideolojiler, dinler ve ahlâki yapılar tarafından kabul ediliyor. Bunların hepsi için bu ölçüt birimleri gerçek-doğru kabul ediliyor. En azında gönümüzde böyle.

Ama insanların yaşama şekilleri, düşünmeleri, ideolojileri, politik görüşleri, sosyal olaylar söz konusu olunca bu durum değişiyor. Bir ve aynı şey konusunda çok sayıda “gerçekler” ortaya çıkıyor. O halde gerçek ne? Gerçekten anlaşılan şey; Bir görüşün bir nesnel şeyi geniş oranda olduğu gibi yansıtmasıdır. Burda nesnel bir şey söz konusu. Evrenin varlığı, gece ve

⁷⁸ Karl Marx, Ökonomisch-Philosophische Monuskripte.MEGA ½ S.436

gündüz, cisimlerin boyutları ve ağırlıklarının varolması, bir sosyal olayın gelişimi, çevre, iklim, gelenekler, yaşama şekli, üretim ilişkileri...vs Gerçek ise; bizim bunlar konusunda sahip olduğumuz görüşlerin bu şeyleri geniş oranda yansıtmasıdır. Burada geniş oranda yansıtma söz konusu, yoksa 100% lük değil.

Burada nesnel şeyin bizzat kendisi ile bizim onun konusunda ki görüşlerimiz bir ve aynı şeyler değil. Nesnel şey, bizim bilincimizden bağımsız olarak kendisidir. Etrafımızda gördüğümüz maddi şeyler, nasılsa aynen öyledir. Bizim onları farklı şekillerde görmemiz, veya onlar konusunda farklı düşünmemiz, onların nesnel yapılarından bir şey değiştirmez. O nasılsa öyledir. Görüşler ise soyut kavramalardır. Gerçek, bu soyut kavramdan biridir. Nesnel şeyi yanlış ve yanılgılı yorumlamakta bir görüştür. Nesnel şey konusundaki görüşümüz yanlış veya yanılgılı olabilir. Dünya hem kendisi hem de güneşin etrafında dönüyor. Yüz yıllarca dünya hareketsizdir, sabittir görüşü savunuldu. Bu görüş, dünyanın dönmesini engellemedi. Var olan bir halkın dili var olduğu müddetçe, o dil yoktur demek onu ortandan kaldırmıyor. Aynı şekilde, nesnel olarak var olmayan bir şeyi varmış gibi kabul etmek, düşünmekte, o nesnel şeyi var etmiyor.

Gerçekte söz konusu olan şey, nesnel bir şey ile onun bilincimizde bir yansıması olan onun konusundaki görüşlerin geniş oranda uyuşum halinde olmalarıdır. Bunun tersine yanlış-yanılgı denilir. Biraz önce belirttiğimiz gibi; İnsanlar da yanlış bir düşünce alışkanlığı var. Gerçek-yanlış ve yalan kavramları düşüncemizi yanıltıyor. Daha başından itibaren bu kavramları duyduğumuzda aldanıyoruz. Bizler ilk olarak bu kavramları duyduğumuz zaman genelde beynimize giden gerçek yanlış kavramları bizi yanıltıyor.

Hemen hiç farkına varmadan şöyle düşünmüşüz bile:

GERÇEK= % 100 iyi=güzel=faydalı

YANLIŞ= % 100 Kötü=Çirkin=Zararlı

Oysa bunlar farklı şeylerdir. Gerçek olan bir şey, iyi-güzel ve faydalı olabileceği gibi, kötü ve zararlıda olabilir. Zehirli bir maddenin varlığı gerçektir ama insan için zararlı olabilir. Bir görüşte hem gerçek ve hem de yanlışta olabilir. Bir şey konusundaki görüşlerimizin kısmen gerçek ve kısmen yanlışta olabilir. Bir şeyi aynı zamanda hem doğru ve hem de yanlışta görebiliriz. Bir ve aynı olan şeyde aynı zamanda bir çok gerçek olabilir. Bir ve aynı olaya değişik açılarda baktığımızda şeyde hem bir çok yanlışın veya bir çok doğrunun ve hemde bir çok yanlış ve doğrunun aynı zamanda var olabileceği söz konusu.

Gerçek ve onun ölçütünün ne olduğunu kavramada şu temel kurallar kavranmalıdır: 1) Şeylerin değerlendirmesinde, olaylar konusunda önceden belirlenmiş-bitmiş bir sonuca varmamak. 2) Olayları çok yönüyle görmek. 3) Gerçeği, iyi-faydalı kavramlarla eş anlamlı görmemek. 4) Kendi görüş ve ideolojimizi gerçeğin temeli, nesnel şeyin bizzat kendisi olarak kabul etmemek. Sosyal olayların değerlendirilmesinde insan hiç bir zaman tamamen objektif olamaz, çünkü onun sahip olduğu bir görüş vardır. Düşüncenin oluşmasının ilk aşamasında yani çocukta düşüncenin oluşması aşamasında, çocuğa sonuçlanmış, bitmiş ve “gerçek” kabul edilen görüşler verilir. En baştan aile, çevre kendilerinin değişik konularda gerçek-iyi-faydalı kabul ettikleri fikir ve görüşleri, çocuğa da verirler. Düşünenin bu aşamasında, düşünce edinen çocuk için doğru-gerçek-iyi-faydalı olan şey, ailenin böyle kabul ettikleri şeylerdir. Yalan-kötü-zararlı ise ailenin böyle gördüğü şeylerdir. Çocukta, düşüncenin ilk aşamasında, bu eğitim sistemi temel. Bu gelişme okullarda da devam ediyor, çocukta nasıl bir düşüncenin oluşacağı çocuğun tesadüfen içinde dünyaya geldiği, aile ve çevresi tarafından belirlenir. Çağımızda genelde çoğu durumda çok sayıda bilim adamlarının, ideologların, politik yöneticilerin, eğitimcilerin gerçeği ve doğruyu tespit etmekte kullandıkları metod yanlıştır. Bunu somut örneklerle açıklayalım.

Örnek 1-:Komünist ideolojinin kapitalizmi değerlendirmesi. Komünist ideoloji için çağımızda kapitalizm sadece

sömürücüdür, emekçileri ezendir, doğaya-çevreye zarar verendir, fikir özgürlüğüne yer vermez, rekabete dayanır, fakirlik ve yokluğu yaratır, halkların kaderlerini tayin hakkını tanımaz. İşte Kapitalizm budur. Yalnız zararlı ve olumsuz yönleriyle var.

Bu metot, yöntem tek yanlı olduğu için yanlıştır, çünkü bir şeyde yalnız bir yönü görüyor. Oysa kapitalizm de iyi yönlerde var: rekabet aynı zamanda ekonomiyi canlı tutar, geliştirir. Ekonomideki rekabet sayesinde ücretler Leistung'a göre yapılır. Hiç çalışmayanla çalışan aynı ücreti almaz, politik iktidarda tekelleşme sınırlıdır, yönetim en azından ekonomi ile politika almak üzere kısmi de olsa paylaşır. Doğru yöneme göre bir sistem olarak kapitalizm çok sayıda iyi- faydalı ve kötü-zararlı parçalardan oluşur.

Kapitalist system=%X iyi+%Y kötü yönleri. Örnek 2: Burjuva ideolojisinin komünizmi değerlendirmesi; Komünist ülkeler ekonomisinin gelişmediği, fikir özgürlüğünün olmadığı, parti diktatörlüğünün olduğu, demokrasinin olmadığı ülkelerdir. Bu ideoloji de tek yanlıdır, sistem de varolanların yalnız bir yönünü kötü ve zararlı olanını görüyor. Sistem de var olan iyi ve faydalı şeyleri reddediyor. Komünist ülkelerde, ülke ekonomisi ve geliri bir avuç insanın özel mülkiyetinde toplanmıyor, sömürü ortadan kaldırılmıştır, bir avuç azınlığın büyük özel mülkiyeti yok. İnsanların konut, eğitim ve sağlık dallarında ki ihtiyaçların karşılanmasında devlet sorumluluğu üzerine almış bunlar iyi-faydalı şeylerKomunist system=%X faydalı +%Y kötü yönleri

Bir şey çok yönüyle ele alınmalıdır. Gerçeğin ölçümüne en bilimsel yöntem; hem kendi yanlış-kötü ve zararlı yönlerini görmek ve hemde doğru-iyi-faydalı yönlerini görme; aynı zamanda da kendine karşı-karşıt kabul edilen şeyde var olan iyi-faydalı ve kötü-zararlı yönlerini görmekten geçer. Ancak bu yöntemle gerçeğe-doğruya-iyiye ve faydalı olanı tespit etmeye geniş oranda yaklaşılabılır. Burada neyin ne oranda faydalı- iyi veya ne oranda zararlı-kötü olduğu söz konusudur. O zaman

şeyde ki ben-benim özne değişir. Başka bir yöntemle dünyaya baktığımız zaman dünyayı daha genişçe- çok yönleriyle tanıyabiliriz, bakış açımız genişler.

Olayların değerlendirilmesinde, şeyler konusunda görüş sahibi olmakta gerçeğe varmakta ölçüt, insanların sahip oldukları dini, politik ve ideolojik görüşleri, şey konusundaki bilgi derecesi, kitle iletişiminden etkilenme durumu, sahip olduğu ahlak ve gelenekleri, şeye bakış açısı, önceden sonuç bir görüşe varıp veya varmama durumu...vs gibi faktörler tarafından belirlenir. İnsanların gerçek diye kabul ettikleri bir şey yanlış olabilir ve tersi yanlış kabul ettikleri bir şey de aslında gerçek olabilir. Bir şeyi yanlış kabuletmek söz konusu şeyin muklaka yanlış olduğu anlamına gelmez. Aynı şekilde bir şeyi gerçek kabul etmek, onu zorunlu olarak gerçek kılmaz. tüm bunlar çok farklı şeylerdir. Bundan dolayı gerçek kişilerin göre değişmez ve herkesin kendisine göre bir gerçeği olmaz.

Düşüncede Kaos

Konumuz için matematikte, fizikte, astronomide kaos değil, düşüncede kaos söz konusudur. Kaos, şeylerin belli, belirli kurallara dayanmayarak, rast gele değişmesidir. Burada savunulan, kabul edilen görüşler belli kurallara dayanıyor. Örneğin komünist ideolojiye bakalım. Marxizme göre; Kapitalizmle, sanayileşmeyle proleterya ortaya çıktı. Bu sınıf- işçi sınıfı tarihte ilerici bir rol oynar. İşçi sınıfı yani komünist partisi öncülüğünde sosyalist devrimi yapar. Devlet-Proleterya Diktatörlüğü kurulur. Sosyalist Toplumdan sonra Komünist Topluma geçilir. Komünist toplumda devlet tamamen ortadan kalkar.

Burada gelişmelerin nasıl olacağı belirli bir plana, kuralla dayandırılıyor. Bunun gibi Tek Tanrılı dinlere bakalım. Kaos yeri dinde yok, dine göre; Allah belli bir plana göre evreni

yaratmış, kainatta var olan her şey Allahın istediği plana göre olmuştur. Başta Allah göğü ve yeri yarattı, sonra aydınlığı ve suyu yarattı. Bunu ikinci günde yaptı. Üçüncü günde dünya üzerinde ağaç ve bitkileri yarattı. Dördüncü günde, güneş ve ay'ı yarattı. Dünyadaki tüm hayvanları beşinci günde yarattı. Altıncı günde Tanrı kendi benzerinden insanları yarattı. ⁷⁹⁾Ve bu gelişmeler Allah'ın planına göre ilerde de devam edecek. Toplumda insanlara verilen tüm fikir, görüş ve ideolojilerin belirli planlara ve ayrıca kurallara dayandıkları söz konusu. Bundan dolayı böyle olmuş, bunun için böyledir ve bundan dolayı da ilerde böyle olacak. Geçmiş-şimdiki ve gelecek zamanı içinde kapsıyor. Burada sadece kurallar-söz konusu ve tesadüf veya kaos kabul edilmez. Bize göre genelde şeylerin ilk oluşumu (Ursprung) kaos'tan tesadüf oluşuyor. Hiçbir şey önceden sonuçlanmış bir plana dayanmıyor.

Bu kaos, tesadüf (Zufall) kendi gelişmesi sonunda bir kural, plan yaratır. Kural, plan chaostan sonra gelen ikinci aşamadır. Neden değil, sonuçtur. Dünyada insanlar yaşasın diye havadaki gazlar karışımı ve oranı bugünkü şekliyle oluşmamış, insanlar iyi görsünler diye önde iki gözleri oluşmamış. Hepsi tesadüftür. Burada bir temel noktayı iyice kavramak gerekir. Şeylerin ilk oluşumlarının chaos, tesadüf olması. Bu şey kendi gelişmesi sürecinde kurallaşılıyor. Bir ideolojiyi, politik fikir ve dini görüşü ortaya çıkaran etkenler tesadüfen olmuş. Oluştuktan sonra başka bir gelişmeye neden oluşturuyor ve bu böyle devam ediyor.

Kaos düşünce metodu, bize değişik düşünmeyi öğretir. Sahip olduğumuz görüşlere şüpheli bakmayı, onlara acaba, neden ve niçin diye sormayı öğreniriz. Görüşlere değişik şekilde, açılardan bakıldığında insan bir ve aynı şey konusunda farklı fikirler sahibi olabilir. Bu farklı görüşler başlangıçta kişiye, düşüncede bir chaos-plansızlık yaratır. Acaba bunlardan

⁷⁹⁾ Die Bibel

hangisi-hangileri doğru-gerçek? Bu sorun kişiyi meşgul eder. Planlanmış düşünce şekli, sonuçlanmış bir düşüncedir. Bu düşünce kendisini yenilemez, hep aynen kalır, mekân zaman, hareket ve değişme onun için söz konusu olmaz.

Kaos düşünce şeklinde, düşüncenin kendini yenilememesini, her zaman ve şartlar altında geçerli, mutlak bir ebediliğe sahip olmasını engeller. İdeolojide, düşüncede zoraki egemen olmak, kendi diktatörlüğünü kurmak yerine humanizm ve hoşgörü anlayışını getirir. Kişi kendisi gibi düşünmeyen insanlara, görüşlere yaşama hakkını vermeyi öğrenir. Bitmiş, kalıplaşmış düşünce şekillerinin amacı, toplumda kendi diktatörlüğünü kurmak ve kendisine hizmet etmeyen diğer görüşleri ortadan kaldırmaktır. Bu nedenle başlangıçta iyi-faydalı olsa bile toplumda egemen hale geldikten sonra, çok kısa sürede gericileşir. Eskide, karşı olduğu görüşün yerini alır.

Düşüncede kaos; Saçmalamak, düşüncede belirsizlik, karmakarışıklık, renksizlik, muğlak anlamına gelmez. Burada temel olan düşünceyi, zoraki hazırlanmış bir kalıba sığdırmaya çalışmamak, onu düşünce hapisanesinde tutuklu tutmamak, kendi düşüncesinin kölesi olmamak söz konusu. O zaman düşünce, düşünce üreticileri çok sayıda ufak bir azınlığın özel mülkiyetinden çıkar. Düşünce üzerinden bireysel özel mülkiyet gelişir. Bu nedenle düşüncede kaos, sonuçta bir sonuca varmamak anlamına gelmez. Düşüncede Chaos, insanların rast gele, sorumsuzca yazması ve konuşması anlamına da gelmez. Bu anlamda düşüncede hareketlilik rastgele soyut bir istek değil. Her düşünce kendi döneminin, bu dönemdeki mevcut şartların bir ürünüdür. Bu nedenle mevcut kaos, bu chaosu kurallaştırmaya götürüyor. Albrt Einstein 15. yüzyılda Göreceliteorisini-Relativitätstheorie- bulamazdı. O zamanın fizikçileri, matematikçileri, bunu düşünemezlerdi. Çünkü ortam yoktu, bunun şartları mevcut değildi. O halde mevcut sorunlar ve bu sorunların temeli üzerinden yükselir, sorun olan çözüm bekleyen sorunlar insanı düşünmeye ve düşünce üretmeye zorlar, maddi temelini yaratır. Düşüncenin kitleler tarafından

benimsenmenin, kitlenin onun alıcısı olması için ya düşüncenin direkt onun somut sorunlarına cevap vermesi veya da kitle tarafından öyleymiş gibi (aldanma, yanılgı sonucu) kabul edilmesi gerekir.

Dış kuvvetler

Düşünce oluşması aşamasında dış kuvvetlerin etkisi altındadır. İnsan toplumsal, sosyal bir yaratık olarak. yaşarlar .Bu nedenle düşünce kendiliğinden ve istediği şekilde oluşmaz. Fikirler, görüşler doğuştan gelmezler bunlar sonradan oluşurlar. Yalnız oluşmalarında özgür değildirler. İnsanda düşünce istediği değil, istenilen şekilde oluşur. Burda konumuz için toplumsal düşünce söz konusu. Kişinin doğduğu çevresi, toplumda mevcut olan fikirler kişide düşüncenin oluşması üzerinde direkt etkide bulunurlar ve onda istedikleri şekilde düşünce yaratırlar.

Eskide dış kuvvet temelde ve belirleyici olarak aile ve yakın çevreydi. Dış kuvvetin mesafesinde ve alanında bir sınırlılık söz konusuydu. Toplumdaki geleneksel yapı çocukta düşünce şeklinin oluşmasında belirleyici bir rol oynuyordu. Çağımızda bütün bu durum geniş oranda değişti. Modern kitle iletişimi araçları sayesinde basın ve yayın her eve girdi. Özellikle televizyon ve internet dünyayı tamamen işgal etti. Dünya’da Televizyon’un ve internetin girmediği ev kalmadı. Düşüncenin oluşmasında artık Televizyon, Internet temel bir dış kuvvettir, geniş oranda aile eğitiminin yerini alıyor.

Böylece, bilinçli, planlı toplumsal dış kuvvetin düşünce oluşmasındaki etkisi artmış oluyor. Televizyon aynı zamanda insanların duygularına da hitap ediyor, bu şekilde düşünce üzerinde etkisinde çok daha etkileyici oluyor. Toplumsal dış kuvvetler, insanlarda istenilen düşüncenin oluşmasını, bu düşüncelerin sayesinde insanların istenilen şekilde pratik

faaliyetlerde bulunmalarını amaçlar, onun için çalışır. Kafa bizim, beyin bizim ama içindekiler çok geniş oranda bizim değil. Biz kendi beynimizde, bir avuç azınlıktaki düşünce üreticilerinin görüşlerini taşıyoruz. Dış kuvvetlerden dolayı düşüncede tekelleşmiş bir örgütlenme, hiyerarşik bir yapı söz konusu. Düşünce üzerinde etkide bulunan dış kuvvetlerin (dini görüş, politik fikirler, ideoloji vs.) temel amacı, düşüncede bireysel özgürlüğü yok etmektir. Şurası nesnel bir gerçektir kişini düşüncesine sahip olan güç aynı zamanda ona da sahiptir.

Her toplumsal düşüncede var olan egemen dış kuvvetler birbirlerini ya karşılıklı olumlu veya da olumsuz etkilerler. Düşüncenin oluşmasını, onu yaratan kuvvetlerin başından sonuna kadar hep aynı kaldığını, mutlak olduğunu düşünmek yanlış olur. Toplum, yaşam her zaman değişme, gelişme, hareket ve çelişki halindedir. Bu demektir ki toplumsal düzende karşıt dış kuvvetlerinde varlığı söz konusudur. Bunlar her zaman var, bunların düşünce üzerindeki etki dereceleri, yayılma alanları değişebilir. Bazen bir ve aynı olan kuvvette, şayet tamamen yok olmak istemiyorsa, şekilsel olarak kendini toplumda olan değişen şartlara uydurur. Şekilsel olarak kendi kuvvet yönünü değiştirir. Toplumlarda her zaman dış kuvvetlerin değişik yönlerden etkide bulunmaları söz konusu. Örneğin kapitalist bir toplum: Sadece tek bir görüşten oluşan hiç bir toplum yoktur. Her toplum bir çok parçadan oluşur, hareket, gelişme ve değişme halindedir.

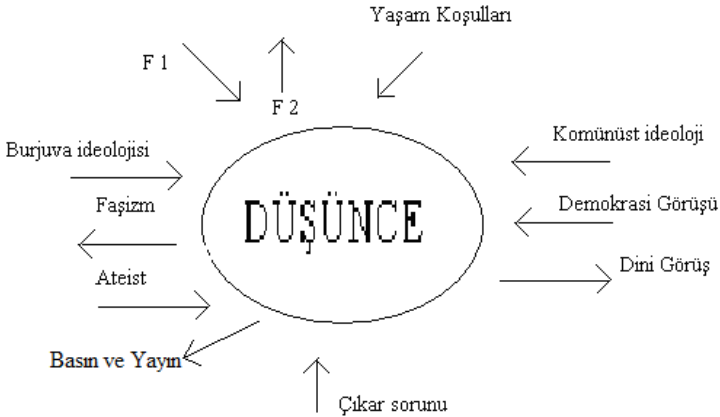
Toplumda var olan insanların toplumsal organizmadaki yerleri, toplumsal gelirden aldıkları pay oranı, sahip oldukları veya olmadıkları özel mülkiyet, yaşam koşulları, çalışma şartları çok farklılıklar içindedir. Bunun zorunlu bir yansıması olarak bir ve aynı toplumda aynı zaman süreci içinde farklı görüşler mevcuttur. Bu görüşlerin hepsinin bir amacı var: En geniş insanlar tarafından alıcı bulmak, en geniş halk yığınlarına yayılmak, onlar tarafından kabul edilmek. Her iktidar halkın onun temel gücünü oluşturmalarını ister. Ve halk ne kadar cahil

bırakılmışsa yöneticilerin onu idare etmeleri,gerektiğinde onu sürü gibi harekete geçirmeleri de okadar kolay olur.

Bunun için bir toplumda var olan her görüş kendini insanlara kabul ettirmek ister bu amaç için halkın düşünceleri üzerinde etkide bulunur. Bunun için gerekli her çeşit aracı kullanır

F 1 = TV-Internet

F 2= Basın ve Yayın

Her şeyde olduğu gibi burada da tek yanlılık yoktur. Dış kuvvetin insan bilinci, düşüncesi üzerindeki etkisinde, bazen olumlu-faydalı, bazen olumsuz zararlı ve bazen bir dönem-aşama için olumlu ve faydalı ama başka bir aşamada olumsuz-zararlı etki söz konusudur. Aşırı, fanatik görüşler yani bir görüş-ideoloji aşırı radikalleştiğinde ve fanatikleştiğinde insan düşüncesi ve onun pratik faaliyeti üzerinde zararlı etkide bulunur, insanları düşüncesizleştirir. Şiilerde her sene Kerbela olayı anılır, o gün matem günüdür. Buraya kadar normal, ama bundan sonra normal olmayan ve kitle psikolojisi için

interesant gelişmeler başlar. Halkın bir kesimi gruplar halide kendilerine, her tarafları kanlar içinde kalacak şekilde işkence ederler. Kalabalık içinde olan bu insanlar birbirlerine bakarak, birbirlerini etkiliyerek kendilerine işkence etmede edeta yarışır. Bu olay bize şunu gösteriyor: İnsanın sahip olduğu düşüncenin insanın duygusunu aşırı derecede etkiliyebildiğini ve bununla kişileri sadist derecede fanatikleştirebileceği. Burda kişiler okadar aşırı dış dürtüden etkileniyorlar ki kendisine yaptığı işkencenin acısını o anda hiç hissetmiyor.

Bazen, ortaya çıkış aşamasında faydalı-olumlu olan dış kuvvet belli bir aşamadan sonra gericileşir ve zararlı bir konuma dönüşür. Dini görüşler, ortaya çıktıkları dönemlerde, kendi dönemleri için geniş oranda olumlu-faydalı olmuşlar. Ama sonraki aşamalarda gericileşmiş. Burjuva ideolojisi Fransız Devrimi'yle ortaya çıktığında faydalıydı. Ama egemen hale geldikten sonra süreçle gericileşti. Kapitalist toplumda ilerici olan komünist ideoloji komünist toplumda egemen hale geldikten sonra kısa sürede gericileşti. Dış kuvvetin insanların düşüncesi ve pratik faaliyeti üzerinde olumlu veya olumsuz, faydalı veya zararlı etkisi söz konusu. Savaşlara, insanların sömürülmesine ve ezilmesine, çevrenin-doğanın hungarca imha edilmesine karşı olan hümanizmi, sosyal adaleti, insan haklarını savunan dış kuvvet faydalıdır. Dış kuvvetin doğal-yalın haliyle amacı, insanların düşüncelerini kendi istediği doğrultuda şekillendirmek, toplumda egemen duruma gelmektir Ama, O, bunu nasıl yapar? Hangi yöntemleri kullanır?

Dış kuvvet, kendisine karşı bir kuvvet geliştiğinde, bu karşıt kuvvete sahip insanların pratik faaliyetleri arttığında, kendisinin kuvvet (etkide bulunma) hızında değişme yapar, aktif olma hızı oranı değişir. Kuvvetler arası çatışmalar toplumsal savaşa doğru hızlanır. A dış kuvveti, örneğin kapitalist toplumda dini görüş, burjuva ideolojisi ve eğitimi, kendisine karşı B dış kuvveti yani komünist ideoloji ve bu ideolojisi önderliğinde komünist hareket geliştiğinde kapitalist toplumda egemen dış kuvvet her yönüyle B dış kuvvetini bastırmak için aktif harekete geçer.

Aynı şekilde, sosyalist toplumda A dış kuvveti yani dini görüşler ve burjuva ideolojisi ve onun yönetimindeki sosyal olaylar, hareketler geliştiği zaman B dış komünist kuvvet onu bastırmak için her yönüyle harekete geçer. Burada bir dış kuvvetin hareket hızı ve aktif gelişmesi, ona karşı olan karşıt dış kuvvetin tepkisinin hız ve gelişme durumuna bağlı olması söz konusu. Etki ve tepki yasası, ters yönlü kuvvetler arasında olan, etki- tepki yasası söz konusu. Bazen de toplumda egemen dış kuvvet, kendi çıkarları gerektiğinde, “ suni “ bir dış kuvvet yaratır. “Suni “dış kuvvet nedir? Olmayan dış bir karşıt kuvveti varmış gibi göstermek. Aslında sözü edilen dış karşıt kuvvet, olmadığı halde varmış gibi halka anlatılıyor. Bazı durumlarda da var olan küçük, önemsiz bir olay egemen olan veya olmayan güçlertarafından aşırı derecede büyütülerek halkın önüne koyarlar. Burada amaç dış kuvveti büyütme.

İnsanlar üzerinde etkide bulunan onların düşüncelerini yönlendirmeye çalışan dış kuvvet, mevcut aşamadaki duruma göre, ulusal ve uluslararası konjektöre göre, halkın düşüncesi ve pratik faaliyeti üzerinde genelde iki yönlü bir etkide bulunur. Etki-epki kuvvetinde, hareket ve karşıt hareket, A hareketi ve B karşıt hareketi ilişkisinde her hareket, kuvvet çatışmasında üstün gelmek, onu yenmek için (A $\longrightarrow$ $\longleftarrow$ B) bir yandan kendi hızını arttırır ve diğer yandan aynı zamanda karşıt kuvvet hareketini frenlemeye ve onun hızını azaltmaya çalışır.Unutulmamalıdır ki,arabanın hızı sabit kaldığı halde yolun durumunda değişme olduğunda-yolun kuru veya ıslak olması durumunda fren yolunda değişme olur,Yol ıslak olduğunda fren yolu uzar.

Dış kuvvetlerin aktiflik oranları, hızı azaldığı zaman yani pasif durumda oldukları zaman, kitleler çok geniş oranda durgun halindedirler. Hristiyanı, Ateist, Budisti, Hindizmlisi, Müslümanı, Komünisti, Musevilisi, doğa dinlisi yani değişik dinlerden ve mezheplerden, uluslardan, kültürlerden insanlar, halk kitleleri huzur ve barış içinde bir arada beraberce, yan

yana yaşıyorlar. Aralarında kavgalar, savaşlar, katliamlar olmuyor. Bugün bunu dünyanın çok ülkelerinde görüyoruz.

Değişik uluslardan, kültürlerden halklar aynı ülke içinde beraberce ve yan yana barış içinde, dostça yaşıyorlar. Çünkü bunlar üzerinde yıkıcı, kışkırtıcı bir dış kuvvet yok. Ama bu dış kuvvet harekete geçince, değişik dinlerden ve mezheplerden kültürlerden, uluslardan olan ve beraberce huzur- barış içinde yaşayan bu halkların birbirlerine olan konumları değişir. Huzur, barış ve sevginin yerini kin, nefret ve savaş duygusu alır. Birbirlerine karşı katliamlara girişirler. Bu durumun bir ve aynı ulusun halkı arasında da olması söz konusu. Aynı ulusun halkı arasında iç-savaş yaratılır, aynı dinin mezhepleri arasında dini savaşları çıkarılır. Değişik mezhepler, dinler ve kültürlerden uluslardan halklar birbirlerine karşı savaşır. O halde dış kuvvetin itici gücü nedir? Dış kuvveti harekete geçiren nedir? Dış kuvveti harekete geçiren İKİ TEMEL kuvvet vardır. BİRİ EKONOMİK çıkar ve diğeri EKONOMİK-İDEOLOJİK-POLİTİK-DİNİ İKTİDAR. Her şeyin bir değer ölçütü-sermayesi vardır. Kapitalistin sermayesi paradır-kapital, bilim adamının, menejmenlerin sermayeleri düşünceleridir, kapitalizmde kadının sermayesi vücududur.

Sermayenin kâr ve aşırı kar için, kendisini büyütme için yapmayacağı hiçbir şey yoktur. Onu, doğa, din, ulus, insanlık... vs. diye hiçbir şey ilgilendirmez. hareketi kâr sorunu tarafından belirlenir. Burada tek amaç ekonomik çıkar ve politik egemenliktir. Her dini görüş, politik fikir ve ideoloji kendine temel hedef ve amaç olarak, daha çok kitlelere, geniş alanlara yayılmayı alır. Bu amacına varmada hareket hızına sınırlamayı getirmeyi düşünmez. Önemli olan hızın artması, kendi kuvvetinin hızının giderek artması. Bu hız artışının getireceği zararlar onu ilgilendirmez. Onu, insanlar-insanlık değil, yalnız kendisi ilgilendirir. Şayet onun çıkarınaysa, onun gelişmelerine hizmet ediyorsa, o zaman, bu kuvvet kendisini kabul etmiş, kendisine inanan yani kendisinden olan kitleleri-insanları harcamaktan, katliamlarla imha etmekten hiç tereddüt etmez.

Hangi görüş olursa olsun kişi tarafından kabul edildiği zaman maddi bir göç olur. O, artık kişinin yaşama biçimini belirleyen bir kuvvettir Sigmund Freud, bizim doğal-ve dış kuvvet adını verdiğimiz şeye Psychoanaliz’de Ben-Ego -Ich, İd -das Es ve- das Über-Ich -Üst Benlik-Super Ego adını verir. Freud’ a göre ruh-seele’da sürekli olarak Ben Ego-İd -Üst Benlik Ego arsında bir mücadele, sorun vardır. Ben Ego her zaman baskı altındadır, zorlanıyor. Ruh’ta var olan Ben Ego nun yanında Id ve Üst Benlik Ego’su bulunur, bunlar Ben Ego ya hayatı zorlaştırıyorlar, onda huzursuzluk yaratıyorlar. İd insanda doğuştan itibaren var, insanın iç dürtüsüdür. İd yemek, içmek, sexuell ihtiyacının giderilmesini, sıcaklığı, sevgiyi ister.

İd, akıllılığı, ahlâkı ve kuralları tanımaz, emirlere itaat etmez, sadece bir şey istiyor: Kendi ihtiyaçlarının karşılanması. Bu her şeye egemen dürtü enerjisine Freud Libido (sexuel dürtü) diyor. İd’in güçlü bir karşıtı var, Üst Benlik Ego’su. Über-ich ahlâkı ve geleneksel kuralları, kaideleri ifade ediyor. Bunlar çocuğun ilk gelişme aşamasında elde ediliyor. Üst Benlik Ego aile ve çevrenin çocuğa verdiği kurallar ve değer yargılarıdır. Biz buna dış kuvvet diyoruz. Üst Benlik Ego’su, Ben Ego üzerindeki dış dünyadır. Üst Benlik Ego’su olan dış kuvvet bazen ID i öyle etkiliyor ki, ID kendisi için Id olmaktan çıkıyor ve Üst BenlikEgo için var oluyor. Burada Üst Benlik Ego-dış kuvvet ID üzerinde egemenlik kurmuş onun sahibi olmuş. ID, Üst Benlik Ego’sunun kölesi olmuş, böylece kişinin özgürlüğü ortadan kalkmış. Bazen de dış kuvvet kişiyi öyle kendisinin egemenlik altına alırkı, onun beynini öyle işgal eder ki, onu- kitleyi inanımıyacak katliamlara sürükler. İşte o zaman kişi, kitle kendine-insana yabancılaşmış.

Düşünce hareketlilik

Kişiler hareketli düşünmeyi öğrendikleri zaman hem sahip oldukları düşüncelerin kölesi olmaktan çıkarlar ve hem de düşünce alışkanlıklarını geniş oranda yenmiş olurlar. Düşünce alışkanlığı hareketsizleştiği zaman, kişi düşünmeden düşünür, düşündüklerini bilinçli düşünmez. J.Dewey şöyle yazar; 'Düşünce kendini alışkanlığın etkisinden kurtaramaz. Düşüncenin alışkanlığı aynı zamanda maddi şeylere sahip...'”⁸⁰

Hareketli düşünmek, denkoloji bilimin önemli amaçlarından biridir. Hareketli düşünen insanları hiyareşik örgütleme, hayvan sürüsü haline getirmek, onlar üzerinde dini görüş ve ideolojik egemenlik kurmak çok zorlaşır. Çünkü böyle insanlar bir şeye körü körüne inanmazlar. Hareketli düşünen kişi, kendisine verilen tüm görüş ve ideolojilere hem olumlu ve hem de olumsuz yönleriyle bakar, savunduğu görüş-ideolojinin yanlış, zararlı yönlerini eleştirir, kabul etmez. Nispi oranda düşüncesinde özgür olmak için gayret gösterir. Özgür düşünme durumunda düşünce dinleşmez. Bugün kendi alanlarında çok geniş bilgiye sahip bilim adamları var. Yalnız bunlar hareketli düşünmedikleri için, bir noktada tıkanıp kalırlar. Bilim alanında geniş bilgisi olan, bir Astronot, fizikçi, kimyacı veya doktor, şayet çok dindarsa, dinin etkisinden kurtulmamışsa, o zaman sonuçta din için savaşta ve daha bir çok konuda cahil insandan farksız olarak kalır. Böyle biri kendi dalında bilgisi olduğu halde genede ırkçılığı, sömürüyü, diktatörlükleri savunur. Buddha ya, İncil'e, Kur'an, egemen ideolojinin, politik görüşlerin etkisi altıda kalır. Dinci bilim adamı kendi alanında çok bilgili olmasına rağmen, 2500-1500 yıl önce yazılmış bilimsel olmayan görüşlerin egemenliğine girer.

Albert Eistein şöyle yazar; “ Schopenhauer şöyle der. “ bir insan istediğini yapmaya muktedir olabilir, ama istediğini

⁸⁰ John Dewey, Die menschliche Natur. DVA.1931 S.70,71

isteyemez. “ bu söz gençliğimden bu yana beni etkiledi... ve toleransın bitmeyen kaynağı için bana teselli oldu... Değerli bir eğitimin özü, aynı zamanda geniş kitlelerde bağımsız, kritik düşünceyi geliştirmesinden yatar... İnsanları belli bir dalda eğitmek yetmez. Bununla o kişi bir çeşit kullanılan makine olur, fakat değerli bir kişiliği olmaz... O, neyin iyi ve güzel olduğuna dair canlı bir duyguya sahip olmalı” ⁸¹ Bugün tüm toplumsal düzenlerde yüksek oranda halk kitlesi hareketli düşünmez. Savunduğu, kabul etmiş olduğu dini ve politik görüş, ideolojiyi onun beyine çok güçlü bir cıvata ile cıvatalanmış ve yapıştırıcı ile yapışmış. Bu geniş halk kitlesini bir yana bırakalım ve eğitim sisteminde eğitici konumunda olanların, öğretmenlerin bilim adamların konumuna bakalım. Bunların konumu tehlikelidir, çünkü böylelerin toplum ve doğa üzerindeki etkide bulunma güçleri fazladır.

Bunlar, hem insanlık ve hem de doğa için nükleer ve atom silahların daha tehlikelisini, tehlikeli biyolojik ve kimyasal silahların daha tehlikesini bulmanın peşindedirler. Sermayenin kâr, kendini genişletmek için yapmayacağı hiçbir şey yok, bunun gibi de bu bilim adamları da meşhur olmak ve barış ödülü almak için yapmayacakları hiçbir şey yok. Bunlar bilgilidirler ama dar görüşlüdürler. Düşünce hareketli olmanın kıstaslarından biri de, Teori-pratik ilişkisine, teoride savunulan görüşler ile onun pratikte uygulanış şekline bakmaktır. Tüm dini ve politik görüşler, ideolojiler her zaman sadece “ iyi-güzel-ahlâkı ve faydalı “ olduğunu söyler. Ben “ kötüden yanayım, insanlara zarar vermek istiyorum, ahlâki değilim “ diyen hiçbir görüş yok. İYi-güzel-faydalı görüşleri ile kötü-zararlı-olumsuz görüşleri birbirlerinden ayıran araç onların pratikte yaptıklarıdır.

Pratiğe baktığımızda karşımıza çıkan tablo şu: hemen hemen tüm sömürge olan ülkelerde, sömürüye, baskıya, diktatörlüğe

⁸¹ Albert Einstein, Mein Weltbild Ulstein Verl.2001 S.9,27

“karşı” mücadele eden; demokrasiyi, hürriyeti ve eşitliği savunan Ulusal Kurtuluş Hareketleri başarıya varıp iktidara geldiklerinden sonra, tıpkı teoride karşı oldukları iktidarlar gibi, baskıcı, sömürücü, ezen diktatörler olmuşlar.

Hürriyeti, eşitliği, demokrasiyi savunduğunu iddia eden komünist ideoloji sosyalist ülkelerde iktidara geldikten sonra demokrasiyi, fikir özgürlüğünü ortadan kaldırmış. Özgürlüğü, eşitliği, demokrasiyi savunan örgütlerin pratiklerine baktığım, ızda hepsinin hiyareşik örgütlenmeye dayandıklarını ve kendi örgütü içinde baskıcı ve diktatör olduklarını, özgür düşünmeyi ortadan kaldırdıklarını görürüz. Hareketli düşünmek ne demektir ? Bunu örneklerle izah edelim. Bir parti “ biz iktidara gelirse ülke refah getireceğiz, işsizlik sorununu çözeriz, fikir özgürlüğünü sağlayacağız, insan haklarını temel alacağız, halkın sağlık ve eğitim sorununu çözeceğiz...”der. Hareketli düşünen kişinin bu partiye bakışı şöyle olacak :bu parti hangi zamanlarda böyle konuşuyor, seçim dönemimi, bunu nasıl yapacak, maddi temeli nedir, bu gücünü nerden alıyor, örgütlenme yapısı nasıl?

Her ülke halkı şöyle diyor “bizim ordumuz yalnız vatan savunması için vardır, amacı başka ülkelere saldırmak değil. Ordumuz savaş değil, yalnız barış için vardır” Bunu dünyanın tüm ülkeleri söylüyor. Düşüncede hareketli olan kişi şöyle der; mademki böyle deniliyor o halde dünyada saldırı-savaş için ordu, asker beslemeye ne gerek var? Bütçeden en büyük payı askeriye ayırmanın, orduyu modern silahlarla donatmaya gerek ne? İdeolojiler-politik görüşler ve yönetici devlet kurumları halka şunu söylüyor “ siz hürsünüz, özgürsünüz, istediğinizi-kanunun izin verdiği çerçeve içinde-yapabilirsiniz. Isterseniz en modern evlerde de oturabilirsiniz, çocuğunuzu istediğiniz okula gönderebilirsiniz, istediğiniz ülkeye seyahat edebilirsiniz...”vs. Ülkenin durumuna bakalım : Yaşam koşulları zor, işsizlik oranı yüksek oranda, aile geliri düşük, açlık ve fakirlik sınırı içinde yaşıyor. 2001’de Afrika’da 2,3

milyon kişi fakirlikten dolayı öldü. Afrika’da milyonlarca insan AIDS’ ten ölüyor.

Tüm yönetim şekilleri, faşist ve diktatör ülkeler yönetimi dahil, hepsi şunu söylüyorlar : “bizim ülkemizde demokrasi var, halkımız özgürdür, işkence ve baskılara karşıyız..vs.” öyle tahmin ediyorum ki, baskı ve zulmün aracının adı hürriyet ve demokrasi olmuştur. Dünyanın tüm ülkelerinde Hindistan’daki KAST sistemi uygulanıyor. Kiminde açık ve kiminde gizli şekilde. Toplum her alanda farklı sınıf-katman ve tabakalara bölünmüş. Gelir dağılımı, akademik dereceleri, toplumsal organizmadaki yerleri, yaşama şekli ve yaşadıkları bölge bakımında aralarında derin sınırlar vardır. Şirket ve banka yöneticilerinin, yönetim kurumunda olanların senelik gelirleri milyon Euro’yu geçiyor. İşçilerin senelik geliri ise 30-40 bin Euro civarında. Matematik kuralına göre $700.000 \neq 20.000$ veya $1 \text{ Milyon} \neq 50.000$ veya $30.000 \neq 1500$ (değil). Ama toplum söz konusu olunca, ülke yönetimin matematiğı söz konusu olunca $30.000=1500$, $700.000= 20.000$ ve $1.000.000 = 50.000$ oluyor yani eşit oluyor ve burada hiçbir Kast sistemi yoktur. Burada bir paradox’ta yok.

Milyarlarca geliri olan insanlar ile yokluk içinde yaşayan insanlar arasında kast sisteminin, sınırların olmadığını kim söyleyebilir. Sosyalist sistemde, ülkede iktidar, ideolojik ve politik yapı Komünist Partisi yöneticileri azınlığın elinde tekelleşiyor. Toplumsal yaşamın her alanında bunlar karar sahibi. Gerçeğ-e-güzele-faydalıya veya yanlış-a-zararlıya-kötüye bunların dedikleri kıstas alınır. İyi-faydalı dedikleri şeyleri iyi-faydalı ve kötü-zararlı dediklerini de kötü-zararlı kabul etmek. Gerçeğ-in kıstası onların söyledikleri olmuş oluyor. Kapitalist ülkelerde özgürlükten sermayenin özgürlüğü anlaşılır. Kısacası, şayet biz bugüne kadar sahip olduğumuz düşünce alışkanlığının, düşünmeden düşünmenin tesirinden çıkmayı başarabilirsek, o zaman, birçok konuda olan çelişkileri bilinçli görebiliriz. Bir ulus halkı, kendi ülkesinden binlerce km. uzaklıkta olan bir ülkenin halkına karşı kin duyabiliyor. O

ülkenin yoksul, fakir insanına karşı savaşa biliyor. Oysa o ülke halkından kendisine hiçbir kötülük-zarar gelmiyor ve gelmesi mümkün değil. Ama kendi ülkesi içinde kendisine baskı uygulayan, ezen kişiye-yönetime kin duymuyor, kendini ondan ve onuda kendinden sayıyor.

Yaşamın bizzat kendisinde, pratik uygulanişın da din, ideoloji ve politik faaliyet ne ise, kendiside bizzat odur ve ondan başka bir şey değil. Onun pratikteki zararlı-olumsuz-kötü faaliyetlerini değişik gerekçelerle haklı ve iyi göstermeye çalışmak sadece ve sadece demagojidir, insanları aldatmaktır, bir çok gerekçe ile zararlı ve kötü olanı haklı göstermeye çalışmadır. Bu şekilde savaşın adı o ülkeye demokrasiyi-hürriyeti götürme; başka ulusları ezmenin adı proleterya enternasyonalizmi; insanları ezmenin adı allah uğruna iyilik olur, faşizm ve askeri darbelerin adı halkını koruma olur...vs. Bu nedenle dinin, ideolojilerin ve politik faaliyetin ne olduğunun ölçütü onun pratiğidir, onun pratikteki yaptıkları belirleyicidir.

Her ülkede yaşayan “İnsan hakları, eşitlik, demokrasi ve özgürlükten” bahsediliyor. Oysa; büyük gelir dağılımı dengesizliğinin, işsizliğinin, yoksulluğun, kitle iletişiminin bir avuç azınlığın mülkiyetinde tekelleştiği, karşıt yaşam biçimi ve fikirlerin tam serbest olmadığı, yönetimdeki yani ülkede egemen politik ve ideolojinin kendisine karşı olana yaşama hakkını vermediği hiçbir yerde-ülkede gerçek anlamıyla İnsan hakları, eşitlik, demokrasi, hürriyet ve özgürlük pratikte yoktur. Düşüncede hareketlilik, söylenilenler arasındaki, teori ile pratik uygulama arasındaki çelişkileri görmek demektir. Örneğin insan sorunu: din şöyle der; “Kainatta en yüce yaratık insandır. Allah, her şeyi insanlara hizmet etsinler diye yaratmış. Allah insanları kendi benzerinden yaratmış. İnsan değerli bir şeydir. Aynı konuda politik görüş ve ideolojiler; ”Biz; insanları baskı ve zulmden kurtarmak, onlara özgürlüğü getirmek için varız. İnsan Hakları ve eşitlik bizim sloganımızdır... vs.

Partiler ve yönetimde olan veya olmayan örgütler derler ki; "Biz insanlara hizmet etme, onları baskıdan kurtarma, refah düzeylerini yükseltme, eşitlik-özgürlük ortamına çıkarmak için, bunun için varız". Bu din-ideoloji-politik görüş-parti ve örgütlerin söylediklerinin sadece bir yönü.

Bunu söyleyenlerin hepsi, kendi madalyalarının diğer yüzünde de şöyle diyorlar: Kim bizim gelişmemiz, egemen olmamız, egemenliğimizi devam ettirmemiz için ne kadar çok bize karşı olan insanları öldürürse, onlara baskı uygularsa, o kadar daha iyidir ve yanımızda terfiyeleri yükselir." Her parti-yönetim-örgüt için en iyi olan kişi; Onun dediklerinden hiç şüphelenmeyen, kayıtsız-şartsız kabul eden ve onun uğruna başkalarını öldürmekten ve ölmekten geri kalmayan kişidir. A-Örgütü"Benim için ölene öldü denilmez. O içinde ebedi kalacağı Cennet'e gitti, o şehit oldu." Aynı şeyi, B-dini, C-dini, D-F-E... mezhepleri de, K-L-M-O- gibi farklı parti ve örgütler de diyor. O halde bu nasıl olur? İnsanlara "Ölün ki şehit olasınız, ölen ölmemiştir, o şehit olarak Cennet'e gitmiştir." Diyen yöneticilerin kendileri ise kendilerini geriye çekiyorlar. Neden şehit olup cennete gitmek istemiyorlar?

Düşüncede hareketliliği engelleyen faktörlerden bazıları şunlardır; Söylenilen şeyleri genişçe değerlendirmemek. Eski düşüncenin alışkanlığından kurtulmamak. Hep insanların duygularına hitap ediliyor. Duygusal sömürü söz konusu İdeolojilerin, dinin, parti ve örgütlerin,"En yüce insanlardır, her şey halk için, yaşasın hürriyet, özgürlük " diyen cümleleri şöyle sonuçlanıyor ; "her şey din, parti ve örgüt için" Burada çelişki yok mu ? Tarihte halkın kurtuluşu, özgürlük adına sayısızca barbarlıklar yapılmıştır. Bugün de aynı şekilde insan hakları, demokrasi adına bir çok katliamlar yapılıyor. Klasik sömürgeleştirmeler, o ülkelere medeniyet götürmek adına yapılmıştır ve günümüzde de yapılıyor.

Geniş kitleler çelişkili ve hareketli düşünmedikleri sürece, kitle hareketleri sadece bir sürü hareketi şeklinde olduğu zaman, onu yönleltmek idare etmek, hızı üzerinde belirleyici

harekette bulunmak kolaylaşır. Hareketler, amacı, sahip olan yani yönlendiren görüş-ideoloji değişebilir, değişir ama hareketin yapısının özü aynen kalır : Harekete katılan kitlenin, hareket konusunda soru sormaması, her denileni doğru ve haklı kabul etmesi, karşı tarafı yalnız kötü olarak görmesi.

Hareketli düşünme olmadığı zaman kitle yalnız duygularıyla hareket eder, mantığı-Vernunft ta hiç harekete geçirmez. Bu nedenle Denkolojinin amacı insanlara hareketli düşünmeyi kavratmaktır. O zaman olay karşısında kişi kendine çok yönlü sorular sorar, kendisine söylenilenlere eleştirel bakar, karşı tarafı değerlendirir. Örneğin, şöyle düşünmeyi öğrenir : Bir bez parçası olan ve bayrak denilen bezin, kâğıttan oluşan Kutsal Kitapların önünde-onlara karşı bu kadar küçülmenin anlamı ne ? Hiçbir karış toprağım ve sahip olduğum bir konut olmadığı halde neden vatan savaşlarına katılayım, benim bir şeyim yok ki, mantığımla düşünmem gerekir.

Şehit olup cennete gitmek bu kadar güzelse, o zaman din-politik-ideoloji yöneticileri, egemen kadro neden şehit olmak istemiyorlar ? Doğal yapısı olarak ulusal sınırlar var mı ? Yoksul ve fakirlik içinde yaşayan, toplumda hiçbir söz hakkı olmayan, hep hizmetçi, “köle” durumunda olan insanın özgürlüğü ne olabilir ? Bir ideolojinin, belirttiği sınırlar içinde yaşamak durumunda insanın hür-özgür olması bir anlam taşır mı ? İşgücünden başka yani kendi ve ailesinin geçimini sağlamak için işgücünü satmaktan başka hiçbir şeyi olmayan insan ne kadar özgür olabilir ki ? Sermayenin ve dinin kölesi, makinelerin bir uzantısı haline getirilen, bir meta konumuna düşürülmüş insanın, insan hakları ne derecede olabilir ? Hareketli düşünmek, insanı köle ruhlu, sürü üyesi olmaktan kurtarır. Hareketli düşünen insan yanlışları, kötülükleri görme olanağına sahip olur, o yanlış doğru ve doğruyu yanlış görme hatasına girmeyebilir.

Hareketli düşünmek, aynı zamanda bulunan toplumla geniş oranda karşı karşıya gelmek zorunluluğunu yaratır. Tanrı konusunda, Kutsal Kitaplar konusunda kritik düşündüğünden

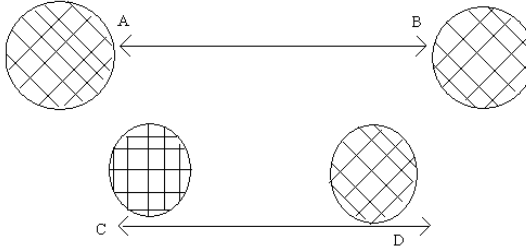
ve sorular sorduğundan dolayı, din seni karşına alır, dinci insanlar seni dışlar. Kapitalist toplumda sömürüye karşı geldiğinden, vatan hürriyet ve demokrasi kavramlarının birer aldatmaca aracı haline geldiğini, her şeyin sermayenin yönetiminde ve hizmetinde olduğunu söylediğinden dolayı, toplum seni suçlu sayar, dışlar. Komünist ülkelerde Proletarya Diktatörlüğü, modern kraliyettir, partinin halk üzerindeki diktatörlüğüdür, gerici dediyinden kanunca hain sayılırsın.

Toplumdaki gerici gelenekleri reddettiğinde ve onların tamamen karşı oldukları şeyleri savunduğundan çevren seni dışlar. İçinde bulunduğu örgütün görüşlerini körü körüne savunmadığından, yanlışlarından söz ettiğinden örgüt seni dışarı atar. Okulda egemen eğitim sistemin ideolojisini, görüşünü eleştirdiğinde, kahrolsun vatan, bayrak dediğinden okuldan atılırsın. Hareketli düşünmek kişiye problemler getirir. Dine karşı olan insanlar, dünya dönüyor diyen bilim adamların hepsi, olayın başında karşılarında toplumu bulmuşlar. G. Buruno, Copesnikus, Galilei bunun tanınan örnekleri.

Denkoloji bilimine göre hareketli düşünmek ; hangi dinden veya dinsizlikten, hangi toplumsal düzenden, hangi ideolojiden, kültürden, ırktan, hangi parti ve örgütten, hangi ulustan ve sınıftan gelirse-gelsin tüm haksızlıklara karşı gelmektir. Burada belirleyici olan şey söz konusu şeyin haklı veya haksız, faydalı veya zararlı olup olmamasıdır. Örneğin insan öldürmenin her çeşidini suç kabul eder. İnsanları öldüren, onları öldürme emrini veren ve öldürten her insan suçludur, zararlıdır. Bunun içindir ki ve bu anlamda da bir bütün olarak askeriye-ordu potansiyel suçludur, varlıkları zararlıdır. İnsanları öldürtmeye, savaşlara dayanan dinler, ideolojiler ve politik kurumlar zararlı ve suçludurlar.

Düşüncede Yanılma

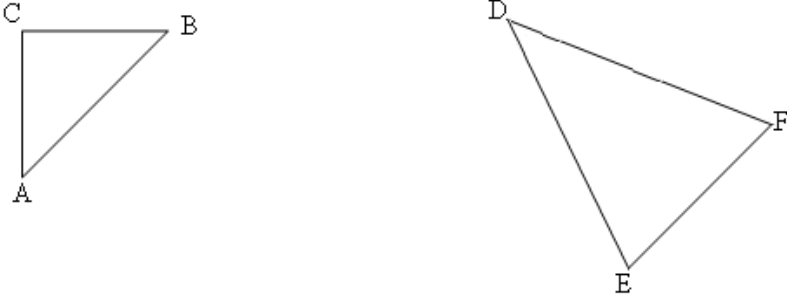
Düşüncede yanılğı, olmayanı var olarak kabul etmek veya var olanı olduğı gibi görmemek, onun değışik şekilde algılamak demektir. Kippenhahn şöyle der Atom adlı kitabında; “Demirci ustası bir parça demiri ateşe tuttuğı zaman demir aydınlanıyor... Yüksek derecede kırmızı renk alıyor. Sonra sarı ve beyaz renklere geçiyor. Burada göz sadece bir tek rengi görüyor. Oysa gerçekte parlayan demir ışığın görülen tüm renklerini saçıyor.”⁸²) Biyolojik olarak gözlerin yanılmasının mümkün olduğı söz konusu. Aynı büyüklükte iki kare düşünelim. Biri siyah ve diğeri beyaz olsun. Bunları daha büyük ve büyüklükleri eşit olan başka iki kare içine yerleştirelim. Şöyle ki; siyah küçük kare büyük beyaz karenin ve beyaz küçük kareyi de büyük siyah karenin içine yerleştirilsin. Bunlara baktığımızda büyük siyah kare içindeki beyaz karenin daha büyükmüş gibi görürüz. Aynı şekilde aşağıdaki şekillere baktığımızdan AB uzaklığının CD uzaklığından daha büyükmüş gibi görüyoruz. $\bar{AB} > CD$ oysa gerçekte $AB = CD$, AB ve CD aynı uzunlukta

Yanılğı $\bar{AB} > CD$
Doğru $AB = CD$ $AB=CD=6,7 \text{ cm}$

⁸² Rudolf Kippenhahn, Atom

Bu bir optik yanılgıdır. Aynı şekilde optik yanılgıdan dolayı, biz baktığımız şekilleri ve onun parçalarını yalnız kendi başına değil, aynı zamanda onu kendi çevresiyle algılıyoruz. Şayet biz iki şekli (farklı olan) birbirleriyle mukaye edersek, bunlardan biri büyük ve diğeri küçükse, o zaman biz küçük şeklin her parçasının büyük şeklin her parçasından küçük olduğu şeklinde algılarız.

$ABC > FED$ Bu iki üçgene baktığımızda ABC üçgeninin her kenarının FED üçgeninin her kenarından küçük olduğunu görürüz. Oysa aslında $AB=EF=3,5$ cm. Aynı şey insan düşüncesini yanıltmakta söz konusudur. Olayların hız şekli, mekan, manipulation, dış dürtü, renklam, psikolojik olarak duygular, zaman, olayın hareketli veya durgun oluşu, bazı kavramların bilince derince yerleşmiş olması gibi faktörler insan düşüncesinde yanılgılar yaratır.⁸³

Galileo Galilei'in hayatını konu alan Spektrum'un sayı 2002 de şöyle deniliyor. "İnsanların gerçek ile görünüşteki arasında var olan farkı ayırabilecekleri bir kıstas gerekli. Kıstasla ilgili sorun çok önemlidir. Şöyle bir konum söz konusu olabilir, bizim şeyler konusundaki düşünmemiz yanlış olabilir. Çünkü bu durumda söz konusu olan görüşümüz realiteye değilde sadece,"bakıcının bakışına"bağlı olan görüşe dayanıyor ve o zaman biz şey konusunda yanlış konuşuruz. Bu nedenle

⁸³ Şekilsel yanılgı için bak: I.D. Artomonow, Optische Täuschungen. Verlag Harri Deutsch

Galilei şu görüşteydi; Bizim etrafımızda olan şeylerin sahip oldukları özellikler ile bizim duyu organlarımız aracıyla elde edilen özellikler arasında açık bir sınır çizmek gerekir.”⁸⁴

Düşüncede yanılgıda iki temel yanılgı şekli söz konusu. Birincisi bilinçli yanıltma. Burada egemen ideolojinin, dini görüşlerin, politik fikirlerin ve yöneticilerinin kitleleri bilinçli olarak aldatmaları ve yanıltmalarıdır. Politik ve ideoloji yöneticileri, din adamları kendi çıkarlarını bilinçli olarak halkın çıkarınaymış gibi gösterirler. İkinci yanıltma şekli ise bilinçsizce yanıltmadır. Burada kendi çıkarına olmayan şeyleri, halkın-kişinin onu kendi çıkarınaymış gibi kabul etmesidir. Toplumsal olaylar ve gelişimi genelde iki yönlü işler, egemen güçler ve yöneticiler kendi çıkarlarının çok iyi bilincindedirler. Onlar gayet iyi biliyorlar ki; geniş halk kitlesi ne kadar cahil kalırsa, kendisine söylenilenlere-verileni ne kadar sorgusuz kabul ederse, bazı kavramlar-hürriyet-özgürlük-vatan-bayrak... vs. tarafından ne kadar hypnoze edilmişse, o zaman onu hem yönetmek ve hem de yönlendirmek kolaylaşır. Bazı kavramlar yalnız başına kitleleri yöneltmekte, onları yanıltmakta önemli bir güç oluşturur.

Bazı kavramlar; propaganda, basın ve yayınla, eğitimle, reklâmlarla, ideolojiyle, politik örgütlerle, o kadar tekrar tekrar kitleye anlatılmıştır ki, kitle sonuçta ona inanmıştır. O artık onu gerçekten öyle kabul eder. LeBon şöyle der;”Napolon diyordu ki, tek bir ciddi konuşma şekli vardır: Tekrarlama. Tekrarlanan şey beyine o kadar yerleşiyor ki, sonuçta ispatlanmış bir gerçek gibi kabul ediliyor... Tekrarlanan şey sonuçta Faaliyetlerimizin nedeninin işlendiği bilinçaltının derin alanına yerleşiyor.”⁸⁵ Hürriyet-vatan-bayrak-demokrasi-ögürlük-eşitlik ve din gibi kavramların insanlar ve özellikle halk kitlesinin düşünceleri üzerinde atom bombası kadar güçlü etkide bulunmuş. Yoksul-fakir olan kişi Vatan, din, bayrak için ölme-şehit olma duygusu

⁸⁴ Spektrum-Der Wissenschaft. Biografie. Galileo Galilei Nr.1.2002

⁸⁵ Le Bon, Psychologie der Massen..Kröner 1973 S.88

içinde. Fuhuş yapan kadın, sex kölesi ve ticareti konumunda olan her çeşit fuhuş “yaşasın hürriyet ve demokrasi” diyor. Bu kavramlar her zaman yöneticilerin ellinde halkı yönetme ve yönlendirmede güçlü bir silah oluşturlar. Türkiye’de “Toprak şayet uğruna ölen varsa, vatandır.” denilir. Her ülke halkı”Vatan namusumuz, bayrak canımızdır.” der.

Düşünceyi yanıltmada insanların duygularına hitap etme temel alınır. Le Bon “ Kitle, yalnız basit ve abartılmış duyguları tanır” der. S. Ferud’dan şunu okuyoruz; “Kitle inanılmayacak kadar çabuk inanır ve etkilenecek durumda. O, eleştirmez. Kitlenin duyguları oldukça basittir.”⁸⁶ Bu nedenle olayların hareketli gelişme dönemlerinde Televizyon ve radyolarda marşlar çalınır, halkın duygularına hitap eden türküler söylenilir, her yerde yürüyüşler tertiplenir. Her yerde bayraklar asılır. Kitlelerde düşüncelerini yanıltmak için başvurulan yöntemlerinden biri de demagojidir. Demagoji ile kitleler harekete geçirilmek, onları kendi örgütü içinde ve ideolojisi tarafında örgütlemeye çalışılır. Düşünce yanıltmada belirleyici ve şemli olan kitle psikolojisidir. Adolf Hitler, Alman halkını demagojiyle örgütlemiş, onların duygularına hitap etmiş. O kendi propagandasına temel olarak şunu almıştır: Alman Irkı yüce bir ırktır. Bu ırk geniş topraklara sahip olmalı ve bunun için her yere yayılmalı. Alman halkı vatan severdir... vs.

Kavgam adlı kitabında A.Hitler şöyle yazar; “Alman işçi sınıfı... Vatan sevgisi ile dolup taşıyor...Propagandanın amacı, kitlelerin dikkatini belirli olaylar ve ihtiyaçlar üzerine çekmektir. Propaganda savaş sırasında bir hedefe ulaşmak için araçtır. Topluluklar duyguları ile harekete geçerler Almanlar üstün ırktırlar. Tabiat zayıf kimselerin kuvvetli olanlarla çiftleşmesini istemez, yüksek olan bir ırkın basit bir ırkla karışmasını istemez... Üstün bir ırk kendi kanını daha aşağı bir

⁸⁶ Sigmund Freud, Massenpsychologie und Ich-Analyse (Kitle Psikolojisi ve Ben-Analizi) Fischer Verlag 1994 s.41

milletin kanı ile karşılaştırdığı taktirde, ortaya çıkan melezlik milletin felaketi şeklinde sonuçlanır”.⁸⁷

Halk yalanlara inandığında, kendi zararına olan bir şeyi kendi çıkarınaymış gibi kabul ettiğinde, düşüncede yanıltma, yanıltma söz konusu. Bugün her ülke demokrasi kavramına sarılıyor, halkın özgür ve ülkesinin demokrasiyle yönetildiğini söylüyorlar. Diğer yandan güçlü polis teşkilatı ve orduları vardır. Dünyanın tüm demokratik-özgür denilen ülkelerinde güçlü polis ve ordu teşkilatının yanında güçlü Gizli Polis teşkilatları da var. Gizli Polis teşkilatı devletin temel taşıdır, çoğu zaman o, devlet içinde devlet durumunda.

Günümüzde Amerika Birleşik Devletleri demokratik ve hür dünyanın koruyucusu, savunucusu olarak biliniyor. Mayıs 2006 Washington Post gazetesine göre ABD de 3 telefon şirketi 224 milyon müşteriyi listeye almış, hatta 2001 den bu yana 2 Billiyon Verilerin korunmasına kaydı yapılmıştır. Telefonlar dinleniyor, insanlar denetleniyor. Bu telefon dinlenmesini yaparsa Gizli Örgüt NSA dır. 1999-nisan 2005 arsında NSA milyonlarca özel müşterinin telefon konuşmasını speichern yapmış. NSA 100.000 kişiyi çalıştırıyor ve senelik bütçesi 3.6 Mrd. dolardır.

Bazı kavramlar insanları psikolojik olarak hypnoze eder, olmayan bir şey insanlar tarafından var gibi kabul edilir. Olmayan şey-güç, var olan en güçlü şeyden daha güçlü hale gelir. Dinler bunun en somut örnekleridir. İsa, inanmak dağı yerinden oynatır der. UNİCEF in 15 Mayıs 2006 da yaptığı belirtilere göre, dünyamızda 1 milyar çocuk-genç insan yokluk içinde yaşıyor. Her sene 10.6 milyon çocuk yeteri kadar beslenmemekten ve temiz suyun olmamasından dolayı ölüyor. Ama bu ülkeler özgür, insanlar istedikleri şekilde ölebilirler. Denkojoloji ye göre, dünyamızda Üst Benlik Ego olan dış kuvvet toplumda insanların düşüncelerini belirleyicisi olmuş.

⁸⁷ A. Hitler, Mein Kampf. Zentralverlag d.NSDAP 1938 S,31,194,313

Düşüncenin gelişmesinin belirleyici ilk aşamasından sonra, çocuk nasıl ve ne şekilde düşünmesi gerektiğini öğrenir. O kendi başına neyin iyi veya kötü, zararlı veya faydalı, günah olduğu konusunda karar veremez. Bu konularda aile-çevre-din-gelenekler, eğitim sistemi ve ideoloji karar verir.

Dış kuvvetler sayesinde, köle ruhlu konuma gelmiş düşünmeyi “unutmuş”, düşünmekten aciz, sürü haline getirilmiş halk kitlesi yaratılır ve yaratılmış. Bu kitle kendisi için değil, başkaları için vardır. Çağımızda halk kitlesinin düşünmesi, düşünce öğretmesi engellenmiştir. Toplum, örgütler ,politik kurumlar düşünenleri sevmezler. Değer ölçütü, düşünmemek ve kendisine denilene her gürüşü hiç düşünmeden evet diyerek, fanatikleşmeye doğru yol almaktır. Toplumda, insanların değeri ihtiyaç duyulduğunda fanatikleşmesiyle ölçülür, bu iyi değer ölçütü kabul edilir. Düşünce iç ve dış dürtüye karşı olan soyut bir reaktiondur, tepkiye kelimelerle, kavramlarla reaktion göstermedir. Düşünceyi yaratan dürtüler şunlardır:

Birincisi; Biyolojik olan doğal iç –dürtü. Sexuell, yeme ve içme yani yaşamını sürdürme biyolojik iç-dürtü. Burda biyolojik iç-dürtünün organizma, reflexler üzerinde etkide bulunma durumu dürtüsünün reaktionu olarak düşünce söz konusu. Sexuell, yeme ve içme ihtiyacının giderilmesi şeklindeki düşünce. Burda düşünce direkt olarak iç organizmanın direkt bir ürünüdür. İkincisi; Doğal dış çevrenin, dürtüsünün organizma, reflexler üzerindeki etkisinin reaktionu olarak düşünce. Burda doğal dış çevre direkt olarak duyu organları yani organizma üzerinde etkide bulunur. Örneğin dışardaki hava durumuna göre kişide sıcak-soğuk kavramının oluşması. Üçüncüsü ise suni, toplumsal dış kuvvetlerin dürtüsünün bir reaktionu-ürünü olarak düşünce. Burda toplumsal olan dini görüş, ideoloji, gelenekler ve eğitimin yani soyut etkenlerin insan organizması, reflexleri ve duyu organları üzerinde etkide bulunması üzenine üretilen düşüncedir. Bazen reaktion olan düşünce ile dürtü aynı doğrultuda hareket ederler en azında

hareket etmek ister. Bu konumda Ben Ego ile Id uyum halinde.

Yalnız bunlar arasına Üst Benlik Ego-su olan toplumsal dış kuvvet girer, bunlara müdahale eder. O zaman biyolojik iç-dürtü ve onun ürünü olan düşünce ile faaliyeti arasında zıtlık oluşur ve düşün de istemediği doğrultuda faaliyete geçer. İç dürtü düşüncesi sexuell ihtiyacını gidermek ister, dini görüş onu engeller, yaşama iç-güdüsu yaşamak ister ama vatan savunma görüşü onu ölüme gönderir. Bu durumlarda psikolojik hastalıklar başlar. Düşünce ve faaliyet ilişkisi; dürtü-reaktion ve reaktion-dürtü şeklindedir. Bazı durumlarda düşünce faaliyeti yaratırken, bazı durumlarda da faaliyeti düşünceyi yaratır.

Sonuç olarak

Daha önce günümüzde demokrasi, vatan ve hürriyet kavramlarının kendi asıl fonktionlarını yetirdiklerini, insanları manupule etme, psikolojik olarak aldatma ve olmayanı varmış gibi gösterme araçları haline geldiklerini belirtmiştik. Vatan kavramının zararlı bir kavram haline dönüşmüş olduğunu söylediğimizde belirtmek istediğimiz ve pratikte var olan şu: Topraksız insanda toprakları, mal ve mülkü varmış gibi bir inanç yaratma, savaşların maddi temelini, değişik halklar arasında olumsuz ön yargı, derin bir kin ve nefret yaratma söz konusu. Aynı şekilde vatan kavramı altında güçlü ordular beslenir ve aşırı askeri harcamalar yapılır.

Demokrasi, vatan, insan hakları, din ve hürriyet maskesi altında kapitalist ülkelerde sermayenin. egemenliği sürdürülür. Bu kavramlar maskesi altında ekonomide güçlü, egemen ülkeler ekonomide zayıf ülkelere savaş-pratikte işgal dahil her çeşit müdahale etme olanağını tanır. Toplumun hiçbir alanında

eşit olayan insanlar eşit olduklarına inanadırlar. Bütün bunlar düşünce sayesinde var oluyor, gerçekleşiyorlar. Düşünce hem insanini pratik faaliyetini ve onun yönünü belirler ve hemde aynı zamanda insanın sahip olduğu düşünce onun psikolojisi-ruhi durumu üzerinde de direk etkide bulunur. Bugün Batı-Avrupa ve Amerika B.Devletleri dahil bir çok ülkede 13 sayısı ve 13 tarihli Cuma günü konusunda batıl inanç var. Yani insanlarda 13 sayısı ve 13 Cuma tarihi uğursuzluk getirir görüşü var. Bu görüşün verdiği korku sonucu kişilerde psikratların Triskaidekaphobie adını verdikleri bir ruh hastalığı oluşuyor.

Denkolojinin daha başta bir bilim dalı haline gelmesi bir başlangıçtır. Bu nedenle dünyaya yeni gelmiş bir bebek gibidir. İyi beslenmeye ihtiyacı var. Gelişme süreci içinde Denkoloji gelişir olumlu ve olumsuz yanları, eksikleri ve yanlış yönleri ortaya çıkar. Denkoloji gerçek değil, gerçeği ortaya çıkarma yöntemidir. Denkolojiyle insanlar şunu öğrenmelidir: gerçek-iyi-güzel-faydalı yalnız benim görüşüm değil. Benim dini görüşüm, ideolojim ve ahlâki fikirlerim gerçeğin kıstası değil. Denkoloji bilimi sayesinde-ki bu okullarda eğitim şekli haline gelir- insanlar bir sürü (düşünce bakımında) olmaktan çıkarlar.

Denkoloji yöntemiyle insanlar; teoride denilenleri ile pratikte onun uygulanma şekli arasında ilişki kurarlar. Teoride savunulanların pratikteki uygulanışına bakarlar. İnsanlar düşüncelerinde ve tüm savundukları görüşte FANATİKleşmeye gitmezler pratik görüşlerin, dinin ve ideolojilerin kendilerini fanatikleştirmelerine, saldırgan-yırtıcı yaratıklar konumuna düşürmelerine karşı gelirler, toleranslı ve hümanist olurlar. Kendisinden olmayan görüşleri, kültürleri, ideolojileri, lisanları yasaklamakla ve baskı altına almaya çalışmakla hiç bir sorun çözülmez, tersine dahada büyük sorunlar yaratır. İnsanlık tarihi bunun en somut ispatıdır.

Denkoloji, bitmiş ve mutlak bir düşünceyi kabul etmez. Yaşam her zaman çelişkilerle doludur, herşey hareket ve değişme halindedir. Zaman ve mekânsız, gelişme ve değişme

halinde olmayan bir düşüncede yoktur. Denkoloji, toplumu yani insanları-hayvanları-çevreyi-doğayı kapalı bir sistem şeklinde görür. Bunların gelişmeleri olumlu-olumsuzlukları birbirlerini etkiler, birbirleri için neden-sonuç ve sonuç-neden oluşturular.

Eğitim sisteminde farklı ve çok çelişkili görüşlerin savunulmasını temel alır. Eğitimde amaç, dış kuvvetlerin istediği şekil ve doğrultuda düşünmeyi öğretmek değil, tersine düşünmeyi öğretmektir. Her bilim dalı eksik ve yanlışlarıyla ortaya çıkar. Sonra süreç içinde kendini yeniler, yanlışlarını giderir ve yeni yanlışlıklar ortaya çıkar. Böylece bilgi gelişerek genişler. Bazı bilim dalları kendi içinde bölümlere ayrılır ve her bölüm daha da derinleşir. Aynı şey Denkoloji içinde söz konusu. Denkoloji yeni bir bilim dalıdır. Eksik ve yanlış yanları vardır. Önemli olan hareketli düşündürmektir.

Denkolojiye göre düşüncede temel- kural şu: ekonomik çıkar, yayılma ve egemenlik için, politik egemenlik ve yayılma uğruna, dini, ideolojik ve politik görüşlerin yayılması ve egemenliği için, silahlı zor kullanmak, savaşlarla ve bunların araç olarak kullanılması reddedilir. İnsanlara bu düşüncseyi verir. Denkoloji görüşü aynı şekilde bireye önem verir, çeşitli gerekçelerde bireyselliği küçümsemez. Her insan bireysel olarak vardır, bu bireysellik onun kişiliği ve yaşamıdır. Bireylerin özgür olmadığı bir toplum özgür olamaz, tıpkı özgür olmayan bir toplumda genelde bireylerin de özgür olamaması gibi. Denkoloji yeni bir ideoloji, din değil. Onun amacı toplumda egemen olmak değil. Denkoloji, değişik görüş ve fikirlerden oluşan, her çeşit egemenliğin olmadığı bir toplumu savunur. Toplumun örgütlü olması, onun zorunlu olarak egemenlik temeline dayanması anlamına gelmez ve böyle bir zorunluluk yasası da yok. Örgütlülük=egemenlik demek değil. Örgütlülük=egemenlik olur, bunun için sayet diğer şartlar yerine getirilirse. Örneğin hiyareşik örgütlenme, düşüncede hiyareşi varsa, kitlelerin kendileri düşünce üretmiyorlarsa, yalnız alıcı konumundaysalar. Denkolojiye göre, düşüncede, toplumsal gelişmelerde, sonuçlanmış bir reçete yoktur. Bu

nedenle denkoloji sonuç değil, başlangıçtır. Amacı, insanların, kendilerini ve düşüncelerini özgürleştirmeleridir. Dini görüşler, ideolojiler insanların tüm sorunlarını çözeceklerini iddia ederler.

Denkoloji biliminde böyle bir iddia yoktur. İnsanlar var oldukça sorunlar da her zaman var olacaktır. Sorunların her çözümü beraberinde yeni sorunlar getirecektir, her zaman ve her yerde geçerli veya evrensel olan bir çözüm reçetesi yoktur Denkolojide söz konusu olan. insanlık tarihinde insanların, toplumun önüne çıkacak olan sorunları çözmede yöntem nesneliğidir. Yeni bir toplumsal düzen olan NATURALİZM ve onun yönetim şekli olan NATURASI de denkoloji bilmi ne gerekli önem verilecektir.

Mayıs 2018